

SAMENVATTING

Strafrecht & Strafprocesrecht

Inhoudsopgave van de samenvatting:

Hoorcollege	Titel.	Boek.
LES 1	Wat is strafrecht?	Deel 1: hoofdstuk 1 + 2. ⇒ Pagina: 1 – 7.
LES 2	Situering van het strafrecht tussen andere. Rechtsdisciplines.	Deel 1: hoofdstuk 3 + 4. ⇒ Pagina: 7 – 18.
LES 3	Het legaliteitsbeginsel.	Deel 2: hoofdstuk 1 + 2 + 3. ⇒ Pagina: 19 – 32.
LES 4	Het misdrijf.	Deel 2: hoofdstuk 4. ⇒ Pagina: 32 – 37.
LES 5 ☺	Het misdrijf: Het objectieve bestanddeel.	Deel 2: Hoofdstuk 6, Afdeling 2. ⇒ Pagina: 37 – 45.
LES 6 ☺	Het misdrijf: Het subjectieve element.	Deel 2: Hoofdstuk 6, Afdeling 3. ⇒ Pagina: 45 – 53.
LES 7	Wederrechtelijkheid.	Deel 2: Hoofdstuk 7. ⇒ Pagina: 59 – 70.
LES 8	Strafrechtelijke schuld.	Deel 2: Hoofdstuk 8. ⇒ Pagina: 70 – 82.
LES 9	Strafwaardigheid.	Deel 2: Hoofdstuk 9. ⇒ Pagina: 83 – 88.
LES 10	Poging.	Deel 2: Hoofdstuk 10. ⇒ Pagina: 89 – 95.
LES 11	Strafbare deelneming.	Deel 2: Hoofdstuk 11. ⇒ Pagina 95 – 108.
LES 12	Rechtspersonen.	Deel 2: Hoofdstuk 6, afdeling 5. ⇒ Pagina 54 – 59.
LES 13	Strafrechtelijke sancties deel 1.	Deel 6: Hoofdstuk 1 + 2 (half) ⇒ Pagina 347 – 365.
LES 14	Strafrechtelijke sancties deel 2.	Deel 6: Hoofdstuk 2 (overige) ⇒ Pagina 365 – 389.
LES 15	Straftoemeting.	Deel 7: Hoofdstuk 1 + 2 + 3. ⇒ Pagina 395 – 417.
LES 16	Bijzondere modaliteiten van straftoemeting.	Deel 7: Hoofdstuk 4 (+5) + 6 + 7 ⇒ Pagina: 417 – 431.
LES 17	Strafrechtelijke beveiligings- of beschermingsmaatregelen.	Deel 6: Hoofdstuk 3 ⇒ Pagina: 398 – 393.
LES 18	Vorderingen die ontstaan uit een misdrijf (Strafrechtelijke vordering)	Deel 3: Hoofdstuk 1 ⇒ Pagina: 109 – 127.
LES 19	Vorderingen die ontstaan uit een misdrijf (Burgerlijke vordering)	Deel 3: Hoofdstuk 2 ⇒ Pagina: 128 – 140.
LES 20	De rechtspleging in de onderzoeksfase	Deel 4: Hoofdstuk 1 + 2 ⇒ Pagina: 141 – 168.
LES 21	Onderzoeksdadens (deel 1).	Deel 4: Hoofdstuk 3 ⇒ Pagina 168 – 189.
LES 22	Onderzoeksdadens (deel 2).	Deel 4: Hoofdstuk 3 ⇒ Pagina: 189 – 200.
LES 23	Onderzoeksdadens (deel 3).	Deel 4: Hoofdstuk 3 ⇒ Pagina: 200 – 211.
LES 24	Onderzoeksdadens (deel 4).	Deel 4: Hoofdstuk 3 ⇒ Pagina: 211 – 220.
LES 25	Oefeningen	/
LES 26 ☺	De vrijheidsberoving en voorlopige hechtenis.	Deel 4: Hoofdstuk 4 ⇒ Pagina: 221 – 246.
LES 27 ☺	Toezicht op en afsluiting van het onderzoek	Deel 4: Hoofdstuk 4 ⇒ Pagina: 246 – 272.

LES 28	Gerechtelijke organisatie van het vonnisgerecht.	Deel 5: Hoofdstuk 1 + 2 ⇒ Pagina: 273 – 290.
LES 29	Kenmerken en fundamentele waarborgen vonnisgerecht.	Deel 5: Hoofdstuk 3 ⇒ Pagina: 291 – 311.
LES 30	Terechtzitting (inleiding).	Deel 5: Hoofdstuk 4 ⇒ Pagina: 311 – 314.
LES 31	Verloop van de rechtspleging.	Deel 5: Hoofdstuk 4 ⇒ Pagina: 314 – 332.
LES 32	Bewijzen.	Deel 5: Hoofdstuk 5 ⇒ Pagina: 332 – 346.
LES 33	De uitspraak.	Deel 8 (helemaal). ⇒ Pagina: 433 – 452.
LES 34	De rechtsmiddelen.	Deel 9 (helemaal). ⇒ Pagina: 453 – 481.
LES 35	Toepassing van de strafwet naar de plaats.	Deel 11 (helemaal). ⇒ Pagina: 503 – 509.
LES 36	Toepassing van de strafwet in de tijd.	Deel 12 (helemaal). ⇒ Pagina: 511 – 518.
LES 37 ☺	Beletsel voor de normale uitoefening van de strafvordering, de burgerlijke vordering of de uitvoering van de sanctie.	Deel 13 (helemaal). ⇒ Pagina: 519 – 562.

→ ☺ = *Wilt zeggen da ik te lui was om dat in word te zetten en deze lessen staan dus niet in samenvatting.*
 → **SUCCES XOXO**

Les 1: Inleiding + Wat is strafrecht + Codificatie.**1. Wat is strafrecht.**

- Strafrecht gaat over: misdrijven en misdadiger.
 - Wat maakt een misdrijf?
 - Wie is een misdadiger?
- Strafrecht gaat over: politie, procureurs, rechters, rechtbanken en hoven.
 - Wat mogen zij doen om misdrijven en misdadigers op te sporen, te ontdekken en te veroordelen?
- Strafrecht gaat over: slachtoffers.

2. Strafrecht:

- Materieel strafrecht:
 - = De rechtsnormen die bepalen wie, waarover, wanneer strafbaar is en waarom en welke sancties opgelegd kunnen worden.
 - > Essentie van wat mag en niet mag (ook wat men niet mag weigeren te doen).
- Formeel strafrecht:
 - = De regels aangaande het verloop van het strafproces.
 - > Strafprocedure, strafvordering, strafrechtspleging, tenuitvoerlegging, rechtshulp.
 - > Essentie is: wat er moet gedaan worden als er een misdrijf is gepleegd.

3. Materieel strafrecht:

- Wat moet strafbaar zijn? War wordt verboden?
 - Misdrijven.
 - Wie moet gestraft worden?
 - Misdadigers (alleen mensen?)
 - Wanneer moet iemand gestraft worden voor iets wat strafbaar is?
 - Voorwaarden voor individuele aansprakelijkheid en strafrechtelijke sancties.
- ⇒ Moeilijkste vraag: Wat zou strafrecht moeten doen?

4. Strafrecht:

- Wat is het doel van strafrecht?
 - Straffen
- Wat is het doel van straffen?
 - Reactie tegen/vergelding voor laakbare gedragingen
 - > *Bv. Taliowet: Oog om oog, tand om tand.*
 - Preventie van laakbare gedragingen
 - > Positieve: Voorkomen dat daders/criminelen wederom in de fout gaan.
 - > Negatieve: Voorkomen dat mensen (alle burgers) in de fout gaan.
 - Resocialisatie van misdadigers.
 - Andere doelen?: maatschappij reguleren, moraliteit beschermen, etc.

5. Wortels van Huidige Strafrecht

- Modern strafrecht: Verlichting:
 - Wetboek komt uit de periode van de verlichting (eind 18^e Eeuw: 1780).
 - Rationaliseren
 - > Hun idee was om het strafrecht op een rationele manier te gebruiken.
 - Humaniseren (menselijker maken).
 - > Geen politieke doelstellingen meer. Mensen te bestraffen voor specifieke feiten die een probleem vormde voor de maatschappij.
 - Vermijd Willekeur.
 - > Er was destijds nog wel veel willekeur.

- Oorsprong van 'Klassieke school' van strafrechtsdenken:
 - Men ging uit van een *homo economicus* met vrije wil.
 - > Persoon heeft vrije wil en kan bepalen wat hij of zij kan doen.
 - Strafrecht als ultima ratio (laatste middel).
 - > Repressieve functie: beperkt tot schending van essentiële goederen (*Bv. leven, eigendommen, etc.*)
 - Aandacht voor 'criminele feiten' (meer dan voor daders).

- Déclaration des droits de l'homme et du citoyen = Verklaring van de rechten van de mens en de burger (26 Augustus 1789: Franse Revolutie)

- Artikel 5 – Schade
 - > *De wet heeft slechts het recht handelingen te verbieden, die schadelijk zijn voor de maatschappij*
- Artikel 7 – Legaliteit I
 - > *Niemand kan beschuldigd, aangehouden of gevangen worden dan in bij de wet bepaalde gevallen en in de vormen, die zij heeft voorgeschreven (+ verbod op willekeur)*
- Artikel 8 – Legaliteit II & proport. Straf
 - > *De wet kan slechts strikte en weliswaar noodzakelijke straffen opleggen, en niemand kan gestraft worden dan door een wet die is vastgesteld en uitgevaardigd voorafgaand aan het delict en op wettige wijze toegepast*
- Artikel 9 - Vermoeden van onschuld

- Franse wetboeken tijdens en na de Revolutie:

- Verklaringen ideeën en beginselen van Verlichting.
 - > Franse code révolutionnaire 1791
 - > Franse code révolutionnaire 1795 ("Code Merlin").
- Napoleontische tijd: Frans wetboek 1810
 - > Blijft trouw aan sommige beginselen van de verlichting (*Bv. Legaliteit*).
 - > Maar uitbreiding van misdrijven tegen de veiligheid en het politieke regime (Absoluut regime).

- ⇒ Wetboeken die we vandaag hebben zijn een rechtstreekse gevolgtrekking van de teksten uit de geschiedenis.
- ⇒ Ook het Belgische wetboek vindt zijn grondslag uit het wetboek van Napoleon.

6. Het Belgische strafwetboek: geschiedenis.

- Belgische onafhankelijkheid (1830)
 - Franse *Code pénal* 1810 van toepassing.
 - Art. 139 G.W. 1831 "binnen de kortst mogelijke tijd"
 - Nieuw Strafwetboek 1867
 - > Op basis van Franse wetboek
 - > Heersend klassieke strafrechtsdenken
 - Vele nieuwe wetten
 - > Invoering van bepalingen beïnvloed door de theorie van het nieuwe sociaal verweer (d.w.z. bescherming van de maatschappij tegen 'gevaarlijke' personen)
- Theorie van het nieuwe sociaal verweer.
 - Tweede helft van 19de eeuw, begin 20ste eeuw
 - > Positieve school
 - > Ferri, Lombroso
 - Strafrecht dient om maatschappij te beschermen
 - > Preventieve functie
 - » Aandacht voor de oorzaken van criminaliteit
 - » Maatschappelijke oorzaken en biologische oorzaken
 - » Aandacht voor de misdadigers (ook potentiële misdadigers), meer dan voor de criminele feiten.

7. Strafwetboek: Algemeen deel VS Bijzonder deel.

- Algemeen gedeelte (boek I)
 - Elf hoofdstukken
 - Fundamentele regels die van toepassing zijn op alle misdrijven

- Bijzonder gedeelte (boek II)
 - Specifieke misdrijven (vb. moord, corruptie, diefstal ...)
 - X Titels + IV (I-bis, I-ter, VI-bis, IX-bis)
 - Misdrijven tegen:
 - > *Bv. Openbare trouw, personen, eigendommen, de familiale orde en de openbare zedelijkheid, openbare veiligheid, openbare orde ...*
 - > Verdeling volgens verschillende rechtsgoederen

- 8. Codificatie = alle wetten in één boek.
 - Duidelijkheid
 - Meer en meer vervuld door recente wetten.

- Complementaire wetten
 - Wetten die niet in het wetboek staan maar toch een strafrechtelijke basis hebben.
 - Wetten die niet in Boek I van het Strafwetboek staan, maar die er logisch en integraal deel van uitmaken:
 - *Bv: Wet van 8 april 1965 Jeugdbescherming; Wet van 29 juni 1964 opschorting, uitstel en probatie; Wet 1 juli 1964 ter bescherming van de maatschappij tegen de abnormalen en de gewoontemisdadigers; Wet 26 april 2007 terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank; Wet 21 april 2007 betreffende internering van personen met geestesstoornis (opgeheven door Wet 5 mei 2014 betreffende de internering, op zijn beurt gewijzigd door Wet 4 mei 2016 [= Potpourri III]), etc.*
 - Die soms ook specifieke regels inhouden (afwijking van algemeen deel: Boek I Strafwetboek)

- Bijzonder strafrecht (Boek II strafwetboek + bijzondere strafwetten).
 - Bevatten specifieke misdrijven: bijzonder deel van strafrecht
 - *Bv. Boek II strafwetboek, Drugswet 24 februari 1921, etc.*

9. Strafvordering: Formeel strafrecht.

- Was/is er een misdaad?
- Wie heeft het gepleegd?
 - > Ontdekken van misdrijf (opsporing)
 - > Onderzoeken (of het mogelijk is dat er een misdrijf was)
 - > Beoordelen van zaak
 - > Veroordelen/vrijspreken (schuldig/onschuldig bevinden)
- Welke straf zou opgelegd moeten worden?
 - > Veroordelen van misdadiger.

- Formeel strafrecht
 - Misdadiger: pas aan het einde (en in geval van veroordeling).
 - Voordien: verdachte/beklaagden/beschuldigten.

- Strafvordering (= Sv.) (Code d’instruction criminelle, 1808) + wijzigingen & andere wetten.
 - > *Bv. Voorafgaande Titel (V.T.Sv.), Franchimont wet 12 Maart 1998, BOM wet 6 januari 2003, Potpourri wetten, etc.*
 - Strafrecht(spleging) houdt inherent inbreuken in op individuele (grond)rechten
 - > *Zie bv. EVRM en EHRM-rechtspraak*
 - Daarom: wettelijke bepaling met concrete waarborgen nodig: bescherming tegen willekeur
 - > *Bv. vereiste van proportionaliteit*
 - Afweging maatschappelijk belang (rechtsbedeling), efficiëntie en individuele rechten.
 - Uitkomst = variabel: afhankelijk van tijd, plaats, onderliggende waarden & normen.

10. Types van procedure:

- Uitkomst van afweging tussen tegenovergestelde belangen = variabel (tijd, plaats, onderliggende waarden & normen)
- Meest bekende classificatie: tegenstelling tussen accusatoire procedure en inquisitoire procedure.

➤ Inquisitoir

- *Bv. Jugement de l'eau: ze gooien de verdachte/beklaagde in het water met een steen aan zijn voeten gebonden. Men zei: wanneer hij drijft is hij schuldig, wanneer hij zinkt is hij onschuldig. Uitkomst was altijd negatief dus.*
- Dit doen we vandaag de dag duidelijk niet meer (foltering is niet meer toegelaten om de waarheid te achterhalen).
 - > Foltering is zelf een misdrijf.
- *Bv. Supplizio della ruota: betekenis van het wiel: brand of iets anders dat de verdachte pijn deed.*
 - > Het uithouden/doorstaan van de foltering voor een bepaalde tijd maakte de verdachte onschuldig, anders moest hij bekennen.
- **Art 417 Sw.:** Hij die een persoon aan foltering onderwerpt, wordt gestraft met opsluiting van 10 tot 15 jaar.
 - > Opsluiting van 15 tot 20 jaar als het is gepleegd.
 - » Hetzij door een openbaar officier of ambtenaar, drager of agent van de openbare macht die handelt naar aanleiding van de uitoefening van zijn bediening.

➤ Accusatoir VS. Inquisitoir:

- Accusatoir:
 - > Geschil tussen twee partijen op gelijke voet: Aanklager (slachtoffer) v. beklagde
 - > Rechter als scheidsrechter (geen actieve rol)
 - » Passieve rol: wacht tot partijen hun verhaal doen.
 - > Openbare, tegensprekelijke en mondelinge procedure (*Bv. VS, VK*)
 - Inquisitoir:
 - > Geheime, niet-tegensprekelijke en schriftelijke procedure
 - > Geen gelijkheid tussen partijen
 - > Actieve rechter: gaat actief op zoek naar de waarheid.
- ⇒ Belgische strafprocedure? (Mengsel?)
- ⇒ Voorkeur voor accusatoir: komt overeen met fundamentele mensenrechten.

11. Doel strafprocedure:

- Misdrijven en daders opsporen
- Waarheid vinden
- Rechten van individu waarborgen

➤ SPR:

- Gebruik van macht en ingrijpende maatregelen (bv. arrestatie, huiszoekingen ...) door Staat
 - > Toegelaten vorm van ingrijpen
- Noodzaak fundamentele rechten (van verdachte/beklaagde/beschuldigde en van derden) te beschermen
- Strafvordering: beschermende functie

Les 2: Situering Van het strafrecht tussen andere rechtsdisciplines.

1. Strafrecht en soevereiniteit.

- Strafrecht en strafprocesrecht zijn verbonden aan soevereiniteit.
 - Strafrecht = Het gebruik van macht dat is toegelaten door de burgers.
 - In principe is nationaal recht alleen van toepassing op misdrijven die in België worden gepleegd.
 - > **Art 3 Sw.:** Territorialiteit.
 - Ruime zin: Ubiquiteit = Het maakt niet uit welk deel van het feit gepleegd is in België. (*Bv. Hacking: toestellen van andere personen hacken: vanuit België toestellen in Nederland of andersom. In deze gevallen vindt het misdrijf plaats op verschillende grondgebieden en hier wordt dus de regel van Ubiquiteit toegepast: Het allerkleinste deel van het misdrijf op ons grondgebied is voldoende om het hier te bestraffen.*)
 - Toch kunnen er ook feiten worden bestraft in België die niet op ons grondgebied zijn gepleegd.
 - > **Art 4 Sw.:** *Het misdrijf, buiten het grondgebied van het rijk door Belgen of door vreemdelingen gepleegd, wordt on België niet gestraft dan in de gevallen bij de wet bepaald.*
 - **Zie Art 6 Sv./VT.SV.** (Pagina 2383 codex).

2. Rechtshulp.

- Rechtshulp = *Het geheel van tussenstaatse afstemmings- of bemiddelingsnormen die mogelijk maken dat een staat zijn eigen strafaanspraken ook buiten zijn grondgebied kan realiseren.*
- Belgische autoriteiten zijn bevoegd om procedurele handelingen te nemen alleen binnen het grondgebied van België.
 - > *Bv. Geen beslag in Frankrijk door Belgische autoriteiten, geen huiszoeking in Nederland door Belgische autoriteiten, etc.*
- Dus: het is mogelijk om dader van buitenlands misdrijf te straffen, maar onmogelijk om procedurele handeling in het buitenland te voeren.
- Oplossing = Rechtshulp:
 - Primaire rechtshulp: Zaak overdragen van ene staat naar een andere.
 - Secundaire rechtshulp: uitvoering van procedurele handelingen:
 - Uitlevering: overdragen van verdachten/beklaagden/veroordeelden.
 - Kleine rechtshulp: interstatelijke strafprocessuele bijstand.

3. Is strafrecht slechts nationaal?

- Internationaal strafrecht:
 - Internationale misdrijven (*Bv. Genocide, misdrijven tegen de mensheid, oorlogsmisdaden, etc.*)
 - Veroordeeld door:
 - > Nationale gerechtshoven
 - > Internationale gerechtshoven
 - (Permanent) Internationaal Strafhof (ICC)
- Europese dimensie:
 - Bestaat er Europees strafrecht?
 - > Neen.
 - > Maar wel Europese invloeden:
 - *EVRM/EHRM: beginselen (en toepassing van algemene beginselen – grote invloed door uitspraken)*
 - *EU: beginselen + bepalingen*
 - *Lissabon Verdrag + Handvest Grondrechten EU*
 - *Art. 83 VWEU: richtlijnen over harmonisatie van bepaalde misdrijven (verschil tussen § 1 en § 2)*
 - *Art. 82 VWEU: richtlijnen over harmonisatie van bepaalde aspecten van de procedure en rechtshulp*

4. Strafrecht VS andere rechten.

- Wat is het verschil tussen strafrecht en andere rechtsgebieden? Wat is kenmerkend voor strafrecht?
 - Het gaat om de verhouding tussen overheid en burgers
 - > Civiel ('burgerlijk') recht: verhouding tussen burgers.
 - Het gaat om straffen: strafrechtelijke sancties
 - > Let op: Criminele straffen zijn slechts een type van strafrechtelijke sancties: Misdaden.
 - Het gaat om sterkere waarborgen

5. De autonomie van het strafrecht.

➤ **Strafrecht**

- Beschermt rechtsgoederen en rechtswaarden uit andere rechtstakken
 - > *Bv. Art 461 Sw: diefstal: Hij die een zaak die hem niet toebehoort, bedrieglijk wegneemt, is schuldig aan diefstal.*
- Kan je je de vraag stellen:
 - > Strafrecht slechts als hulp van andere rechtstakken of autonoom?
 - > Strafrecht alleen sanctioneringsfunctie voor andere rechtstakken?
- Antwoord: Ja en Nee, strafrecht heeft een relatieve autonomie.
 - > Strafrecht heeft zijn: eigen functie, begrippen, interpretatieregels en vooral eigen logica!

➤ **Functionele autonomie strafrecht.**

- Strafrecht bevat ook eigen gedragsnormen, los van andere rechtstakken
- Strafrecht heeft een eigen finaliteit: het is meer dan enkel de handhaving van andere rechtstakken
 - > Schending strafrechtsregels = schending rechtsordening
 - > Strafrechtelijke handhaving ≠ burgerrechtelijke handhaving
- Stigma – impact
 - > Soms is de betrokkenheid bij een misdrijf al een straf opzich.

➤ **Conceptuele autonomie strafrecht**

- Begrippen, definities en instellingen uit andere rechtstakken niet noodzakelijk zelfde betekenis.
 - > Interpretatie afhankelijk van rechtsgoederen die door misdrijven beschermd worden.
- Aparte definities in strafwet en belang rechtspraak
 - > Uitzondering: art. 16 V.T.Sv. :
 - Misdrijf verband met uitvoering contract waarvan bestaan ontkend of uitlegging betwist wordt
 - Regels burgerlijk recht van toepassing op strafrechter

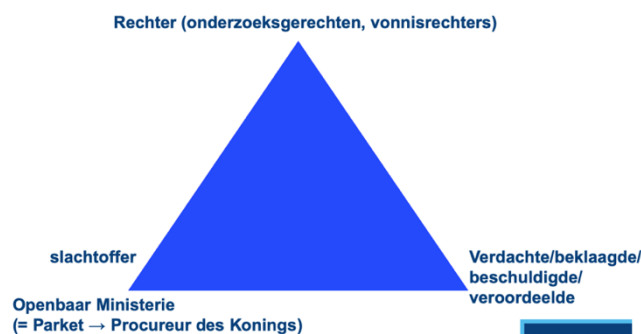
➤ **Autonomie van het strafprocesrecht ten aanzien van het gerechtelijk recht.**

- **Art. 2 Ger.W.:**
 - > Gerechtelijk wetboek: toepasselijk op alle procedures, behalve wanneer geregeld door niet uitdrukkelijk opgeheven wetsbepalingen of door onverenigbare rechtsbeginselen.
- Dus: Ger.W. = *aanvullend*
- Sv. Gaat voor tenzij lacunes/geen regeling
 - > Maar let op: bepaalde regels Ger.W. zijn niet te verzoenen met beginselen strafrechts(pleging) => niet toepassen (*Bv. art. 736 Ger.W.(mededeling stukken aan tegenpartij) ↔ zwijgrecht*).

6. Strafrecht = Publiekrecht.

- 1) Verhouding individu (of rechtspersoon) & staat.
 - 2) Strafwetten = Openbare orde.
 - 3) Handeling van Staat tegen individu.
- Ook verhouding beklagde-slachtoffer heeft een publieke dimensie.
- *Bv. Toestemming slachtoffer sluit misdrijf niet uit.*
 - Maar kan ook burgerlijke component hebben:
 - > Burgerrechtelijke procedure binnen strafprocedure voor schadevergoeding.

➤ Een beetje terminologie.

7. Indelingen van het strafrecht:

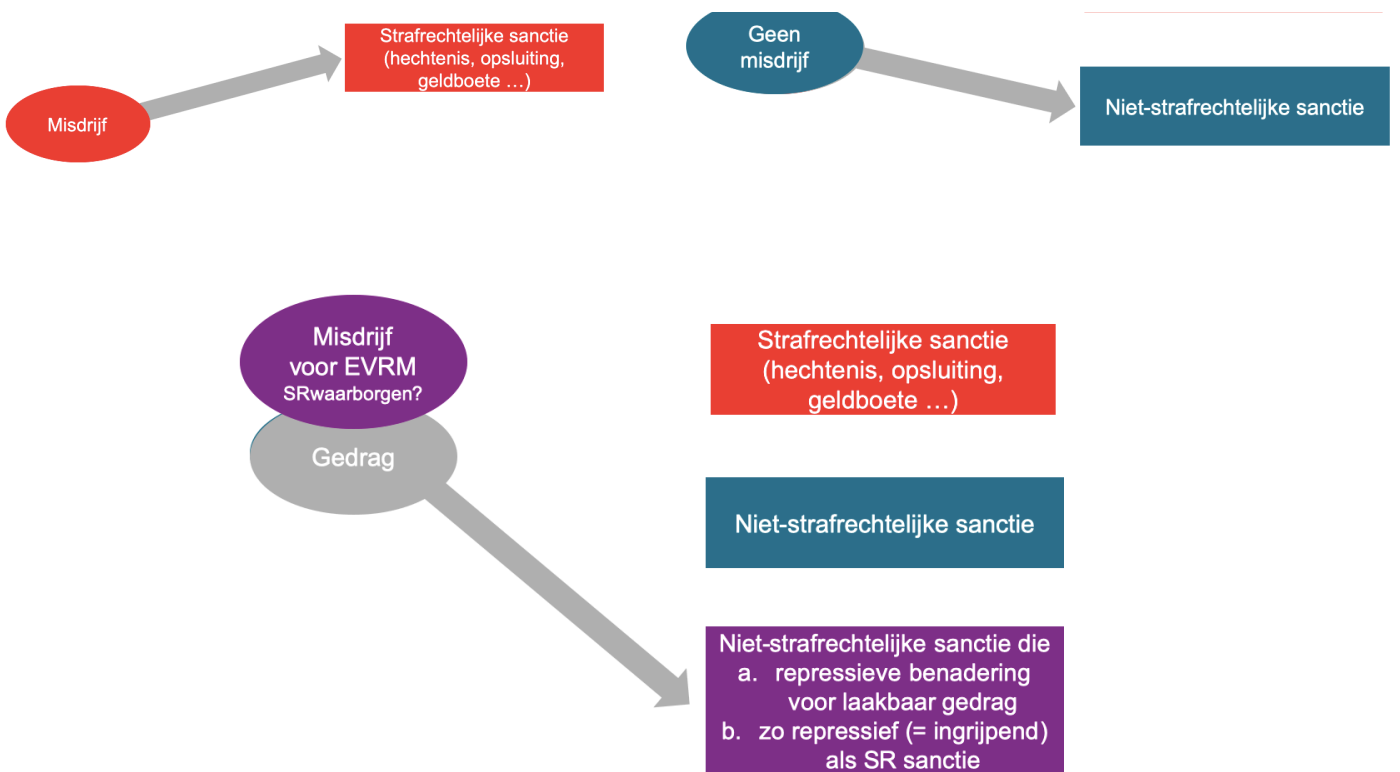
- Materieel strafrecht VS Formeel strafrecht.
 - Materieel strafrecht: gaat over 'the bad boys'.
 - > Wat is strafbaar, wie is strafbaar, welke straffen, etc.
- Algemeen strafrecht VS Bijzonder strafrecht.
 - Algemeen strafrecht
 - > = Boek I Strafwetboek (bv. *legaliteit, bepalingen over straffen en straftoemeting, poging, deelneming, herhaling, samenloop, etc.*) + complementaire wetten (buiten Sw.).
 - Bijzonder strafrecht
 - > = Boek II Strafwetboek + bijzondere strafwetten (buiten Sw.) (Bv. *drugswet, verkeersstrafrecht, fiscaal strafrecht, etc.*).
- Scharnier tussen algemeen en bijzonder strafrecht
 - Toepassing van algemene regels (Boek I Sw. + complementaire wetten) op:
 - > Misdrijven van Boek II: geen aparte rechtsregel vereist
 - > Bijzondere strafwetten: **artikel 100 Sw.**
 - **Artikel 100 Sw.:** *Bij gebreke van andersluidende bepalingen in bijzondere wetten en verordeningen, worden de bepalingen van het eerste boek van dit wetboek toegepast op de misdrijven die bij die wetten en verordeningen strafbaar zijn gesteld, met uitzondering van hoofdstuk VII [...] en van artikel 85.*
 - 3 uitzonderingen:
 - > Andersluidende bepalingen (*lex specialis*)
 - > Hfdstk VII Boek I Sw. (= deelneming aan misdaad/wanbedrijf)
 - > Artikel 85 Sw. (= verzachtende omstandigheden bij wanbedrijven)

⇒ Art 100 is dus de regel die de link maakt tussen de bijzondere en algemene regels.
- Art 11 Bijzondere Wet tot Hervorming der Instellingen (BWHI).
 - **Art. 11 BWHI:** regelt toepassing algemeen strafrecht op regionaal strafrecht (vooral decreten en ordonnanties)
 - > Vergelijkbaar met art. 100 Sw.
 - > MAAR art. 11 BWHI voorziet alleen uitzondering voor afwijkende bepalingen (*lex specialis*)
 - » *"Binnen de grenzen van de bevoegdheden van de Gemeenschappen en de Gewesten kunnen de decreten de niet-naleving van hun bepalingen strafbaar stellen en de straffen wegens die niet-naleving bepalen; de bepalingen van Boek I van het Strafwetboek zijn hierop van toepassing, behoudens de uitzonderingen die voor bijzondere inbreuken door een decreet kunnen worden gesteld."*
 - » Regel: Boek I Sw. (+ compl. wetten) van toepassing, inbegrepen hoofdstuk VII en art. 85 Sw.
 - » Uitzondering: expliciete afwijkingen in regionaal decreet/ordonnantie

8. Wat is een misdrijf?

- Definitie van een misdrijf staat niet in de wet.
 - **Art. 1 Sw.:** misdrijf = misdaad of wanbedrijf of overtreding
 - Hoe kan een misdrijf gedefinieerd worden? Wat zijn de kenmerken van een misdrijf?
 - > Pogingen om kenmerken te vinden:
 - » Schadelijk gedrag? Onetisch gedrag? Verstoring vreedzame samenleving? Andere?
 - > Het is dus moeilijk.
 - Formeel criterium: Een misdrijf is wat door de wet gestraft wordt (= met strafrechtelijke sanctie).
- Hoofdstraffen en bijkomende straffen
 - Hoofdstraffen
 - > Zelfstandig, kunnen zonder enige andere straf worden opgelegd
 - Bijkomende straffen
 - > Samen met hoofdstraffen
 - Geen twee hoofdstraffen (verbod hoofdstraffen te cumuleren, art. 7 Sw.)
- Voorbeeld straffen voor natuurlijke personen: **Art 7 Sw.:**
 - Misdaden (criminele zaken):
 - > Opsluiting (levenslang of tijdelijk)
 - > Hechtenis (levenslang of tijdelijk)

- Correctionele en politiezaken:
 - > Gevangenisstraf
 - > Werkstraf
 - > Elektronisch toezicht (ET) en autonome probatiestraf (APS)
 - Bijkomende straffen (in criminele en correctionele zaken):
 - > Ontzetting van bepaalde politieke en burgerlijke rechten
 - > Terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank
 - Bijkomende straffen (in criminele, correctionele en politiezaken):
 - > Geldboete
 - > Bijzondere verbeurdverklaring
 - Maar:
 - Soms tautologische definitie onvoldoende
 - Het hedendaagse strafrechtelijk sanctiearsenaal omvat meer dan enkel straffen
 - > Bv. administratieve sancties (belasting, milieu, enz.)
 - Gevaar?
 - Nieuwe Europese invalshoek (EHRM & HvJ)
 - Definitie van criminele feiten niet alleen formeel maar meer inhoudelijk
 - Mijlpaalarrest: EHRM Engel e.a. v. NL (23/11/1976):
 - > Feiten die niet met strafrechtelijke sancties gestraft worden, kunnen toch ook tot het 'strafrechtelijk gebied' behoren (Bv. Decriminalisatie, maar punitieve straffen)
 - > Waarborgen van het strafrecht kunnen niet omzeild worden
 - Samenvattend: Misdrijf =
 - Misdrijf =
 - a) Een gedraging gesanctioneerd door de wet met sancties die formeel tot het strafrechtelijk gebied behoren
 - Formeel (nationaal) criterium
 - b) Een gedraging gesanctioneerd met sancties andere dan strafrechtelijke sancties wanneer
 - De sanctie een reactie is t.a.v. het laakbare gedrag
 - De sanctie zo repressief is als een strafrechtelijke sanctie (bv. boete voor hetzelfde of groter aantal)
 - Inhoudelijk Europees criterium
- ⇒ Strafvordering nodig opdat er sprake van een misdrijf kan zijn!

Les 3: Het legaliteitsbeginsel.

1. Beginselen strafrecht.
 - Materieel strafrecht
 - Legaliteit
 - Evenredigheidsbeginsel inzake delicten en straffen = proportionaliteit tussen criminele feiten en straffen.
 - Schade (?)
 - Formeel strafrecht
 - Vermoeden van onschuld
 - Openbare terechtzitting
 - Recht op verdediging
 - Ne bis in idem (Recht om niet tweemaal in een strafrechtelijke procedure voor hetzelfde delict te worden berecht of gestraft)

2. Het legaliteitsbeginsel:
 - *Nullum crimen, nulla poena sine lege*
 - > Geen misdrijf, geen straf zonder wettelijke bepaling.
 - Wortels in Verlichting (klassieke school)
 - Logica: vermijd willekeur (rechtsbeschermingsbeginsel/rechtszekerheid)
 - Vermijden willekeur door wetgever
 - > Democratische beslissing over wat strafbaar is
 - > Genomen door representatieve instellingen (*lex parlamentaria*)
 - Vermijden willekeur door rechter
 - > Geen straf(vordering) zonder wettelijke bepaling
 - > Die vóór de gedraging bestond
 - > Duidelijke bepaling (*lex certa*)
 - > Strikte plicht om wet toe te passen = “juge bouche de la loi”

3. Legaliteit strafrecht in België: Strafwetboek
 - **Artikel 2 lid 1 Sw.:** Legaliteit
 - “Geen misdrijf kan worden gestraft met straffen die bij de wet niet waren gesteld voordat het misdrijf werd gepleegd”.
 - > *Lex praevia*: Impliceert *lex stricta*
 - **Artikel 2 lid 2 Sw.:** *Lex mitior* (mildste straf)
 - “Indien de straf, ten tijde van het vonnis bepaald, verschilt van die welke ten tijde van het misdrijf was bepaald, wordt de minst zware straf toegepast”.

4. Betekenis 1) Legaliteit in het Formeel strafrecht:
 - Strafprocesrecht pleegt inbreuk op fundamentele rechten (*Bv. huiszoeking, voorlopige hechtenis*)
 - **Legaliteitsbeginsel Strafprocesrecht (1)** = geen schending van fundamentele rechten zonder wettelijke bepalingen.
 - > Vergelijkbaar met Strafrecht, maar zelfde logica? Strafprocesrecht: verschillende structuur, verschillende functie.
 - » Strafrecht: bepaalt wat verboden is: *ubi lex tacuit noluit* – als de wet zwijgt, wil het niet.
 - » Strafprocesrecht: bepaalt de opeenvolging van stappen die moeten gezet worden om misdrijven vast te stellen.
 - » Moeilijk een perfecte en foutloze procedure op voorhand te voorzien: dus meer interpretatiemarge.
 - Let op: Dubbele dimensie strafrecht legaliteit
 - Legaliteitsbeginsel van toepassing:
 - > Niet alleen voor strafbaarstellingen
 - » *Nullum crimen sine lege* – geen misdrijf
 - > maar ook voor straffen
 - » *Nulla poena sine lege* – geen straf
 - Onderling verband tussen twee aspecten
 - > *Nulla poena sine lege* omvat *nullum crimen sine lege*

➤ Verschillende profielen strafrechtelijke legaliteit.

Lege scripta	- Schriftelijke wettelijke bepaling. ⇒ Uitzondering: internationale misdrijven (<i>Oorlogsmisdrijven, genocide, etc.</i>)
Lege praevia	- Op voorhand wettelijke bepaling. ⇒ De wettelijke bepaling moet bestaan voor het feit.
Lege stricta (of certa)	- Heldere/duidelijke wettelijke bepaling (precisiegebod). ⇒ De wet moet duidelijk zijn.
Lege parlamentaria	- Parlementaire (of equivalente) wettelijke bepaling. ⇒ De wettelijke bepaling moet genomen zijn door een representatief orgaan.

⇒ Tussen deze 4 aspecten is er een logisch verband.

5. Legaliteit

➤ Opgenomen in verschillende bronnen:

- (1) Internationale bronnen
 - > Artikel 15 IVBPR (Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten)
 - > Artikel 7 EVRM (Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens)
 - > Artikel 49 HGEU (Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie)
- (2) Belgische bronnen
 - > Artikel 12 lid 2 en artikel 14 Grondwet (GW)
 - > Artikel 2 Strafwetboek (Sw.)

⇒ Legaliteit wordt dus op verschillende manieren gewaarborgd (zelf door onze grondwet).

6. Legaliteit in onze grondwet.

- Legaliteit in **Art. 12 GW**: verband tussen legaliteit en recht op vrijheid.

➤ **Art. 12 lid 2 GW**

- “Niemand kan worden vervolgd dan in de gevallen die de wet bepaalt en in de vorm die zij voorschrijft”
 - > *Nullum crimen sine lege + Nemo iudicio sine lege*

➤ **Art. 14 GW**

- “Geen straf kan worden ingevoerd of toegepast dan krachtens de wet”
 - > *Nulla poena sine lege*

➤ **Art. 12 lid 3 GW**

- “Behalve bij ontdekking op heterdaad kan niemand worden aangehouden dan krachtens een met redenen omkleed bevel van de rechter dat uiterlijk binnen achtenveertig uren te rekenen van de vrijheidsberoving moet worden betekend en enkel tot voorlopige inhechtenisneming kan strekken ”
 - > Geen beperking van vrijheid zonder wettelijke basis.

7. Betekenis 2) Legaliteit in het formeel strafrecht.

➤ **Legaliteitsbeginsel SPR (2)** = Openbaar Ministerie verplicht tot instelling van strafvordering

A. LES SCRIPTA: Bronnen van het strafrecht.

- Internationale verdragen
 - (a) EVRM (Raad van Europa)
 - > Art. 7: *Legaliteitsbeginsel*
 - > Art. 2: *Recht op leven*
 - > Art. 3: *Verbod op foltering*
 - > Art. 4: *Verbod op slavernij*
 - > Art. 5: *Recht op vrijheid*
 - > Art. 8: *Recht op privacy*
 - > Art. 6: *Recht op eerlijk proces*
 - (b) Andere verdragen Raad van Europa
 - > (Bv. *Boedapest Cybercrime Verdrag, Lanzarote Verdrag ...*)
 - (c) VN-Pact inzake Burgerrechten en Politieke Rechten
 - > *Cass.: directe werking van meeste bepalingen*
 - (d) Europees Verdrag (Europese Unie)
 - > 1992-2009 Maastricht/Amsterdam/Nice-Verdragen
 - 3 pijlers
 - Relevante bronnen: Kaderbesluiten + besluiten
 - > Verdrag van Lissabon
 - Pijlers afgeschaft
 - Relevante bronnen: (EU) Verordeningen + Richtlijnen
 - Art. 83 VWEU: richtlijnen over harmonisatie van bepaalde misdrijven (verschil tussen § 1 en § 2)
 - Art. 82 VWEU: richtlijnen over harmonisatie van bepaalde aspecten van de procedure en rechtshulp
 - (e) Schengen Verdrag (23 EU-lidstaten + 4 niet-EU-lidstaten)
- Federale strafwetgeving:
 - (a) Grondwet: Relevante bepalingen o.a.:
 - > Legaliteitsbeginsel (art. 12 en 14)
 - > Gelijkheidsbeginsel (art. 10-11)
 - > Openbaarheid van terechtzittingen (art. 148)
 - > Motiveringsverplichting (art. 149)
 - > Verbod algemene verbeurdverklaring (art. 17)
 - > Onschendbaarheid woning (art. 15), bv. huiszoeking
 - (b) Federale wetten:
 - > In formele zin = uitgaande van formele wetgevende macht (art. 36 GW)
 - Sw. en Sv.
 - Andere (= complementaire) strafwetten
 - > In materiële zin = wet bevattende algemeen bindende regel: kan zowel een wet in formele zin zijn als KB's of MB's.
 - 2 soorten KB's:
 - Uitvoering van wetten (→ art. 108 GW)
 - Handhaving van openbare orde, rust, veiligheid en gezondheid (→ zelfstandige verordenende bevoegdheid)

Lex scripta – Bronnen van het SR

- A) Internationale verdragen
- B) Federale bronnen
 - A) Grondwet (GW)
 - B) Wetten
 - Bv. Strafwetboek (Sw.) & Wetboek van Strafvordering (Sv.)
 - Complementaire wetten (SR & SPR)
 - C) Uitvoeringswetgeving
 - Koninklijk Besluit (KB) & Ministerieel Besluit (MB)
- C) Regionale bronnen
- D) Lokale bronnen
- E) Rechtspraak?

Voorbeeld Koninklijk Besluit

Artikel 5 wet 28 juli 1981 (internationale handel in bedreigde dier- en plantensoorten): "Met een gevangenisstraf van zes maand tot vijf jaar en met een boete van 26 tot 50.000 euro, of met een van die straffen alleen wordt diegene gestraft die, in overtreding van de Overeenkomst of van de ter uitvoering hiervan genomen maatregelen of van de Europese verordeningen en beschikkingen/besluiten ter zake, specimens invoert, uitvoert, doorvoert, wederuitvoert of vanuit de zee inbrengt, die voorkomen op de bijlagen I, II, III van genoemde Overeenkomst, evenals degene die artikel 4 overtreedt. De bepalingen van hoofdstuk VII en van artikel 85 van het Strafwetboek zijn toepasselijk op de door onderhavig artikel voorgeschreven overtredingen."

⇒ Artikel 12, §1 KB 9 april 2003 (bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten door controle op handelsverkeer): "§ 1. Elk natuurlijke of rechtspersoon die, met overwegend commerciële doeleinden, dierlijke specimens van Bijlage A of B uitvoert, weder uitvoert, invoert, vanuit de zee aanvoert, kweekt, houdt, afstaat, ruilt, te koop aanbiedt, verkoopt, koopt of gebruikt, moet een register van binnenkomst en een register van vertrek bijhouden overeenkomstig de modellen bepaald in Bijlage 2 en Bijlage 3."

+

Artikel 20 KB 9 april 2003: overtredingen van KB strafbaar gesteld

Voorbeeld Koninklijk Besluit

Hof van beroep Gent 18 maart 2016: "Inbreuk op artikel 12, §1 KB 9 april 2003 is op grond van artikel 20 KB 9 april 2003 strafbaar gesteld door artikel 20 wet 28 juli 1981"

Feiten: beklagde had in periode 21 mei 2004 – 21 oktober 2008 verplicht bij te houden registers niet bijgehouden voor diverse vogelsoorten (o.a. Amerikaanse zeearenden, roodpootvalken, sneeuwuilen...)

Resultaat: combinatie wet en KB → bewezen dat beklagde handelde met commerciële doeleinden. Beklagde werd schuldig bevonden met betrekking tot deze tenlastelegging

- Ter herinnering: **Artikel 11 BWHI** (Bijzondere Wet tot Hervorming der Instellingen)
 - > **Regionaal strafrecht** kan uitdrukkelijk afwijken van algemeen strafrecht (bepalingen Boek I):
 - » Afwijking van algemene bepaling alleen met eensluitend advies van Ministerraad.
 - > *“Binnen de grenzen van de bevoegdheden van de Gemeenschappen en de Gewesten kunnen de decreten de niet-naleving van hun bepalingen strafbaar stellen en de straffen wegens die niet-naleving bepalen; de bepalingen van Boek I van het Strafwetboek zijn hierop van toepassing, behoudens de uitzonderingen die voor bijzondere inbreuken door een decreet kunnen worden gesteld.”*
 - > *“Bijzondere inbreuken”* = misdrijven die gerelateerd zijn aan de bevoegdheden van de Gemeenschappen en de Gewesten, m.a.w. aan schendingen van hun decretale voorschriften.
- ⇒ Zij hebben dus ook een wetgevende bevoegdheid.

➤ **Regionaal en lokaal strafrecht**

- **Strafwetgever = Gemeenschappen en Gewesten:**
 - > **Decreten en ordonnanties (Brussels Hoofdstedelijk Gewest)**
 - » Eigen inbreuken ~ handhaving van decreten/ordonnanties
 - » Beperkte invloed op SPR
 - » Toekennen hoedanigheid agent of officier van gerechtelijke politie aan regionale ambtenaren;
 - » Bewijswaarde van pv's;
 - » Sommige gevallen van huiszoekingen
- **Lokale strafwetgever (provincies en gemeenten)**
 - > Wetten in materiële zin indien algemene draagwijdte
 - > Maar veel aandacht voor GAS-boetes = administratiefrechtelijk
 - > Alternatief voor SR

- Voorbeeld 1)

**Decreten en ordonnanties
(Gemeenschappen en Gewesten) – Voorbeeld 1**

Decreet 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode

Rb. Gent (21^e kamer) 14 januari 2003

Feiten:

- Beklaagde vervolgd voor verhuren van woning zonder geldig conformiteitsattest (artikelen 1, 2, 5, 7, 8, 15, 17, 20 en 114, §1 en 4 toenmalig Decreet 15 juli 1997)
- Woning bewoond door gezin met 3 kinderen (huurprijs €297,47; in contract: "In perfecte staat van onderhoud")
- Gebreken: groot ontploffingsgevaar door slechte gasgeiser, vochtige muren met diepe scheuren, gevaar voor elektrocutie door slechte elektriciteitsinstallatie, verzakte vloeren, instortingsgevaar van verdieping ...

**Decreten en ordonnanties
(Gemeenschappen en Gewesten) – Voorbeeld 1**

Artikel 20 decreet 15 juli 1997 (versie van toepassing ten tijde van de rechtszaak): *“§ 1. Wanneer een woning die niet beantwoordt aan de vereisten van artikel 5 als hoofdverblijfplaats wordt verhuurd zonder geldig conformiteitsattest, wordt de verhuurder of de eventuele onderverhuurder van die woning gestraft met een geldboete van vijftig tot vierhonderd frank.”*

(-> huidig artikel 20, §1: "Als een woning of een specifieke woonvorm als vermeld in artikel 5, § 3, eerste lid, niet voldoet aan de vereisten en normen, vastgesteld met toepassing van artikel 5, rechtstreeks of via tussenpersoon wordt verhuurd, te huur gesteld of ter beschikking gesteld met het oog op bewoning, wordt de verhuurder, de eventuele onderverhuurder of diegene die de woning ter beschikking stelt, gestraft met een gevangenisstraf van zes maanden tot drie jaar en een geldboete van 500 tot 25.000 euro of met een van die straffen alleen." -> zwaardere bestraffingen)

Vonnis: "De beklagde heeft gehandeld uit winstbejag. Hij heeft misbruik gemaakt van de benarde situatie van huurders. Hij heeft hen in gevaar gebracht [...]. Dergelijk asociaal gedrag dient beteugeld te worden. [...]"
→ Geldboete van €300 (na toenmalige opdecieimen: €500 (+ verbeurdverklaring van €1189,89 = vermogensvoordelen rechtstreeks uit misdrijf)

- Voorbeeld 2)

**Decreten en ordonnanties
(Gemeenschappen en Gewesten) – Voorbeeld 2**

Decreet 13 juli 2007 inzake medisch [en ethisch] verantwoorde sportbeoefening (ondertussen opgeheven door decreet 20 december 2013 inzake gezond en ethisch sporten)

Voorbeeld:

- Atleet werd onderworpen aan een dopingcontrole in fitnesszaak
- Positieve test voor Trenbolone en Drostanolone
- Beklaagde moest verschijnen voor Disciplinaire Raad wegens schending artikel 24 decreet 13 juli 2007: *“Elke sporter moet zich te allen tijde onthouden van dopingpraktijken als vermeld in artikel 3 en, voor de toepassing van artikel 3, 5°, 6°, 7° en 8°, moet ook elke begeleider zich te allen tijde onthouden van dopingpraktijken.”*
- Beslissing Raad: 4 jaar uitsluiting van sportmanifestaties + €1.500 administratieve geldboete

**Decreten en ordonnanties
(Gemeenschappen en Gewesten) – Voorbeeld 2**

Decreet 13 juli 2007 inzake medisch [en ethisch] verantwoorde sportbeoefening (ondertussen opgeheven door decreet 20 december 2013 inzake gezond en ethisch sporten)

Daarna strafprocedure (inbreuken op drugswetgeving);
MAAR: hof van beroep Antwerpen 25 september 2013: *“Een door de Disciplinaire Raad in het kader van de wetgeving met betrekking tot de medisch verantwoorde sportbeoefening toegekende langdurige uitsluiting tot deelname aan enige sportmanifestatie als sporter, beperkt de persoon zijn ontplooiingsmogelijkheden op sportief vlak en is dan ook aan te merken als een administratieve sanctie met een strafrechtelijk karakter.”*

→ van belang voor ne bis in idem-rechtspraak

- Lokale strafwet
 - Provinciale overheden, gemeentelijke overheden en agglomeraties
 - Voorbeelden Gemeentereglementen: Gecoördineerd politiereglement Stad Leuven (*Artikel 418*):
 - > *De houders van dieren, waarvan het voortgebrachte geluid kan aanleiding geven tot gerechtvaardigde klachten vanwege de burens, zijn strafbaar op voorwaarde dat het door de dieren voortgebrachte geluid te wijten is aan een persoonlijk, hetzij vrijwillige, hetzij een bij gebrek aan vooruitzicht of voorzorg uitmakende daad van de houder van het dier.*
- Gemeentereglement
 - Politieverordening betreffende de organisatie van activiteiten tijdens Europees kampioenschap voetbal Frankrijk 2016
 - > Artikel 10. Gebruik van pyrotechnische voorwerpen
 - » *“Het is verboden vuurwapens of te vuren, vuurwerk te ontsteken of voetzoekers te doen ontploffen.”*
 - > Artikel 12. Sancties
 - » (...) § 2. Inbreuken op de beschikkingen van artikel 10 worden gestraft met politiestrafpen, namelijk een gevangenisstraf van één tot zeven dagen en een geldboete van één tot vijftwintig euro of slechts met één van deze straffen. (...).

➤ **Samengevat:**

Hiërarchie der normen

- Legaliteitscontrole:
 - Hoven en de rechtbanken: toepassing geldigheid strafrechtelijke-wet.
 - **Toetsing van formele wetten aan hogere normen:**
 - > Rechtstreeks door hoven en rechtbanken?
 - » Nee, voor controle over overeenstemming formele wetten of decreten met GW
 - » Ja, voor internationale bepalingen met directe werking (GW)
 - » Ja, in geval van toepassing EU-recht: prejudiciële vragen aan Hof van Justitie (bindend *inter partes*)
 - > GW Hof (in geval van prejudiciële vragen of beroepen tot vernietiging)
 - » Toetsing aan bepaalde bepalingen van GW (o.a. Titel II = art. 8-32)
 - » Vernietiging (bindend *erga omnes*)
 - » Beslissingen over prejudiciële vragen van lagere hoven en rechtbanken (bindend voor elk rechtscollege *in dezelfde zaak*)
 - **Toetsing van materiële wetten die geen formele wetten zijn:**
 - > **Art. 159 GW:** wettigheidstoezicht door hoven en rechtbanken
 - » *De hoven en rechtbanken passen de algemene, provinciale en plaatselijke besluiten en verordeningen alleen toe in zoverre zij met de wetten overeenstemmen.*
 - > *Bv. gemeentelijke verordening of KB toetsen aan wet*

➤ Voorbeeld van een conflict tussen verschillende niveaus:

Conflicten tussen niveaus

- **Grondwettelijk Hof 10 april 2008, nr. 62/2008:**

Artikel 44 van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 27 maart 1991 inzake medisch verantwoorde sportbeoefening, schendt de bevoegdheidsverdelende regels, wanneer die bepaling in die zin wordt geïnterpreteerd dat de erin geregelde strafuitsluitende verschoningsgrond niet enkel geldt voor feiten die alleen strafbaar zijn op grond van artikel 43 van dat decreet, maar ook voor het loutere bezit van verboden substanties, strafbaar gesteld bij de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende middelen en psychotrope stoffen.

B. LEX CERTA:

- Lex scripta is niet voldoende om mensen te beschermen.
- Lex certa: de wet moet voldoende duidelijk zijn.
 - > Strafrechtelijke bepalingen moeten duidelijk zijn.
 - » Geen vage termen: geen discretionaire bevoegdheid om te interpreteren.
- Is dat mogelijk?
 - Taal kan nooit 100% duidelijk zijn.
 - Elk woord kan vaag zijn, afhankelijk van de context: maar verschillende gradaties van vaagheid.
 - 'juge bouche de la loi': onrealistisch
 - *Bv. Hij die valsheid pleegt = vaag of niet?*
- ⇒ Zie voorbeelden onduidelijkheid op ppt.
- Interpretatie van de strafwet.
 - Interpretatie = betekenis aan bepaling geven.
 - 3 bronnen van interpretatie:
 - 1) Wetgever (Art 84 en 133 Gw):
 - » Authentieke
 - ⇒ Bindend voor iedereen (inbegrepen rechters)
 - ⇒ Kan ook door latere interpretatieve wet of uitleggingswet
 - » Contextuele
 - ⇒ Binnen wettekst geeft wetgever uitleg over enkele begrippen in een artikel.
 - 2) Jurisprudentie (rechtsspraak)
 - 3) Doctrine (rechtsleer)
- Jurisprudentiële interpretatie
 - Geen wettelijke bron!
 - > Wel grote invloed
 - > Hof van Cassatie zorgt voor eenheid in toepassing van het recht
 - > Prejudiciële vragen
 - > Voorrangbeginsel EU-recht
- Doctrinale interpretatie
 - Niet bindend, mogelijks wel invloed
- Interpretatiemethoden
 - Traditionele regel: indien wet duidelijk, geen interpretatie nodig
 - > *Interpretatio non fit in claris*
 - Rechter gebonden door wet: motiveringsplicht (**art. 149 GW**)
 - Probleem: wet kan niet altijd perfect duidelijk zijn (*zonder schending lex certa-vereiste*)
 - > Hoe mag strafrechter dan interpreteren?
 - Belangrijk: voorzienbaar?
 - > (Inschatting burger – kenbaarheid?)
 - > *In dubio pro reo?* Niets te maken met duidelijkheid wet, **enkel** met schuld van beklaagde
- Interpretatiemethoden: toegelaten:
 - Taalkundige interpretatie: gewone taal tenzij specifieke definitie
 - Teleologische interpretatie: wat bedoelde de wetgever?
 - Progressieve of evolutieve interpretatie
 - > *Bv. drukpersmisdrijf via internet? Vraag: voorzienbaar?*
- Interpretatiemethoden: niet-toegelaten.
 - Wél in zijn/haar voordeel ~ rechtsbescherming!
 - Restrictieve interpretatie? Discussie
 - Analogie?

- Analogie:
 - Lacune/leemte in de wet.
 - Toepassing van andere wet op vergelijkbare gevallen die door wetgever niet geïllustreerd waren.
 - Absoluut verbod: analogische interpretatie in nadeel verdachte.
 - > = grens die evolutieve en teleologische interpretaties niet mogen overschrijden.
 - > Veel discussie in praktijk: 1) opzettelijk doden ongeboren kind is strafbaar, 2) onopzettelijk doden geboren kind is strafbaar → Onopzettelijk doden (bv. verkeersongeval, medische fout) ook voor ongeboren kind?
 - Analogie in voordeel verdachte: JA

- ⇒ Dus: Soms zijn er leegtes in de wet, omdat de wet de situatie als niet relevant beschouwd, maar wel relevant is voor ons. Dan gaan we deze leegte invullen via analogische interpretaties.
 - > Dit is nadelig voor de verdachte en mag dus enkel gebruikt worden in het voordeel van de verdachte.

C. LEX PRAEVIA.

- Schriftelijke wet die vóór het feit bestaat
 - > De wet moet op voorhand aanwezig zijn.
- Wat als er een verandering is?
 - > Mildere wet (lichtere straf) van toepassing
- Wat als het misdrijf afgeschaft wordt?
 - > Geen straf (maar straf blijft als definitieve beslissing al genomen is)
- Uitzonderingen: o.a. interpretatieve wetten; strafprocedure

- Strafrecht en tijd:
 - **Art 2 Sw.**
 - > “Geen misdrijf kan worden gestraft met straffen die bij de wet niet waren gesteld voordat het misdrijf werd gepleegd” (eerste lid)
 - > “Indien de straf, ten tijde van het vonnis bepaald, verschilt van die welke ten tijde van het misdrijf was bepaald, wordt de minst zware straf toegepast” (= lex mitior) (tweede lid)

- Normaal gezien moet de wet bestaan op voorhand, maar er zijn verschillende mogelijkheden.

Lex Praevia

- Schriftelijke wet die vóór het feit bestaat
- 1) Nieuwe strafwet na feit
 - Niet strafbaar – verbod retroactieve toepassing
- 2) Afschaffing wet na feit
 - Niet strafbaar
 - maar let op: straf blijft als definitieve beslissing al genomen is
- 3) Verandering wet na feit
 - o Mildere wet of strengere wet? (zwaardere of lichtere straf?)
 - Strengere wet → niet retroactief
 - Mildere wet → moet retroactief toepassen (art. 2, lid 2 Sw.)
- Uitzonderingen: o.a. interpretatieve wetten; strafprocedure

The diagram shows a horizontal timeline labeled 'tijd'. Two vertical lines represent 'WET' (Law) and 'FEIT' (Fact). In the first case, the 'WET' line is to the left of the 'FEIT' line. In the second case, the 'FEIT' line is to the left of the 'WET' line. In the third case, the 'WET' line is to the left of the 'FEIT' line, but there is an asterisk on the 'FEIT' line. In the fourth case, the 'WET' line is to the left of the 'FEIT' line, and a box labeled 'Nieuwe wet: Milder of niet?' is positioned to the right of the 'FEIT' line.

Let op: toepassing SR in tijd ook in deel 12, p.512-515 van cursus

KU LEUVEN

Les 4: Het Misdrijf.

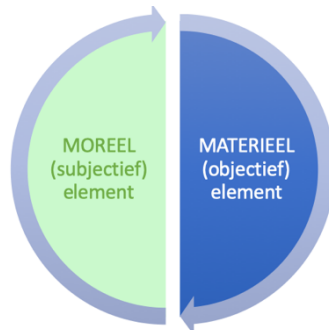
1. Element VS Bestanddelen.

- Constitutieve bestanddelen
 - = Componenten van delictomschrijving of van wettelijke incriminatie van een specifiek misdrijf
 - > Het DNA van een misdrijf.
 - > De delictstypische kenmerken.
 - » Het gaat om de minimumbewijslast: het openbaar ministerie moet de aanwezigheid van die elementen aantonen.
 - » *Bv. Diefstal (Art 461, lid 1 Sw.): Wegnemen, andermans goed, bedrieglijk opzet.*

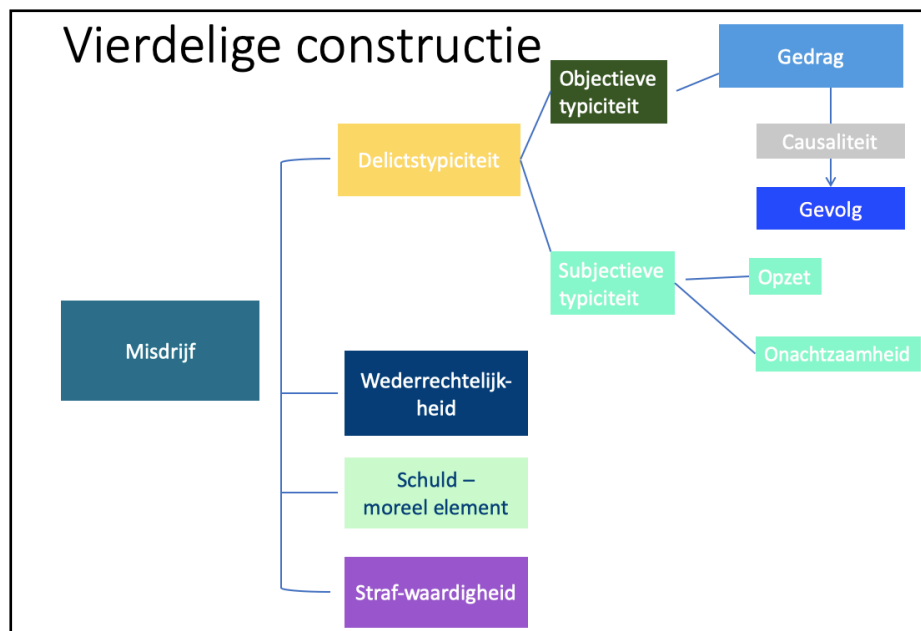
- Algemene of constitutieve elementen
 - = Materieelrechtelijke voorwaarden die aan alle misdrijven gemeen zijn, ongeacht de specificiteit van het delict.
 - > Elk misdrijf is anders maar toch komen enkele elementen altijd terug.
 - > Rechtsgronden voor bestraffing.

- Constitutieve elementen van misdrijven
 - Traditioneme constructie: materieel element VS moreel element.
 - Verschillende constructies: tweedelige, driedelige, vierdelig constructies.
 - > Vroeger dacht m'n bijvoorbeeld dat een misdrijf uit 2 elementen bestond (het materieel en moreel element). Deze benadering wordt zelfs nog steeds gevolgd in enkele landen waaronder Engeland.
 - De vierdelige constructie van een misdrijf wordt gehanteerd in de Leuvense scholen:
 - (1) Delictstypiciteit (*nullum crimen sine lege*)
 - (2) Wederrechtelijkheid (*nullum crimen sine iniuria*)
 - (3) Schuld (*nullum crimen sine culpa*)
 - (4) Strafwaardigheid (*nullum crimen sine poena*)
 - ⇒ Deze 4 elementen worden later dieper toegelicht.

➤ Tweedeloge constructie misdrijf:

➤ Vierdelige constructie misdrijf:

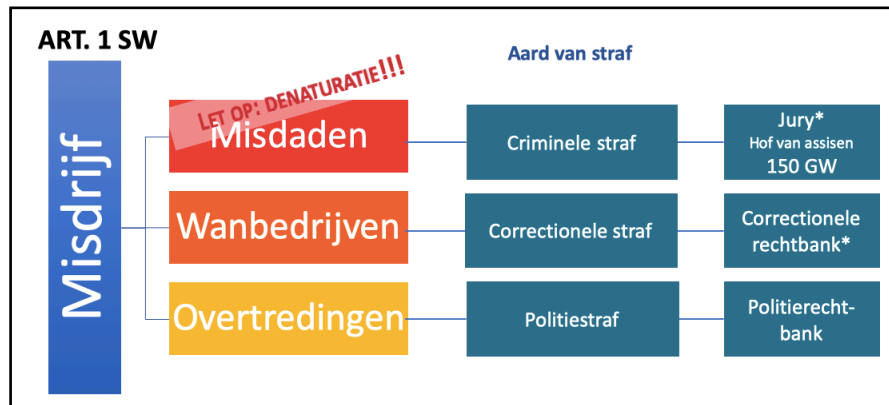
2. Indelingen misdrijven:

- Algemene indeling:
 - Misdaden, wanbedrijven, overtredingen.
- Grondwettelijke indeling:
 - Gemeenrechtelijke misdrijven, politieke misdrijven, drukpersmisdrijven.
- Indeling volgens beschermende waarden (of rechtsgoederen)
 - Bv. Boek II Sw.: Fiscale misdrijven, economische misdrijven, etc.
- Indeling volgens de uitvoeringswijze
 - Handelins- en verzuimsmisdrijven.

3. Het misdrijf.

- Definitie:
 - = Gedraging waaraan door de wet een straf als gevolg is vastgeknoopt (strafwaardige gedraging).
 - **Art 1 Sw.:** Er zijn 3 types van misdrijven: Misdaden, Wanbedrijven, Overtredingen.
 - > Het verschil zit in de straffen die anders zijn en hierdoor veranderd ook het bevoegde rechtscollege die de verschillende misdrijven moet berechten.
 - * = Zie Art 216novies Sv. + Art 2 wet van 4 oktober 1867.
 - ** = Voor sommige wanbedrijven zie Art 137 en 138 Sv.

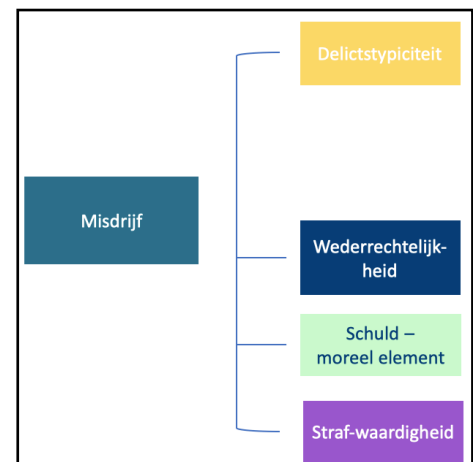
- Denaturatie
 - Aard van het misdrijf kan veranderen tijdens de strafprocedure.
 - Waarom:
 - > Aannee van verzachtende opstandigheden (VO).
 - > Strafverminderende verschoningsgronden (VSG).
 - 2 soorten:
 - > Correctionalisatie = ontaarding misdaad in wanbedrijf.
 - > Contraventionalisatie = ontaarding wanbedrijf in overtreding.

- Grondwettelijke specifieke misdrijven.
 - Misdrijven die speciaal zijn in de grondwet: Drukpersmisdrijven en politieke misdrijven.
 - Hiervoor geldt een speciaal regime met 2 grondwettelijke bepalingen.
 - > **Art 150 GW:** recht op Jury ongeacht type misdrijf, behoudens voor drukpersmisdrijven die door racisme of xenofobie ingegeven zijn.
 - > **Art 148 GW:** uitzondering openbare karakter van terechtzitting, maar geen uitzonderingen op openbaarheid van uitspraak over vonnis (**Art 149 GW**).
 - > Andere speciale regels:
 - Bv. Afwijking regels deelneming voor drukpersmisdrijven (cascade systeem).
 - Bv. Verschillen in toepasbare straffen.

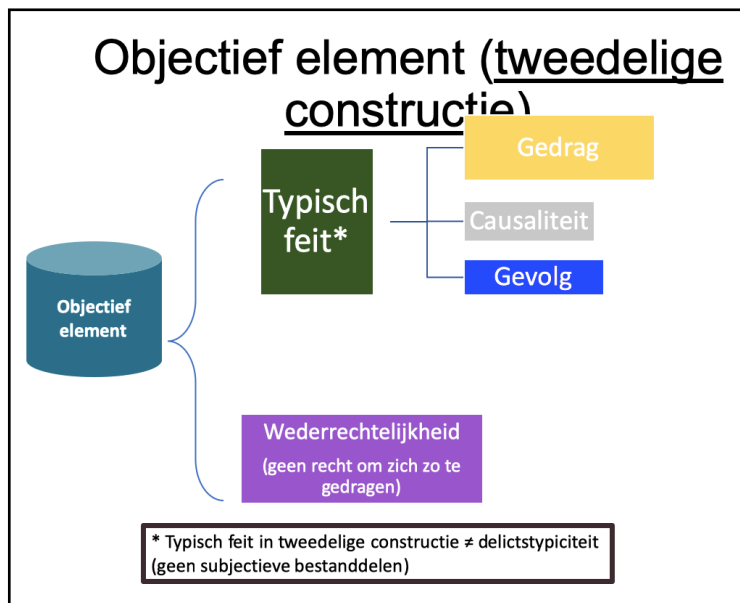
⇒ Conclusie: er zijn dus enorm veel verschillende misdrijven, maar zoals eerder aangehaald bestaan ze allemaal uit 4 elementen (hantering van de vierdelige constructie).

⇒ Deze vierdelige constructie wordt nu dieper toegelicht.

(1) DELICTSTYPICITEIT.

- Begrip:
 - = Het geheel van de voor een specifiek misdrijf typische voorwaarden.
 - > Typisch = door de wet omschreven
 - » Objectieve bestanddelen (typisch feit = typisch gedrag, typisch gevolg)
 - » = Descriptief, normatief, daad- of daderbetrokken
 - » Subjectieve bestanddelen (vereist opzet/ vereiste onachtzaamheid)
 - » = Psychische ingesteldheid of voorstellingswereld van de dader.
 - > Consequentie van legaliteitsbeginsel
 - > Dubbele functie van typiciteit
 - » Rechtspolitieke beschermingsfunctie: garantie tegen willekeurig overheidsoptreden
 - » Crimineel-politieke waarschuwingfunctie: ontrading van delictueel gedrag
- ⇒ Volgend les worden het objectieve en subjectieve bestanddeel dieper toegelicht.

- Procedurele uitvloeisels:
 - Bewijslast
 - > Alle typische bestanddelen van misdrijf moeten door OM (aanklager) bewezen worden
 - » Vermoeden van onschuld: bewijslast voor OM
 - » Indien geen bewijzen → geen veroordeling (geen bewijslast tegen beklaagde)
 - Motiveringsplicht
 - > Alle typische bestanddelen moeten door rechter uitgelegd worden in beslissing (in geval van veroordeling)
 - Feit en kwalificatie
 - > Typische omschrijving van feit = basis voor juridische kwalificatie
 - > *Iura novit curia* (rechter beslist over juiste kwalificatie van feiten)
 - Bevoegdheid van rechters

Les 5: Het misdrijf: het objectieve bestanddeel.

- Deze les staat niet in de samenvatting.
 - Moet ge maar bij iemand anders gaan schooien voor een samenvatting 😊

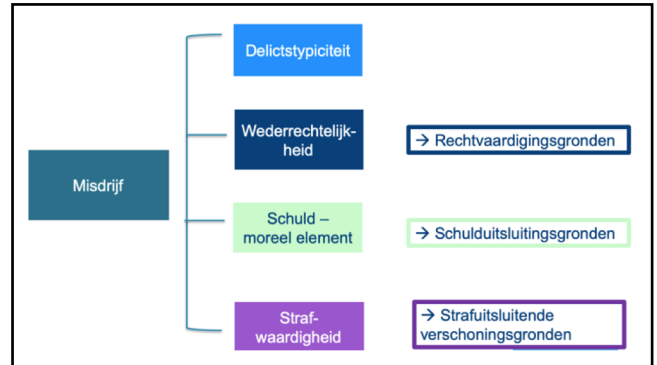
Les 6: Het misdrijf: het subjectieve bestanddeel.

- Deze les staat niet in de samenvatting.
 - Moet ge maar bij iemand anders gaan schooien voor een samenvatting 😊

Les 7: Wederrechtelijkheid.

1. Algemene omschrijving van de wederrechtelijkheid.

- Vierdelige constructie:
 - Misdrijf bestaat uit 4 elementen.
 - Wederrechtelijkheid heeft te maken met rechtvaardigingsgronden.
- Enkele voorbeelden:
 - *Dokter opereert patiënt: opzettelijke slagen en verwondingen?*
 - *Gynaecoloog doet vaginaal onderzoek: verkrachting/aanranding?*
 - *Politieagent forceert arm bij arrestatie van opstandige of gewelddadige verdachten van handtasdiefstal: opzettelijke slagen en verwondingen?*
 - *Onderzoeksrechter beveelt aanhouding van inverdenkinggestelde: wederrechtelijk beroven van vrijheid?*
 - *Juwelier betrapt 's nachts overvaller in zijn winkel en schiet overvaller neer: doodslag? Opzettelijke slagen en verwondingen?*
 - *Geneesheer wordt als getuige gehoord en schendt beroepsgeheim.*

- Het zijn voorbeelden van situaties die iets gemeenschappelijks hebben: Deze gedragingen zijn niet rechtstreeks illegaal (de acties kunnen gerechtvaardigd worden).
- Het zijn situaties die normaal delictueus zijn, en toch rechtvaardig/niet strafbaar zijn.
- Er is sprake van een belangenconflict:
 - > *Bv. men mag niet iemand anders verwonden + het belang dat nood aan bescherming geeft (belang van geopereerd te worden).*
 - > Rechtvaardigingsgronden is een manier om dergelijke conflicten tussen deze belangen op te lossen.

2. Wederrechtelijkheid & delictstypiciteit.

- Definitie wederrechtelijkheid:
 - *Ongerechtvaardigd karakter van het als misdrijf omschreven gedrag. Het gedrag voldoet niet alleen aan een specifieke misdrijfomschrijving, maar is ook in strijd met het recht als geheel van regels. Voor sommige als misdrijf omschreven gedragingen bestaat er daarentegen een 'tegennorm', die het gedrag alsnog legitimeert. Zo kan het recht op wettige verdediging (noodweer) een delictstypische, en dus op het eerste gezicht strafbare gedraging rechtvaardigen. Die is dus wel als misdrijf omschreven (delictstypisch), maar niet wederrechtelijk. Zie ook: rechtvaardigingsgronden.*
- Wederrechtelijkheid komt NA Delictstypiciteit.
 - Delictstypische gedraging (objectieve en subjectieve bestanddelen).
 - > Vaak wederrechtelijk, maar niet altijd.
 - > Hebben een delictstypische gedraging, maar de gedraging is niet wederrechtelijk:
 - » *In de meeste gevallen zal dit wel zo zijn: Bv. Man schiet andere man dood: 90% van de gevallen is dit doodslag en kun je het niet rechtsvaardigen, maar soms is het bijvoorbeeld een reactie waarop je de persoon doodschiet waarbij er wel een rechtvaardiging mogelijk is.*
 - Delictstypiciteit beschermt rechtsgoederen.
 - > Bescherming van rechtsgoederen kan soms niet absoluut zijn.
 - » *Bv. Wanneer het absoluut zou zijn zou een onderzoek aan het lichaam door een arts niet meer mogelijk zijn.*
 - > Moet in het kader van gehele rechtsorde beschouwd worden.
- Wederrechtelijkheidsoordeel = conflict van belangen.
 - Relevante vragen om wederrechtelijkheid na te gaan (beoordeling).
 - > Had dader het recht om zich zo te gedragen (of niet?).
 - > Is de gedraging gerechtvaardigd (of niet)?
 - > Is er geen andere rechtsnorm die de gedraging toelaat of rechtvaardigt?
 - > Is het strafrechtelijk beschermde rechtsgoed effectief geschaad?
 - Beoordeling van een concreet misdrijf, zoals gepleegd door een concrete dader.

3. Rechtvaardigingsgronden

➤ Definitie rechtvaardigingsgronden:

- *Omstandigheid waardoor de gepleegde feiten die weliswaar door de wet als misdrijf omschreven zijn (delictstypiciteit) toch geen misdrijf uitmaken. Het bestaan van een rechtvaardigingsgrond heeft immers de wederrechtelijkheid van de delictstypische gedraging op. De rechtvaardigingsgrond werkt voor elke deelnemer aan de feiten (werking in rem). Vb. overheidsbevel, wettige verdediging, noodtoestand. Zie ook: noodtoestand, wettige verdediging, wederrechtelijkheid.*

⇒ Rechtvaardigingsgronden (RVG) = omstandigheden waardoor een strafbaar feit zijn wederrechtelijk karakter verliest.

➤ Toelaatbaarheidsfunctie:

- In rechte gefundeerde veroorlovene tegennorm, die abstracte verbod uit misdrijfbepaling neutraliseert in concrete situaties.
 - > Ontoelaatbare gedragingen toelaatbaar worden.

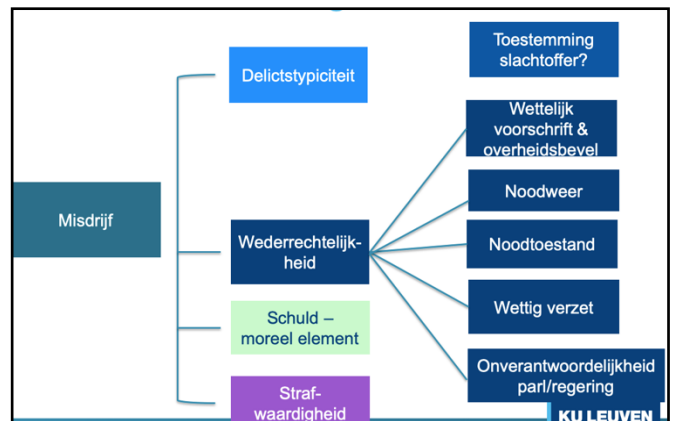
➤ Rechtvaardigingsgronden ≠ schulduitsluitingsgronden.

- RVG werken in rem (niet afhankelijk van de persoon).
 - > Gelinkt aan concrete gedragingen, niet aan daders (geldt dus bijvoorbeeld ook voor alle deelnemers).
- SUG werken in personam.

➤ 5 soorten rechtvaardigingsgronden

- Lijst van 5 gronden die ene gedraging kunnen rechtvaardigen:
 - A) Wettelijk voorschrift & overheidsbevel.
 - B) Noodweer
 - C) Noodtoestand
 - D) Wettig verzet
 - E) Onverantwoordelijkheid parlement/regering.

⇒ Deze worden nu 1 voor 1 besproken.

A. WETTELIJK VOORSCHRIFT EN OVERHEIDSBEVEL.

➤ Wettelijke basis: **Art 70 Sw.**

- *Behoudens wat de misdrijven betreft, zoals bepaald in boek II titel Ibis, is er geen misdrijf, wanneer het feit door de wet voorgeschreven **en** door de overheid bevolen is.*

➤ 2 voorwaarden (en 2 situaties):

- o Wettelijk voorschrift
- o Overheidsbevel (Bv. *wederrechtelijke aanhouding of gevangenhouding, huisvredebreuk, schending van brief- of beroepsgeheim, etc.*)

⇒ Overheidsbevel niet altijd vereist: wettelijke bepaling voldoende!

⇒ Let op: uitsluitend ernstige schendingen van internationaal strafrecht.

➤ Wettelijk voorschrift:

- Deze rechtvaardigingsgrond lost het conflict tussen 2 regels op:
 - Een strafrechtelijk verbod (Bv. *beroepsgeheim*).
 - Een toelating in de wet (Bv. *Dokter die getuigd in een zaak*).

⇒ Wet laat hier dus een delictstypische gedraging toe.

- “Wet” niet in strikte betekenis: maar wet in materiële zin (ruime interpretatie van wet hanteren).

> Belgische bron// Internationaal recht met rechtstreekse werking of EU-regel.

- Het wettelijk voorschrift is altijd vereist: kan nooit alleen het gevolg zijn van het bevel van de overheid.

> De handeling moet expliciet of impliciet verplicht of toegelaten zijn door de wet.

» Expliciet of impliciet kan beiden: Bv. geen enkele bepaling in de wet die letterlijk zegt dat een dokter zijn beroepsgeheim mag schenden.

- Overheidsbevel:
 - Cumulatieve voorwaarden: Het bevel moet bepaalde voorwaarden hebben die cumulatief zijn:
 - Bevel vooraf.
 - Conforme uitvoering.
 - Wettige overheid (niet van feitelijke gezagsverhoudingen).
 - Overheid handelt binnen wettelijke grenzen van bevoegdheid.
 - Rechtmatig bevel = komt overeen met wet.
 - Wat indien bovenstaande voorwaarden niet is voldaan?
 - > *Bv. Onwettig of onrechtmatig bevel, onbevoegde overheid, etc.*
 - > Dan is persoon strafbaar (tenzij dwaling of andere schuldsluitingsgrond) na het nagaan van schuld.
 - » *Bv. Art 152 en 260 Sw.: bij schijnbaar rechtmatige (maar in feite onrechtmatige) bevelen.*

B. NOODWEER.

- Wettelijke basis: **Art 416 Sw.**
 - *Er is noch misdaad, noch wanbedrijf wanneer de doodslag, de verwonding en de slagen geboden zijn door de ogenblikkelijke noodzaak van de wettige verdediging van zichzelf of van een ander.*
 - Dit artikel staat in boek II (het bijzonder deel):
 - > Waarom staat een dergelijke regel in het bijzondere deel: noodweer is een begrip van algemene aard, maar het is alleen van toepassing op bepaalde misdrijven: doodslag, slagen, verwondingen.
 - Niet alleen verdediging van jezelf, maar ook van anderen (*jezelf, kinderen, vrienden, etc.*).
- Verbod op eigenrichting is een algemeen rechtsbeginsel:
 - Men bedoelt hiermee dat andere personen het werk moeten doen (politie).
 - Maar op deze regel is dus een uitzondering (noodweer/ wettige verdediging): wanneer er een onmiddellijke en dringende behoefte is aan verweer.
 - > Er is geen tijd om te wachten op de tussenkomst van de politie.

⇒ Noodweer = defensieve handeling tegen onrecht.
- Uitbreiding door analogische interpretatie naar andere delictstypische gedragingen.
 - Analogia in bonam partem (voordeel verdachte/beklaagde).
- Noodweer bestaat uit 2 elementen: noodweersituatie en noodweerhandeling.
- Voorwaarden **Noodweersituatie:** (**Art 269 Sw.:** rechtmatig- verzet misdrijf).
 - Een onrechtmatige aanranding.
 - Noodweer is een defensieve handeling tegen onrecht.
 - Nagaan of niet je eigen fout is?
 - Geen gekarakteriseerde uitlokking: d.w.z. men heeft de noodweersituatie van de andere veroorzaakt
 - » Geen noodweer tegen noodweer.
 - Door een persoon gesteld (Geen dieren).
 - Tegen personen (jezelf of anderen) gesteld.
 - Let op: heeft enkel betrekking op beperkt aantal (belangrijkste) rechtsgoederen.
 - » Recht op leven, fysieke en seksuele integriteit, persoonlijke vrijheid.
 - » *Bv. Geen bescherming tegen goederen (auto): kan dus niet iemand slaan als die uw nieuwe auto aan het kapotmaken is. Noodweer strekt zich daar niet over uit.*
 - Dreigende of actuele en ernstige aanranding.
 - Agressie afwenden of voorkomen.
 - Geen geweken, toekomstige of eventueel gevaar.
 - » *Bv. Wordt gebeld en zeggen: ik ga u doden. Er is hier geen spraken van noodweer. Je hebt tijd genoeg om de politie te bellen.*
 - Onherstelbare schade.
 - » De aanranding moet van type zijn dat de schade die kan worden veroorzaakt ernstig en onherstelbaar is.

- Voorwaarden **noodweerhandeling**: Verweerhandeling.
 - Subsidiariteitsbeginsel:
 - Onmiddellijke noodzakelijkheid om de verweerhandeling te stellen.
 - Geen andere optie (*Bv. vluchten, politie bellen, etc.*): Geweld als ultimum remedium.
 - Kiezen voor minst ingrijpende middelen (*Bv. Niet bij een aanval met licht geweld de aanvaller met machinegeweer neerschieten*)
 - In kader van feitelijke omstandigheden: redenering *ex ante* (niet *ex post*)
 - Proportionaliteit/ evenredigheid tussen aanranding en verweer.
 - Niets te maken met relatieve waarde van rechtsgoederen
 - Wel met actie-reactie
 - *Bv. Persoon wil je aanvallen met een klein mes waarmee het onmogelijk is om je te doden maar toch schiet je de persoon dood: dit is duidelijk niet proportioneel.*
 - » De reactie is hier geen verdediging maar een misdrijf op zich.
- **Art 417 Sw.:** Vermoedens noodweerbehoefte:
 - Nachtelijke inbraak (iuris tantum), Overval, d.w.z. diefstal met geweld (iuris et de iure),
 - Onder de gevallen van ogenblikkelijke noodzaak van de verdediging worden de twee volgende gevallen begrepen:
 - > Wanneer de doodslag gepleegd wordt, wanneer de verwondingen of de slagen toegebracht worden bij het afweren, bij nacht, van de beklimming of de braak van de afsluitingen, muren of toegangen van een bewoond huis of appartement of de aanhorigheden ervan, **behalve wanneer** blijkt dat de dader niet kon geloven aan een aanranding van personen, hetzij als rechtstreeks doel van hem die poogt in te klimmen of in te breken, hetzij als gevolg van de weerstand welke diens voornemen mocht ontmoeten;
 - > Wanneer het feit plaatsheeft bij het zich verdedigen tegen de daders van diefstal of plundering die met geweld tegen personen wordt gepleegd.
- Reikwijdte van noodweer:
 - Wat met opzettelijke misdrijven?
 - > *Bv. persoon die met geweld wordt overvallen wil overvaller enkel verwonden, maar dood hem (ongewild).*
 - > Noodweer kan enkel opzettelijke verhandelingen rechtvaardigen.
 - Putatief noodweer:
 - > Vermeende situatie van noodwaar (schijn): verweerder vergist zich.
 - > Geen RVG, wel eventuele SUG (dwaling).
 - Noodweerexces:
 - > Schending van subsidiariteit of proportionaliteit.
 - > Geen RGV, wel eventuele SUG (overmacht) of strafvermindering (*Bv. uitlokking Art 411 Sw.*).

C. NOODTOESTAND.

- Conflictsituatie tussen 2 strafrecht beschermende rechtsgoederen.
 - *Bv. ambulance rijdt te snel om leven van patiënt te kunnen redden: conflict tussen verkeersregels en recht op leven/ Therapeutische abortus/ Vernieling van afsluitingen door het brandweerkorps dat zo dicht mogelijk bij de brand wil geraken/ etc.*
- Definitie:
 - *Rechtvaardigingsgrond voor een als misdrijf omschreven gedrag dat is gepleegd ter vrijwaring van een goed of belang dat men verplicht of gerechtigd is te behartigen. In hoofde van de dader is er een belangenconflict waarbij het te verdedigen belang of goed hoger ingeschat wordt dan datgene wat beschermd wordt door de strafwet waarop hij een inbreuk maakt. Het is de weg van het minste kwaad. De bedreiging dient ernstig en actueel te zijn en de reactie moet evenredig zijn aan de ernst van de aanval. Zie ook: rechtvaardigingsgrond, wederrechtelijkheid.*
 - Dader heeft geen uitweg: om een rechtsgoed te beschermen, moet hij een ander schenden, waarbij een van beide dus onvermijdelijk geschonden wordt.
 - RVG: schending van minder (of even) belangrijk rechtsgoed om hoger (of gelijk) rechtsgoed te bewaren.
 - Noodtoestand heeft geen wettelijke basis: Erkend in RS door Cass. als autonome RVG.
 - > Cassatie aanvaardt de noodtoestand ookal heeft tget geen wettelijke basis.

- Voorwaarden voor noodtoestand:
 - Actueel, zeker en ernstig gevaar.
 - > Er moet een gevaar zijn (voor een bepaald rechtsgoed (Bv. Lichamelijke integriteit).
 - > Het gevaar moet actueel zijn: geen denkbeeldige, toekomstige of geweken gevaren.
 - Het moet gaan om gevaar tegen een rechtsgoed dat men moet of mag beschermen.
 - > Dit is een groot verschil met noodweer: Hier kan het dus ook gaan om materiële en morele belangen (bij noodweer is het enkel toegelaten bij onrechtmatige aanranding tegen personen).
- Voorwaarden voor reactie op de noodtoestand:
 - Subsidiariteit.
 - > De reactie moet de enige oplossing zijn om een bepaald belang te beschermen.
 - » Enige weg, geen andere optie dan schenden.
 - » *Ex ante* redenering: Op het moment van het feit (objectieve beoordeling op het moment van de feiten).
 - > Moet niet de enige mogelijkheid zijn (maar andere mogelijkheden lijken/zijn moeilijker of minder voorspelbaar in het concrete geval).
 - » Er kunnen misschien wel andere mogelijkheden zijn maar moet op het moment van de feiten worden beoordeeld.
 - Evenredigheid (proportionaliteit).
 - > Er moet evenredigheid zijn tussen de reactie en de nood aan bescherming.
 - > Gevrijwaarde rechtsgoed moet minstens even belangrijk zijn als het opgeofferde rechtsgoed.
- Noodtoestand beoordeling:
 - Taak van strafrechter om situatie te beoordelen in het licht van alle concrete omstandigheden.
 - > *Ex ante* redenering
 - Wat als er een voorafgaande fout van dader is?
 - > Sluit RVG niet noodzakelijk uit
 - > Maar noodtoestand mag niet opzettelijk veroorzaakt zijn
 - » *Bv. arts vertrekt te laat naar patiënt en rijdt te snel.*
 - Putatieve (vermeende) noodtoestand
 - > Situatie van persoon die denkt dat een situatie een noodtoestand is terwijl die er niet is.
 - > Dit is geen rechtvaardigingsgrond (eventueel wel schulditsluitingsgrond: dwaling).
 - Noodtoestandsexces
 - > Disproportioneel gedrag en noodtoestand: het proportionaliteitsbeginsel wordt geschonden.
 - > In regel geeft noodtoestandsexces aanleiding tot strafbaarheid, tenzij het een gevolg is van overmacht.

D. WETTIG VERZET.

- De overheid is bevoegd om in sommige gevallen individuele rechten te bruskeren (*Bv. aanhouding, fouilleren, etc.*).
 - > Wanneer de overheid rechtmatig handelt, moet de burger de overheid de handeling respecteren/aanvaarden.
 - > Een reactie tegen rechtmatig optreden van de overheid = misdrijf van weerspansigheid (**art. 269 Sw.**)
- Wettig verzet = reactie tegen het onrechtmatig optreden van de overheid.
 - *Bv. Fouilleren van personen, telefoon aftappen, huiszoeking, etc. die onrechtmatig zijn.*
 - *Bv. demonstrant schopt agent die hem zonder enige reden in elkaar slaat.*
 - Indien de overheid zijn bevoegdheden overschrijdt mag de burger hierop reageren/ tegen verzetten als aan 2 voorwaarden is voldaan: uitzonderlijke RVG onder 2 voorwaarden:
 - o Optreden overheid is **flagrant** onrechtmatig.
 - » Niet een beetje, maar flagrant: moeten echt helemaal buiten hun bevoegdheid zijn gegaan.
 - o **Onmiddellijke** reactie is noodzakelijk.
- Verschil met noodweer:
 - Ook toegelaten tegen flagrant onrechtmatig bevel, zonder dat er een reeds begonnen of dreigende aanval is.
 - > Hier spreken we van ells onrechtmatige handelingen (niet enkel handelingen tegen personen).
 - > Wettig verzet is dus breder dan noodweer.

E. TOESTEMMING VAN BENADEELDE?

- Strafwet is een deel van publiek: wetten die van openbare orde zijn.
 - > Bescherming rechtsgoed namens hele gemeenschap.
 - > Het gaat om algemene belangen: in principe kunnen individuen geen vrije afstand doen van deze beschermende rechtsgoederen.
 - » *Bv. Je kan niet zeggen: "je mag mij doden" tegen een persoon. Het blijft doodslag.*
 - > Maar er zijn enkele beschermende rechtsgoederen die een vorm van beschikking aankaarten
- In principe is er geen vrije beschikking mogelijk over sr-beschermde rechtsgoederen.
 - *Bv. recht op leven, recht op fysieke en seksuele integriteit beneden 16 jaar, etc.*
- Maar er zijn enkele beschermende rechtsgoederen die een vorm van beschikking aankaarten
 - Over sommige SR beschermde rechtsgoederen laat WG beschikking toe (= toestemming ontkracht schade aan goederen die ter beschikking van individu zijn).
 - > *Bv. misdrijven tegen eigendom (diefstal: wegnemen goed met toestemming eigenaar is niet strafbaar)*
 - > *Bv. misdrijven tegen seksuele vrijheid meerderjarigen: geen verkrachting (instemmen met seksuele handeling)*
 - Interpretatie van de strafwet: wet die voor bepaalde rechtsgoederen de kans biedt om er vanaf te stappen.
- Toestemming als RVG?
 - Nee: het is geen rechtvaardigingsgrond.
 - De toestemming neemt de delictstypiciteit weg: ontbreken constitutief bestanddeel van misdrijf!
 - > *Bv. Verkrachting wordt gekenmerkt door geen toestemming. Dus het gaat dan gewoon niet meer om verkrachting wanneer er wel toestemming is.*
 - Het speelt dus een grotere rol bij de delictstypiciteit dan bij RVG.
- Wat met gevechtssporten (en medische onderzoeken)?
 - Wanneer je aan dergelijke sporten doet geef je een akkoord om andere. Te slaan en jezelf te laten slaan.
 - In dergelijke situaties: contract en context neemt strafbaarheid van context weg.
 - *Bv. Ook bij een studentendoop: kan er sprake zijn van toestemming? Maar de toestemming is niet rechtstreekt relevant en strafbaar karakter wordt niet ontnomen (feiten tegen lichamelijke integriteit van een persoon).*
 - Het constitutief bestanddeel ontbreekt.
- Voorwaarden voor toestemming:
 - 1) Vooraf aan feiten.
 - > Een berusting achteraf is geen toestemming
 - 2) Vrij.
 - > Een afgedwongen toestemming of een toestemming van wie de draagwijdte ervan niet begrijpt, sluit delictstypiciteit niet uit.
 - 3) Door juiste persoon.

F. ONVERANTWOORDELIJKHEID PARLEMENTAIRE EN REGERINGSLEDEN.

- Bijzondere vorm van RVG
 - Geen vervolging of onderzoek parlementairen of regeringsleden mogelijk n.a.v. **mening of stem in uitoefening functie (Art. 58, 101 lid 2, 104, laatste lid en 120 Gw.)**
 - > Het gaat hier niet zoals bij de vorige gevallen om een conflict tussen 2 elementen.
 - > Doel: waarborgen onafhankelijkheid en vrijheid van meningsuiting
 - > Ook voor federale staatssecretarissen
 - Deze rechtvaardigingsgrond is absoluut (niet ophefbaar)
 - Maar beperkt: enkel misdrijven gepleegd bij uiten mening of stemgedrag in uitoefening functie.
 - > Wel: werkzaamheden in vergaderingen, commissies of tijdens parlementaire onderzoekscommissies ...
 - > Niet: bijeenkomsten partij, radio en televisie-interviews, gewelddaden of feitelijkheden die niet tot mandaat behoren ...
- Bewijslast RVG
 - Wanneer rechtvaardigingsgronden aanwezig zijn, valt de wederrechtelijkheid weg.
 - Maar wie moet RVG bewijzen?
 - > Verschil tussen bestanddelen en RVG m.b.t. beoordeling.

- > Aanwezigheid bewijze vs. Afwezigheid bewijzen.
 - » Openbaar ministerie moet niet de afwezigheid van RVG bewijzen.
- Bewijslast kan niet bij beklaagde liggen
 - > Gevaar voor vermoeden van onschuld.
- Beklaagde heeft aanvoerlats:
 - > Kleine uitzondering waarbij beklaagde passief mag blijven maar bij RVG mag wijzen op het bestaan van RVG.

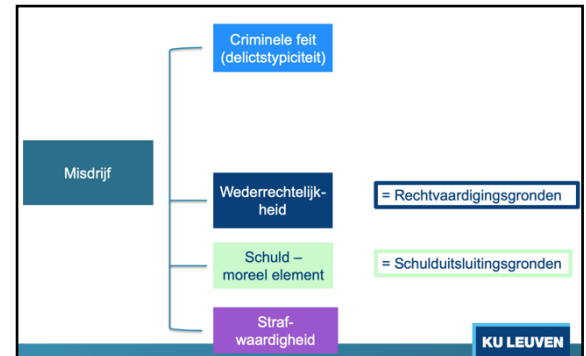
4. Samenvatting rechtvaardigingsgronden:

- Typisch gedrag: gerechtvaardigd – niet wederrechtelijk
- Toelaatbaarheidsfunctie
- **Concrete situaties** waarbij wederrechtelijkheid geneutraliseerd wordt:
 - a) Door een wet (**art. 70 Sw.**)
 - b) Door een rechtmatig (en rechtmatig uitgevoerd) bevel met wettelijke basis (wettelijk voorschrift, wettelijke bevoegdheid, binnen grenzen van wet en ermee in overeenkomst, art. 70 Sw.)
 - c) Door een onrechtmatige aanranding tegen de persoon (**art. 416 Sw.**)
 - d) Door een gevaar (RS over noodtoestand)
 - e) Door een onrechtmatig ingrijpen van publieke autoriteiten
 - f) Door onverantwoordelijkheid parlementairen/regeringsleden
- Werking *in rem*.

Les 8: Strafrechtelijke schuld.

1. Herhaling: Vierdelige constructie.

- Het misdrijf bestaat uit 4 constitutieve elementen.
 - De delictstypiciteit
 - > Beide elementen die in de wet geschreven zijn:
 - Objectieve bestandsdeel: uiterlijk waarneembare gedragingen (handeling).
 - Subjectief bestandsdeel: opzet of onachtzaamheid.
 - De wederrechtelijkheid: De dader had niet het recht zich zo te gedragen, zijn gedraging is onrechtmatig.
 - > Doch kan dit onderdeel uitgeschakeld worden door de rechtvaardigingsgronden.
 - De schuld: het morele element.
 - > Dit kan worden uitgeschakeld door schulduitsluitingsgronden (gaan we nu behandelen).
 - De strafwaardigheid.

2. Betekenis “schuld”.

- Schuld heeft 3 verschillende betekenissen:
 - 1) (Materiële) toerekening (obj. delictsbestanddeel): band tussen feit en dader.
 - > *Bv. Pieter is schuldig aan moord*
 - > Het gaat puur om de causale relatie tussen feit en dader.
 - 2) Eén schuldvorm: onachtzame gedraging
 - > Schuld wordt gezien als een synoniem voor onachtzaamheid (subjectief delictsbestanddeel).
 - > Dader had moeten weten dat hij zo niet mocht handelen.
 - 3) Verwijtbaarheid (morele toerekening) = 3de constitutief element van misdrijf
 - > = negatieve kwalificatie ingesteldheid van dader (in rechte gefundeerde morele toerekening)
 - > *“Kon er aan doen, had er iets aan moeten doen, heeft er niets aan gedaan”*
 - > Gericht op concrete dader (*in personam*) – juridisch oordeel
 - > Er wordt iets aan de dader verweten: het heeft betrekking op de dader en dus niet op het feit zoals bij RVG.

3. Schulduitsluitingsgronden (SUG).

- = omstandigheden die schuld ontkrachten omdat het nodige **cognitieve vermogen** en de **wilsvrijheid** om zich normconform te gedragen niet aanwezig waren of zwaar verstoord waren.
 - > Schuld kan ontkracht worden wanneer er dus SUG zijn: gronden die de schuld uitsluiten.
 - > Ze zorgen ervoor dat de schuld niet bij de ‘verdachte’ kan worden gelegd.
- 2 Subcategorieën binnen de SUG:
 - Gronden van niet-toerekenbaarheid:
 - > Dit zijn incidentele omstandigheden.
 - Dwang of overmacht (aantasting van de wil).
 - Dwaling (aantasting van de kennis).
 - Gronden van niet-toerekeningsvatbaarheid (schuldonbekwaam).
 - > De afwezigheid van cognitieve of psychofysieke vermogens.
 - Geestesstoornis
 - Minderjarigen
 - (Dronkenschap)
- Eerst toerekenbaarheid, dan toerekeningsvatbaarheid:
 - > Eerst nagaan of er een grond van niet-toerekenbaarheid is voor gekeken wordt naar de gronden van de niet toerekeningsvatbaarheid.
 - > Waarom:
 - Bij niet toerekenbaarheid stopt het proces gewoon volledig.
 - Bij niet toerekeningsvatbaarheid kunnen er wel nog beveiligingsmaatregelen worden genomen (*Bv. internering, etc.*)
- SUG werken *in personam*: hebben betrekking op de dader, niet op het feit (is het tegenovergestelde als RVG).

4. Grondslag SUG

- Wettelijke basis:
 - **Art 71 Sw.:** *“Er is geen misdrijf, wanneer de beschuldigde of de beklagde op het tijdstip van de feiten leed aan een geestesstoornis die zijn oordeelsvermogen of de controle over zijn daden heeft tenietgedaan of wanneer hij gedwongen werd door een macht die hij niet heeft kunnen weerstaan”*
 - > Dwang of overmacht + geestesstoornis
 - **Art. 14 Jeugddelinquentedecreet:** Schuldonbekwaamheid voor **minderjarigen**.
 - Door rechtspraak ontwikkeld: (Onoverkomelijke) **dwaling**

5. Gronden van niet-toerekenbaarheid:

A. OVERMACHT:

- **Art 71 Sw.:** *“Er is geen misdrijf [...] wanneer hij gedwongen werd door een macht die hij niet heeft kunnen weerstaan”*
 - > De dader zijn wilsvrijheid is (volledig)aangetast.
 - > Geld voor alle misdrijven: ok voor onopzettelijke.
- 2 vormen van overmacht:
 - > Materiële overmacht
 - > Morele overmacht
- Materiële overmacht:
 - Wanneer er fysieke of externe omstandigheden die vrije wil uitschakelen:
 - > Door externe factoren (Bv. krijgt een klapband en botst op een auto die voor je rijdt).
 - > Door gedrag van andere mensen (Bv. Dwang).
 - Het is onvoorzienbaar en onvermijdbaar.
 - > Kan vaak ook beschouwd worden als gebrek aan delictstypische gedraging.
 - » Het objectieve delictsbestanddeel ontbreekt (Bv. Iemand die over een banaan glijdt en botst zo tegen iemand anders: de slagen en verwondingen zijn niet met opzet toegebracht dus het objectieve bestanddeel ontbreekt en kunnen zo niet spreken van opzettelijke slagen en verwondingen).
 - Als SUG komt het zelden voor: het gaat vaak om verkeersongevallen.
 - > Bv. Je rijdt op de weg en plots steekt een die over en botst zo tegen iemand anders, of bijvoorbeeld iemand die een hartaanval krijgt achter het stuur.
- Morele overmacht:
 - Psychologische oorzaak
 - > Situatie waarin dader moreel of psychologisch gedwongen wordt een gedraging te stellen (Bv. door drugs, uit doodangst, etc.)
 - > Bv. bestuurder die vluchtende gangsters onder bedreiging van wapen helpt bij vlucht, iemand die terroristen helpt bij aanslag omdat eigen familie door hen gegijzeld wordt, iemand die een ander vermoordt omdat hijzelf anders vermoord zou worden, etc.
 - De vrije wil (wilsvrijheid) moet volledig uitgeschakeld zijn: “Ik kon moreel, psychologisch niet anders”
 - Het gaat niet om een wettige verdediging:
 - > Geen verweer tegen onrechtmatige aanvaller en geen aanval
 - Verschil met noodtoestand:
 - > Bij noodtoestand moet er een afweging zijn van rechtsgoederen: het is niet zo dat hij een bepaald rechtsgoed wil beschermen, zijn wil is volledig uitgeschakeld.
 - > Geen afweging tussen rechtsgoederen, wil uitgeschakeld
- Voorwaarden voor relevante dwang:
 - Onweerstaanbaar karakter van dwaling:
 - > De vrije wil moet volledig uitgeschakeld zijn.
 - » Iemand die onder groepsdruk een feit pleegt geldt dus niet.
 - > Individuele beoordeling
 - » Het is een feitenkwestie die beoordeeld wordt door een rechter.
 - » Geen bonus pater familias-toets: houd ook rekening met individuele zaken (Bv. leeftijd).
 - > Maatstraf dat iedereen emoties moet kunnen beheersen
 - » Kan niet zeggen “Ik ben van nature een jaloers persoon en heb hem daarom vermoord” neen!

- Dwang mag niet aan dader te wijten zijn:
 - > Cassatie: *“Uit een van de menselijke wil onafhankelijke gebeurtenis die de mens niet heeft kunnen voorzien of voorkomen”*
 - > Dwangsituatie niet zelf veroorzaakt (tekortkoming aan zorgvuldigheidsplicht).
 - » Mag zichzelf niet in een dergelijke situatie brengen.
 - > Geen voorafgaande fout
 - » Maar enkel indien delictstypische gedraging voorzienbaar

B. DWALING

- Aantasting van cognitieve vermogen (≠ dwang: wil)
 - > Gaat dus over het kennis component dat is aangetast.
 - > Misvatting over strafrechtelijk relevante normen en/of feiten
 - > Verkeerd denken dat gedrag valt binnen domein van wat toegelaten is
- Niet in Sw., maar ontwikkeld door RS (Cassatie)
- Is van toepassing op alle misdrijven
 - > Logische consequentie van andere regels (bv. opzet)
- Binnen de dwaling: 2 algemene vormen:
 - Rechtsdwaling
 - > Wist niet dat wet van toepassing was.
 - Feitelijke dwaling
 - > Wist wel dat wetten bestaan maar niet dat deze van toepassing zijn op gedrag dat je stelde.
- Rechtsdwaling:
 - Twee soorten rechtsdwaling:
 - Over het bestaan van de wet zelf.
 - » Niet weten dat een strafrechtsbepaling bestaat.
 - Over de toepassing van de wet.
 - » Niet weten dat een strafrechtsbepaling op jouw gedraging van toepassing is.
 - Vermoeden kennis van wet: iedereen wordt geacht de wet te kennen.
 - > *Mala in se* (kwaad/misdrijven op zich) tegen *mala quia prohibita* (kwaad/misdrijven omdat iets verboden is).
 - > Complexer strafrecht, met nieuwe misdrijven die een niet-expert soms niet zou kunnen voorzien.
- Feitelijke dwaling:
 - = Verkeerde inschatting van de feitelijke situatie waarbij een gedraging gesteld wordt
 - > Verkeerde inschatting van eigen gedrag of van andere relevante contextuele omstandigheden
 - > Je weet wat er verboden (en geboden) is maar weet niet dat je gedrag de wet overtreedt.
 - » Dader is niet bewust van dat hij door zijn doen of laten de strafwet overtreedt.
 - 2 soorten:
 - Puur feitelijk
 - » *Bv. iemand die op autosnelweg denkt 120 te rijden maar eigenlijk rijdt hij 140 door een defecte meter/ Bv. iemand die in de donker denkt een dier neer te schieten maar het is een mens, etc.*
 - Feitelijk met juridisch element
 - » Hier komt er ook een juridisch element bij.
 - » *Bv. Polygamie: persoon denkt dat vorig huwelijk ontbonden is en trouwt met iemand anders maar door een fout van de ambtenaar geld vorig huwelijk nog steeds. Persoon is dus met 2 mensen getrouwd en is verboden.*
 - Mogelijke uitkomsten feitelijke dwaling
 - > Sluit schuld uit (schulduitsluitingsgrond) of delictstypiciteit verdwijnt
 - » Wanneer: Indien on-onverkomelijk
 - > Irrelevant
- Wanneer is de dwaling irrelevant?
 - Over identiteit slachtoffer (*error in personam*)
 - > *Bv. Kevin wil Laura doden maar dood Kim: hij is nog steeds schuldig aan opzettelijke doodslag.*

- > Niet relevant tenzij bepaalde identiteit constitutief bestanddeel (*Bv. misdrijven tegen openbare ambtenaren*).
- Over voorwerp misdrijf (*error in objecto*)
- Over uitvoering (*aberratio ictus, misslag*)
 - > Dader wil Laura doden maar pistool is slecht afgesteld en dood zo Jef.
- Over gevolg
- Over objectieve bestanddelen van gedrag
 - > Is in bepaalde gevallen wel relevant (SUG).
- Over verzwarende omstandigheden
 - > Is in bepaalde gevallen wel relevant (SUG).
- Wanneer is dwaling wel relevant?
 - Criterium: dwaling moet onoverkomelijk (onoverwinbaar) zijn.
 - > = *Als uit de omstandigheden kan worden afgeleid dat de beklaagde heeft gehandeld zoals ieder redelijk en voorzichtig persoon zou hebben gehandeld.*
 - > Drempel: objectieve zorgvuldigheidsnorm – *Bonus pater familias*
 - **Rechtsdwaling**
 - > Strafuitsluiting voor onoverkomelijke dwaling.
 - » Onoverkomelijkheid strikt te beoordelen in kader van vermoeden van kennis van SR.
 - **Feitelijke dwaling**
 - > Overkomelijke dwaling = gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid
 - > Onopzettelijke misdrijven
 - » Onoverkomelijk? Ja, anders onachtzaam gedrag – strafuitsluiting
 - > Opzettelijke misdrijven
 - » Onoverkomelijk? Niet vereist – Geen delictstypiciteit, want geen opzet
 - » *Bv. neerschieten jachtkompaan i.p.v. Everzwijn*
 - » Idem indien de opzetvereiste betrekking heeft op een verzwarende omstandigheid
- Samenvatting: Onoverkomelijke feitelijke dwaling
 - Onoverkomelijk = geen culpa-loze dwaling
 - > Zorgvuldige actie – objectieve drempel (*bonus pater familias*)
 - **Onopzettelijke misdrijven:**
 - > Overkomelijke dwaling = onzorgvuldige actie
 - » = zelfde standaard van onachtzame gedraging – schuld
 - > Onoverkomelijke dwaling = zorgvuldige actie
 - » = geen onachtzaamheid – geen schuld
 - **Opzettelijke misdrijven:**
 - > Onoverkomelijke dwaling = zorgvuldige actie
 - » = geen opzet – geen schuld
 - > Overkomelijke dwaling = onzorgvuldige actie
 - » = geen direct opzet (gebrek aan kennis)
 - » Wel onachtzaamheid (indien misdrijf ook bestraft als onopzettelijk)
 - » Opzettelijke onzorgvuldige actie (wilful blindness) = dolus eventualis.
- Dwaling over wederrechtelijkheid:
 - = Ten onrechte denken dat rechtvaardigingsgrond aanwezig is
 - Putatief noodweer, putatieve noodtoestand, putatieve uitvoering van bevel ... → niet de regels van de rechtvaardigingsgronden, maar wel de regels van de dwaling zijn van toepassing
 - *Bv. ten onrechte menen dat men rechtmatig bevel uitvoert*
 - > Uitvoering schijnbaar rechtmatig bevel door ambtenaren (artikelen 152 en 260 Sw.); Bevel behoort tot bevoegdheid meerdere; Correct uitgevoerd; Ondergeschiktheid m.b.t. dit bevel; Niet manifest onwettig
 - **Indien onoverkomelijk – schulduitsluitingsgrond**
 - > Indien overkomelijk – onopzettelijk misdrijf of exces RVG.

6. Gronden van niet-toerekeningsvatbaarheid (= gronden van schuldontbekwaamheid).

➤ Schuldontbekwaamheid:

- Eigenschap van de dader die hem psychofysisch of cognitief ongeschikt maakt om normconform gedrag te stellen.
 - > Persoon is niet geschikt voor normbesef: kan normen niet kennen en of begrijpen.
 - > Persoon is niet geschikt om normconform gedrag te stellen: ken normen maar kan gedrag niet controleren.

A. MINDERJARIGEN

➤ Minderjarigheid: achtergrond.

- Zijn minderjarigen voldoende bewust?
 - > Tot op een zekere leeftijd (minderjarigen) wordt geacht dat ze **schuldontbekwaam** zijn.
 - > Ze hebben nog geen voldoende vaardigheden ontwikkeld om normen te begrijpen en gedragingen er op af te stemmen/ te controleren.
- Is bestraffing van minderjarigen zinvol?
 - > **Educatieve benadering** voor minderjarigen.
 - > Belgische jeugdrecht is gesteld op herstel: maatregelen die gedrag herstellen.
 - » Geen straffen, maar educatieve sancties, aandacht voor familiale context
- Wetsgeschiedenis
 - > Wet 15 mei 1912 op de Kinderbescherming; Wet 8 april 1965 betreffende de Jeugdbescherming (= de «Jeugdwet»); wetten van 15 mei en 13 juni 2006 (wijzigde de Jeugdwet uit 1965); Jeugddelinquentiedecreet 15 februari 2019 (in werking sinds 01/09/2019).

➤ Basisprincipes minderjarigheid:

Beneden 12j	⇒ Absolute schuldontbekwaamheid – jeugdrechter (art. 4 Jeugddelinquentiedecreet)
Tussen 12-16j	⇒ In Vlaanderen apart jeugddelinquentierecht met jeugdmaatregelen (waarvan sommige sancties) – jeugdrechter ⇒ Gaat uit van een zekere schuldontbekwaamheid, maar geen echte strafsancities uit gemeen strafrecht
Tussen 16-18j	A. Verkeersmisdrijven (art. 5 Jeugddelinquentiedecreet) ⇒ Regel: gemeen strafrecht wordt toegepast met dergelijke sancties van dien. ⇒ Opt-out: uit handen geven – jeugdrechter B. Andere misdrijven (art. 57bis Jeugdwet; in de toekomst art. 38 Jeugddelinquentiedecreet) ⇒ Regel: jeugddelinquentierecht – jeugdrechter ⇒ Opt-out: uit handen geven – gemeen strafrecht

➤ Uit-handen-geving: techniek

- Van jeugdrechter naar strafrechter
- Toepassing gemeen SR voor strafrecht- banken op minderjarige
- **Subsidiar**
 - > Sancties uit art. 29, §2 Jeugddelinquentiedecreet niet geschikt en aan voorwaarden art. 38 voldaan
 - > Beslissing met redenen omkleed ‘uit handen kan geven’
 - > OM vervolgt minderjarige als meerderjarige
- **2 opties**
 - o Niet-correctionaliseerbare misdaden: hof van assisen (GwH: *ongrondwettig, nu speciaal opgeleide rechters erbij*)
 - o Wanbedrijven en correctionaliseerbare misdaden: Bijzondere kamer van de jeugdrechtbank die regels gemeen SR en SPR toepast.

➤ Verkeersmisdrijven door minderjarigen

- Artikel 5 Jeugddelinquentiedecreet
- 2de uitzondering minderjarigen schuldontbekwaamheid
- Minderjarigen meer dan 16 op moment van feit:
 - > Voor overtreding van Wegverkeerswet (Verkeersongevallen en verzekering)
 - > REGEL: OM vervolgt – gewone strafrechtbanken en -hoven

- > REGEL: Toepassing gemeen SR
- > Tenzij strafrechter uit handen geeft
 - » Dan *kan* Openbaar Ministerie voor jeugdrechter brengen als het een beschermingsmaatregel of –sanctie geschikter acht
- > SR niet subsidiair aan jeugdrechter

B. GEESTESSROORNIS

- 2 relevante wetsbepalingen:
 - o Art 71 SW.
 - o Art 9 interneringswet.
- Art 71 Sw.
 - *“Geen misdrijf, wanneer de beschuldigde of beklagde op het tijdstip van de feiten leed aan een geestesstoornis die zijn oordeelsvermogen of de controle over zijn daden heeft tenietgedaan”*
 - 2 cruciale elementen:
 - > Het oordeelsvermogen van de dader moet volledig te niet gedaan zijn (een loutere afzwakking is niet voldoende).
 - > Moet kijken op het moment van de feiten of persoon op dat moment aan een geestesstoornis leed (niet op het moment van de berechting).
 - Geestesstoornis heeft geen wettelijke definitie.
 - > De gewone gebruikelijke betekenis wordt gehanteerd.
 - > De soort of vorm is niet relevant (geestesstoornis ja of nee).
 - » Elke geestesstoornis waardoor men de volledige controle over zijn daden verliest ongeacht oorsprong en aard (aangeboren of ziekte).
 - Gevolg:
 - > Buitenvervolginstelling (onderzoeksgerecht)
 - > Vrijspraak (vonnisgerecht)
- Probleem: verminderde toerekeningsvatbaarheid en gevaarlijkheid
 - Probleem verminderde toerekeningsvatbaarheid: Controle slechts gedeeltelijk verloren
 - > Art. 71 Sw. niet van toepassing
 - Geestesgestoorde delinquenten misdrijf gepleegd maar soms/vaak gevaarlijk
 - > Art. 71 Sw. niet van toepassing op geestesgestoorde delinquenten die toch gevaarlijk zijn voor maatschappij
 - Beveiligingsmaatregelen
 - > Wet Bescherming Maatschappij tegen abnormalen en de gewoontemisdadigers (1964) – opgeheven in 2016
 - > Wet internering (2014) – aangepast door Poutpourri III
 - > Internering – beveiligingsmaatregel onbepaalde duur
- Art 9 interneringswet
 - Verruiming van begrip geestesstoornis (2)
 - > *“Die op het ogenblik van de beslissing aan een geestesstoornis lijdt die zijn oordeelsvermogen of de controle over zijn daden tenietdoet of ernstig aantast (en)”*
 - » Ook op moment van beslissing.
 - » Ok ernstig aangetast.
 - Gevolg:
 - > Internering als beveiligingsmaatregel van onbepaalde duur. (onderzoeksgerechten/vonnisgerechten)
 - > 3 voorwaarden voor internering (cumulatief).
 - 1) Gedraging = misdaad of wanbedrijf die fysieke/psychische integriteit derden aantast/bedreigt
 - 2) Geestesstoornis op moment van beslissing (niet van feiten!)
 - 3) In staat van sociale gevaarlijkheid.
- Artikel 9 interneringswet:
 - § 1. *De onderzoeksgerechten, tenzij het gaat om misdaden of wanbedrijven die worden beschouwd als politieke misdrijven of drukpersmisdrijven, behoudens voor drukpersmisdrijven die door racisme of xenofobie ingegeven zijn, en de vonnisgerechten kunnen de internering bevelen van een persoon:*
 - 1) *die een misdaad of wanbedrijf heeft gepleegd die de fysieke of psychische integriteit van derden aantast of bedreigt en*

- 2) die op het ogenblik van de beslissing aan een geestesstoornis lijdt die zijn oordeelsvermogen of de controle over zijn daden tenietdoet of ernstig aantast en
 - 3) bij wie het gevaar bestaat dat hij als gevolg van zijn geestesstoornis, eventueel in samenhang met andere risicofactoren, opnieuw feiten zoals bedoeld in 1° zal plegen.
 - Het onderzoeksgerecht of het vonnisgerecht beoordeelt op met redenen omklede wijze of het feit de fysieke of psychische integriteit van derden heeft aangetast of bedreigd.
- § 2. De rechter beslist na uitvoering van het in artikel 5 bedoelde forensisch psychiatrisch deskundigenonderzoek of actualisatie van een eerder uitgevoerd deskundigenonderzoek.

➤ Overzicht art 71 Sw. En art 9 interneringdwet:

	Art. 71 Sw.	Art. 9 Interneringswet
Ogenblik beoordeling geestesstoornis	Dader leidt aan geestesstoornis op ogenblik van het feit	Dader leidt aan geestesstoornis op ogenblik van de beslissing
Aard van de geestesstoornis	Geestesstoornis die oordeelsvermogen/controle over daden tenietdoet (ie volledig verloren)	Geestesstoornis die oordeelsvermogen/controle over daden tenietdoet of ernstig aantast
Aard van het misdrijf	Irrelevant (kan over gelijk welk misdrijf gaan)	Misdaad of wanbedrijf dat de fysieke of psychische integriteit van derden aantast of bedreigt
Gevaarlijkheidsvoorwaarde	Irrelevant of dader al dan niet gevaarlijk is	Dader is gevaarlijk (i.e. gevaar dat hij in de toekomst nog misdrijven zal plegen als gevolg van geestesstoornis)
Gevolg	Buitenvervolginstelling (OG)/vrijspraak (VG)	Internering (OG/VG)

➤ Resterend toepassing Art 71 Sw.

- Internering heeft voorrang.
 - > Eerste stap is Art 9 bekijken: is de interneringswet van toepassing?
 - > No niet? Dan was art 71 bekijken: voorwaarden van Art 71 vervuld?
- Toepasbaarheid art. 71 Sw. = buiten de gevallen van art. 9 Interneringswet: 3 gevallen:
 - 1) Geestesgestoorden die misdrijf hebben gepleegd dat geen aantasting of bedreiging betekende van de fysieke of psychische integriteit van derden
 - 2) Geestesgestoorde daders die op het ogenblik van beslissing niet meer aan geestesstoornis lijden
 - 3) Geen gevaar meer dat persoon nieuwe feiten zal plegen

C. INTOXICATIE (DRONKENSCHAP/DRUGS)

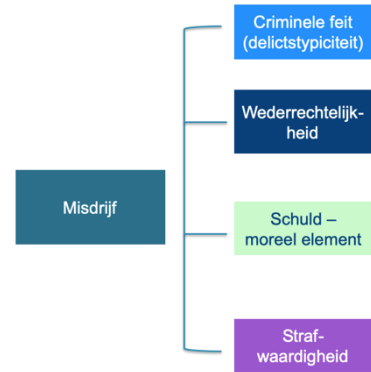
- Wat indien dader dronken of onder invloed was van alcohol, drugs, geneesmiddelen, etc.?
 - > Geen specifieke wettelijke bepaling (leemte) hieromtrent.
 - > Wel 3 mogelijke oplossingen:
 - o Ziekte:
 - » Bv. Zware verslavingen.
 - » Toepassing art. 71 Sw: Internering of probatie.
 - o Onvrijwillige dronkenschap of intoxicatie
 - » Bv. bent op een feestje en iemand doet drugs in je drankje.
 - » Toepassing art. 71 Sw. (dwang – analogie *in bonam partem*)
 - o Vrijwillige dronkenschap of intoxicatie (*cf. infra*)
 - » Doelbewust.

- Vrijwillige dronkenschap:
 - Leer van *actio libera in causa*: Rechter gaat schuld na op het moment vóór intoxicatie (“Wat speelde toen in hoofd van dader?”)
 - > Gaan kijken vanop moment de persoon nog schuld-bekwaam was: 3 verschillende hypothesen:
 1. Dader bedrinkt/drogeert zich met de bedoeling een opzettelijk misdrijf te plegen.
 - » Dader pleegt opzettelijk misdrijf: schuldig aan opzettelijk misdrijf (dronkenschap is middel om misdrijf te plegen)
 2. Dader bedrinkt/drogeert zich en pleegt onopzettelijk misdrijf
 - » Schuldig? Ja, wegens gebrek aan voorzichtigheid i.v.m. intoxicatie
 - » Dader had moeten voorzien dat intoxicatie tot het plegen van misdrijven kan leiden
 3. Dader bedrinkt/drogeert zich en heeft op voorhand niet het opzet een misdrijf te plegen, maar pleegt toch opzettelijk misdrijf
 - » Discussie
7. Bijzondere vorm van schuldonbekwaamheid:
 - **Art 88 Gw.:** Onverantwoordelijkheid Koning.
 - Geen onderwerping aan strafrechtelijk onderzoek, geen vervolging & geen veroordeling mogelijk (*the King can do no wrong*)
 - Ministers verantwoordelijk
 - Onbeperkt (voor alle misdrijven) en absoluut (niet ophefbaar).
8. Saemgevat: Verschil tussen RVG en SUG:
 - **Rechtvaardigingsgrond:**
 - Dit is een gedraging in overeenstemming met het recht, is rechtmatig (hoewel met een delictstypisch feit overeenkomt)
 - Al wie erbij betrokken is, blijft straffeloos (werking *in rem*, slaat op de situatie, de zaak. Dus ook deelnemers!)
 - Ook geen burgerlijke aansprakelijkheid, geen fout
 - **Schulduitsluitingsgrond:**
 - Gedraging niet in overeenstemming met recht, onrechtmatig
 - Alleen niet verwijtbaar aan persoon waarop schulduitsluitingsgrond van toepassing, alleen hij blijft straffeloos, de andere betrokkenen blijven strafbaar (werking *in personam*)
 - Kan dat persoon niet gestraft worden, maar toch aansprakelijk is voor schade.

Les 9: Strafwaardigheid.

1. Strafwaardigheid.

- 4^e constructief element van het misdrijf.
 - Het is het 4^e (laatste) element van de vierdelige constructie van een misdrijf.
 - > De wetgever voorziet zelf een aantal strafuitsluitende verschoningsgronden die leiden tot straffeloosheid voor gedragingen die nochtans wel aan de andere elementen voldoen: de gedraging is delictstypisch, wederrechtelijk en aan schuld te wijten.
- Verschoningsgronden
 - Omstandigheden die een straf uitsluiten zonder delictstypiciteit, wederrechtelijkheid en schuld (verwijtbaarheid) te neutraliseren.
 - > Het gaat natuurlijk eerder om uitzonderingen!
 - Het gaat om verschillende omstandigheden, geen algemeen karakter.
 - Waarom:
 - > Geen unieke reden
 - > Verschillende redenen van maatschappelijk nut.
 - » Heeft vaak te maken met opportuniteitsredenen.
- 2 types van verschoningsgronden:
 - 1) Strafuitsluitende (afdoende, beslissende) verschoningsgronden.
 - > Deze sluiten de straf uit, of heffen de straf op.
 - » De hele straf: geen straf meer.
 - > Geld alleen voor bepaalde misdrijven.
 - 2) Strafverminderende verschoningsgronden.
 - > Deze verminderen de strafmaat
 - » De straf blijft: een gedraging is nog steeds strafbaar maar de straf wordt lichter (gaat naar beneden).
 - » Let op: Denaturatie mogelijk.
 - » *Bv. Art 411, 412, 414 Sw. Art 12 Sw. (minderjarigen).*
 - > Hebben invloed op de straftoemeting.
- Voorbeeld: Art 326 Sw.
 - *“Van de in dit hoofdstuk bepaalde straffen [vereniging met het oogmerk om een aanslag te plegen op personen of op eigendommen en criminele organisatie] **blijven vrij de schuldigen die, vóór enige poging tot misdaden of wanbedrijven welke het doel van de vereniging zijn, en vóór enig begin van vervolging, het bestaan van die benden en de namen van hun hoofdbevelvoerders of ondergeschikte bevelvoerders aan de overheid kenbaar maken**”.*
 - > Ze blijven vrij van straf ookal zijn ze schuldig: de schulden blijven vrij van straf door opportuniteitsredenen.
- Voorbeeld Art 462 Sw.
 - *Diefstallen gepleegd door een gehuwde ten nadele van zijn echtgenoot, door een weduwnaar of een weduwe wat zaken betreft die aan de overleden echtgenoot hebben toebehoord, door afstammelingen ten nadele van hun bloedverwanten in de opgaande lijn, door bloedverwanten in de opgaande lijn ten nadele van hun afstammelingen, of door aanverwanten in dezelfde graden, **geven alleen aanleiding tot burgerrechtelijke vergoeding.***
- Voorbeeld Art 6 Drugswet.
 - *“[Lid 2] Van de correctionele straffen bepaald bij de artikelen 2bis, 2quater en 3), blijven vrij de schuldigen die, vóór de vervolging, aan de overheid de identiteit van de daders van de bij die artikelen omschreven misdrijven of, indien de daders niet bekend zijn, het bestaan van die misdrijven hebben onthuld.*
 - *[Lid 3] In dezelfde gevallen worden de bij diezelfde artikelen gestelde criminele straffen verminderd in de bij artikel 414, tweede en derde lid, van het Strafwetboek bepaalde mate.*
 - *[Lid 4] De in de artikelen (2bis, 2quater en 3) gestelde correctionele straffen worden verminderd in de mate bepaald bij artikel 414, vierde lid, van het Strafwetboek, ten aanzien van de schuldigen die na het begin van de vervolging de identiteit van onbekend gebleven daders aan de overheid hebben onthuld.”*
 - > **Verschonende aangifte**
 - » *bij al gepleegde, maar nog niet ontdekte wanbedrijven*
 - » *Of misdrijven onthullen* (neemt strafwaardigheid van “dader met berouw” weg)
 - > **Strafverminderende verschoning** (blijft misdrijf en strafbaar, maar met minder zware straf) *bij*
 - » *aangifte bij gepleegde, maar nog niet ongedekte misdaden*

- » *aangifte NADAT vervolging door overheid begonnen is* (of helpen oplossen, helpen bij opsporing en veroordeling eerder dan voorkomen misdrijf) → *Vergelijkbaar systeem ook in Hormonenwet*

2. Strafuitsluitende verschoningsgronden.

- Wettelijk kader:
 - **Art 78 Sw.:** “Geen misdaad of wanbedrijf is verschoonbaar dan in de gevallen in de wet bepaald”.
 - > Moeten natuurlijk een wettelijke aanknopings hebben.
 - Dwingend karakter:
 - De strafrechter is verplicht deze verschoningsgronden (VSG) toe te passen.
 - > De strafrechter kan niet beslissen de gronden niet toe te passen op een zaak. Ze zijn het verplicht.
 - Ook ambtshalve, geen discretionaire marge.
 - > Kan leiden tot on-ontvankelijkheid van strafvordering.
 - > OG → niet verwijzen naar vonnisgerechten en VG → mag niet straffen.
 - Werkt *in personam*:
 - Gronden zijn enkel van toepassing op een bepaalde persoon (de dader, niet de feiten).
 - > Doch zijn hier enkele uitzonderingen op.
- ⇒ Herhaling: De delictstypiciteit, wederrechtelijkheid en schuld (verwijtbaarheid) blijven bestaan = burgerrechtelijke gevolgen (*Bv. Art 462 Sw.*)

3. Verschillende types van strafuitsluitende verschoningsgronden:

- Belangrijkste types:
 - (1) Aangifte aan overheid (*Art. 136, 192, 300, 304 en 326 Sw.*)
 - (2) Onderwerping aan overheid (*Art. 134 en 273 Sw.*)
 - (3) Herstel van schade (*Art. 490bis, derde lid en 509, tweede lid Sw.*)
 - (4) Bloed- en aanverwantschap (*Art. 121, 339, 341, 462 en 504 Sw.*)
- En ook:
 - Verschoningsgrond voortvloeiend uit ‘decumul’ strafverantwoordelijkheid tussen natuurlijke personen en rechtspersonen (artikel 5, tweede lid Sw.)
 - Inzetgebonden misdrijven bij bijzondere opsporingsmethoden (BOM, art. 47*quinquies*, §2 Sv.)

(1) Aangifte aan overheid.

- Samenspanning
- Meestal zware misdrijven (*Bv. Samenzwering tegen Staat*).
- Opportuniteitsredenen (Bijzonder en persoonlijk).
- De voorwaarden verschillen naargelang het misdrijf.
- ‘Terugkerende’ voorwaarden:
 - > Aangifte voor vervolging (simpele betekenis).
 - > Voor misdrijf voltrokken of soms zelfs voor enige poging (preventie)
 - > Aan de overheid (niet bepaald)
 - > Juist en volledig (aangever moet alles bekennen).

(2) Onderwerping aan overheid.

- Gelijkaardig aan aangifte – benedeleden die onderwerpen
 - > Enkel voor minst schuldigen: niet voor bevelvoerder of andere leidinggevende persoon
 - > Bij eerste waarschuwing of nadien zonder tegenstand (check strafwet!)

(3) Herstel van schade.

- In principe geen invloed op strafbaarheid
 - > Wel mogelijke invloed op straftoemeting
- Maar wel in sommige gevallen: art. 509, tweede lid Sw. (wisselruiterij) en art. 490*bis* Sw.
- Soms objectief (*in rem*, geldig voor alle betrokkenen)
- Soms persoonlijk (art. 490*bis* Sw., derden).

(4) Bloed-en aanverwantschap.

- Misdrijven tegen eigendom van familie.
 - Geen straf bij bepaalde eigendomsmisdrijven tegen bloed- of aanverwantschap
 - > Bv. *diefstal (art. 462 Sw.), misbruik van vertrouwen (art. 492 Sw.), oplichting (art. 496 Sw.) bedrog (art. 498-499 Sw.) + analogie (afpersing, heling, vernieling...)*
 - > Wel burgerrechtelijke gevolgen (cf. *supra*)
 - Familiale band op moment van feiten
 - > Niet tussen collateralen (slechts bloed- en aanverwanten in rechte lijn)
 - > Samenwonenden? Vergelijkbaar? Nee (GwH 19 sept 2007)
 - Persoonlijk karakter
- Hulp aan familie.
 - Hulp aan familielid dat misdrijf heeft gepleegd wordt verschoond
 - > Bv. *verschillende soorten van verbergen (verbergen van vervolgd en veroordeelden, verbergen van lijk ... Zie art. 121, 339, 340, 341 Sw.)*
 - Oplossen conflict tussen familiale banden en wet eerbiedigen
 - Persoonlijk karakter

(5) Inzetgebonden misdrijven bij BOM (=Bijzondere opsporingsmethoden).

- Undercoverpraktijken – dekmanteloperaties
 - > Bepaalde misdrijven (art. 47quinquies § 2 Sv.)
 - » *“Blijven vrij van straf de politieambtenaren die, in het kader van hun opdracht en met het oog op het welslagen ervan of ter verzekering van hun eigen veiligheid of deze van andere bij de operatie betrokken personen, strikt noodzakelijke strafbare feiten plegen, mits uitdrukkelijk akkoord van de procureur des Konings”*
 - > Niet ernstiger dan voorkomende feiten, noodzakelijk evenredig
 - > Ook magistraten
 - Verkeersmisdrijven door politiemensen (art. 47quinquies § 5 Sv.)
 - Burgerinfiltratie (art. 47novies/1 §3 Sv.)
- ⇒ Kort gezegd: Politiemensen die toegelaten worden om bepaalde misdrijven te plegen bij de uitoefening van hun ambt.

(6) Decumul rechtspersoon – natuurlijke persoon

- Art. 5, tweede lid Sw. (cf. *infra*).
- Zijn afgeschaft sinds 2018.

Les 10: Poging.

1. Strafrechtelijke poging.

- De weg naar het misdrijf.
 - Het plegen van een misdrijf kan voorbereid worden.
 - Het is als het waren “de weg naar een misdrijf” (iter criminis).
 - > De weg loopt vanaf het ogenblik waarop de dader het **voornemen** heeft gemaakt om een misdrijf te plegen tot op het ogenblik van **voltooing** van het misdrijf.
 - Maar, het kan ook gebeuren dat de weg naar het misdrijf onderbroken wordt.
 - > Uitvoering verhinderd door onvoorziene omstandigheden.
 - Bv. Dader die wordt opgepakt door de politie voor het misdrijf kan plaatsvinden.
 - Bv. Handelingen van de dader die mislukken.

2. Voltooide VS Onvoltooide misdrijven.

- Voltooide misdrijven:
 - = Misdrijven waarbij alle in delictomschrijving voorkomende delictstypische bestanddelen voorkomen.
 - Het voltooide misdrijf is in beginsel altijd strafbaar.
 - Onvoltooide misdrijven:
 - = Gedragingen die niet ten volle de delictsinhoud van een misdrijf vervullen.
- ⇒ Vraag: Vanaf welk ogenblik is het misdrijf voltrokken: Een misdrijf is voltooid als alle constitutieve bestanddelen van de wettelijke omschrijving van dat misdrijf aanwezig zijn.
- Poging is niet altijd een onvoltooid misdrijf.
 - Poging als onvoltooid misdrijf: Iemand die vrij en ongedwongen zijn poging tot het plegen van een misdrijf staakt (is niet strafbaar).
 - Poging als voltooid misdrijf: Wetgever die in bepaalde gevallen bepaald dat een misdrijf volrokken is, wanneer de eerste daad die in het begin van de uitvoering is gesteld.
 - > Bv. Art 374: *Aanranding bestaat, zodra er een begin van uitvoering is.*
 - > Hier maakt de wet dus geen onderscheid tussen poging en voltooide misdrijven.

3. Poging als een Onvoltooid misdrijf.

- Onvoltooide misdrijven.
 - = Zonder alle vereiste delictbestanddelen.
 - > Het zijn gedragingen die niet ten volle de delictsinhoud van een misdrijf vervullen.
 - Niet alle onvoltooide misdrijven zijn een poging.
 - Zijn onvoltooide misdrijven strafbaar:
 - Neen: Want het feit (gedrag) is niet volledig delictstypisch.
 - Tenzij ondubbelzinnig dat het om **poging** tot misdrijf gaat.
 - > Onvoltooide misdrijven zijn dus niet strafbaar, behalve in de gevallen van poging.
 - Waarom poging straffen?
 - Poging als teken van gevaar voor beschermende waarden.
 - > Waarom wachten?
 - Preventieve boodschap: Ook een begin van misdrijf kan strafbaar zijn en wordt gestraft!
- ⇒ Belangrijk om poging en onvoltooide misdrijven uit elkaar te houden! Hoe kan poging onderscheidt worden van alle andere onvoltooide misdrijven (niet-typische gedrag)?
- Strafbare poging in het Strafwetboek:
 - **Art. 51 Sw.:** *“Strafbare poging bestaat, wanneer het voornemen om een misdaad of een wanbedrijf te plegen zich heeft geopenbaard door uitwendige daden die een begin van uitvoering van die misdaad of van dat wanbedrijf uitmaken en alleen ten gevolge van omstandigheden, van de wil van de dader onafhankelijk, zijn gestaakt of hun uitwerking hebben gemist.”*
 - Poging is dus strafbaar doordat er een bepaling in de wet bestaat (Art 51 Sw.)
 - > Zonder dit artikel zou het in strijd zijn met het legaliteitsbeginsel en zou het straffen van pogingen dus niet mogelijk zijn.

- **Art 51 Sw:** 3 voorwaarden:
 - Een strafbare poging bestaat wanneer:
 - (1) Het **voornemen** om een misdaad of een wanbedrijf te plegen.
 - (2) Zich heeft geopenbaard door **uitwendige daden die het begin van uitvoering** van die misdaad of van dat wanbedrijf uitmaken.
 - (3) En allen ten gevolge van omstandigheden, van **de wil van de dader onafhankelijk**, zijn gestaakt of hun uitwerking hebben gemist.
 - Ook nog andere bepaling:
 - **Art. 52 Sw.:** *“Poging tot misdaad wordt gestraft met de straf die, overeenkomstig de artikelen 80 en 81, onmiddellijk lager is dan die gesteld op de misdaad zelf.
De pogingen tot misdaden die strafbaar zijn met levenslange opsluiting of levenslange hechtenis worden echter respectievelijk gestraft met twintig jaar tot dertig jaar opsluiting of met twintig jaar tot dertig jaar hechtenis.”*
 - **Art. 53 Sw.:** *“De wet bepaalt in welke gevallen en met welke straffen poging tot wanbedrijf wordt gestraft.”*
 - Componenten van poging:
 - Wettelijke componenten van poging belangrijk om legaliteitsbeginsel te respecteren:
 - (1) Voornemen.
 - (2) Uitwendige daden die begin van uitvoering zijn
 - (3) Buiten de wil van de dader.
 - Onvrijwillig gestaakte poging (onvoltooide poging).
 - Mislukt misdrijf (voltooide poging).
- ⇒ Deze 3 componenten worden nu dieper besproken.

(1) VOORNEMEN.

- Voornemen om een bepaalde misdaad of wanbedrijf te plegen (geen overtreding).
 - > Opzet (subjectieve element van delictstypiciteit) = zoals voltooide misdrijven.
- Geen poging tot:
 - > Onopzettelijke misdrijven.
 - Het is onopzettelijk dus de persoon had geen plan: wilde de gevolgen niet veroorzaken.
 - > Door het gevolg gekwalificeerde misdrijven
 - > Overtredingen (te onbelangrijk).
- Hoe kan men het bestaan van een voornemen bewijzen?
 - > Gedraging (eenduidige gedraging).
 - Enkele waarneembare elementen die het criminele voornemen laten zien: het gedrag zelf.

(2) UITWENDIGE DADEN DIE BEGIN VAN UITVOERING ZIJN.

- Uitwendige daden.
 - Het voornemen moet zich openbaren
 - > Door uitwendige daden.
 - Geen loutere gedachten:
 - > Strafrecht is geen opiniestrafrecht: Het hebben van een ‘kwade wil’ is onvoldoende.
 - Poging tot schuldig verzuim?
 - > Nee, (voorbereidingsfase irrelevant: voltooiing op moment handelingsplicht) → alles of niets.
 - Poging tot verzuim is niet mogelijk aangezien het strafbare verzuim immers voltooid is op het moment waarop de handelingsplicht ontstaat, zelfs indien de dader zich nadien bedankt en terugkomt op zijn voornemen om geen handeling te stellen.
- Begin van uitvoering.
 - Gaat het om het begin van de uitvoering van het plan of over het begin van uitvoering van het misdrijf?
 - 2 antwoorden:
 - Subjectieve benadering:
 - Elke daad die “natuurlijk en als vanzelfsprekend een bestanddeel van de verwezenlijking van dit voornemen vormt”
 - Begin van uitvoering van concrete voornemen dader
 - Objectieve benadering
 - Elke daad die gevaar oplevert voor de rechtsgoederen en rechtsbelangen – begin van misdrijf

- Voorbereidingshandeling = multi-interpretabele handeling.
 - > v. uitvoeringsdaden = handelingen die ondubbelzinnig strekken tot het plegen van een bepaald strafbaar feit
- Poging: uitvoeringshandelingen vereist.

➤ Voorbeelden:

- *Mensen gaan naar buitenland om leider van terroristische groepering te ontmoeten*
- *Leider heeft ervaring in ontploffingen*
- *Villa bezocht om er een bom te fabriceren*
- *Voortdurende contacten tussen betrokkenen*
- *Verzamelen middelen voor ontploffing van gebouw*
- Is er hier sprake van poging?
 - > Cass.: "Ja": Poging tot vernieling door ontploffing

➤ Poging zoals een voltooid misdrijf:

- In sommige gevallen valt begin van uitvoering samen met voltooid misdrijf.
 - > *Bv. Art. 374 Sw.: "Aanranding bestaat, zodra er een begin van uitvoering is"*
- In andere gevallen voorbereidingshandelingen op zich gestraft
 - > *Bv. vervalsen van sleutels (488 Sw.)*
 - > *Bv. (onrechtmatig) bezit hackingtools (550/5-bis Sw.)*
 - > *Bv. (onrechtmatig) bezit wapen, ontploffingsmiddelen*
- In andere gevallen (cf. infra), verschillende misdrijven maar zelfde straf.
 - > Kan zelfs zo zijn dat pogingen dezelfde straf krijgen als het voltooide misdrijf (eerder uitzonderlijk).

(3) BUITEN DE WIL VAN DE DADER.

➤ Waarom voltooit de persoon het misdrijf niet:

- (a) Door persoonlijke en vrijwillige keuze dader:
 - > **Vrijwillig** gestaakte poging/vrijwillige terugtred
 - > = niet strafbaar
 - > Maar wel mogelijk: aparte misdrijven (cf. supra)
- (b) Door omstandigheden onafhankelijk wil van de dader:
 - > **Onvrijwillig** gestaakte poging (eigenlijke/gewone poging)
 - > Uitwendige oorzaak: *Bv. tussenkomst van derde; bv. inbreker geraakt niet binnen; brandkast te stevig...*
 - > Combinatie met inwendige oorzaak? RS streng: spontane terugtred.
- (c) Door mislukking
 - > **Mislukt** misdrijf of vruchteloze poging
 - > Gelijkgesteld met onvrijwillig gestaakte poging!
 - > Begin van uitvoering: *Bv. schieten en missen*
 - > Cf. Ondeugdelijke poging (infra).

➤ Voorbeelden:

- *Beklaagde breekt in in voertuigen om er te stelen. Hij doorzoekt en oordeelt dat er niets interessants te vinden is.*
- *Heeft hij vrijwillig van zijn voornemen afgezien?*
 - > Cass.: Nee! Strafbare poging!
- *Man met moordplan gaat naar woning potentiële slachtoffers onder valse voorwendselen. Hij had twee dagen daarvoor bij een verkenning het huis onderzocht en zijn valse vermomming uitgewerkt om bij de eventueel aanwezige personen geen argwaan te wekken. Maar niemand is aanwezig in huis op moment van het moordplan!*
- *Strafbare poging?*
 - > Cass.: Ja! Strafbare poging!

4. Bijzondere gevallen:

➤ (1) **Ondeugdelijke poging.**

- Kwade intentie, voornemen, handelingen: maar uitvoering onmogelijk
 - > Uitvoering/voltooiing= onmogelijk door ondeugdelijkheid poging
 - » *Ondeugdelijk voorwerp (Bv. schieten op lijk)*
 - » *Ondeugdelijk middel (Bv. vergiftigen met onschuldig product)*
- Strafbaar?
 - > Objectieve leer v. subjectieve leer

- Absoluut VS relatief ondeugdelijke poging.
 - Absoluut = in elk geval
 - Relatief = in het concrete geval (toevallig)
 - > Bv. diefstal maar lege kast
 - Relevantie onderscheidt?
 - Gelijkgesteld aan mislukt misdrijf? Of is het een ondeugdelijk misdrijf?
 - > Voldoen beide aan voorwaarden mislukt misdrijf: voornemen, begin van uitvoering; uitwerking gemist door inefficiëntie middelen of ondeugdelijkheid van voorwerp; buiten wil dader
 - > Dus strafbaar? (Discussie)
 - Absoluut ondeugdelijke poging = ondeugdelijk misdrijf
- Voorbeelden uit de rechtspraak:
 - (A) Man wil overgaan tot anale penetratie van vrouw. Vrouw gaf hiervoor geen toestemming (!). Niettegenstaande er vieselijk contact is, slaagt de penetratie niet volledig wegens onvoldoende ontwikkeling van het *in casu* relevante orgaan van het slachtoffer.
 - Voltotooid misdrijf, poging of ondeugdelijke poging?
 - > Cass.: *“Hoewel penetratie niet volledig was, was het penetratie in de zin van art. 375 Sw. (gedeeltelijke penetratie blijft penetratie)”* – geen ondeugdelijke poging!
 - (B) Men maakt het voertuig onbruikbaar (= vernieling). Volgens OM had de eigenaar van de auto kunnen sterven, indien hij met de vernielde auto had gereden.
 - Poging tot moord?
 - > Cass.: *“Nee”*:
 - > *“Het arrest oordeelt ten onrechte dat de feiten als een poging tot moord moeten worden gekwalificeerd; er kan absoluut geen sprake zijn van een oogmerk om te doden; er is geen enkel element dat aantoonde dat er werkelijk zou worden overgegaan tot het vermoorden van het slachtoffer; het onbruikbaar maken van het voertuig van de verweerder III.1 zou nooit tot zijn dood hebben geleid; er kan worden verwezen naar de figuur van de volstrekt ondeugdelijke poging”*
 - > *“Een absoluut ondeugdelijke poging, dit is een poging die gelet op het beoogde voorwerp of het aangewende middel in geen enkel geval tot een voltrokken misdrijf kan leiden, is niet strafbaar. Een relatief ondeugdelijke poging, dit is een poging die mislukt wegens toevallige omstandigheden, is daarentegen wel strafbaar.”*
- (2) Putatief (vermeend) misdrijf.
 - Bv. ‘diefstal’ met instemming persoon of van eigen goed, ‘ontvoering’ met instemming.
 - Verschil met ondeugdelijk misdrijf: wel mogelijk om materiële (kern)gedraging te stellen.
 - Geen begin van uitvoering in zin art. 51 Sw.
 - > Delictomschrijving ontbreekt: gedrag niet typisch!

5. Straffen:

- Algemene regel:
 - Lichtere straf voor poging dan voor voltooid misdrijven.
 - **Art. 52 Sw.:** *“Poging tot **misdad** wordt gestraft met de straf die, overeenkomstig de artikelen 80 en 81, onmiddellijk lager is dan die gesteld op de misdad zelf. De pogingen tot misdaden die strafbaar zijn met **levenslange opsluiting of levenslange hechtenis** worden echter respectievelijk gestraft met **twintig jaar tot dertig jaar opsluiting of met twintig jaar tot dertig jaar hechtenis.**”*
 - Uitzonderingen: Poging gestraft zoals voltooid misdrijf
 - > **Art. 136septies Sw.:** poging tot genocide of andere misdrijven tegen mensheid
 - > **Art. 550bis Sw.:** poging tot hacking.
 - Een wanbedrijf is in regel niet altijd strafbaar:
 - > **Art 53 Sw.:** *“De wet bepaalt in welke gevallen en met welke straffen poging tot wanbedrijf wordt gestraft.”*
- Bestraffing poging:
 - Levenslange opsluiting → wordt: 20-30 jaar opsluiting = (Art, 52, lid 2 Sw.)
 - 30-40 jaar opsluiting → wordt: 20-30 jaar opsluiting = (Art. 52, lid 1: trap dalen in artikel 80 Sw.)
 - 20-30 jaar opsluiting → wordt: 15-20 jaar opsluiting = (Art. 52, lid 1: trap dalen in artikel 80 Sw.)
 - 15-20 jaar opsluiting → wordt: 10-15 jaar opsluiting = (Art. 52, lid 1: trap dalen in artikel 80 Sw.)
 - 10-15 jaar opsluiting → wordt: 5-10 jaar opsluiting = (Art. 52, lid 1: trap dalen in artikel 80 Sw.)
 - 5-10 jaar opsluiting → wordt: 1maand – 5jaar **Gevangenisstraf** (Art. 52 in combinatie met art. 80, laatste lid Sw.)

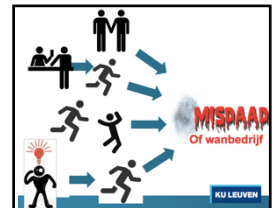
- **Strafbaarheid:**
 - Poging tot **misdaad:**
 - > Misdaad = zoals bepaald in strafwet
 - > Altijd strafbaar
 - > Artikelen 80-81 Sw.: onmiddellijk lagere straf
 - > Art 52 Sw.: levenslange opsluiting → 20-30 jaar
 - Poging tot **wanbedrijf:**
 - > Art 53 Sw.: enkel strafbaar indien uitdrukkelijk bepaald
 - > Bijzondere wetsbepaling voorziet ook de straf
 - Poging tot **overtreding?**
 - > Niet strafbaar
 - > Tenzij bijzondere bepalingen

Les 11: Strafrechtelijke deelneming.

1. Inleiding.

- Uitgangspunt strafrechtsleer.
 - Daderschap = één man pleegt het geheel van verboden gedrag.
- Deelneming:
 - Enige dader (die een misdrijf (misdaad of wanbedrijf) pleegt).
 - Meerdere daders (die een misdrijf (misdaad of wanbedrijf) pleegt).

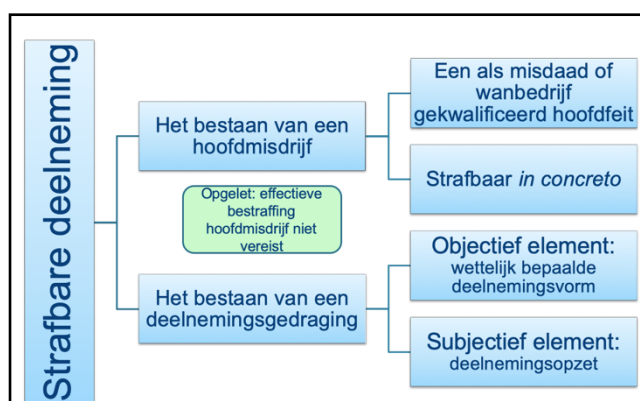
⇒ Deelneming = twee (of meer) personen plegen het verboden gedrag samen.
- Probleem: is deelneming altijd hetzelfde?
 - Wat als de deelnemers niet dezelfde gedraging stellen?
 - Wat als de individuele bijdragen niet met één typisch feit corresponderen.
 - Wat als de deelnemers allen een verschillende bijdragen leveren?

2. Deelneming.

- 'normale situatie':
 - Eén dader – één misdrijf.
 - Eén dader – meerdere misdrijven (samenloop, voortgezet misdrijf, herhaling).
- Situatie van deelneming:
 - Eén misdrijf – meerdere deelnemers.
 - Verschillende systemen:
 - > Noodzakelijke deelneming (Bv. bendevoorming, criminele organisatie).
 - Bepaalde feiten vereisen een bepaalde vorm van deelneming: je hebt nood aan deelnemers.
 - > Verzwarende omstandigheid (Bv. diefstal gepleegd door meerdere personen)
 - Bij bepaalde misdrijven is deelname enkel een optie: kan het alleen plegen, maar ook met meerderen.
 - Daarom wordt het gezien als een verzwarende omstandigheid: Bv. *Personen die specifiek samen komen om een diefstal te plegen: zij zijn gevaarlijker dan 1 enkel individu.*
 - > Natuurlijke persoon en Rechtspersoon.

⇒ Strafbare deelneming: **Artikelen 66-69 Sw.** (BOEK I, Hoofdstuk VII)
- Wettelijke basis: **Art 66-69 Sw.**
 - Daders, mededaders en medeplichtigen (**art. 100 Sw.**).
- Relatieve onzelfstandigheid
 - Strafbaar hoofdfeit nodig
 - > Er kan enkel spraken zijn van deelneming indien er een hoofdfeit werd gepleegd.
 - Maar deelnemer gestraft voor misdrijf (kwalificatie) alsof hij zelf hoofddader was.
- Voorwaarden
 - *In concreto* strafbaar hoofdfeit (bestrafing hoofddader)
 - Deelnemingsgedraging (zie art. 66-67 Sw.)
 - > Mededaders (= rechtstreeks betrokkene).
 - Uitvoerders, rechtstreekse medewerkers, noodzakelijke helpers, zedelijke daders
 - > Medeplichtigen
 - Middelen verschaffen, nuttige helpers, inlichtingen
 - Deelnemingsopzet
 - > Wetens en willens medewerking/hulp.

- Herhaling over **Art 100 Sw.**
 - Toepassing van algemene regels (BOEK I Sw) op:
 - > Misdrijven van Boek II
 - > Bijzondere strafwetten: artikel 100 Sw.
 - > 3 uitzonderingen
 - Artikel 100 Sw.:
 - > *Bij gebreke van andersluidende bepalingen in bijzondere wetten en verordeningen, worden de bepalingen van het eerste boek van dit boek toegepast op de misdrijven die bij die wetten en verordeningen strafbaar zijn gesteld, met uitzondering van hoofdstuk VII [...] en van Artikel 85.*

⇒ Art 100 is het scharnier tussen het algemeen en bijzondere strafrecht.
- Voorwaarden deelneming:
 - Noodzaak hoofdmisdrijf.
 - > Deelneming vereist hoofdmisdrijf (misdad of wanbedrijf).
 - > *Bv. Deelneming aan zelfmoord/wettelijke abortus: geen strafbaar hoofdfeit, dus geen strafbare deelneming (tenzij art. 422bis Sw.)*
 - Deelneming aan onthoudings-/omissiemisdrijf?
 - > Ja, maar niet alle vormen mogelijk (bv. verschaffen middelen)
 - Deelneming aan poging?
 - > Ja, indien strafbare poging
 - > Begin van uitvoering van één deelnemer voldoende (ook al slechts voorbereidingshandelen voor die anderen)
 - Poging tot deelneming?
 - > Nee, want geen hoofdfeit of geen deelnemingsgedraging
 - > Mislukt of geen verband tussen daad van deelneming en hoofdmisdrijf)
 - Deelneming aan hoedanigheidsmisdrijven?
 - > Ja (misdrijven die alleen gepleegd kunnen worden door specifieke personen: *Bv. een bepaalde ambtenaar*).

(1) Voorwaarden 1 deelneming: **HOOFDMISDRIJF.**

- Het hoofdmisdrijf moet in concreto strafbaar zijn.
 - Afwezigheid gronden *in rem* die strafbaarheid feit uitsluiten
 - > RVG, sommige amnestie *in rem*, afstand klacht bij klachtmisdrijf ...
 - Niet nodig dat hoofddader effectief wordt vervolgd en gestraft
 - > SUG, VSG, Op de vlucht/ niet vervolgd, Seponering of minnelijke schikking, Vrijgesproken in afzonderlijk strafvordering (relativiteit SR gewijsde, *cf. infra*) of verschillende kwalificatie, etc.
 - Let op: vrijspraak niet mogelijk in geval van gezamenlijke vervolging

(2) Voorwaarden 2 deelneming: **DEELNEMINGSGEDRAGING.**

- Deelnemingsgedraging:
 - = Objectief delictsbestanddeel
 - > ≠ objectief delictsbestanddeel van hoofdmisdrijf! (deelneming = uitbreiding strafbaarheid!)
 - Deelnemingsgedragingen wettelijk omschreven.
- 2 categorieën:
 - **Art. 66 Sw.:** mededaders
 - **Art. 67 Sw.:** medeplichtigen
- Art 66 Sw: Mededaders.
 - *“Als daders van een misdaad of een wanbedrijf worden gestraft:*
 - *Zij die de misdaad of het wanbedrijf hebben uitgevoerd of aan de uitvoering rechtstreeks hebben meegewerkt;*
 - *Zij die door enige daad tot de uitvoering zodanige hulp hebben verleend dat de misdaad of het wanbedrijf zonder hun bijstand niet had kunnen worden gepleegd;*
 - *Zij die, door giften, beloften, bedreigingen, misbruik van gezag of van macht, misdadige kuiperijen of arglistigheden, de misdaad of het wanbedrijf rechtstreeks hebben uitgelokt;*
 - *(Zij die, het zij door woorden in openbare bijeenkomsten of plaatsen gesproken, hetzij door enigerlei geschrift, drukwerk, prent of zinnebeeld, aangeplakt, rondgedeeld of verkocht, te koop geboden of openlijk tentoongesteld, het plegen van het feit rechtstreeks hebben uitgelokt, onverminderd de straffen die bij de wet bepaald zijn tegen daders van aanzetting tot misdaden of wanbedrijven, zelfs voor het geval dat die aanzetting zonder gevolg is gebleven.”*

- Art 67 Sw.: Medeplichtigen.
 - Als medeplichtigen aan een misdaad of een wanbedrijf worden gestraft:
 - 1. Zij die onderrichtingen hebben gegeven om de misdaad of het wanbedrijf te plegen;
 - 2. Zij die wapens, werktuigen of enig ander middel hebben verschaft, die tot de misdaad of het wanbedrijf hebben gediend, wetende dat ze daartoe zouden dienen;
 - 3. Zij die, buiten het geval van artikel 66, § 3, met hun weten de dader of de daders hebben geholpen of bijgestaan in daden die de misdaad of het wanbedrijf hebben voorbereid, vergemakkelijkt of voltooid.

➤ Mededaders VS Medeplichtige.

	MEDEDADERS	MEDEPLICHTIGE
Materiële bijdragen	- Uitvoering, hulp is noodzakelijk. - Het misdrijf had niet kunnen worden gepleegd zonder de hulp.	- Voorbereiding, vergemakkelijking, voltooiing van misdrijf, nuttige hulp.
Morele bijdragen	- Plannen/ uitdenken, uitlokken, aanzetten	- Inlichtingen, raadgeving.

➤ Voorbeeld:

- Deelnemer die meedoet aan een bankoverval, maar enige dat hij doet is de vluchtauto besturen:
 - > Hij is medeplichtig: wanneer persoon daar bijvoorbeeld gewoon toevallig ook in de buurt was en ziet zijn vrienden snel wegrekken en wil hulp bieden en zegt 'stap snel is'.
 - > Hij is mededader: wanneer ze de planning op voorhand hadden gemaakt dat die persoon voor de vluchtauto zou zorgen en hem zou besturen. Dan wordt deze gedraging noodzakelijk want er is een afspraak gemaakt die noodzakelijk is voor de uitvoering van het misdrijf.

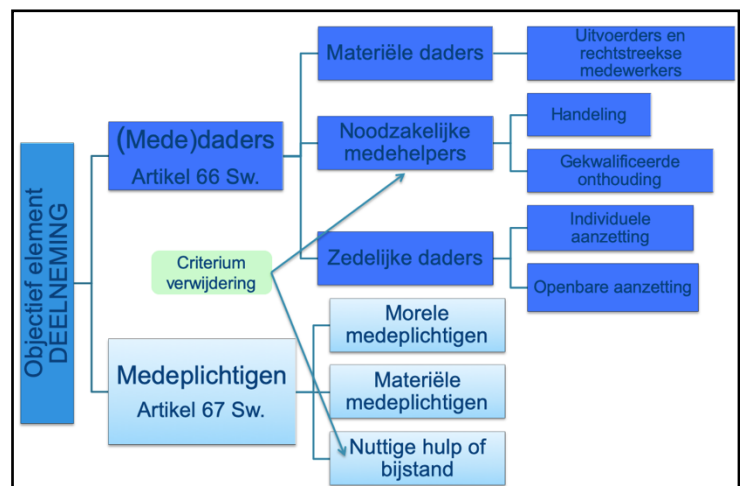
➤ Samenvatting:

A. Art 66 Sw: Mededaders.

- Materiële daders (art. 66, lid 2 Sw.)
 - > Uitvoerders
 - Verboden gedraging gesteld.
 - > Rechtstreekse medewerkers
 - Voerde misdrijf mee uit, maar handelen valt niet noodzakelijk onder delictsomschrijving.
- Noodzakelijke helpers (art. 66, lid 3 Sw.)
 - > Noodzakelijke medewerkers (*in concreto*)
 - Zonder hun hulp was het misdrijf onmogelijk (on concreto beoordelen).
- Zedelijke daders (art. 66, lid 4 en 5 Sw.)
 - > Individuele aanzetting (uitlokking)
 - Individueel, bijzonder, rechtstreeks, met uitwerking, door genoemde middelen – ook politionele uitlokking ≠ infiltratie
 - > Openbare aanzetting (uitlokking)
 - = Individuele aanzetting ≠ openbaar ≠ andere middelen.

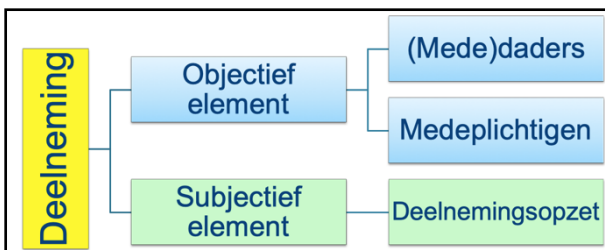
B. Art 67 Sw: Medeplichtigen.

- Morele hulp (art. 67, lid 2 Sw.)
 - > Inlichtingen, dienstige
 - > Materieel oorzakelijk verband met hoofdmisdrijf.
- Materiële hulp (art. 67, lid 3 Sw.)
 - > Middelen (alle roerende zaken die als middel hebben gediend).
 - > Materiaal oorzakelijk verband met hoofdmisdrijf.
- Nuttige hulp (art. 67, lid 4 Sw.)

- Deelneming door onthouding: Kan noodzakelijke (art. 66 Sw.) of nuttige (art. 67 Sw.) hulp uit een onthouding bestaan?
 - **Gewone onthouding**
 - > Is nooit echt een vorm van deelname: je bent aanwezig op de plaats, maar doet niets.
 - > *Bv. betrokkene was louter passieve toeschouwer.*
 - **Gekwalificeerde onthouding**
 - > Stilzitten dat positieve aanmoediging tot het plegen van misdrijf was
 - » Noodzakelijk – mededader
 - » Nuttig – medeplichtiger
 - > Plicht om te handelen
 - » Je had de plicht om iets te doen, maar doet het niet. Door deze nalatigheid was het misdrijf mogelijk of vergemakkelijkt.
 - » *Bv. bewaker in museum die s 'nachts het museum moet bewaken, maar doet het niet.*
- Cass. 2 September 2009.
 - **Feiten:** De eiseres in Cassatie werd onder meer vervolgd als mededader van valsheid in geschrifte, doordat haar zoon, in de valse hoedanigheid van afgevaardigd bestuurder van een vennootschap, een huurovereenkomst en wissels als huurwaarborg heeft ondertekend, en gebruik heeft gemaakt van valse stukken. Zij verwijt de appelrechters om haar schuldig te hebben verklaard voor de voormelde telastleggingen zonder een daad van deelneming in de zin van art. 66, derde lid Sw. in aanmerking te nemen.
 - **Cass.:** De appelrechters hebben naar recht kunnen beslissen dat het verzuim van de eiseres om te handelen een onontbeerlijke hulp heeft uitgemaakt voor de eiser, niet alleen voor het plegen van de valsheden maar ook voor het daaropvolgend gebruik dat de verweerster ervan heeft gemaakt → Eiseres is mededader

➤ Samengevat:

(3) Voorwaarden 3 deelneming: DEELNEMINGSOPZET.

- Komt overeen met: 'Subjectief delictsbestanddeel' van deelnemingsgedraging
 - Wetens en willens verlenen van medewerking/hulp tot het bereiken van een gemeenschappelijk strafbaar doel = Wilsovereenstemming om aan welbepaald misdrijf mee te werken of helpen
 - ≠ Subjectief delictsbestanddeel van hoofdmisdrijf.
 - Niet vereist: bijzonder opzet (ook al vereist voor hoofdfeit).
 - Deelnemer moet weten dat dader van hoofdfeit met bijzonder opzet handelt.
 - Op de hoogte van alle omstandigheden
 - Deelneming aan onopzettelijke misdrijven? Onopzettelijke bijdrage?
 - Allebei onmogelijk! Geen wilsovereenstemming.
 - Het gaat dan meer om een schending van een zorgvuldigheidsregel
 - » *Bv. Stel je voor je geeft inlichtingen aan een persoon die die informatie op zijn beurt gebruikt om een feit te plegen waar je niets vanaf wist. Dan ben je niets strafbaar: het is een onopzettelijke bijdragen.*
 - Inadequate wilsovereenstemming?
 - Het bepalen van de wilsovereenstemming is een enorm belangrijk gegeven bij deelnemingsopzet.
 - Maar wat als het misdrijf in de praktijk anders verloopt dan was afgesproken?
 - > Het misdrijf in concreto uitgevoerd is verschillend van het geplande misdrijf.
 - 3 mogelijke hypothese:
 - (a) Misdrijf is op andere wijzen gepleegd of met objectieve verzwarende omstandigheden (Partiële discordantie).
 - (b) Ander misdrijf dan vooropgesteld (verschillende constitutieve bestanddelen)
 - (c) Ander slachtoffer.
- ⇒ Worden hieronder duidelijker uitgelegd.

(A) Misdrijf is op andere wijzen gepleegd of met objectieve verzwarende omstandigheden (Partiële discordantie).

- > Deelnemer is strafbaar.
- > Het hoofdfeit is niet in feiten veranderd.
- > Bv. Je plande een bankoverval met 2 andere personen, maar uiteindelijk gaan er 5 mensen mee. Dit is irrelevant dus deelnemer is nog steeds strafbaar.

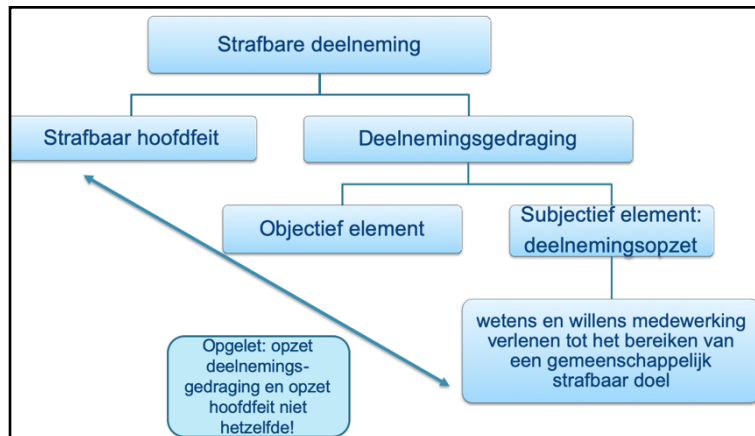
(B) Ander misdrijf dan vooropgesteld (verschillende constitutieve bestanddelen).

- > Volstrekt ander misdrijf: deelnemer is straffeloos.
- > Misdrijf van dezelfde aard maar lichter: deelnemer is strafbaar.
- > Misdrijf van dezelfde aard maar zwaarder: deelnemer is straffeloos.
 - » Bv. Er werd afgesproken om geen wapen mee te brengen maar iemand heeft het uiteindelijk toch gedaan. Dit is een verzwarende omstandigheid waarvan de deelnemer niets wist.

(C) Ander slachtoffer.

- > Vraag: was identiteit expliciet onderdeel van de afspraak?
 - » Kijken hoe belangrijk de identiteit van de persoon was.
- > Kan overlappen met een situatie van dwaling = strafbaarheid.
 - » Bv. Wilde minister vermoorden, maar als gevolg van een dwaling hebben ze de chef van het cabinet vermoord. Het is een dwaling over de identiteit van de persoon maar deze is sowieso irrelevant aangezien je nog steeds iemand hebt vermoord.

➤ Nogmaals alles samengevat.

3. Bestrafing van deelname.

- Mededaders.
 - Zelfde (wettelijke) strafmaat als dader.
 - Maar persoonlijke straftoemeting.
- Medeplichtigen (Art 69 Sw.)
 - Aan misdaad: Art. 80-81 Sw. (cf. poging tot misdaad).
 - (LL Opsluiting/hechtenis → 20-30 jaar opsluiting/hechtenis [art 69 Sw.])
 - Aan wanbedrijf: max. 2/3 van maximale straf dader
 - Ook hier persoonlijke STM (VO, strafverminderende VSG, persoonlijke verzw. O., etc. – cf. infra)

(Mede)daders Artikel 66 Sw.	Medeplichtigen Artikel 69 Sw.
<ul style="list-style-type: none"> • De straf die de wet voor het misdrijf bepaalt 	<ul style="list-style-type: none"> • Aan misdaden: straf op schaal van artikelen 80-81 Sw. 1 trap lager Maar LL → 20-30 jaar • Aan wanbedrijven: maximum 2/3 straf die daders riskeren

➤ Bijzondere gevallen.

- **Deelneming aan poging?**
 - > Zeker mogelijk voor onvrijwillig gestaakte poging en mislukt misdrijf (cf. supra)
- **Vrijwillig gestaakte poging?**
 - > Terugtrek van alle deelnemers: geen straf
 - > Terugtrek van één deelnemer:
 - > Begin van uitvoering? Voor of na begin van uitvoering?
 - > Strafbaar indien uitvoering begonnen of indien voorbereidende hulp gebruikt door andere deelnemers in uitvoering

- **Herroeping aanzetter?**
 - > Hoofddader op de hoogte of niet?
 - > Uitzonderlijk kan aanzetter gestraft worden ook indien hoofddader op de hoogte
- **Heling van misdadigers (art. 68 Sw.)**
 - > Vorm van medeplichtigheid of apart misdrijf?
- Toepassingsgebied: Artikelen 66-69 Sw. van toepassing op:
 - Misdaden en wanbedrijven uit Boek II Sw.: Niet op overtredingen!
 - Wanbedrijven uit het gemeenschaps- en geweststrafrecht (artikel 11 BWHI)
 - Bepalingen die regels deelneming uitdrukkelijk toepasselijk verklaren
 - Hof van Cassatie: artikel 66, lid 2 en 3 Sw. = definitie daderschap (materiële daders en noodzakelijke medewerkers).

⇒ Alle misdaden en wanbedrijven.
- Uitzonderingen:
 - Aparte regels voor drukpersmisdrijven (cf. supra)
 - > Regels deelneming wel van toepassing op andere personen of personen uit art. 25 GW. in *andere* hoedanigheid
 - Gevolgloze aanzetting: misdrijf op zich
 - > Wet 7 juli 1875: *“Hij die aanbiedt of voorstelt een misdaad te plegen waarop de doodstraf of dwangarbie is gesteld”*
 - > Wet 25 maart 1891 – openbare of collectieve aanzetting
 - > Art. 136 *septies* Sw: aanzetting tot internationale misdrijven
 - > Art. 246 Sw.: doen van corrupt voorstel
 - > Art. 550 *bis* § 6 Sw.: aanzetten tot hacking

Les 12: Rechtspersonen.

1. Toerekening misdrijven.

- Wat:
 - Materiële toerekening.
 - Morele toerekening.
- Aan wie kunnen misdrijven worden toegeschreven:
 - Aan natuurlijke personen (NP).
 - Aan rechtspersonen (RP).
 - > Rechtspersonen: personen die binden het recht een aparte plaats innemen.
 - > Het kunnen groepen zijn (Verenigingen, bedrijven, firma's, etc.).
 - > Zij kunnen dus ook strafbaar worden gesteld voor een misdrijf.

⇒ Hoe deze toewijzing gebeurd bespreken we later.

2. Rechtspersonen: Geschiedenis:

- Oorspronkelijk (voor 1999):
 - Oorspronkelijk dacht men dat ze niet schuldbezaam waren.
 - > *Societas delinquere non potest*: Het is Onmogelijk want ze kunnen niet handelen.
 - Oorspronkelijk dacht men dat het onmogelijk was om rechtspersonen in hechtenis te plaatsen.
 - > *Societas delinquere potest sed puniri non potest*
- ⇒ Schuldonbekwaam tot 2 juli 1999.
- Vanaf 1999 (wet 4 mei 1999): wel schuldbezaam.
 - Onderliggend idee: rechtspersonen worden gelijkgesteld aan natuurlijke personen.
 - > **Art 5 SW.:** Societas delinquere et puniri potest.
 - > Rechtspersonen kunnen vandaag de dag dus strafbare feiten plegen en hiervoor ook gestraft worden.
 - Antropomorfisch concept
 - > Kijken naar rechtspersoon (groep, organisatie, bedrijf, etc.) alsof het een individu is.
 - » De rechtspersonen worden gezien als individu.
 - Wettelijke bepaling: **Art. 5 Sw.**
- **Art 5, lid 1 Sw.:**
 - *“Een rechtspersoon is strafrechtelijk verantwoordelijk voor misdrijven die hetzij een intrinsiek verband hebben met de verwezenlijking van zijn doel of de waarneming van zijn belangen, of die, zoals blijkt uit de concrete omstandigheden, voor zijn rekening zijn gepleegd.”*
- Welke rechtspersonen:
 - Alle privé rechtspersonen: NV (naamloze vennootschappen), BVBA, VZW...
 - Ook enkele niet-rechtspersonen: Volgens het burgerlijk recht (**art. 5, lid 2 Sw.**)
 - > Het gaan om groepen die technisch gezien geen rechtspersonen zijn volgens het burgerlijk recht.
 - > *Bv. tijdelijke verenigingen van bedrijven*
 - > Dit is een uiting van de autonomie van het strafrecht.
 - Maar geen politieke partijen of vakbonden
 - > Dit zijn feitelijke verenigingen.
 - Wat met publiekrechtelijke personen:
 - > Oorspronkelijk was men van mening dat zij niet schuldbezaam waren, maar 2 jaar gelden is dit in de wet aangepast waardoor deze personen ook strafbaar kunnen zijn.
- **Art 5, lid 2 Sw.:**
 - Met rechtspersonen worden gelijkgesteld:
 - 1° tijdelijke handelsvennootschappen en stille handelsvennootschappen
 - 2° vennootschappen bedoeld in artikel 2, §4, tweede lid, van het Wetboek van Vennootschappen, alsook handelsvennootschappen in oprichting;
 - 3° burgerlijke vennootschappen die niet de vorm van een handelsvennootschap hebben aangenomen.

⇒ Let dus op: Veranderd door wet 11 juli 2018 (In werking getreden op 30 juli 2018).

- Wet 11 Juli 2018:
 - Geen immuniteit meer voor publiekrechtelijke rechtspersonen
 - > *De federale staat, de gewesten, de gemeenschappen, de provincies, etc.*
 - > Oorspronkelijk werden ze uitgesloten: aangezien het rechtstreeks democratisch verkozen organen zijn.
 - » (GWH 10 juli 2002, nr. 127(2002)).
- ⇒ Er is wel een verschil in de straf: Zie aanpassing **art. 7bis Sw.**
- Tegen 'politieke' publiekrechtelijke personen kan enkel de eenvoudige schuldigverklaring uitgesproken worden, met uitsluiting van elk andere straf.
 - > Enkel een loutere schuldigverklaring kan worden uitgesproken: *Bv. geen geldboete, geen BVB, etc.*
 - > Waarom: ze zijn noodzakelijke groepen die we hebben opgericht in het algemeen belang. Het zou niet juist zijn om zonder deze groepen te werken.
 - » *Bv. Kunnen een gemeente schuldig stellen, maar kunnen niet zeggen: We heffen de gemeente op of We geven de gemeente een boeten, dat gaat dus niet.*

3. Toerekening:

- Wie pleegt misdrijf fysiek?
 - Geen afgeleide aansprakelijkheid rechtspersoon van natuurlijke persoon.
- Wettelijke toerekening:
 - Bepaling van verantwoordelijke persoon: *bestuurders, zaakvoerders, werknemer, werkgever, lasthebbers, etc.*
 - Wetgever bakent kring van potentiële verantwoordelijken af.
 - > Hoedanigheid die soms nodig is om het plegen van een bepaald feit.
- Materiële toerekeningscriteria:
 - **art. 5, lid 1 Sw:** 3 alternatieve criteria:
 - o Intrinsiek verband met doel rechtspersoon.
 - o Intrinsiek verband met belangen rechtspersoon.
 - » Niet alleen economische of financiële.
 - o Voor rekening van rechtspersonen.
- ⇒ Intrinsiek verband: niet voldoende dat natuurlijke persoon band heeft met rechtspersoon.
- Morele toerekening
 - Schuld? Rekening houden met kenmerken rechtspersoon.
 - > Opzettelijke beslissing of nalatigheid op niveau rechtspersoon.
 - Bij materiële toerekening is het makkelijk want daar heb je 3 criteria. Bij morele toerekening zegt de wet helemaal niets (niets over opzet, onachtzaamheid, dwaling, stoornissen, etc.)
 - > Ze volgen dus de theorie van het antropomorfisme: rechtspersoon als individu: wetens en willens iets doen.
 - » Moeten kijken naar psychische ingesteldheid van de natuurlijke persoon die als rechtspersoon heeft gehandeld (opzettelijk of onachtzaam)?
 - ⇒ Vroeger was er een regel (**Art 5, lid 2 Sw.**) die zei dat maar 1 van de 2 personen kon vervolgd worden (de natuurlijke persoon of rechtspersoon).
 - ⇒ Deze bepaling is dus afgeschaft door de wet van 11 juli 2018: waardoor ze dus beiden bestraft kunnen worden.
 - > Cumul is dus mogelijk.
- Samenvattend:
 - Wie: **Alle rechtspersonen** kunnen verantwoordelijk zijn op strafrechtelijk vlak.
 - Voor welke misdrijven? **Alle misdrijven**
 - RP en NP beide verantwoordelijk: **Cumul mogelijk** (Wel discretionair beoordeeld door PK).

Les 13: Strafrechtelijke sancties (deel 1).
1. Sancties.

➤ Inleiding:

- Het is een instrument om naleving van regels te bevorderen of af te dwingen.
 - > De naleving van (strafrechtelijke)regels is essentieel en de niet naleving ervan wordt bestraft doormiddel van (strafrechtelijke)sancties.
- Er zijn verschillende soorten sancties:
 - > Negatieve sancties: Nadeel wegens overtreding/nalaten een regel na te leven.
 - > Positieve sancties: Voordeel wegens naleving regels.
- Verschillende stelsels
 - > Juridische sancties
 - > Strafrechtelijke en niet-strafrechtelijke sancties:
 - Buitenrechtelijke (strafrechtelijke) sancties (= Sancties die buiten een gerechtelijke procedure worden opgelegd).
 - Rechtelijke strafrechtelijke sancties.

➤ (1) Straffen volgens de Belgische Grondwet:

- **Art 14 GW.:** *“Geen straf kan worden ingevoerd of toegepast dan krachtens de wet.”*
 - > Straffen moeten het legaliteitsbeginsel respecteren: geen straf zonder wet.
- Straf: ruimere draagwijdte
- Bijvoorbeeld ook toegepast bij internering (een *maatregel* ter bescherming van de maatschappij)
 - > Een beveiligingsmaatregel geldt niet echt als straf, maar ter bescherming van de maatschappij.

➤ (2) Straffen volgens het Belgisch strafrecht (enge zin):

- Geen omschrijving in de wet
- Enkel (onvolledige) opsomming:
 - **Art. 7 Sw.** (Natuurlijke persoon)
 - **Art. 7bis Sw.** (Rechtspersoon)
- RS, RL: *“Leed dat door rechterlijke macht wordt opgelegd als sanctie voor een misdrijf”* – ongeschikte definitie

➤ (3) Straffen volgens EVRM & EHRM:

- Autonome interpretatie
 - > Kwalificatie naar intern recht:
 - Positief: dan beslissend (Belgische straf => ook EVRM straf)
 - Maar negatief: niet beslissend (geen straf Belgisch recht ≠> geen straf EVRM: kan toch als EVRM-straf worden beschouwd).
- 3 criteria (Engel-criteria):
 - > Interne kwalificatie
 - > Aard inbreuk
 - > Aard en zwaarwichtigheid van sanctie

2. Sancties: overzicht.

➤ Formele strafrechtelijke straffen:

- *Vrijheidsstraf, straf onder ET, werkstraf, autonome probatiestraf, geldboete, verbeurdverklaring, ontzetting, TBS, etc.*

➤ Maatregelen:

- *Bv. Internering van geestestoede delinquenten*

➤ Verschil met burgerrechtelijke gevolgen van het misdrijf:

- (Wettelijke onbekwaamheid = afgeschaft)
- Teruggave
 - > *Bv. Het teruggeven van een zaak die je hebt gestolen*
- Gerechtskosten
- Schadevergoeding (≠ geldboete!).

⇒ Burgerrechtelijke gevolgen zijn niet hetzelfde als strafrechtelijk sancties. Ook maatregelen zijn niet hetzelfde.

3. De straffen:

- Kenmerken:
 - Wettelijk (legaliteitsbeginsel)
 - Verplicht (niet afzien van straf buiten wettelijke gevallen)
 - > (uitz. art. 21ter V.T.Sv., minnelijke schikking)
 - Persoonlijk (geen straf voor andermans daden)
 - Individueel (gericht op individuele dader) – geen solidariteit (art. 39 Sw.)(Bv. Bij het betalen van schulden).
 - Rechterlijk karakter

- Indelingen:
 - 3-delige indeling o.b.v. misdrijf: crimineel, correctioneel en politie
 - Volgens strafbaar rechtssubject: Natuurlijke Persoon en Rechtspersoon
 - Hoofdstraffen en bijkomende straffen
 - Vervangende straffen
 - Gemeenrechtelijke v. politieke straffen (*opsl. v. hecht.*)

⇒ Deze indelingen worden vervolgens dieper besproken:

- Hoofdstraffen VS bijkomende straffen:
 - Hoofdstraffen zijn zelfstandig.
 - Bijkomende straffen worden opgelegd naast de hoofdstraf.

Hoofdstraffen	Bijkomende straffen.
<ul style="list-style-type: none"> - Vrijheidsstraf - Straf onder elektronisch toezicht (ET) - Werkstraf - Autonome probatiestraf - Geldboete 	<ul style="list-style-type: none"> - Bijzondere verbeurdverklaring - Geldboetes - TBS - De ontzetting uit bepaalde rechten - De afzetting - De bekendmaking van arresten

- Hoofdstraffen naargelang het strafbaar subject: Natuurlijke persoon of rechtspersoon.
 - Les op: de natuurlijke persoon kan slechts één hoofdstraf krijgen (cumul-verbod).

Natuurlijke personen	Rechtspersonen
<ul style="list-style-type: none"> - Vrijheidsstraf - Straf onder ET - Werkstraf - Autonomie probatiestraf - Geldboete 	<ul style="list-style-type: none"> - Geldboete - “Eenvoudige schuldverklaring” bij bepaalde publiekrechtelijke rechtspersonen (°30 juli 2018).

- Straffen o.b.v. het misdrijf: crimineel, correctioneel, politieel (m.b.t. hoofdstraffen natuurlijke persoon).

Criminele zaken	Correctionele zaken	Politiezaken
<ul style="list-style-type: none"> - Opsluiting, hechtenis. 	<ul style="list-style-type: none"> - Gevangenisstraf ≥ 8 dagen - Straf onder ET (SoET) met minimum van 1 maand - Werkstraf ≥ 46 uren - Autonome probatiestraf (APS) ≥ 1 jaar (365 of 366 dagen) - Geldboete ≥ 26 € 	<ul style="list-style-type: none"> - Gevangenisstraf < 8 dagen - SoET < 8 dagen (MAAR minimum van 1 maand) - ⇒ Politiestraffen onder ET zijn geschrapt door de wet van 11 juli 2018. - Werkstraf > 20 < 46 uren - Geldboete < 26 € - APS ≤ 12 maanden (360 dagen) < 1 jaar

- ⇒ Gemeenschappelijk: de geldboete (indien niet met een vrijheidsstraf, SoET, werkstraf of APS uitgesproken).
- ⇒ Let op: een jaar en 12 maanden zijn hierbij niet hetzelfde.

- Bijkomende straffen naargelang het strafbaar subject: Natuurlijke persoon of rechtspersoon.

Natuurlijke personen	Rechtspersonen
<ul style="list-style-type: none"> - De bekendmaking van vonnissen/arresten - De afzetting - De ontzetting uit bepaalde rechten - De TBS - De geldboete (<i>indien..</i>) - De BVB (bijzondere verbeurdverklaring) 	<ul style="list-style-type: none"> - De ontbinding - Tijdelijk of definitief verbod werkzaamheden - Tijdelijk of definitieve sluiting van inrichting - De bekendmaking van beslissingen - De BVB (bijzondere verbeurdverklaring).

- Bijkomende straffen voor de natuurlijke persoon (boek I Sw).

Voor misdaden	<ul style="list-style-type: none"> - Bekendmaking bepaalde arresten (Art 18 Sw). - De afzetting (Art 19 Sw).
Voor misdaden en wanbedrijven	<ul style="list-style-type: none"> - Ontzetting uit bepaalde burgerlijke en politieke rechten (Art 31 ev Sw). - Terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank (Art 34bis + 34quinquies Sw).
Voor de drie categorieën van misdrijven	<ul style="list-style-type: none"> - Geldboete (samen met vrijheidsstraf, werkstraf, etc.) - Bijzondere verbeurdverklaring (art 42-43quater Sw).

- Bijkomende straffen rechtspersonen

Voor alle misdrijven	<ul style="list-style-type: none"> - Bijzondere verbeurdverklaring (art. 7bis tweede lid juncto art. 42 e.v. Sw.)
Enkel voor misdaden en wanbedrijven (Art 7bis, lid 3 Sw).	<ul style="list-style-type: none"> - 1) Ontbinding (art. 35 Sw.) - 2) Tijdelijk of definitief verbod werkzaamheid die deel van maatschappelijk doel rechtspersoon (art. 36 Sw.) - 3) Tijdelijke of definitieve sluiting een of meer inrichtingen rechtspersoon (art. 37 Sw.) - 4) Bekendmaking of verspreiding beslissing (art. 37bis Sw.)
Voor publiekrechtelijke personen	<ul style="list-style-type: none"> - Enkelvoudige schuldverklaring.

4. Vervangende straffen

- Wat:

- Het zijn straffen die worden opgelegd indien een andere (originele) straf niet (goed) uitgevoerd werd.
 - > Ze komt dus in plaats van de andere straf.
 - > *Bv. De geldboete: de uitvoering vereist dat de persoon een bepaalde som betaald, maar de persoon doet dit niet, dan wordt de geldboete vervangen door een bijvoorbeeld een gevangenisstraf.*
- De rechter moet de vervangende straf meteen al voorzien in het originele vonnis.
 - > Gevangenisstraf bij geldboeten (**art. 40 Sw**.)
 - > GB of GVS bij werkstraf (**art. 37quinquies §1 Sw**.) of APS (**art. 37octies §1, lid 3 Sw**.)
 - » Enkel GVS (geen GB!) bij SoET (**art. 37ter §1 Sw**.)
 - > Bijzonder strafrecht: soms nog andere
 - » *Bv. GB vervangend rijverbod* (**art. 69bis Wegverkeerswet**)

5. De verschillende hoofdstraffen.
- Voor de natuurlijke persoon.

A. Opsluiting en hechtenis.

- Criminele vrijheidsbenemende straf
 - Levenslang of tijdelijk
- Levenslang opsluiting (art. 8 Sw.) of hechtenis (art. 10 Sw.)
- Levenslang: menselijk? (EHRM: niet als er geen kans is om vrijheid te verkrijgen na 20 jaar)
 - > Geeft persoon de hoop dat er nog resocialisatie mogelijk is.
 - Levenslang: niet voor minderjarigen (art. 12 Sw.) – strafverm.VG
- Tijdelijke opsluiting (art. 9 Sw.) of hechtenis (art. 11 Sw.)
- Potpourri II – nieuw maximum: veertig jaar (nog geen corresponderende misdaad)
 - Maximum nog verhoogbaar in sommige gevallen (Bv. meerdaadse samenloop)
- ⇒ Let op: Voorlopige hechtenis is geen straf (duur afgetrokken van vrijheidsbenemende straf).
- ⇒ Bij de hechtenis gaat het om het feit te vermijden dat de verdachten gaat vluchten, bewijsmateriaal vernietigd, etc.
- ⇒ Het is dus geen straf.

B. Gevangenisstraf.

- Politiestraf of correctionele straf: afhankelijk van aard misdrijf
- Maximum GVS:
- Wanbedrijven: 5 jaar (behoudens andersluidende bepalingen).
 - Gecorrectionaliseerde misdaden: strafscales in art. 25 Sw.:
 - > Max. 5 jaar voor opsl. 5-10 jaar
 - > Max. 10 jaar voor opsl. 10-15 jaar
 - > Max. 15 jaar voor opsl. 15-20 jaar
 - > Max. 20 jaar voor opsl. 20-30 jaar
 - > Max. 20 jaar voor levenslange opsl.

1 maand GVS = 30 dagen.
12 maanden GVS = 360 dagen

C. Werkstraf.

- Ingevoerd in 2002
 - Hoofdstraf voor natuurlijke personen
 - In correctionele zaken en politiezaken
 - De veroordeelde levert kosteloos en tijdens zijn vrije tijd arbeidsprestaties bij één van de opgesomde instellingen.
 - > Minder zwaar dan GVS
 - > Zwaarder dan GB (maar geen absolute regel).
 - **Art. 37quinquies e.v. Sw.**
- Voor welke misdrijven:
- (1) Voor feiten die met een politiestraf of correctionele straf gestraft kunnen worden
 - (2) Voor gecorrectionaliseerde misdaden, maar slechts als oorspronkelijke straf niet meer dan 20 jaar opsl.
 - > Ook bij beslissing hof van assisen!
- Lijst van uitgesloten misdrijven: voor welke misdrijven niet: (art. 37quinquies, §1, lid 2 Sw.):
- Verkrachting en aanranding van de eerbaarheid (art. 375-377 Sw.)
 - Bederf van de jeugd en prostitutie (indien gepleegd op - of met behulp van minderjarigen) (art. 379-387 Sw.)
 - Doodslag, moord ... (art. 393-397 Sw.)
- Duur en toepassingsvoorwaarden van de werkstraf:
- Wetgever: min 20 tot max 300 uren
 - > Maximum niet verhoogbaar: ook niet bij meerdaadse samenloop en herhaling!
 - Rechter bepaalt vrij de duur van de werkstraf
 - > 45 uren of minder: politiestraf
 - > Meer dan 45 uren: correctionele straf

- > Kan aanwijzingen geven over invulling straf
- > Bijzondere motiveringsplicht!
- Op de zitting:
 - > Rechter moet beklaagde informeren
 - > Beklaagde aanwezig of vertegenwoordigd
 - > Beklaagde moet instemmen
 - » Want verbod op dwangarbeid: **art. 4 EVRM**)
- Uitvoering van de werkstraf:
 - Justitieassistent bepaalt concrete inhoud van de werkstraf
 - Justitieassistent en probatiecommissie volgen tenuitvoerlegging op
 - Wat als de veroordeelde de werkstraf slechts gedeeltelijk of niet uitvoert?
 - > Justitieassistent → probatiecommissie → Openbaar Ministerie
 - Vervangende GVS of GB
 - > Rechter moet type vervangende straf (GVS of GB) in zijn beslissing voorzien

D. SoET (straf onder elektronisch toezicht).

- Vroeger slechts modaliteit van uitvoering
- 2014: nieuwe hoofdstraf
- Verplichting om gedurende een termijn aanwezig te zijn op een bepaald adres
 - > Behoudens toegestane verplaatsingen of afwezigheden
- Elektronische middelen om uitvoering te controleren
- Lichter dan GVS maar zwaarder dan werkstraf (altijd?)

- Toepassingsgebied & duur:
 - Natuurlijke personen
 - Misdrijven waarvoor max 1 jaar GVS *in concreto* mogelijk is
 - > = Mogelijkheid om (eventueel met aanname VO) een straf van 1 jaar op te leggen
 - Lijst van uitgesloten misdrijven (**art. 37ter, §1, lid 3 Sw.**)
 - > = zelfde als bij werkstraf
 - Duur: duur van GVS die zou worden opgelegd
 - > Max. 1 jaar – min. 1 maand (verz.omst.)
- ⇒ Instemming beklaagde noodzakelijk
- 3 toepassingsvoorwaarden:
 - (1) Geen strafbare feiten plegen.
 - (2) Vast adres
 - > Onmiddellijke mededeling aan OM van wijziging
 - (3) Gevolg geven aan oproepingen van bevoegde dienst en concrete invulling bepaald door dienst naleven

E. Autonome probatiestraf.

- Vroeger slechts modaliteit van uitvoering
- 2014: nieuwe hoofdstraf (= "autonome")
- Natuurlijke personen
- Politiestraf of correctionele straf moet mogelijk zijn
 - > Ook gecorrectionaliseerde misdaden
 - > Lijst van uitgesloten misdrijven (**art. 37octies, §1, lid 4 Sw.**) = zelfde als bij werkstraf
- Maximum 2 jaar, minimum 6 maanden

F. Geldboete.

- Vermogensstraf
- Boete te betalen (ten bate van Staat)
 - > Minnelijke schikking geen straf in enge zin
- GB = kan hoofdstraf of bijkomende straf of vervangende straf zijn
- Hoofdstraf indien zonder andere hoofdstraf opgelegd
 - > 26 euro = drempel tussen wanbedrijven en overtredingen
- Max. GB – zie wet over opdecimen

- > 1 opdecimen dubbel
- > Wet 2016: GB is verhoogd naar 70 opdecimen = x8
- > Vervangende GVS in geval van geen (of gedeeltelijke) uitvoering

Les 14: Strafrechtelijke sancties (deel 2).

1. Herhaling:

Hoofdstraffen	Bijkomende straffen
<ul style="list-style-type: none"> - Vrijheidsstraf - Straf onder ET - Werkstraf - Autonome probatiestraf - Geldboete. 	<ul style="list-style-type: none"> - Bijzondere verbeurdverklaring - Geldboete - TBS - De ontzetting uit bepaalde rechten - De afzetting - De bekendmaking van arresten

2. De bijkomende straffen.

- Gaan nu alle bijkomende straffen bespreken.

A. De geldboete

- De geldboete kan niet alleen een hoofdstraf zijn, maar ook een bijkomende straf (Bv. Gevangenisstraf + geldboete).
- Zie vorige les.

B. De bijzondere verbeurdverklaring

- Waarom spreken we van de 'bijzondere' verbeurdverklaring: omdat het bijzonder belangrijk is.
 - > Het is een manier van de overheid om veel geld te verzamelen.
 - > *Bv. Brussels parket liet 35 miljoen euro verbeurdverklaren in 2014 (Brussel Nieuws, 21 oktober 2015).*
 - » *De afdeling Ecofin van het Brusselse parket, die onder meer dossiers van economische, fiscale en financiële fraude behandelt, heeft in het voorbije jaar 2014 meer dan 35 miljoen euro laten verbeurdverklaren en sloot voor meer dan 2 miljoen euro aan minnelijke schikkingen af. Dat meldt het Brusselse parket woensdag.*

➤ De bijzondere verbeurdverklaring:

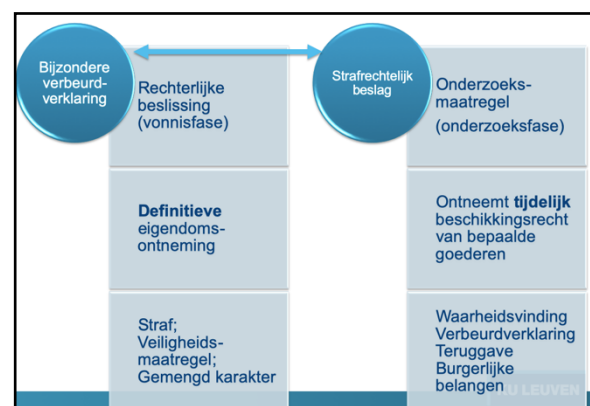
- Er is geen wettelijke definitie voor de bijzondere verbeurdverklaring.
 - > De spreken wel van 'bijzonder' aangezien de 'algemene' verbeurdverklaring niet mogelijk is.
 - » Wanneer persoon het eigendomsrecht over alles verliest, zodat persoon niets meer heeft (=algemene verbeurdverklaring), wordt door de wetgever als onmenselijk beschouwd.
 - » Het is bijzonder omdat het dus over bijzondere/specifieke zaken gaat.
- Het is een straf of rechtelijke beslissing die inhoudt dat:
 - > De eigendom van specifieke goederen die een verband houden met een misdrijf overgaat op de Belgische staat.
 - » Soms zijn het ook zaken die geen band houden met het misdrijf (bespreken we later).
 - > = definitieve ontneming van beschikkingsrecht over bepaalde goederen.
- Wettelijke basis: **Art 42 ev Sw.**
- Het is een bijkomende straf die zowel voor natuurlijke personen als rechtspersonen geschikt is.

➤ Algemene verbeurdverklaring

- Algemeen (=geheel van patrimonium) VS Bijzonder (bepaalde zaken) verbeurdverklaren.
- **Art 17 Gw.:** De algemene verbeurdverklaring van de veroordeelde is verboden.

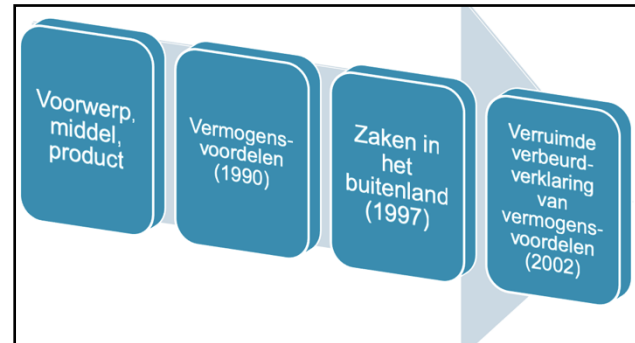
➤ De bijzondere verbeurdverklaring en het verschil met de inbeslagneming.

- In de praktijk: Een zaak wordt niet onmiddellijk verbeurdverklaard. Een bijzondere verbeurdverklaring komt samen met de veroordeling (het is een rechtelijke beslissing).
 - > Hierbij verliest persoon definitief het eigendomsrecht.
 - > Deze kan verschillende functies hebben: Straf, veiligheidsmaatregel, etc.
- In beslag nemen van zaken is ook een vorm waarbij verdachte niet meer over zijn eigendom beschikt.
 - > Maar het is geen verlies van eigendom, het is een voorlopige maatregel (onderzoeksmaatregel).
 - > Dit met functie op het bekomen van de waarheid, etc.

- Soorten verbeurdverklaringen:
 - Als bijkomende straf.
 - > Dit is zo in de meerderheid van de gevallen.
 - Als beveiligingsmaatregel.
 - > Als maatregel om bepaalde gevaren te voorkomen (gevaarlijke, schadelijke zaken uit omloop nemen).
 - > *Bv. Vuurwapens.*
 - Als gemengd karakter.
 - > *Bv. verbeurdverklaring van vermogensvoordelen met toewijzing aan de burgerlijke partij (straf + herstel van schade).* → *Bv. een rugzak werd gestolen, persoon wordt schuldig bevonden van diefstal: dus de rugzak wordt dan verbeurdverklaard en teruggegeven aan de burgerlijke partij.*

⇒ Het rechtskarakter is relevant om toepasselijke regels te bepalen.
- Evolutie van de bijzondere verbeurdverklaring als bijkomende straf.
 - Het is een evolutie in de richting van een progressieve verruiming als maatregel.
 - > Vroeger was het alleen maar mogelijk voor typische zaken (zeer beperkt).
 - > Vervolgens kwamen er tal van verruiming (naar vermogensvoordelen, naar zaken in het buitenland, etc.)
- De traditionele verbeurdverklaring:
 - **Art 42, 1° + 2° Sw.:** had betrekking op:
 - Voorwerp: Zaken waarop het misdrijf materieel gepleegd is.
 - *Bv. zaak van een diefstal: een gestolen rugzak.*
 - Middel: Zaken die gediend hebben of bestemd waren om misdrijf te plegen.
 - Middel heeft een ruime interpretatie: *Bv. het kunnen ook dingen zijn die nuttig waren tijdens de voorbereiding.*
 - Product: Zaken die uit het misdrijf voortkomen.
 - *Bv. Drugs, vals geld, etc.*
- Limieten van de traditionele verbeurdverklaringen:
 - Alleen roerende goederen.
 - > Onroerende goederen zijn niet vatbaar voor de klassieke verbeurdverklaring.
 - *Bv. Kan niet ineens het huis van de dader verbeurdverklaren.*
 - > Behalve bij uitzonderingen: mensenhandel, huisjesmelkerij.
 - Bij de verbeurdverklaring van onroerende goederen is dan wel een schriftelijke vordering van het OM vereist.
 - Dieren zijn niet vatbaar voor verbeurdverklaringen
 - > Tenzij het gaat om een uitdrukkelijke uitzondering.
 - Verbeurdverklaring is mogelijk bij opzettelijke misdaden en wanbedrijven
 - > Het is zelfs verplicht.
 - Bij overtredingen is het slechts mogelijk indien de wet het zo bepaald (**Art 43, lid 2 Sw.**).
- Traditionele verbeurdverklaring: wat met de zaken/belangen van derden?
 - Als we over middelen of voorwerpen van een misdrijf spreken, spreken we soms van zaken die eigendom zijn van de dader, maar het kan ook zo zijn dat het van derden is.
 - > *Bv. Gebruikt de laptop van een vriend om dingen op de zoeken met betrekking op het misdrijf, of je gebruikt de auto van je moeder om te vluchten, etc.*
 - > Wat dus in het geval het zaken zijn van derden (personen die niets te maken hebben met het misdrijf).
 - Derden worden beschermd via het eigendomsvereiste.
 - > Voorwerp en middel: eigendomsvereiste op het ogenblik van het misdrijf (**Art 42, 1° Sw.**).
 - (Tenzij wettelijke uitzonderingen)
 - Alleen zaken (voorwerp en middel) die de eigendom van de dader zijn, zijn vatbaar voor verbeurdverklaringen.
 - > Product: hier hebben derde geen eigendomsvereiste.
 - Zaken die het product uitmaken van een misdrijf zijn illegaal (*Bv. Drugs*).
 - Er is geen eigendomsrecht mogelijk op zaken die illegaal zijn.

- Nieuwe toevoeging: kwestie van proportionaliteit.
 - 'Middelen van het misdrijf' is een zeer ruime term.
 - Middelen zijn zaken die bestemd waren (ook onrechtstreeks) om het misdrijf te plegen.
 - Natuurlijk heeft de dader nood aan tal van zaken (*auto, onderdak, fiets, rugzak, laptop, etc.*) om een misdrijf te kunnen plegen.
 - Zijn dit dan allemaal 'middelen van het misdrijf'? Of gaat het enkel om de zaken die effectief bedoeld waren om het misdrijf te plegen?
 - > De wet zei: alles kan wel in aanmerking komen (de wet was zeer ruim).
 - » Met gevolgen die soms niet proportioneel waren en geen rekening hielden met de financiële zaak van de veroordeelde.
 - Conclusie: een controle van proportionaliteit moet altijd gebeuren (ook bij verbeurdverklaring van middelen).
 - > Tegenover het feit en financiële situatie van de persoon.
 - Milderingsbevoegdheid strafrechter als er als verbeurdverklaring van middel disproportioneel.
 - > (Art. 43, lid 1 Sw. na RS GwH)

- Verbeurdverklaring vermogensvoordelen.
 - Dit was de eerste verruiming met betrekking tot de verbeurdverklaring.
 - Uitgangspunt: het gaf de mogelijkheid om vermogensvoordelen verbeurd te verklaren
 - > Ingevoerd naar aanleiding van een nieuwe criminologische trend.
 - > Criminologen merkten dat financiële redenen de belangrijkste drijfveer van criminaliteit waren.
 - > De beste manier om crim te bestrijden is dan op financieel vlak zodat het een ontradend effect kan hebben.
 - > Om dat te doen moeten we maatregel nemen die alle economische voordelen van crim gaan wegnemen.
 - > M.a.w.: crim zou niet mogen lonen.
 - Wat als vermogensvoordelen te goed verborgen zijn?
 - > De wetgever gaat een optie aan de speurders geven: de optie van een waarde-confiscatie.
 - > Gelijkaardig bedrag wegnemen (verbeurdverklaren).
 - > Een bedrag dat equivalent is met de voordelen die de criminele hebben gekregen vanuit het feit.

- Verschillende types van vermogensvoordelen:
 - (1) Primaire vermogensvoordelen
 - > Zaken (voordelen) die rechtstreeks uit het misdrijf komen.
 - > *Bv. ligt mensen op (fraude) en geld dat daar mee gekomen is.*
 - > Grens tussen voorwerp en zaken die uit het misdrijf voortkomen (product) is hier niet altijd duidelijk.
 - (2) Vervangingsgoederen
 - > Goederen in plaats van de primaire vermogensvoordelen die je hebt gekregen ten gevolge van een wisseloperatie.
 - > *Bv. Je hebt door fraude veel geld gekregen van de slachtoffers, en dit geld heb je verwisseld met de Japanse munt (de yen).*
 - (3) Beleggingsinkomsten
 - > Dader die voordelen van het misdrijf gaat beleggen: Inkomsten uit de belegde voordelen.

- **Art 42, 3° en 43bis, lid 2 Sw.:** Regels met betrekking tot de verbeurdverklaring van vermogensvoordelen.
 - Kan zowel bij **roerende als onroerende goederen**.
 - > Bij vermogensvoordelen is er geen verschil tussen onroerende en roerende goederen. Ze maken hier geen onderscheid (terwijl dat bij de klassieke verbeurdverklaring wel het geval is).
 - De verbeurdverklaring van vermogensvoordelen kent **geen eigendomsvereiste**
 - > Zij de vermogensvoordelen van de dader of van derden, dat maakt niet uit.
 - > Wat met derden? Er zijn verschillende remedies (buiten en binnen het strafrecht).
 - De verbeurdverklaring van vermogensvoordelen is van toepassing **op alle misdrijven**
 - > Ook overtredingen
 - > Alleen discussie over onopzettelijke misdrijven.
 - » Logica is: een ontradend effect hebben, dat is niet moeilijk bij onopzettelijke misdrijven natuurlijk.
 - » Maar de discussie is nog open

- De verbeurdverklaring van vermogensvoordelen is **niet verplicht**
 - > Dit in tegenstelling tot de klassieke verbeurdverklaring.
 - > Het is dus facultatief: maar wel schriftelijke vordering van het OM vereist.
 - Het is mogelijk dat de verbeurdverklarende zaken worden **toegewezen aan de burgerlijke partij (Art. 43bis lid 3 Sw.)**.
 - > Ter compensatie van de schade die die persoon heeft geleden. Als een vorm van schadevergoeding
 - > Of als een vorm van teruggave van de zaak.
 - Rechter heeft matigingsbevoegdheid (**Art 43bis, laatste lid Sw.**)
 - > Kan ze verminderen naargelang toestand van dader (financiële status) om onredelijke zware straf te vermijden.
 - > Gewone toepassing van beginsel van proportionaliteit.
- **Kaalplukwet: Art 43quater Sw.**
- Andere verruiming die gebeurd is met de kaalplukwet (van 2002).
 - > Band met bewezen misdrijf doorknipt.
 - > Bewijslast verdeeld tussen OM en beklaagde.
 - Vertrekpunt: mislukt misdrijf.
 - > Moment dat we ontdekken dat bepaalde mensen bezig zijn met criminele feiten. Dit feit heeft dus het minst aan de criminelen opgebracht.
 - > Als we deze voordelen wegnemen: nemen we weg de kleinste som (de kleinste vermogensvoordelen). Terwijl er een heleboel andere feiten waren die wel hebben opgeleverd voor hen.
 - > Wetgever zei: moeten dus niet alleen vermogensvoordelen van het feit nemen waarvoor persoon is veroordeeld, maar hebben ook de mogelijkheid om de vermogensvoordelen van andere misdrijven die die mensen hebben gepleegd, weg te nemen (ander feit dan waarvoor ze worden veroordeeld).
 - > *Bv. Bende veroordeeld voor oplichting: ze worden ontdekt wanneer ze een fout maakten bij 1 van de zaken: ze worden vervolgd voor dit laatste feit. Theoretisch gezien kunnen we alleen de zaken verbeurdverklaren uit dit laatste feit (omdat ze daarvoor worden vervolgd). Maar door deze wet kunnen ze dus ook een verbeurdverklaring krijgen voor voordelen uit voorgaande feiten.*
- **Art 43quater Sw.:** Kaalplukwet (of veruimde verbeurdverklaring)
- Geld enkel voor bepaalde misdrijven
 - > Daders, mededaders, medeplichtigen veroordeeld voor een of meer van de limitatief opgesomde misdrijven:
 - Ernstige schendingen humanitair recht, omkoping...
 - Criminele organisaties (of misdrijven in raam van criminele organisaties): roofmoord, afpersing, diefstal...
 - Ernstige en georganiseerde fiscale fraude
 - Vermogensvoordelen ontvangen in een verdachte periode (5 jaren beginnende vóór in verdenkingstelling) uit:
 - > Misdrijven waarvoor veroordeeld
 - > Of uit andere (maar niet bewezen verklaarde) feiten.
 - Bewijslast: OM moet ernstige en concrete aanwijzingen aantonen: waarvan de beklaagde het tegendeel niet geloofwaardig maakt.
 - ⇒ Samengevat: gene die schuldig zijn aan de bepaalde misdrijven, kunnen veroordeeld worden ook voor een verbeurdverklaring van de vermogensvoordelen die ze hebben gekregen niet allen voor het feit waarvoor ze zijn veroordeeld, maar ook voor andere misdrijven van dezelfde aard (of andere aard: opgesomd in het artikel) waarvoor ze niet vervolgd zijn geweest.
- **Wet 18 maart 2018: Art 43quater Sv. §2**
- *BVB vermogensvoordeelen waarvoor er ernstige en concrete aanwijzingen zijn dat deze voordelen voorspruiten uit: "uit misdrijf waarvoor hij werd veroordeeld of uit misdrijven die, rechtstreeks of onrechtstreeks, aanleiding kunnen geven tot een economisch voordeel voor zover zij voorkomen in dezelfde rubriek, bepaald in paragraaf 1, als het misdrijf waarvoor de betrokkene is veroordeeld en de veroordeelde het tegendeel niet geloofwaardig maakt. Dit tegendeel kan tevens geloofwaardig gemaakt worden door elke derde die beweert recht te hebben op deze voordelen.*
- **Artikel 43quater Sv. §3.**
- *"De ernstige en concrete aanwijzingen bedoeld in § 2 kunnen worden geput uit alle geloofwaardige elementen die op regelmatige wijze aan de rechtbank worden overlegd, en die wijzen op een onevenwicht van enig belang tussen enerzijds de tijdelijke of blijvende aangroei van het vermogen en de bestedingen van de veroordeelde in de relevante periode die door het openbaar ministerie wordt aangetoond, en anderzijds de tijdelijke of blijvende aangroei van het vermogen en de bestedingen van de veroordeelde in deze periode, waarvan hij kan geloofwaardig maken dat ze niet voortspruiten uit de feiten waarvoor hij werd veroordeeld of uit misdrijven die, rechtstreeks of onrechtstreeks, aanleiding kunnen geven tot een economisch voordeel voor zover zij voorkomen in dezelfde rubriek, bepaald in §1, als het misdrijf waarvoor de betrokkene is veroordeeld." (aanpassing bij wet 5/5/2019)*

- Kenmerken kaalplukwet:
 - Verplichte vordering OM
 - Ze is Facultatief
 - > Eén uitzondering waar het moet: vermogen criminele organisatie (**art. 43quater §4**)
 - Bijzonder onderzoek naar vermogensvoordelen:
 - > **Art. 524bis en 524ter Sv.:** Achterhaald (Strafrechtelijk Uitvoeringsonderzoek = SUO)?
 - Waardeconfiscatie ook mogelijk
- Zaken in het buitenland
 - Verruiming ingevoerd in 1997.
 - Art 43ter Sw.
 - > Voorwerp, middel en product.
 - > Vermogensvoordelen.
 - > Verruimde verbeurdverklaring.
- Beveiligingsmaatregel
 - Wettelijke bepaling
 - Preventief karakter: schadelijke, gevaarlijke of verboden voorwerpen uit de omloop halen
 - > Voorkomen dat bepaalde gevaarlijke zaken vrij kunnen circuleren (*Bv. Wapens, Drugs, etc.*)
 - Werken *In rem*: uitgesproken tegen het goed zelf (ongeacht veroordeling)
 - Geen eigendomsvereiste
- COIV: centraal orgaan voor inbeslagneming en verbeurdverklaring.
 - Opggericht in 2003
 - Deel van het OM
 - Belangrijke rol bij de uitvoering van het strafrechtelijk beslag en verbeurdverklaring
 - > Beheren inbeslaggenomen gelden
 - > Uitvoering van verbeurdverklaringen met internationale dimensie

- Samenvatting BVB:
 - (1) De bijzondere verbeurdverklaring als bijkomende straf:
 - **Traditionele BVB**
 - » Voorwerpen, middelen, producten
 - » Verplicht
 - » Eigendomsvereiste niet voor producten
 - » Voor middel ook WAARDECONFISCATIE
 - **Vermogensvoordelen**
 - » Vermogensvoordelen van misdrijf waarvoor persoon schuldig werd verklaard
 - » Facultatief, ook WAARDECONFISCATIE
 - **Verruimde BVB**
 - » Vermogensvoordelen van andere misdrijven dan misdrijf waarvoor persoon schuldig werd verklaard
 - » Maar alleen indien persoon veroordeeld voor ernstige misdrijven – lijst
 - » Alleen voor periode van 5 jaar voor IVD
 - » Facultatief, ook waardeconfiscatie

- (2) De bijzondere verbeurdverklaring als maatregel:
 - > Wettelijke bepaling
 - > Preventief karakter
 - > Tegen schadelijke, gevaarlijke of verboden voorwerpen
 - > *In rem*: uitgesproken tegen het goed zelf (ongeacht veroordeling)
 - > Geen eigendomsvereiste

C. De bekendmaking van vonnissen en arresten

- Bijkomende straf:
 - > Kan in sommige gevallen (ter bescherming van derden) ook een beveiligingsmaatregel: Bv. **Art. 490 Sw.**
 - > Soms ook karakter van schadevergoeding ten voordele van burgerlijke partij
- Criminele zaken:
 - > Verplicht (**art. 18 Sw.**):
 - » Bij veroordeling tot levenslange opsl./hecht

- » Bij veroordeling tot opsl./hecht. 20-30j of 30-40j
- Correctionele zaken – uitzonderlijk
 - > Specifieke bepalingen
 - > Soms verplicht, soms facultatief.

D. De afzetting

- **Art 19 Sw.**
 - Bijkomende criminele straf
 - > Niet voor gecorrectionaliseerde misdaden
 - Ontneemt alle titels, graden, openbare ambten, bedieningen en betrekkingen
 - > Voor het verleden
 - Geen automatisme:
 - > Moet uitgesproken worden door hof van assisen
 - > Verplicht:
 - » Altijd voor veroordeling tot opsl.
 - » Altijd voor levenslange, 30-40j, 20-30j en 15-20j hechtenis
 - > Facultatief:
 - » Veroordeling tot 10-15 of 5-10j hechtenis
- ⇒ Het is in bepaalde gevallen dus verplicht, en in andere facultatief.

E. De ontzetting uit bepaalde rechten

- **Art 31-34 Sw.**
- Is een criminele of correctionele bijkomende straf.
- Geen automatisme: Moet uitgesproken worden (ook al is het verplicht).
- Verlies burgerlijke en politieke rechten
 - > **Art. 31 lid 1 Sw.:** lijst met rechten die ontnomen kunnen worden.
 - » Recht openbare ambten, bedieningen of betrekkingen te vervullen
 - » Recht verkozen te worden
 - > **Art. 31 lid 2 Sw.:** Kiesrecht (recht om te stemmen)
- Levenslange of tijdelijke
 - > Verlies recht v. verlies recht uit te oefenen.
- Geheel of gedeeltelijk
 - > Je kan alle rechten verliezen, of een deel ervan.

➤ Ontzetting ≠ afzetting.

- Ontzetting werkt in de toekomst.
- Voor de periode in vonnis bepaald of door de wet
- Periode begint na uitvoering of verjaring straf
- Wel gevolgen vanaf veroordeling onherroepelijk

➤ Ontzetting regels

	Criminele straffen	Correctionele straffen
Verplicht	<ul style="list-style-type: none"> - Veroordeelden tot levenslange opsluiting/hechtenis, opsl. ≥ 10j <ul style="list-style-type: none"> » Gehele, II ontzetting (behalve kiesrecht, zie beneden) 	<ul style="list-style-type: none"> - Veroordeelden tot GVS ≥ 20j <ul style="list-style-type: none"> » Gehele, II ontzetting » Uitz. Kiesrecht = facultatief, II of tijdelijk
Facultatief	<ul style="list-style-type: none"> - Veroordeelden tot opsl. 5j – 10j of tijdelijke hechtenis <ul style="list-style-type: none"> » Geheel/gedeeltelijk » Levenslang/tijdelijk (10j-20j) - Veroordeelden tot II opsluiting/hechtenis, opsl. ≥ 10j <ul style="list-style-type: none"> » Kiesrecht II of tijdelijk (20j-30j) 	<ul style="list-style-type: none"> - Veroordeelden tot GVS 10j – 20j <ul style="list-style-type: none"> » Geheel/gedeeltelijk » Tenzij wet verplichte ontzetting voorziet - Veroordeelden tot GVS <10j <ul style="list-style-type: none"> » In de gevallen bij wet bepaald (tenzij corr.) » Geheel/gedeeltelijk - tijdelijk (5j-10j) » Tenzij wet verplichte ontzetting voorziet - Veroordeelden GVS <ul style="list-style-type: none"> » Kiesrecht - tijdelijk (5j-10j)

F. De terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank.

- Heeft een lange ontstaansgeschiedenis.
 - Voor 1930: Bijzonder politietoezicht.
 - » Oorspronkelijk wat het een vorm van toezicht: politietoezicht.
 - Vanaf 1930: terbeschikkingstelling van de regering.
 - » *Bv. plicht om zich om de 3 dagen te melden op een bepaalde plaats.*
 - » Bijkomende beveiligende straf:
 - » Veroordeelden wegens herhaling (bespreken we later).
 - » Criminele na correctionele veroordeling
 - » Gewoontemisdadigers
 - » Bepaalde seksuele delinquenten
 - » Vonnisrechter
 - » Na straf onder voogdij van minister van Justitie (hij had hier toezicht op).
 - Sinds 2012: TBS van de SURB (strafuitvoeringsrechtbank)
 - » Niet meer de minister van justitie maar de strafuitvoeringsrechtbank die beslist.
 - » Deze rechtbank is dan ook speciaal bevoegd voor de uitvoering van straffen.
- Wettelijke basis: **Art 34bis-34quiquies Sw.**
 - Verplichte of facultatieve bijkomende straf voor natuurlijke personen (→ strafuitvoeringsrechtbank).
 - > De persoon wordt ter beschikking gesteld van de strafuitvoeringsrechtbank. Deze beslissen concreet wat er gebeurt met de persoon (*Bv. Internering, bepaalde voorwaarden naleven, etc.*)
 - Reden: maatschappij beter beschermen tegen plegers van feiten die persoonlijke integriteit aantasten
 - **Verplichte** bijkomende straf: zie **art. 34ter Sw.**
 - > Wettelijke herhaling o.b.v. **art. 54 en art. 57 Sw.**
 - > Bepaalde misdrijven (*vb. verkrachting met dood tot gevolg*)
 - **Facultatieve** bijkomende straf: zie art. **34quater Sw.**
 - > Recidive die geen wettelijke herhaling uitmaakt (nl. na veroordeling GVS ≥ 5j voor feiten waardoor opzettelijk ernstig lijden of ernstig lichamelijk letsel of schade aan de geestelijke gezondheid wordt veroorzaakt, binnen 10j veroordeeld wegens gelijkaardige feiten)
 - > Bepaalde misdrijven (*vb. roofmoord*)

G. Nog andere bijkomende straffen:

- Verval van het recht tot sturen.
 - Beroepsverbod en bedrijfssluiting.
- ⇒ Deze worden niet verder besproken.

Bestrafing van rechtspersonen.

➤ Herhaling: de straffen voor rechtspersonen:

Hoofdstraffen	Bijkomende straffen.
<ul style="list-style-type: none"> - Geldboete 	<ul style="list-style-type: none"> - Bijzondere verbeurdverklaring - De ontbinding - Tijdelijk of definitief verbod werkzaamheden - Tijdelijke of definitieve sluiting van inrichting - De bekendmaking van beslissingen

➤ Opmerking:

- Bepaalde publiekrechtelijke personen kunnen niet gestraft worden
 - > Alleen een eenvoudige schuldverklaring is voor hun mogelijk.
- 'Gewone rechtspersonen' Kunnen ze strafbaar/schuldig stelen
 - > Het is dus mogelijk dat rechtspersonen effectief gestraft worden.
 - > Bij elke wettelijke bepaling in de wet vinden we een bestraffing die bedoeld is voor natuurlijke personen (en niet de rechtspersonen).
 - » Bv. Valsheid in geschriften: een straf van opsluiting voor NP, niet voor RP.
 - > Dus ze zijn wel aansprakelijk, maar straffen die in het wetboek staan, zijn straffen voor natuurlijke personen.
 - > Hoe kunnen we dan bepalen welke Straf er opgelegd mag worden tegen een rechtspersoon?
 - > In 1999 werden ze pas strafbaar gesteld: dus heel het wetboek werd geschreven zonder de strafbaarheidstelling voor rechtspersonen. Wat nu:
 - » Alle misdrijven in de wetboeken aanpassen met een nieuwe straf voor rechtspersonen? Neen. Dat is teveel werk.
 - » Oplossing: een algemeen systeem van omzetting te creëren: Neem de straf van de natuurlijke persoon, deze geldt op de rechtspersoon mist een omzetting.

➤ Uitgangspunten:

- Startpunt: Natuurlijke personen niet strenger gestraft dan rechtspersonen
 - > De rechtspersoon kan wel strenger bestraft worden dan de natuurlijke persoon (maar niet omgekeerd).
- Enige hoofdstraf: geldboete
 - > Probleem: wat is de straf voor RP wanneer de wetgever een misdrijf met een vrijheidsstraf bestraft?
- Criminele & correctionele zaken:
 - > Omzettingssysteem (behalve levenslange vrijheidsstraffen)
- Politiezaken:
 - > Autonom systeem van straffen

Uitz.

Publiekrechtelijke rechtspersonen uit art. 7 bis, lid 3 Sw.
 - loutere schuldigverklaring

➤ Art 41bis Sw.

- **Politiezaken** (overtredingen en gecontraventionaliseerde wanbedrijven):
 - > GB 25-250 euro (= hoger dan voor NP!).
- **Correctionele en criminele zaken:** 3 hypothesen:
 1. Alleen GB: zelfde min en max voor RP als in de wet voor NP.
 2. Tijdelijke vrijheidsstraf en/of GB:
 - » Min GB RP = aantal maanden min-vrijheidsstraf x 500 én niet minder dan min-GB voor NP
 - » Max GB RP = aantal maanden max-vrijheidsstraf x 2000 én niet minder dan dubbel van max-GB voor NP
 3. Levenslange vrijheidsstraf: 240.000-720.000 euro.
 - » Heeft een vaste omzetting.

➤ Voorbeeld: Informatiebedrog (504quater Sw.):

- 6 maanden tot 5 jaar GVS + GB 26-100.000 €
- Wordt:
- 500€ x 6 = 3000€ min. (> min GB NP)
- 2000€ x 12 x 5 = 120.000€ maar < dubbel maximum GB NP, dus 200.000€

➤ Samenvatting hoofdstraffen:

TYPE MISDRIJF	MIN	MAX
• Overtredingen	◦ GB Max. 25	◦ GB Max. 250
• Wanbedrijven		
◦ Enkel GB	◦ Zelfde GB	◦ Zelfde GB
◦ GVS	◦ 500 € x n.° maanden min. GVS	◦ 2000 € x n.° maanden max GVS
◦ GVS + GB	◦ Hoogste tussen min GB en 500 € x n.° maanden min. GVS	◦ Hoogste tussen dubbel max GB en 2000 € x n.° maanden max GVS
• Misdaden		
◦ Tijdelijke opsl./hecht.	◦ 500 € x n.° maanden min. opsl./hecht.	◦ 2000 € x n.° maanden max opsl./ hecht.,
◦ Tijdelijke opsl./hecht. + GB	◦ Hoogste tussen min GB en 500 € x n.° maanden min. opsl./hecht.	◦ Hoogste tussen dubbel max GB en 2000 € x n.° maanden max opsl./hecht.
◦ Levenslange	◦ € 240.000	◦ € 720.000 KU LEUVEN

➤ Bijkomende straffen:

- De geldboete is dus de hoofdstraf voor rechtspersonen maar ze hebben ook een tal van bijkomende straffen die voor hun soms zwaarder doorwegen dan de geldboeten.

➤ Bijkomende straffen geldend voor alle misdrijven:

- Bijz. **verbeurdverklaring** (art. 7bis tweede lid juncto art. 42 e.v. Sw.).
 - > Regels van NP van toepassing met één kleine uitz.

➤ Bijkomende straffen enkel voor misdaden en wanbedrijven (art. 7bis lid 3 Sw.):

- (1) **Ontbinding** (art. 35 Sw.)
 - > = beetje zoals een 'doodstraf': rechtspersoon bestaat niet meer.
 - > Is Facultatief
 - » RP opzettelijk opgericht om misdrijven waarvoor veroordeeld te plegen
 - » Opzettelijke afwijking van doel om misdrijven waarvoor veroordeeld, te plegen
- (2) Tijdelijk of definitief **verbod werkzaamheid** die deel van maatschappelijk doel rechtspersoon is, uit te oefenen (art. 36 Sw.)
 - > Niet als openbare dienstverlening
 - > In wettelijke gevallen
- (3) Tijdelijke of definitieve **sluiting een of meer inrichtingen** rechtspersoon (art. 37 Sw.)
 - > Niet als openbare dienstverlening
 - > In wettelijke gevallen
- (4) **Bekendmaking** of verspreiding beslissing (art. 37bis Sw.).

Les 15: Straftoemeting

- Deel 6: Straffen die we besproken hebben in de vorige hoofdstukken gelden zonder rekening te houden met de bijzonderheid van de zaak. In deel 7 houden we dus wel rekening met de bijzonderheden van de zaak.

1. Wat is straftoemeting (STM).

- Het is de bepaling/vaststelling van de straf door een strafrechter, binnen de wettelijke grenzen.
 - > Rechter die de straf moet bepalen aan de hand van de zaak: rekening houdende met alle mogelijke omstandigheden, alle feitelijke elementen van de zaak.
- **Art 149 Gw.:** motivatieplicht m.b.t. aard en strafmaat.
 - > De straf die de rechter uitspreekt is niet willekeurig. Hij heeft de plicht willekeur te vermijden en moet de straf motiveren.
 - > Doch heeft hij een zekere mate van flexibiliteit, maar moet wel rekening houden met de zakelijke elementen van de zaak.
 - Bepalingen en feitelijke aspecten die op dat feit een straf stellen.
- Soevereine bepaling door strafrechter: 2 belangrijke aspecten:
 - > Ernst misdrijf
 - > Schuld dader
- Beleidsprobleem:
 - > Beoordelingsmarge strafrechters: Vrije speelruimte binnen straftoemeting.
 - Veel verschillen tussen rechters onderling + dezelfde rechters zijn soms ook niet eens consequent in hun uitspraken.
 - > Wat is het doel van straffen?
 - Debat over (buiten)wettelijke criteria voor straftoemeting.
 - Proportionaliteit (Art. 49 Handvest Grondrechten EU): Straffen moeten evenredig zijn.

⇒ De rechter bepaald dus vrij de straf, rekening houdende met de wettelijke grenzen en omstandigheden eigen aan de zaak. Er zijn natuurlijk wel specifieke regels omtrent deze straftoemeting die hieronder worden besproken.

2. Straftoemeting bij natuurlijke personen:

- Overzicht:
 - (A) Regels die (kunnen) leiden tot **strafverzwaring**
 - > (a) Verzwarende omstandigheden
 - > (b) Wettelijke herhaling (art. 54-57bis Sw.)
 - (B) Regels die (kunnen) leiden tot **strafvermindering**
 - > (a) Strafverminderende verschoningsgronden
 - > (b) Verzachtende omstandigheden
 - (C) Samenloop van misdrijven
 - > (a) Eendaadse samenloop
 - > (b) Voortgezet of collectief misdrijf
 - > (c) Meerdaadse samenloop

⇒ Deze zaken gaan we allemaal bespreken.

A. STRAFVERZWARING.

(a) Verzwarende omstandigheden.

- Verzwarende Omstandigheid = bijzondere, in de wet omschreven omstandigheid van een misdrijf die dat misdrijf in de ogen van de wetgever ernstiger maakt.
 - o Bijkomstig karakter:
 - Soms maakt verzwarende omstandigheid een zelfstandig misdrijf uit (= eendaadse samenloop misdrijven)
 - » *Bv. Geweld/ bedreiging + diefstal.*
 - Soms verandert verzwarende omstandigheid juridische kwalificatie naar ernstiger misdrijf.
 - » *Bv. Diefstal met geweld krijgt juridisch een andere benaming dan gewone diefstal.*
 - » Verzwarende omstandigheid soms constitutief bestanddeel van ander misdrijf (vgl. diefstal en afpersing)

- Wettelijk karakter:
 - » Geen toepassing zonder uitdrukkelijke bepaling (legaliteitsbeginsel)
 - » Dat wil zeggen: straf niet boven het maximum.
 - » Wettelijke strafverhoging
 - Verplicht karakter:
 - » De strafrechter is verplicht de verzwarende omstandigheden toe te passen.
- Verzwarende omstandigheden en poging.
- Eerst toepassing verzwarende omstandigheden, daarna toepassing poging.
 - *Bv. Poging tot wanbedrijf is op zich niet strafbaar; maar verzwarende omstandigheid: poging tot misdaad, is poging strafbaar*
- Verzwarende omstandigheden en deelneming
- Objectieve v. subjectieve Verzwarende omstandigheden.
 - Objectieve – betrekking op materiële elementen van feit:
 - » Toepassing op alle deelnemers, ongeacht of ze op de hoogte waren of niet
 - » *EHRM – Goktepe v. België; Delespesse v. België*
 - » Ten minste eventueel opzet m.b.t. dergelijke omstandigheden
 - Subjectieve – betrekking op persoon van dader
 - » *Bv. relatie dader-slachtoffer (dienstverband art. 464 Sw., verwantschap art. 395 Sw.); persoonlijke hoedanigheid dader...*
 - » Toepassing enkel op bepaalde mededader/medeplichtige

(b) De wettelijke herhaling.

- Voorwaarden:
- Eerdere veroordeling (geen beveiligingsmaatregel)
 - > Belgische/EU-veroordeling
 - In kracht van gewijsde (vóór het nieuwe feit).
 - Nieuw misdrijf: zie artikelen 54 e.v. Sw.
 - Misdaad na misdaad: Art. 54 Sw.; facultatief, maar laatste lid: verplicht!
 - Wanbedrijf na misdaad: Art. 56 lid 1 Sw.; dubbel – facultatief.
 - Wanbedrijf na wanbedrijf: Art. 56 lid 2&3 Sw.; dubbel – facultatief.
 - » Herhaling zorgt hier voor verdubbeling van de straf op voorwaarden dat: eerdere veroordeling van minstens 1j gevangenisstraf, voor één enkel strafbaar feit, vóór 5j vanaf uitvoering of verjaring eerdere straf
 - Misdaad na wanbedrijf: Art. 55bis Sw.: Verhoging overeenkomstig art. 54 Sw. + VVen art. 56, lid 2 Sw.
 - » Is een nieuw beginsel: Wet 5/5/2019.
 - Specialiteitsvereiste: Overtreding na overtreding: Art. 562, 564, 565 Sw.: Identiteit – binnen 12m., Sommige wanbedrijven ('verwant' misdrijf).

- Regels met betrekking tot de herhaling:

Herhaling (art. 54, 55bis & art. 56)		
1ste misdr.	2de misdr.	Straf
• Misdaad	• Misdaad opsl. 5-10*	• Opsl. 10-15
• Wanbedrijf GVS≥1j	• Misdaad opsl. 10-15*	• Opsl. 15-20
	• Misdaad opsl. 15-20*	• Opsl. ≤ 17
	* Misdaad na wanbedrijf: binnen 5j.	
• Misdaad	• Wanbedrijf	• Strafmax. x 2
• Wanbedrijf GVS≥1j	• Wanbedrijf (binnen 5j.)	• Strafmax. x 2

Bovengrenzen in geval van gecorrectionaliseerde misdaden:

- Niet langer dan oorspronkelijke duur van opsluiting
- Voor gecorrectionaliseerde misdaden met II opsluiting: niet langer dan 40j.

- Herhaling met specialiteitsvereiste:
- Specialiteitsvereiste: Hetzelfde of verwant misdrijf
 - Overtreding na overtreding (art. 562, 564, 565 Sw.):
 - > Identiteit (zelfde overtreding)
 - > Binnen 12m.

- Sommige wanbedrijven: ‘verwant’ misdrijf):
 - > Bv. Valsheid informatica (**art. 210bis, §4 Sw.**), informaticabedrog (**art. 504quater, §3 Sw.**)
 - > Verdubbeling bij identiek misdrijf of aantal opgesomde verwante misdrijven.
- Combinatieregels: Weerslag op straftoemeting.
 - Verzwarende omstandigheden.
 - o Poging:
 - Verzwarende Omstandigheden behoren tot kwalificatie van misdrijf.
 - Eerst Verzwarende omstandigheden, daarna poging
 - o Deelneming:
 - Idem! Eerst Verzwarende omstandigheden, daarna deelneming.
 - Ook gevolg van persoonlijk karakter VSG
 - Herhaling
 - o Poging:
 - Herhaling persoonlijk (niet verbonden aan juridische kwalificatie van misdrijf)
 - Eerst poging, daarna herhaling
 - o Deelneming
 - Eerst deelneming, daarna herhaling (tenzij bv. art. 54, laatste lid Sw.)

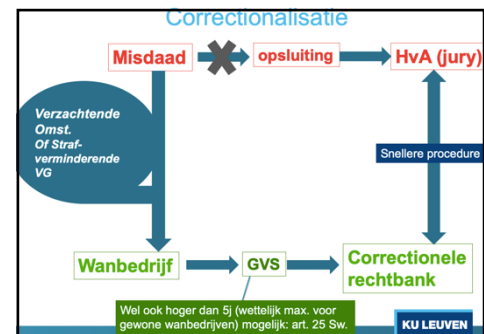
(B) STRAFVERMINDERING.

(a) Strafverminderende verschoningsgronden.

- Strafverminderende verschoningsgronde (*supra*) = bijzondere omstandigheden die straf verminderen zonder invloed op delictsomschrijving te hebben.
 - > ≠ Verzachtende omstandigheden!
- Kenmerken Strafverminderende verschoningsgronden:
 - Wettelijk omschreven: **Art. 78 Sw.**
 - Verplicht: indien bewezen, moet strafrechter er rekening mee houden.
 - Wettelijke strafvermindering
 - Persoonlijk karakter
 - Voorbeelden:
 - > Minderjarigheid (**Art. 12 Sw.**)
 - > Uitlokking van doodslag, slagen of verwondingen (**Art. 411-412 Sw.**)
 - > Aangifte drugsmisdrijven
- Er zijn 2 type verschoningsgronden
 - o **Strafuitsluitende** (beslissende) verschoningsgronden (*supra*)
 - > Sluiten de straf uit (hebben we al besproken).
 - o **Strafverminderende** verschoningsgronden
 - > De mate van straf verminderen (let op: denaturatie mogelijk)
 - > Bv. *art. 411, 412, 414 Sw.; art. 12 Sw. (minderjarigheid)*
 - > Bv.: *Art. 6 DRUGWET (Wet 24 maart 1921)*
 - *“Verschonende aangifte bij al gepleegde, maar nog niet ontdekte misdrijven”*
 - *“Strafverminderende verschoning (blijft misdrijf en strafbaar, maar met minder zware straf) bij aangifte NADAT vervolging door overheid begonnen is”*: helpen OPLOSSEN, helpen bij OPSPORING en VEROORDELING eerder dan VOORKOMEN misdrijf.
- Provocatie:
 - *Provocatie = uitlokking: Uitzondering op principe dat iedereen emoties moet kunnen controleren*
 - 2 wettelijke gevallen: Enkel voor bepaalde misdrijven (als reactie op uitlokking): doodslag en opzettelijke slagen en verwondingen:
 - o **Zware gewelddaden tegen personen (art. 411 Sw.)**
 - Gewelddaden = fysiek of moreel én wederrechtelijk (dus geen RVG!)
 - Zwaar = objectief (normaal en redelijk persoon)
 - Tegen personen (ev. verwanten of derden, geen eigendom of dieren)

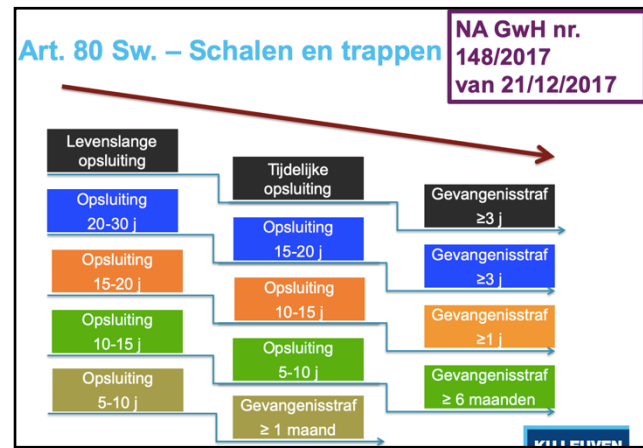
- **Afweren van inbraak overdag (art. 412 Sw.)**
 - » Inbraak ≠ vermoeden wettige verdediging bij nacht (art. 417, lid 1 Sw.)
- Onmiddellijk ≠ ogenblikkelijk (bv. *voorberechten rade bij moord*)
- Persoonlijk (niet voor deelnemers)
- Strafvermindering: **Art. 414 Sw.**
 - > Misdaden: correctionalisatie; wanbedrijven: verlaging max. straf.
- Voorbeeld: de aangifte.
 - Aangifte drugsmisdrijven:
 - > Misdaden: vóór vervolging onthulling identiteit daders of bestaan misdrijven
 - > Wanbedrijven: na begin van vervolging onthulling identiteit daders
 - > Strafvermindering: verwijzing naar art. 414, leden 2-4 Sw.
 - *Supra*: Drugwet bevat ook strafuitsluitende VSG
- Strafverminderende verschoningsgronden: weerslag op straftoemeting:
 - Poging:
 - > Geen invloed, want Strafverminderende VSG enkel van belang voor STM
 - > Eerst regels poging toepassen, daarna Strafverminderende VSG
 - Deelneming:
 - > Idem! Eerst regels deelneming, daarna Strafverminderende VSG
 - > Ook gevolg van persoonlijk karakter VSG
- (b) Verzachtende omstandigheden.**
 - Wettelijke basis: **Art 79 Sw.**: *“Indien verzachtende omstandigheden aanwezig zijn, worden de criminele straffen verminderd of gewijzigd overeenkomstig de volgende bepalingen.”*
 - Kenmerken van de verzachtende omstandigheden.
 - Begrip = omstandigheden eigen aan feit of dader die strafrechter toelaten om strafmaat vast te stellen ofwel onder wettelijk maximum ofwel, indien wettelijk toegelaten, zelfs onder wettelijk minimum.
 - Ze zijn onbepaald: Niet inhoudelijk omschreven door wetgever.
 - > Er is geen lijst in de wet van de verzachtende omstandigheden. De rechter kan er dus creatief mee omgaan.
 - > Ze zijn dus vrij te bepalen door de strafrechter (i.t.t. verschoningsgronden).
 - Relevante regels die wel in de wet staan: **Art 80-85 Sw.**
 - > Toepassing op bijzondere strafwetten?
 - > Art 100 Sw. (*supra*, let op m.b.t. art 85 Sw.)
 - De verzachtende omstandigheden vervullen 2 functies:
 - Adequate individualisering van bestrafing
 - » Zijn dus belangrijk om de straf te individualiseren: ze zien erop toe dat de straf echt proportioneel is met aard van het misdrijf.
 - » Ze zorgen voor proportionaliteit: indien het feit dus minder ernstig is, maken ze de straf ook minder ernstig/zwaar.
 - Wijziging van bevoegd rechtscollege
 - » Het is de sleutel van het mechanisme van correctionalisering.
 - » Correctionalisering is mogelijk indien er Strafverminderende verschoningsgronden zijn of verzachtende omstandigheden.
 - » Maar de Strafverminderende verschoningsgronden zijn wettelijk bepaald, die zijn maar een limitatieve (beperkte) groep.
 - » Terwijl verzachtende omstandigheden zijn onbepaald en laten toe de rechters creatief zijn (geven een groter marge aan de rechter toe om zaken te correctionaliseren).
 - Ze zijn persoonlijk.
 - > Ze hebben betrekking op één bepaalde persoon (verdachte, beklagde, veroordeelde, etc.), niet op andere deelnemers.
 - > Ook indien de verzachtende omstandigheden betrekking hebben op een specifiek feit.
 - Ze brengen de straf naar beneden.
 - > Dit moet zelfs niet binnen de wettelijke grenzen: Ze kunnen zelfs de straf onder het maximum brengen

- Welke misdrijven: alle misdrijven maar specifieke regels voor elk:
 - Alle misdaden
 - Art. 79-84 Sw.
 - Wanbedrijven
 - In Strafwetboek: art. 85 Sw.
 - In bijzondere strafwetten: enkel indien art. 85 Sw. uitdrukkelijk van toepassing wordt verklaard of via een bijzondere regeling
 - Overtredingen
 - Alleen voor overtredingen in Strafwetboek: art. 566 Sw.
 - In bijzondere strafwetten: enkel indien uitdrukkelijke bepaling VO mogelijk maakt.
- Gevolgen van de verzachtende omstandigheden: bij misdaden:
 - Verplichte gevolgen
 - > De wettelijke (maximale hoofdstraf) straf moet noodzakelijk dalen: dit op basis van art 80 Sw. (één trap naar beneden).
 - De verplichte toepassing van de verzachtende omstandigheden (één trap omlaag) kan correctionalisatie met zich meebrengen: Indien bindende correctionalisatie o.b.v. Verzachtende omstandigheden: wettelijke max. hoofdstraf laten dalen tot op niveau correctionele straffen volgens art. 80 Sw. (komt later).
 - > Ook gevolgen voor de bijkomende straffen: ontzetting, publicatie & afzetting kunnen eventueel niet meer van toepassing zijn.
 - Facultatieve gevolgen
 - > Hoofdstraffen
 - Dalen tot absolute minimum (tot op niveau van correctionele straffen indien correctionalisatie).
 - Noot: ook Hof van Assisen kan 'correctionaliseren' en dus 'correctionele straffen opleggen' (altijd! Art. 2 Wet VO!)
 - > Bijkomende straffen
 - Bij correctionalisatie worden ook bijkomende straffen correctioneel
 - Kijken naar opgelegde hoofdstraf wie wordt opgelegd en naargelang deze hoofdstraf zullen er eventueel bijkomende straffen niet meer van toepassing zijn (niet meer mogelijk zijn).
- Wettelijke basis van correctionalisatie:
 - Art. 2 Wet Verzachtende Omstandigheden.
 - *In de gevallen waarin er grond mocht zijn om alleen een correctionele straf uit te spreken wegens verzachtende omstandigheden of om reden van verschoning, kan de Raadkamer of de Kamer van inbeschuldigingstelling, bij een met redenen omklede beschikking, de verdachte naar de correctionele rechtbank verwijzen.*
- Mechanisme voor correctionalisatie:
 - Misdad wordt een wanbedrijf.
 - 5 jaar is het maximum gevangenisstraf voor de echte wanbedrijven, maar voor misdrijven die gecorrectionaliseerde wanbedrijven zijn is 5 jaar geen maximum en kan de straf dus alsnog hoger zijn (deze limieten staan in art 25).
- Art 80 Sw.: strafschalen en trappen.
 - Elk lid van het artikel heeft hier een bepaalde kleur
 - > Zwart = lid 1/ Blauw = lid 2/ Etc.
 - Binnen elk lid is er dus een schaal.
 - > Lid 1: Van levenslange opsluiting gaat men naar een gevangenisstraf van 3 jaar of meer/ Lid 2: gaat van opsluiting (20-30j) naar gevangenisstraf van 3 jaar of meer/ etc.
 - De 2e schaal van elke straf correspondeert met de schaal van het volgende lid.
 - > Bv. 3e trap: opsluiting 20-30 jaar, volgende lid begint met de 2e schaal van daar (15-20j).
 - > Wat is de bedoeling hiervan: wanneer we een straf naar beneden moeten gaan, kunnen we een lid naar beneden gaan (van lid dalen).

- Bij elk lid: Het einde van de schaal omvat een bepaald type van straf
 - > Elke schaal binnen elk lid vind je een correctionele straf.
 - > Bv. Ook bij de schaal van levenslange opsluiting: eindigt met een gevangenisstraf.
 - > En dat is nu juist het mechanisme van correctionalisatie.
 - > Dankzij de toepassing van art 2 wet op verzachtende omstandigheden kijken we naar artikel 80.

- ⇒ Dit zijn de schalen na het arrest van het grondwettelijk hof van 21/12/2017.
- ⇒ Hoe zagen de schalen er daarvoor dan uit? Zie PPT.
- ⇒ Voor het examen natuurlijk de nieuwe schalen gebruiken.

➤ Vanwaar kwam deze verandering: (ter illustratie).

- **Potpourri II:**

- > Veralgemening correctionalisatie: Correctionalisatie mogelijk voor alle misdaden.
 - » Ze wilde dus geen lijst meer met uitgesloten misdaden.
- > Als een gevolg van een dergelijke veralgemening zei potpourri II: als we zeggen dat alle misdaden correctionaliseerbaar zijn, dan moeten we onze strafscales aanpassen (aangezien correctionalisatie altijd een vermindering van de straf inhoud).
 - » Verhoging maximum gevangenisstraf (art. 25 Sw.)
 - » Verhoging straf na correctionalisatie (art. 80 Sw.)

- **Het grondwettelijk hof.**

- > Het grondwettelijk hof oordeelde dat de Potpourri II ongrondwettelijk was (strijdig met de grondwet).
 - » Art. 150 GW.
 - » Art. 13 GW.: *“Niemand kan tegen zijn wil worden afgetrokken van de rechter die de wet hem toekent”*
 - » Gelijke berechting voor personen qua bevoegdheden en procedureregels
 - » Te ruime discretionaire marge
 - » Te hoge correctionele strafmaten
- > Oplossing:
 - » Niet elke misdaad meer correctionaliseerbaar.
 - » Lijst van uitgesloten misdaden is terug:
 - » Misdaden strafbaar met meer dan 20j
 - » Andere zware misdaden.

➤ Gevolgen van de verzachtende omstandigheden: **Strafvermindering**

- **Bij (oorspronkelijke) wanbedrijven:**

- > **Art. 85 Sw.**
- > Strafrechters zijn verplicht om straf onder het maximum op te leggen
- > Strafrechter kiest hoe laag de straf (minimum geldboete 1€, te verhogen met opdecimen).
 - » Er zijn geen schalen hier: de rechter mag niet het maximum opleggen, hij moet naar beneden gaan maar hoeveel is aan de rechter zelf om te bepalen.
 - » Hierdoor is Contraventionalisatie mogelijk.

- **Bij overtredingen:**

- > **Art. 566 Sw.:** vermindering geldboete (min. 1€)
- > Bijzondere wetgeving: kijk naar specifieke bepalingen.

➤ Belang van verzachtende omstandigheden in de praktijk:

- Tweedelige functie:
 - Individualisering
 - Verandering van bevoegdheid van rechtscollege, ‘naar beneden’ (belangrijker)
- Waarom zo belangrijk:
 - > **Art. 150 GW.:** *“De jury wordt ingesteld voor alle criminele zaken, alsmede voor politieke misdrijven en drukpersmisdrijven, behoudens voor drukpersmisdrijven die door racisme of xenofobie ingegeven zijn”.*

- > Maar praktisch onmogelijk dat alle misdaden door hof van assisen zouden berecht worden.
 - » Denaturatie/ontaarding noodzakelijk.
- **Ontaarding/Denaturatie:**
 - Straf onder het minimum
 - > Verandering van aard
 - Begrip:
 - > Misdrijf waarvoor wetboek criminele straf voorziet, komt toch voor correctionele rechtbank
 - > Misdrijf waarvoor wetboek correctionele straf voorziet, komt voor politierechtbank.
- **Wet 4 Oktober 1867: *Wet verzachtende omstandigheden: Art. 2.***
 - 1: *"In de gevallen waarin er grond mocht zijn om alleen een correctionele straf uit te spreken wegens verzachtende omstandigheden of om reden van verschoning, kan de raadkamer of de kamer van inbeschuldigingstelling, bij een met redenen omklede beschikking, de verdachte naar de correctionele rechtbank verwijzen."*
 - 2: *"Evenzo kan het openbaar ministerie, indien geen gerechtelijk onderzoek is gevorderd, de beklaagde rechtstreeks voor de correctionele rechtbank dagvaarden of oproepen met mededeling van de verzachtende omstandigheden of van de reden van verschoning, wanneer het van oordeel is dat er wegens verzachtende omstandigheden of om reden van verschoning geen grond is om een hogere straf te vorderen dan een correctionele straf."*
- **Denaturatie:**
 - Onderzoeksgerechten (raadkamer en kamer van inbeschuldigingstelling) kunnen beslissen om misdrijf te denatureren
 - Via aanname van verzachtende omstandigheden of Strafverminderende verschoningsgronden (Wet VO 1867).
 - **Correctionalisatie:** misdaad → wanbedrijf (enkel met – soms hoge – correctionele straffen strafbaar) → Corr. Rb.
 - > Opgelet: potpourri II gedeeltelijk vernietigd door GwH 21/12/2017 (zie *supra*)!
 - **Contraventionalisatie:** wanbedrijf → overtreding (enkel met politiestrafen strafbaar) → Pol.Rb.
 - > Contraventionalisatie komt zelden voor aangezien de verandering van aard onrelevant is.
 - Denaturatie heeft **terugwerkende kracht** (impact op verjaringstermijn)!
- **Art 80 Sw.:**
 - Anders dan bij poging of medeplichtigheid (schaal van art. 80 Sw. "Geleend"),
 - Moet men bij verzachtende omstandigheden binnen hetzelfde lid blijven, maar niet noodzakelijk stoppen bij straf die onmiddellijk lager is.
 - Men moet natuurlijk wel rekening houden met correctionalisatie.
 - Dan moet men immers dalen tot aan de gevangenisstraf (dat is immers een correctionele straf).
 - > Voor maximum GVS: **Art. 25 Sw.**
- **Wie mag de verzachtende omstandigheden aannemen:**
 - Strafrechters soeverein
 - > Moet verzachtende omstandigheden in beslissing vermelden!
 - Eenmalig: ze kunnen maar 1 keer toegepast worden.
 - > Dus niet misdaad → wanbedrijf → overtreding via verzachtende omstandigheden.
 - Beslissing van de onderzoeksgerechten.
 - > Zijn bindend voor het vonnisgerechten: Tenzij vonnisgerecht juridische kwalificatie verkeerd acht.
 - Beslissing OM
 - > Zijn niet bindend.
 - > Vonnisgerecht kan zich onbevoegd verklaren door gebrek aan verzachtende omstandigheden
 - > Ongeacht verklaring onbevoegdheid, mogelijke toepassing verzachtende omstandigheden door volgend vonnisgerecht.

(C) **SAMENLOOP VAN MISDRIJVEN.**

- Één dader en meerdere feiten: Dezelfde dader heeft twee of meer misdrijven gepleegd (op hetzelfde ogenblik of niet).
- Hier gaat het om 3 situaties:
 - (a) Eendaadse samenloop
 - > Eenzelfde feit/daad/gedraging levert verscheidene misdrijven op (**65 Sw.**)
 - » Eenheid feit, meervoudigheid juridische kwalificaties
 - » *Bv. Aanranding van de eerbaarheid (372 of 373 Sw.) in het openbaar.*
 - » *Bv. Oplichting (496 Sw.) door gebruik van valse geschriften (197 Sw.).*
 - (b) Voortgezet of collectief misdrijf

- > Meerdere misdrijven (van dezelfde of verschillende aard) verbonden door eenheid van (misdadig) opzet.
 - (c) Meerdaadse samenloop
 - > Eén dader, meerdere feiten, meerdere misdrijven.
 - Straftoemeting bij samenloop van misdrijven
 - 2 basisopties:
 - **Cumul (optelsom):**
 - Hier worden letterlijk de verschillende straffen opgeteld.
 - *Bv. Een persoon pleegt 3 misdrijven. De straffen van deze die misdrijven worden opgeteld (2j + 3j+ 3j) tot 1 grote straf (8j).*
 - Het probleem met cumul: het is zwaar.
 - » Zwaar voor situaties waarin persoon met 1 gedraging verschillende feiten pleegt en in het algemeen waar persoon meerdere feiten pleegt met maar 1 kwaadwillige opzet.
 - » In deze gevallen ga je dus een zware straf toepassen op iemand die maar een kleine criminele opzet had (De straf is vaak niet proportioneel).
 - **Opslorping:**
 - Andere mogelijkheid is: verschillende straffen opsorpen.
 - Er zijn verschillende misdrijven maar we gaan maar 1 straf toepassen.
 - *Bv. Er zijn 3 feiten maar bestraffen er maar 1 (Bv. het zwaarste) en de rest wordt opgeslorpen.*
 - Basisregels straftoemeting bij samenloop van misdrijven.
 - Onbeperkt cumul kunnen we nooit toepassen.
 - > Dit is niet proportioneel.
 - > Uitzondering: Bij verbeurdverklaringen en geldboeten (overtreding).
 - Verbeurdverklaringen zijn altijd gecumuleerd.
 - Er is een voorkeur van de wetgever voor de opsorping.
 - > Voorkeur voor opsorping zwaardere straffen (voldoende preventief effect?)
 - > Als een straf te zwaar is heeft ze al voldoende invloed op de persoon en moet ze niet nog zwaarder
 - Bij meerdaadse samenloop: persoon pleegt verschillende feiten in 1 gedraging, zonder dat feiten verbonden zijn.
 - > Hierbij is er een teken van grote gevaarlijkheid van de persoon: er zijn meerdere kwaadwillige opzetten.
 - > Als gevolg hiervan:
 - Eendaadse samenloop en voortgezet misdrijf: alleen zwaarste straf (65 lid 1 Sw.)
 - Meerdaadse samenloop: beperkte cumul voor overtredingen en wanbedrijven (met aanpassingen, 58-60 Sw) – opsorping voor misdaden (met aanpassingen, 61-62 Sw.)
- (a) Eendaadse samenloop.**
- Invloed op straftoemeting:
 - > Enkel **zwaarste straf** kan worden uitgesproken (art. 65 lid 1 Sw.)
 - Wetgever kijkt naar eendaadse samenloop als 1 feit: dus ook maar 1 straf en dat is dus de zwaarste straf van de pleegde feiten.
 - > Zowel hoofdstraf als bijkomende straffen van misdrijf met zwaarste straf.
 - En VBV en TBS, ook al zijn die énkél voorzien voor misdrijf met lichtere straf!
 - **Art. 64 Sw. en art. 34quater 4° Sw.**
 - > Andere bijkomende straffen van lichter misdrijf mogen niet worden opgelegd!!! (want niet panacheren!)
- (b) Voortgezet of collectief misdrijf.**
- Invloed op straftoemeting:
 - > **Art 65 lid 1 sw.: Zwaarste straf.**
 - Wetgever bekijkt de zaak ook hier als 1 feit, met 1 straf (de zwaarste).
 - Praktisch probleem: wat indien de eenheid van opzet laattijdig wordt vastgesteld?
 - *Bv. Misdrijven die gemeenschappelijk plan vormen, ontdekt op verschillende momenten: Bv. Bankoverval en autodiefstal die apart worden gevonden en worden berecht aangezien ze niet gelijktijdig werden vastgesteld.*
 - **Art. 65 lid 2 Sw.:** Verschillende misdrijven, waarvan sommige al voorwerp van definitieve veroordeling en andere nu voor strafrechter komen
 - Strafrechte moet rekening houden met eerder uitgesproken straf:
 - Ofwel geen extra straf opleggen en beklagde enkel schuldig verklaren mét verwijzing naar eerdere straf.

- Ofwel bijkomend (=extra) straffen, met als maximum de “zwaarste straf” (d.w.z. alle afzonderlijke misdrijven van voortgezet/collectief misdrijf vergelijken, bepalen wat zwaarste straf is en extra straf opleggen in mate van het mogelijke).

(c) Meerdaadse samenloop.

- Meerdere overtredingen
 - > **Art. 58 Sw.:** relatief onbeperkte cumul
 - > Cumul, maar maximum duur werkstraf (300 uren max), SoET (1 jaar) ...
- Meerdere wanbedrijven
 - > **Art. 60 Sw.:** beperkte cumul
 - > Cumul met 2 bovengrenzen:
 - 1) niet meer dan dubbel zwaarste straf (hoofdstraf en bijkomende straf van zwaarste misdrijf);
 - 2) niet meer dan 20 jaar GVS, 300 uren WS, 1 jaar SoET, 2 jaar APS
- Wanbedrijven en overtredingen
 - > **Art. 59 Sw.:** beperkte cumul met opslorping politiegevangenisstraf
 - > Cumul, maar opslorping van politiegevangenisstraf (alleen “correctionele gevangenisstraf”).
 - > Opgelet: grenzen voor wanbedrijven blijven!
- Misdaden en wanbedrijven/overtredingen
 - > **Art. 61 Sw.:** opslorping lichtere straffen
 - > Straf misdaad
- Meerdere misdaden
 - > **Art. 62 Sw.:** opslorping lichtere straffen (Zwaarste straf, maar verhoging mogelijk).
- Wanneer we telkens spreken van ‘de zwaarste straf’, wat bedoelen we daar dan juist mee?
 - De regel van de zwaarste straf is niet zo eenvoudig als het lijkt.
 - Moeten natuurlijk goed kunnen aanduiden wat de zwaarste straf dan juist is.
 - Bv. 10 jaar gevangenisstraf tegenover 1 miljoen euro geldboeten, ja wat is dan zwaarder?
 - Er zijn geen eenduidige richtlijnen om te bepalen wat een zwaardere straf is.
 - De wetgever heeft geen richtlijnen: er is geen akkoord over de volgorde (hiërarchie) tussen de verschillende straffen.
 - Er zijn wel enkele principes (maar dus geen unanieme volgorde).

⇒ Het is natuurlijk wel zo dat criminele straffen altijd zwaarder zijn dan correctionele straffen.

- (1) Type straf
 - » Vrijheidsstraffen – straffen ET – werkstraffen – APS- vermogensstraf (=geldboeten)
- (2) Maximumduur of -hoogte (zie ook **art. 63 Sw.**)
- (3) Gemeenrechtelijke – politieke
- (4) Maximum bijkomende straffen
- (5) Aard misdrijf (criminele – correctionele – politiestraffen)
- (6) Andere criteria: Hoogte/lengte niet-vrijheidsstraf, vervangende straf, minimum hoofdstraf, minimum bijkomende straf (zie cursus, nr. 1733).

➤ Enkele voorbeelden:

- Vergelijk misdrijf A met misdrijf B:
 - > Misdrijf A = 15-20j opsluiting en GB van 26-1000 euro
 - > Misdrijf B = 3m-2j GVS en GB van 26-10.000 euro
 - > Zwaarste “straf” (of liever misdrijf met zwaarste straf) = misdrijf A – vrijheidsstraf langer (ook al is max GB hoger bij misdrijf B)
- Vergelijk misdrijf C met misdrijf D:
 - > Misdrijf C = 1m-5j GVS en/of GB van 100-1.000 euro
 - > Misdrijf D = 3m-3j GVS en GB 1000-100.000 euro
 - > Zwaarste “straf” = misdrijf C (beiden correctioneel & hoofdstraf GVS, maar max GVS van misdrijf C = langst) – ook al kan bij C hoofdstraf ev. GB zijn (“en/of”)!)
- Vergelijk misdrijf E met misdrijf F
 - > Misdrijf E = 5-10j opsluiting

- > Misdrijf F = 20-30j opsluiting maar correctionalisatie (3-20j GVS)
 - > Misdrijf F: max. vrijheidsstraf langer, dus zwaarder (ook al correctionele straf) \leftrightarrow klassieke leer, waar opsluiting altijd zwaarder was dan GVS).
- ⇒ Regels van straftoemeting die hierboven vermeld zijn zijn van toepassing op natuurlijke personen.
- ⇒ Hoe zit het dan met de straftoemeting bij rechtspersonen:

3. Straftoemeting bij rechtspersonen.

- Straftoemeting: **art. 41bis § 2 Sw.**
 - In principe worden de regels van straftoemeting toegepast op de natuurlijke personen ook toegepast op rechtspersonen.
 - > Inbegrepen: verzwaring, vermindering, samenloop
 - Opgelet: pas converteren op einde.
 - > De opzettingsregels zijn pas van toepassing op het einde (pas op het einde van de straf omzetten).
 - > Anders problemen omdat veel straftoemetingsregels verwijzen naar vrijheidsstraf (bv. *VerzwO*, *strafverminderende VSG ...*)
 - > Ook voor VO
 - Uitzondering: Eendaadse samenloop en voortgezet/collectief misdrijf
 - > Eerst converteren, dan vergelijken en zwaarste straf bepalen
 - Meerdaadse samenloop: cumul geen probleem (maar sommige grenzen niet bruikbaar)
 - Wettelijke herhaling: verwijst naar eerdere veroordeling tot vrijheidsstraf – niet mogelijk voor RP

Les 16: Bijzondere modaliteiten van straftoemeting.
Probatiewet:

- Voorgeschiedenis:
 - Straftoemeting in wetboek: Oorspronkelijk beperkt tot wettelijk minimum, maximum en eventueel verzachtende omstandigheden en/of Strafverminderende verschoningsgronden.
 - > Ernstig misdrijf en schuld = proportionaliteit.
 - Weinig individualisering o.b.v. persoon(lijkheid).

- Probatiewet 1964 (complementaire wet).
 - Essentie: veroordeelde/beklaagde **proeftijd** opleggen na (of i.p.v.) veroordeling (**art. 1 § 1 Probatiewet**)
 - > Het idee is om indien mogelijk het gebruik van gevangenisstraffen (vrijheidsstraffen) zoveel mogelijk te vermijden.
 - » Waarom: Gevangenisstraffen zijn instellingen die duur zijn (onderhoud, personeel, etc.). De gevangenis is ook niet de meest geschikte optie om iemand te straffen: het kan een kleine crimineel doen veranderen en hem soms nog een grotere crimineel maken (school voor criminelen).
 - > Wat doen we dan als we geen vrijheidsstraf op leggen tegen personen waarvoor een alternatief mogelijk lijkt:
 - » Geven een proeftijd aan de veroordeelde/beklaagde om ons te tonen: ja, ze hebben een misdrijf gepleegd maar ze hebben wel begrepen wat ze fout hebben gedaan. Ze kunnen dan voor een proefperiode tonen dat ze nog steeds in de maatschappij kunnen functioneren en geen nood hebben aan een vrijheidsstraf.
 - Er zijn 4 verschillende modaliteit.
 - Opschorting (met of zonder probatievoorwaarden).
 - Uitstel (met of zonder probatievoorwaarden).

- ⇒ ≠ Autonome probatiestraff (art. 37octies Sw) – gerechtelijk verleden geen beletsel.
- ⇒ ≠ Pretoriaanse probatie (later – seponering mits naleven van voorwaarden)

- 4 sanctiemodaliteiten:
 - Gewone opschorting van uitspraak van veroordeling.
 - Probatioopschorting van uitspraak van veroordeling.
 - Veroordeling met gewoon uitstel van de tenuitvoerlegging van de straffen.
 - Veroordeling met probatie-uitstel van de tenuitvoerlegging van de straffen.

- ⇒ De bedoeling (van de proeftijd) is dus om de persoon te reclasseren (in de maatschappij te brengen) en vermijden dat de persoon niet declassering moet ondergaan.

A. OPSCHORTING.

- Begrip:
 - Vorm van op proef stellen van beklaagde voor bepaalde tijd voor bewezen strafrechtelijke feiten maar zonder veroordeling.
 - > De gerechtelijke instanties doen dus geen uitspraak over een bepaald misdrijf (als een vorm van proeftijd).

- Doel/zin:
 - Zaak te ernstig voor seponering (of die niet geseponeerd werd).
 - > Er is geen veroordeling ookal zijn er bewijzen die de schuld van persoon doen blijken.
 - Maar veroordeling (ook met uitstel) veel te negatieve gevolgen voor de persoon.
 - > De veroordeling zou disproportioneel zijn.
 - > De veroordeling zou de declassering of re-integratie bemoeilijken.
 - Men gaat de zaak dus opschorten: hij krijgt een proefperiode en moet daarin bewijzen dat hij geen veroordeling verdient.
 - > Indoen alles in proefperiode goed loopt is strafvordering voorbij.
 - > Indien proeftijd niet succesvol is: herroeping en alsnog veroordeling mogelijk.
 - » Bv. Wanneer persoon nieuw feit pleegt, houd zich niet aan de probatievoorwaarden, etc.
 - » Rechter gaat beslissing van opschorting herroepen en kan opnieuw tot een veroordeling lijden.
 - » Bedreiging van toekomstige veroordeling (indien proef niet succesvol) voldoende als straf (en om recidive te voorkomen).

- Voorwaarden van de opschorting:
 - **Feiten van tenlastelegging moeten bewezen zijn:**
 - > Het is niet voor 'onschuldige' beklaagden.
 - » De proefperiode op zich is ook een soort straf, dus persoon moet schuldig zijn: anders gaat het in tegen het beginsel van 'vermoeden van onschuld': kunnen nooit een onschuldige persoon onderwerpen aan een straf, en dus ook niet aan een proefperiode.
 - » Moet zeker zijn dat de persoon schuldig is, ookal is er geen schuldverklaring.
 - » Het is dus ook niet mogelijk indien persoon in vrijgesproken of buiten vervolging is gesteld door onderzoeksgerechten.
 - > Uitspraak over burgerlijke vordering en gevolgen mogelijk
 - » Opschorting betekend dus dat de rechter geen uitspraak doet, maar hij kan wel uitspraak doen op burgerlijk vlak.
 - » Schadevergoeding + veroordeling tot teruggave en gerechtskosten (**art. 6 lid 2 en 3 Probatiewet**)
 - > Eventueel verbeurdverklaring (ook buiten gevallen **art. 43bis Sw.;** **art. 6 lid 2 Probatiewet**) en geen strafkarakter (In voorkomend geval mits schriftelijke vordering OM).
 - **Bewezen feit schijnt niet van dien aard te zijn dat het moet worden gestraft met meer dan 5j gevangenisstraf**
 - > De feiten moeten van aard zijn dat ze niet met meer dan 5 jaar zouden kunnen worden bestraft.
 - > Opgelet: beoordeling *in concreto* (≠ wettelijk max.)
 - > Geen uitgesloten misdrijf (**art. 20, §2 Probatiewet**)
 - **Antecedenten**
 - > **Art. 3 lid 1 Probatiewet.**
 - > Nog niet veroordeeld tot vrijheidsstraf van meer dan 6 maanden
 - » Criminele of correctionele hoofdstraf: geen vervangende straf; geen ET
 - » Moet veroordeling voor 1 strafbaar feit zijn (ook voortgezet misdrijf)
 - » Verschillende veroordelingen van minder dan zes maanden geen beletsel
 - » *Bv. 1 veroordeling tot 2 maanden, 1 veroordeling tot 5 maanden.*
 - > Gunstiger regime in **art. 9 Drugswet**
 - **Instemming**
 - > Instemming van de persoon is een gelegenheidsvereiste.
 - **Bevoegdheid**
 - > Door vonnisrechter (politierechtbank) en onderzoeksrechter: niet door hof van assisen.
 - » Onderzoeksrechter kan dit enkel indien openbaarheid van debatten tijdens vonnisfase declassering zou veroorzaken of reclassering bemoeilijken.
 - » Vonnisrechter: eventuele beslissing 'in raadkamer' indien schriftelijk verzoek of vordering en openbare debatten risico op declassering of bemoeilijken reclassering
 - > Geen opschorting mogelijk door Hof van assisen. (**art. 3 lid 1**).
 - » Ook niet indien gevangenisstraf van minder dan 5j op oog!
 - **Proeftijd**
 - > **Art. 3 lid 4 Probatiewet.**
 - > Min 1j – max 5j (gaat in vanaf beslissing).
 - > Motivering door strafgerechten.
- Gevolgen van de opschorting:
 - Het brengt de vervolging tot een einden.
 - > Tenzij herroeping
 - Na gunstige proeftijd geen juridisch gevolg meer van feiten
 - > Geen grond voor wettelijke herhaling!
 - > *Ne bis in idem*: geen tweede vervolging mogelijk
 - > Geen veroordeling in strafregister, maar wel vermelding van opschorting (doch niet in elk type uittreksel vermeld)
 - Geen bijkomende straffen kunnen worden opgelegd!
 - > Uitzondering: de verbeurdverklaring: als bijkomende straf en ook als beveiligingsmaatregel.

- Herroeping
 - Is Facultatief
 - > Als proefperiode niet goed loopt (Bv. persoon pleegt een nieuw misdrijf), kan er sprake zijn van herroeping.
 - **Art 13 §1 Probaticwet:** dit indien het nieuwe gepleegde feit een criminele straf heeft waarbij minstens 1 maand gevangenisstraf voor kan worden opgelegd.

B. UITSTEL.

- Begrip:
 - Vorm van op proef stellen van beklaagde voor bepaalde tijd voor feiten waarvoor veroordeling en straffen worden uitgesproken, maar tenuitvoerlegging van straffen wordt uitgesteld.
 - > De uitvoering van de straf wordt dus uitgesteld, voor een periode dat de persoon een proeftijd moet ondergaan en tevens is de persoon dus ook schuldig verklaard.
 - ≠ straf (maatregel in verband met tenuitvoerlegging).
 - > Telt dus niet mee bij beoordeling van 'zwaarste straf'
- Doel/zin:
 - Tenuitvoerlegging (TUL) van straf niet nodig om recidive te vermijden en evenmin voor algemene ontrading.
 - TUL zou te veel negatieve gevolgen hebben voor de persoon
 - > De rechter moet kijken of tenuitvoerlegging van de straf niet té negatieve gevolgen zou hebben voor persoon.
- Voorwaarden van uitstel:
 - **Veroordeling: leidt tot gevangenisstraf van niet meer dan 5j.**
 - > Enkel kijken naar hoofd-gevangenisstraf (niet vervangende gevangenisstraf) en voor eenzelfde feit (dus geen opsomming van veroordelingen).
 - > Inbegrepen eendaadse samenloop van misdrijven en voortgezet misdrijf (indien straf lager dan drempel)
 - > Sommige misdrijven zijn uitgesloten (**art. 20 § 2 probaticwet**)
 - **Uitstel enkel voor straffen.**
 - > Zowel hoofdstraffen als bijkomende straffen (maar limiet opgeteld op hoofdstraf, *supra*)
 - > Geel uitstel voor verbeurdverklaringen, straffen onder elektronisch toezicht, de werkstraf en APS.
 - > Geen uitstel voor burgerlijke gevolgen (schadevergoeding, teruggave of gerechtskosten).
 - **Antecedenten**
 - > **Art. 8 §1 lid 1 en 2 Probaticwet.**
 - > Nog niet zijn veroordeeld tot:
 - » Criminele straf of hoofd-gevangenisstraf van meer dan 12 maanden (geen vervangende GVS) (≠ probatic-uitstel) → Opgelet: 1j GVS > 12 maanden (360 dagen).
 - » Voor 1 strafbaar feit (= ook hypothese voortgezet misdrijf)
 - » Voortgezet misdrijf (hypothese art. 65, lid 2 Sw.) geen beletsel voor uitstel (art. 8 §1 lid 5 Probaticwet)
 - » Want eerdere en nieuwe veroordeling samen bekeken, feiten hangen samen door eenheid van opzet!
 - » Geen optelling van verschillende gevangenisstraffen (afzonderlijk bekijken)
 - » Eerdere veroordeling werkstraf, SoET of APS = Geen probleem.
 - **Proeftijd**
 - > **Art. 8 §1 lid 6 en 7 Probaticwet.**
 - > Min 1j
 - > Max 3j voor geldstraffen en GVS t.e.m. 6m
 - > Max 5j voor zwaardere straffen
 - » Gaat in vanaf beslissing
 - > Splitsbaar uitstel (art. 8 §1 lid 1 Probaticwet)
 - » Voor hele veroordeling, hoofdstraf, bijkomende straf
 - » Geheel of gedeeltelijk
 - > Gemotiveerde beslissing (art. 8 §1 lid 4 Probaticwet)
 - **Bevoegdheid**
 - > Door Vonnisgerecht (ook hof van Assisen), niet door onderzoeksgerechten (want veroordeling nodig).

- **Instemming**
 - > Alleen voor probatie-uitstel.
- Gevolgen van uitstel
 - Geen tenuitvoerlegging (Indien geen herroeping).
 - > Na gunstige afloop van periode vervalt recht op tenuitvoerlegging.
 - Wel mogelijke grond voor wettelijke herhaling
- Herroeping
 - Indien nieuw misdrijf tijdens proeftijd (**art. 14 §1 en §1bis Probatiwet**)
 - Van rechtswege of facultatief, afhankelijk van nieuw misdrijf:
 - > Rechtswege: veroordeling tot criminele straf of hoofd-GVS van meer dan 6m
 - > Facultatief: veroordeling tot hoofd-GVS tussen 1m-6m
 - > Ook mogelijk om gewoon uitstel te vervangen door probatie-uitstel
 - In geval van herroeping begint verjaringstermijn voor straf (die geschorst was) opnieuw te lopen.

C. PROBATIEVOORWAARDEN.

- Begrip:
 - = sanctiemodaliteit, bijzondere voorwaarden opgelegd door strafrechter, onder toezicht van probatiecommissie en justitieassistenten.
 - > Dus: extra ondersteuning en begeleiding om recidive te voorkomen
 - > *Bv. Opleiding (min 20u-max 240u) – bij opschorting of volledig uitstel van hoofdstraf (GVS of GB)*
 - 'Uitstel' en 'opschorting' zijn dus beide mogelijk met of zonder probatievoorwaarden.
 - > Het zijn voorwaarden die men oplegt tijdens de proefperiode.
 - > Deze kunnen van veel verschillende aard zijn (*Bv. iemand die verslaafd is moet een akik-cursus volgen*).
 - > Het is een beslissing genomen door de rechter.
 - Voorlichtingsrapport of maatschappelijke enquête (**art. 2 §2 Probatiwet**).
- Voorwaarden
 - Ook instemming met bijzondere voorwaarden bij opschorting (niet enkel met opschorting)
- Herroeping
 - Iemand moet uitdrukkelijk controleren of probatievoorwaarden nageleefd worden:
 - > Bv. er is een opleiding opgelegd maar persoon volgt deze niet.
 - Indien probatievoorwaarden niet worden nageleefd is er herroeping mogelijk.
 - > De probatie-commissie zal dan het openbaar ministerie inlichten.

⇒ Alle voorgaande regels hebben betrekking op natuurlijke personen, maar hoe zit het met de rechtspersonen?

Probatiwet voor rechtspersonen:

- **Art 18bis probatiwet:**
 - Conversie (omzetting) is nodig
 - > Want probatiwet verwijst naar vrijheidsstraffen
 - Uitstel of opschorting (en zelfs eventueel probatievoorwaarden) indien ze mogelijk zijn.

Straftoemeting & overschrijding redelijke termijn.

- Stel person is heel lang verdachten geweest zonder een duidelijk antwoord: wat dan?
 - De wet heeft hiervoor meerdere opties voorzien.
 - Elke dag na de overschrijding van de redelijke termijn, is een dag die equivalent is aan een straf (gevangenis).
 - > De periode van de onredelijke termijn wordt dan afgetrokken (weggenomen) van de veroordeling.
 - > Bv. Persoon moet veroordeel worden tot gevangenisstraf van 6 jaar maar proces duurde langer dan redelijke termijn (1 jaar te lang) dus neemt 1 jaar af van de 6 jaar gevangenisstraf.
 - Het overschrijden: Het lijdt dus tot een vermindering van de straf.
 - Het kan zelfs zo zijn dat periode na termijn langer is dan straf zelf: Dan kan het zo zijn dat er geen straf meer resteert.

- > Dan: Eenvoudige schuldigverklaring enkel uitgesproken aangezien de straf wordt weggenomen door onredelijke duur van de vordering.
- ⇒ Het overschrijden van de redelijke termijn kan dus lijden tot grote gevolgen met betrekking tot de straftoemeting.
- Overschrijding redelijke termijn (Art. 6 EVRM)
 - Art. 21ter V.T.Sv.
 - Eenvoudige schuldigverklaring (+ gerechtskosten, teruggave en verbeurdverklaring)
 - Of lagere straf dan wettelijk minimum (zonder VO)
 - Vrijspraak indien onvoldoende resterend bewijs
 - > Andere situatie voor OG
- Criterium bij OG: onherstelbare schending van recht van verdediging of niet?
 - Zo ja, strafvordering onontvankelijk → buitenvervolginstelling (komt later)
 - Zo nee, verwijzing naar VG → die art. 21ter V.T.Sv. Toepast

Overzicht straftoemetingsregels: volgorde:

- 1) Verzwarende omstandigheden
 - Want eerst regels die kwalificatie beïnvloeden!
 - 2) Strafbare poging
 - Gevolg = lager max, soms straffeloos en zo 'impact' op kwalificatie
 - 3) Wettelijke herhaling: enkel die regels die met verzwarende omstandigheden kunnen worden gelijkgesteld
 - Indien verplicht (bv. art. 54 lid 3 Sw.) of facultatief maar met als gevolg straf van hogere aard (in bijzondere straf-WG)
 - 4) Deelneming (let op met type verzwarende omstandigheden)
 - 5) Strafverminderende verschoningsgronden.
 - 6) Verzachtende omstandigheden. (ev. impact op aard misdrijf)
 - 7) Facultatieve strafverzwaring wegens wettelijke herhaling (en geen wijziging aard misdrijf)
 - 8) Samenloop
 - 9) Probatie-uitstel/opschorting
- ⇒ Deze volgorde moet zeer goed gekend zijn voor de straftoemeting toe te passen (en is dus enorm belangrijk voor het examen).

Les 17: Strafrechtelijke beveiligings- of beschermingsmaatregelen.

1. Sancties: Overzicht:

- Formele strafrechtelijke straffen:
 - Vrijheidsstraf, straf onder elektronisch toezicht, werkstraf, autonome probatiestraf, geldboete, verbeurdverklaring, ontzetting, TBS, etc.
 - Maatregelen:
 - Bv. internering van geestesgestoorde delinquenten.
 - Verschil met burgerrechtelijke gevolgen van het misdrijf:
 - Wettelijke onbekwaamheid = afgeschaft
 - Teruggave
 - Gerechtskosten
 - Schadevergoeding (≠ geldboete!)
- ⇒ Gaan het nu dus hebben over de maatregelen.

2. Straffen VS Maatregelen

- Straffen en maatregelen zijn niet hetzelfde.
 - Wat ze wel gemeenschappelijk hebben: beiden omvatten een feitelijk leed (nadeligheid voor de persoon).

SRAF	BEVEILIGINGS-OF BESCHERMINGSMAATREGELEN
<ul style="list-style-type: none"> - Repressieve functie <ul style="list-style-type: none"> > Alleen tegen schukdbekwamen. - Preventieve functie 	<ul style="list-style-type: none"> - Geen repressieve functie <ul style="list-style-type: none"> > Ook mogelijk tegen schuldonbekwamen - Exclusief preventieve functie
<ul style="list-style-type: none"> - Juridische geringschatting van de dader <ul style="list-style-type: none"> > Omwille van zijn gedraging 	<ul style="list-style-type: none"> - Juridisch beschermende functie tegen gevaren <ul style="list-style-type: none"> > Tegen personen of zaken of situaties die gevaarlijk zijn.
<ul style="list-style-type: none"> - Uitgesproken met schuldoordeel over dader - Verhouding tot ernst van gepleegde onrecht en volgens mate van de schuld van persoon. 	<ul style="list-style-type: none"> - Uitgesproken zonder enig schuldverwijt - Beveiligingsmaatregelen in beginsel vreemd aan overwegingen betreffende de ernst van de feiten.

3. Staffen volgend de Belgische grondwet.

- **Art 14 GW.:**
 - *“Geen straf kan worden ingevoerd of toegepast dan krachtens de wet.”*
 - Straf: ruimere draagwijdte
 - Bijvoorbeeld ook toegepast bij internering (een maatregel ter bescherming van de maatschappij).
- Maatregelen moet het legaliteitsbeginsel ook respecteren
 - Schriftelijke bepaling die geldig is
 - Duidelijke wet
 - Geen retroactieve toepassing.

4. Indeling van maatregelen:

- **Strafvervangende maatregelen** (alternatief aan straf)
 - > Internering, jeugdbescherming
- **Strafaanvullende maatregelen** (ook naast straf)
 - > Sommige verbeurdverklaringen, gevallen van verval van recht tot sturen en van bekendmaking
- **Persoonlijke maatregelen**
 - > Vrijheidsbenemende en vrijheidsbeperkende
- **Vermogensgerichte maatregelen**
 - > Eigendomsontnemende of -beperkende
- **Maatregelen zonder noodzakelijk voorafgaand als misdrijf omschreven feit**

- > Jeugdbescherming bij problematische opvoedingssituatie

5. Minderjarigen:

- Decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, BS 26 april 2019
 - Geen straf
 - Herstelrechtelijk aanbod of sanctie (**art. 29 Jeugddelinquentiedecreet**)
 - Bijzondere verbeurdverklaring als straf kan niet worden toegevoegd aan de sanctie
 - > Indien jeugddelict bewezen: verbeurdverklaring als beveiligingsmaatregel (**art. 61 Jeugdwet**)
 - Maatregelen = geen herhaling
- ⇒ Minderjarigen worden dus niet bestraft via de klassieke regels van het strafrecht.

6. Interneringswet:

- Internering
 - Internering = strafvervangende maatregel.
 - Internering mikt op beveiliging maatschappij en zorg aan geesteszieke
 - > Het is dus een beveiligingsmaatregel
 - Waarborg "*om een menswaardig leven te leiden*" (**art. 2 Interneringswet**)
 - > Na talloze veroordelingen door EHRM
 - Verplicht voorafgaandelijk psychiatrisch deskundigenonderzoek (**art. 5-8 Interneringswet**)
 - > Maar rechter is niet gebonden hierdoor
 - Rechten voor slachtoffers in de uitvoeringsfase
 - > Slachtoffers kunnen een verzoekschrift indienen om te worden geïnformeerd of gehoord (**art. 3-4 Interneringswet**)
- Internering en verdere maatregelen
 - Internering: geen straf is = geen bijkomende straffen mogelijk
 - > Verbeurdverklaring alleen als beveiligingsmaatregel (**Art. 16 Interneringswet**)
 - » Geïnterneerden wegens bepaalde seksuele misdrijven: specifieke veiligheidsmaatregelen mogelijk (*bv. woonverbod of het verbod met minderjarigen te werken, art. 17 Interneringswet*)
 - » Ook andere beveiligingsmaatregelen mogelijk (*bv. het verval van het recht tot sturen wegens lichamelijke ongeschiktheid*)
 - Geen grondslag voor strafverzwaring wegens herhaling
 - > Opschorting en uitstel ook niet mogelijk

Les 18: Vorderingen die ontstaan uit een misdrijf (1: Strafvordering).

➤ Globaal overzicht:

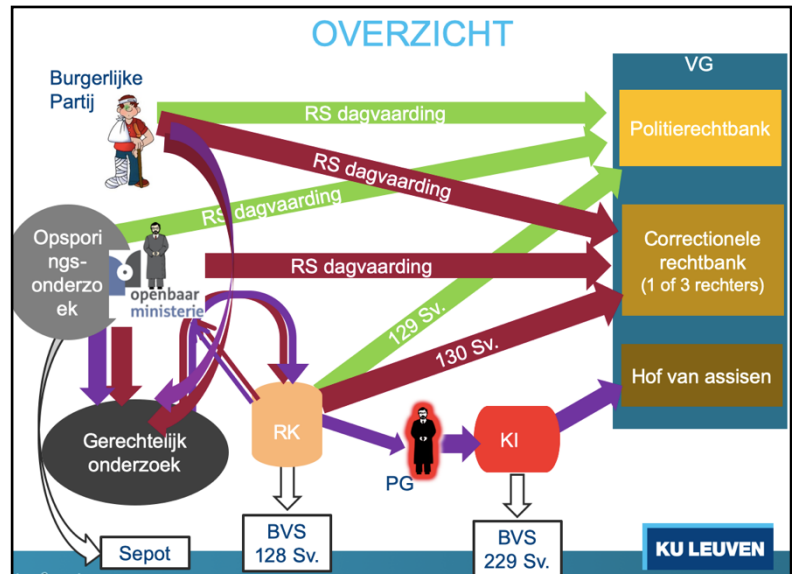
- Hieronder wordt een globaal overzicht van de straffordering voorgesteld.
 - > Legende: Rode pijlen = Wanbedrijven/Groene pijlen = Overtreding/ Paarse pijlen = misdaden.
- Er zijn dus 2 fasen:

- o De onderzoeksfasen
 - Opsporingsonderzoek.
 - Gerechtelijk onderzoek.
- o De vonnisfasen.
 - Met 3 verschillende rechtscolleges.

- Verschillende stappen:

- (1) Openbaar ministerie (de procureur) neemt kennis van een misdrijf.
- Via politie (PV), mensen die aangifte doen etc.

- (2) Het openbaar ministerie start een onderzoek (een opsporingsonderzoek):
- Om te zien of oorspronkelijke info van het feit ook klopt of niet.
 - Dan beslissen ze of ze de zaak gaan vervolgen of niet.
 - Kunnen dader rechtstreeks dagvaardingen voor politierechtbank (bij overtreding)/ voor correctionele rechtbank (bij wanbedrijf).
 - Maar ze zijn niet verplicht om zaken te vervolgen: ze kunnen de zaak ook seponeren.

- (3) Andere mogelijkheid: Het slachtoffer dat een schadevergoeding eist in het kader van een strafprocedure (burgerlijke partij).
- Kunnen persoon ook rechtstreeks dagvaardingen voor politierechtbank (bij overtreding)/ voor correctionele rechtbank (bij wanbedrijf).
- (4) Andere optie: Openbaar ministerie beslist om een zaak te vervolgen, maar op een andere manier:
- Een formeel onderzoek is nodig: onderzoeksrechter wordt gevorderd die een gerechtelijk onderzoek start.
 - Dit kan voor wanbedrijven
 - Ook het slachtoffer kan dit initiatief nemen (wanneer ze zich burgerlijke partij stellen) voor wanbedrijven.
- (5) Openbaar ministerie moet verplicht een gerechtelijk onderzoek starten als het gaat om een misdaad.
- Ook de burgerlijke partij kan het initiatief nemen om een gerechtelijk onderzoek te starten met betrekking tot een misdaad.
- (6) Het starten van een gerechtelijk onderzoek is een vorm van vervolging: Een formele vervolging
- Na beslissing van vervolging, moet de rechter zich uitspreken over de zaak.
- (7) Op het einde van het gerechtelijk onderzoek moet de raadkamer een controle uitvoeren.
- Onderzoeksrechter stuurt een verslag naar raadkamer: Zij controleren of er voldoende ernstige bewijzen zijn om persoon verder te verwijzen naar vonnisrechten.
 - Bij onvoldoende bewijzen: raadkamer spreekt een beschikking van buitenvervolgingsstelling uit.
 - Bij voldoende bewijzen: Raadkamer verwijst persoon door naar: de politierechtbank (bij overtreding)/ de correctionele rechtbank (bij wanbedrijf). In geval van misdaden wordt de kamer van inbeschuldigungsstelling ingelicht.
- (8) Kamer van inbeschuldigungsstelling controleren opnieuw of er voldoende bewijzen zijn (bij misdaad).
- Bij voldoende bewijzen: verwijzing naar het hof van assisen.
 - Bij onvoldoende bewijzen: buitenvervolgingsstelling.

- ⇒ Let op: Correctionalisatie is mogelijk dus hou dit voor ogen!
 - Optie 1) in de raadkamer/ Optie 2) de correctionele rechtbank (na vordering van het openbaar ministerie).

1. Korte inleiding.

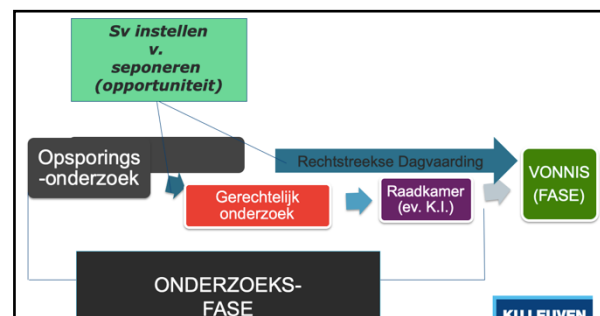
- Welke soort vorderingen bestaan er:
 - Strafvordering:
 - > Zijn gericht op straffen/sanctioneren van misdrijf
 - > Voorwerp = straf of maatregel
 - > Door het openbaar ministerie in naam van maatschappij (enkele uitzonderingen).
 - Burgerlijke vordering:
 - > Misdad veroorzaakt vaak schade (niet altijd).
 - > Gericht op het herstel van schade
 - > Voorwerp = schadevergoeding slachtoffers
 - > Door benadeelde persoon = slachtoffer dat aan bepaalde formele vereisten voldoet.
 - » Uitzondering: ook door openbaar beroep (bij teruggave).
- ⇒ Gaan eerst de strafvordering bespreken en later de burgerlijke vordering.

STRAFVORDERING.

- Waarom hebben wij de strafvordering nodig om iemand te straffen?
 - Vroeger was er geen strafvordering.
 - > *Bv. Vroeger hadden zelfs slachtoffers het recht om hun misdadigers te straffen zonder strafvordering.*
 - > Kunnen we ook niet de bevoegdheid geven aan de autoriteiten om iemand die een misdrijf pleegt rechtstreeks aan te houden zonder strafvordering? Nee:
 - » Misdrijven zijn niet altijd evident en soms is het nodig om meerdere activiteiten te organiseren om een misdrijf te ontdekken.
 - » We hebben strafvordering nodig aangezien bestraffing een vorm van gebruik van geweld is.
 - » Maar ook de staat moet tonen dat het gebruik van geweld rechtmatig is.
 - Het is een procedure om op een correcte manier aan een straf te komen.
 - Wat is het doel van de strafvordering?
 - Waarheidsvinding: *“waarheid aan de dag te brengen”*
 - > **28novies lid 5, 35, 36, 46quinquies, 47sexies, 47octies, 61sexies... Sv.**
 - > Wat is de juiste manier om de waarheid te vinden?
 - Maar niet tegen elke prijs:
 - > Fundamentele rechten moeten altijd gewaarborgd zijn (hoewel ze de waarheidsvinding zouden kunnen bemoeilijken).

- Overzicht strafvordering:
 - Er zijn 2 fasen:
 - De onderzoeksfasen (om misdrijven op te sporen).
 - Opsporingsonderzoek
 - » Onderzoek van het openbaar ministerie.
 - Gerechtelijk onderzoek
 - » Onderzoek van de onderzoeksgerechten.
 - » Hierbij worden ook de raadkamer en de kamer van inbeschuldigingstelling opgestart.
 - » K.I. indien tegenpartij in beroep gaat tegen uitspraak van de raadkamer.
 - De vonnisfasen.
 - > Waarin het vonnis dus wordt uitgesproken.

⇒ De eerste fase is enorm belangrijk: het bepaald vaak de uitkomst van de strafvordering.

- Groei van het opsporingsonderzoek
 - Niet in alle zaken is een gerechtelijk onderzoek vereist.
 - Om tijd en kosten te besparen werd er beslist dat je na het opsporingsonderzoek ook meteen naar de vonnisfase kunt overschakelen.
 - *Bv. Een snelheidsboete.*

- Waarom zijn er 2 fasen: methoden van waarheidsvinding

Onderzoeksfase	Vonnisfase
= Misdrijven ontrafelen met al zijn constitutieve bestanddelen en misdadiger.	= Misdrijven en daders formeel vaststellen. (Vonnisfasen + eventuele rechtsmiddelen)
Publieke autoriteiten (OM) maken een hypothese ⇒ <i>Wat er een misdrijf? Wie had het kunnen plegen?</i>	De hypothese wordt getest. ⇒ <i>Is de stelling die in de tenlastelegging staat waar of niet?</i>
Geheime fase	Openbaar
Geen volledige deelneming van verdachte	Volledige deelneming van aangeklaagde (beklaagde/beschuldigde).

⇒ Je probeert net zoals wetenschappelijk onderzoek de waarheid te vinden via een hypothese die vervolgens wordt getest.

- Accusatoir VS Inquisitoir:

Accusatoir	Inquisitoir
Twee partijen staan op gelijke voet ⇒ <i>S'offer/aanklager & Beklaagde.</i>	Twee partijen staan niet op gelijke voet. ⇒ <i>Maatschappij/ aanklager VS Beklaagde.</i>
Rechter als scheidsrechter (geen actieve rol)	Rechter neemt actieve rol in
Openbaar Tegensprekelijke en mondelinge procedure.	Geheime Niet-tegensprekelijke en schriftelijke procedure.

Belangrijke beginselen die gerespecteerd moeten worden bij de strafvordering:

- Het vermoeden van onschuld:
 - **Artikel 6/2 EVRM:** *Eenieder tegen wie een vervolging is ingesteld, wordt voor onschuldig gehouden totdat zijn schuld in rechte is komen vast te staan.*
 - 2 gevolgen:
 - Voor onschuldig gehouden = behandeld als onschuldig
 - Geen toepassing van straffen voor vonnis/definitieve beslissing
 - Recht om zichzelf te verdedigen
 - Gelijke behandeling (voor zover mogelijk) met OM
 - Voor onschuldig gehouden = beschouwd als onschuldig
 - OM heeft bewijslast (niet beklagde)
 - Persoon slechts schuldig aan een misdrijf als bewijzen ondubbelzinnig schuld aantonen
- **Art 6 §1 EVRM:**
 - *1. Bij het vaststellen van zijn burgerlijke rechten en verplichtingen of bij het bepalen van de gegrondheid van een tegen hem ingestelde vervolging heeft eenieder recht op een eerlijke en openbare behandeling van zijn zaak, binnen een redelijke termijn, door een onafhankelijk en onpartijdig gerecht dat bij de wet is ingesteld. De uitspraak moet in het openbaar worden gewezen maar de toegang tot de rechtszaal kan aan de pers en het publiek worden ontzegd, gedurende de gehele terechtzitting of een deel daarvan, in het belang van de goede zeden, van de openbare orde of nationale veiligheid in een democratische samenleving, wanneer de belangen van minderjarigen of de bescherming van het privé leven van procespartijen dit eisen of, in die mate als door de rechter onder bijzondere omstandigheden strikt noodzakelijk wordt geoordeeld, wanneer de openbaarheid de belangen van een behoorlijke rechtspleging zou schaden.*
- Fundamentele waarborgen uit **Artikel 6 EVRM:** Recht op een eerlijk proces.
 - **Art 6 §1:** Waarborgen van toepassing op alle zaken (burgerlijke, strafrechtelijke ...)
 - Recht op eerlijke procedure
 - Recht op openbare procedure en vonnis
 - Recht op onafhankelijk en onpartijdig gerecht door de wet ingesteld
 - Recht op behandeling van zaak binnen redelijke termijn

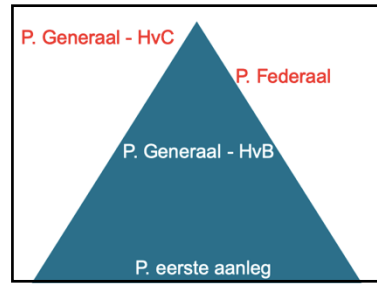
- Bijzondere waarborgen in het strafrechtelijk gebied
 - > **Art 6 §2:** vermoeden van onschuld
 - > **Art 6 §3:** recht op verdediging
 - » Informatieplicht m.b.t. de beschuldiging
 - » Voorbereiding verdediging
 - » Recht op zelfverdediging of bijstand advocaat
 - » Recht op getuigen oproepen (tegenspraak)
 - » Recht op bijstand tolk
- **Artikel 6 §3 EVRM**
 - 3. *Eenieder tegen wie een vervolging is ingesteld, heeft in het bijzonder de volgende rechten:*
 - > *Onverwijld, in een taal die hij verstaat en in bijzonderheden, op de hoogte te worden gesteld van de aard en de reden van de tegen hem ingebrachte beschuldiging;*
 - > *Te beschikken over de tijd en faciliteiten die nodig zijn voor de voorbereiding van zijn verdediging;*
 - > *Zichzelf te verdedigen of daarbij de bijstand te hebben van een raadsman naar eigen keuze of, indien hij niet over voldoende middelen beschikt om een raadsman te bekostigen, kosteloos door een toegevoegd advocaat te kunnen worden bijgestaan, indien de belangen van een behoorlijke rechtspleging dit eisen;*
 - > *De getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen en het oproepen en de ondervraging van getuigen à décharge te doen geschieden onder dezelfde voorwaarden als het geval is met de getuigen à charge;*
 - > *Zich kosteloos te doen bijstaan door een tolk, indien hij de taal die ter terechtzitting wordt gebezigd niet verstaat of niet spreekt.*
 - Deelaspecten (logische gevolgen van recht op eerlijk proces, recht op verdediging en vermoeden van onschuld):
 - > Beklaagde heeft recht op aanwezigheid ter zitting
 - > Wapengelijkheid
 - > Vrijheid van verdediging
 - > Zwijgrecht beklaagde
- Toepassingsgebied **Artikel 6 EVRM:**
 - “Strafzaak” en “vervolging”: autonome betekenis (invulling)
 - “Gegrondeheid”
 - > Tijdens vonnisfase
 - > Ook binnen strafonderzoek?
 - » De bepalingen vermelden de onderzoeksfase niet uitdrukkelijk (bedoeld voor vonnisfase)
 - » OG zijn gebonden door art. 6 EVRM in zoverre de niet-naleving van de bepalingen, voor de aanhangigmaking bij de vonnisrechter, het eerlijk karakter van het proces ernstig in het gedrag kan brengen
 - Beoordeling *in concreto* (aan de hand van de eigen omstandigheden en aard van elke zaak)
 - Beoordeling *in globo* (rekening houden met hele verloop van procedure)

Strafvordering hoofdrolspelers

- Hoofdrolspelers:
 - De aanklager = OM (procureur des Konings)
 - De aangeklaagde
 - > = Verdachte (inverdenkinggestelde, OR'er-61bis Sv.) – GO
 - > = Beklaagde (beschuldigde bij HVA) – Vonnis
 - Het slachtoffer
 - > De benadeelde partij
 - > De burgerlijke partij (burgerlijke vordering)
 - De rechter
 - > Onderzoeksrechter/Raadkamer/ Kamer van Inbeschuldigingstelling
 - > Vonnisrechter (eerste aanleg, hof van beroep, Hof van Cassatie)
- Wie kan het initiatief nemen?
 - Het openbaar ministerie ('parket', 'staande magistratuur')
 - Burgerlijke partij (=Slachtoffers die zich burgerlijke partij stellen).
 - Ambtenaren en organen die niet behoren tot het O.M.
 - > Met uitsluiting van OM (Bv. Bestuur van Financiën (inzake douane en accijnzen))
 - In samenwerking met OM

HET OPENBAAR MINISTERIE (OM).

- Overzicht: zaken die we een voor een dieper gaan bespreken.
 - Inrichting/structuur
 - Parket van eerste aanleg.
 - Parket-Generaal
 - Federaal parket
 - Hof van assisen
 - Hof van Cassatie
 - Kenmerken en taak.

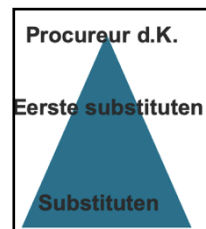

➤ Enkele visualisaties:

<p style="text-align: center;">Rechterlijke organisatie</p>	<p style="text-align: center;">Rechterlijke organisatie</p>
<p style="text-align: center;">Arrondissementen, afdelingen, rechtbanken</p>	<p style="text-align: center;">Rechtsgebieden</p>

HET PARKET VAN EERSTE AANLEG.

- Organisatie:
 - Baas: Procureur des Konings (PK).
 - > Procureur van elke parket van eerste aanleg (politierechtbank en correctionele rechtbank).
 - Substituten: personen die de PK helpen.
 - Eerste-substituten: Zijn verantwoordelijk voor een bepaalde sector (Bv. financiële misdrijven)
 - Gewone substituten.
 - Gespecialiseerde substituten
 - > In handelszaken
 - > In strafuitvoeringszaken
 - > In fiscale zaken (niet douane en accijnzen).
 - Toegevoegde substituten
 - > Wanneer een dienst nood heeft aan meerder substituten kan het zijn dat deze worden toegewezen
 - > Deze komen dan uit: Niveau hof van beroep, rechtsgebied, afhankelijk van de noden.
 - Arbeidsauditeur (aparte organisatie).
 - > Sociaal strafrecht.
 - Raad van PK's (procureurs des konings).
 - > Het zijn dus alle 'bazen' die de leiding hebben in de parketten van eerste aanleg.
 - > Geven advies aan College van PG's (procureurs-generaal).

PARKET-GENERAAL

- Organisatie:
 - Bij Hof van beroep
 - > Staat bij het hof van beroep: Bevoegd voor zaken die voor het hof van beroep komen.
 - Overste/baas: Procureur-generaal (PG)
 - > Bij elk parket generaal staat een procureur-generaal.
 - > [Voor Sociaal strafrecht: Arbeidsauditoraat-generaal]
 - Bijgestaan door:
 - > Advocaten-generaal
 - > Substituut-procureurs-generaal
 - College van Procureurs-generaal:
 - > Bestaande uit alle PG's.
 - > Heeft 3 verschillende opdrachten:
 - Uitwerking van strafrechtelijk beleid
 - » *Bv. organisatie van de parketten, prioriteiten stellen, strategieën bedenken, etc.*
 - Advies aan minister van Justitie omtrent strafrechtelijk beleid
 - Adviseert en informeert over opdrachten OM

HOF VAN ASSISEN

- Organisatie:
 - Het is geen permanent hof: Werkt ad hoc.
 - > Daarom is er ook geen parket bij het hof van assisen.
 - Wanneer het hof samenkomt om een misdaad te berechten, worden de taken van de parketten van het OM uitgeoefend door:
 - PG (procureur generaal).
 - Magistraat van PG (parket generaal)
 - Magistraat van parket van eerste aanleg.
- ⇒ Maar er is dus geen aparte organisatie (parket) voor het Hof van Assisen.

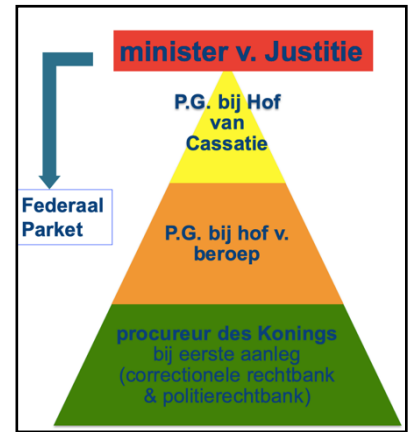
HOF VAN CASSATIE

- Organisatie:
 - Procureur-generaal bij het Hof van Cassatie
 - Bijgestaan door: Advocaten-generaal
 - Geen uitoefening van strafvordering (**art. 141 Ger. W.**)
 - > Het heeft dus een vreemde rol in de piramidale organisatie: aangezien het geen uitoefening van de strafvordering doet.
 - » Ze sporen zelf geen misdrijven opsporen, zoeken & vervolgen.
 - » Dit is de verantwoordelijkheid van het parket van eerste aanleg.
 - > Tenzij hij een rechtsvordering instelt waarvan de berechting aan het Hof van Cassatie is opgedragen
 - Wat doen ze dan wel: Advies verlenen aan Hof omtrent oplossing zaak.
 - > Procureur generaal en advocaten-generaal zijn verantwoordelijk om parket te vertegenwoordigen voor tijdens zittingen van het Hof van Cassatie. Wat doen ze dan tijdens deze zittingen:
 - » Ze zijn als het ware vrienden van het Hof van Cassatie (*Amicus curiae*): aangezien het geen rechtelijke instantie is. Vrienden in de zin dat ze dus advies geven aan het hof omtrent de oplossing van een zaak.
 - > Bevoegd om uniformiteit van de toepassing van de interpretatie van het recht te garanderen:
 - » Doen geen uitspraak over de feiten (kijken niet naar de feiten). Het hof is bezig met juridische kwesties alleen: kwesties omtrent de interpretatie van het recht (procedurefouten).
 - » Uniformiteit van interpretatie van het strafrecht te garanderen, Zonder te kijken naar de achterliggende feiten.
 - » Hebben dus een speciale opdracht/bevoegdheid.

FEDERAAL PARKET

- Organisatie:
 - 33 federale magistraten + gedetacheerde en gedelegeerde magistraten.
 - Overste: Federale Procureur
 - Het werkt alleen, maar: staat onder gezag van minister van justitie.
- ⇒ 1 federaal parket bevoegd voor heel België.

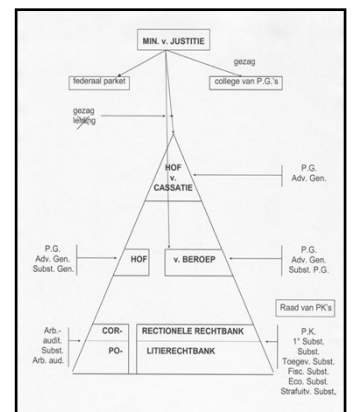
- Waarom een federaal parket oprichtten:
 - Als antwoord op het gebrek aan coördinatie en behandeling bij bepaalde dossiers tussen de verschillende parketten heen.
 - *Bv. Bende die verschillende feiten pleegt op het grondgebied van verschillende parketten/ Verschillende meerdere parketten die op hetzelfde moment dezelfde persoon aan het zoeken zijn/ etc. in dergelijke gevallen is het dus aanbevolen dat er een globaal parket is die de coördinatie onderling doet.*
 - Er zijn ook bepaalde zaken die sowieso een onderzoek op federaal niveau eisen (*Bv. Terrorisme, criminele organisaties, etc.*)

- Opdrachten van het federaal parket:
 - Strafvoeding uitvoeren overeenkomstig **artikel 144ter** (vooral: terrorisme).
 - Coördinatie uitvoering strafvoeding en vergemakkelijken internationale samenwerking
 - Toezicht op federale politie
 - Dringende maatregelen (**art. 47duodecies, §2 Sv.**)
 - > *Bv. wanneer misdrijf nog niet in België kan worden gelokaliseerd.*
- Uitoefening strafvoeding door het federaal parket:
 - De bevoegdheid berust op 3 criteria: **art. 144ter, §1 Ger.W.:**
 - Limitatieve lijst van misdrijven
 - Veiligheids criterium
 - Geweld t. personen of materiële belangen; om ideologische of politieke redenen (d.m.v. terreur, intimidatie of bedreigingen)
 - = *terroristische misdrijven*
 - Geografisch criterium
 - Internationale dimensie
 - Verschillende rechtsgebieden binnen België (~ hof van beroep)
 - Niet: misdrijf binnen verschillende arrondissementen van 1 rechtsgebied (wél coördinatie Fed.P.) – *tenzij* onder 1 van 2 vorige criteria
 - (Ook samenhangende misdrijven).
- Bevoegdheid van het federaal parket:
 - **Subsidiare bevoegdheid:**
 - > Het parket van 1e aanleg blijft bevoegd.
 - > Maar federaal parket kan zaak naar zich toe trekken = evocatierecht
 - In dit een vereiste is voor de goede rechtsbedeling (meerwaarde bieden).
 - Uitgezonderd: ernstige schendingen van internationaal humanitair recht
 - Wie beslist over wie een zaak behandelt?
 - > Federale procureur
 - Overleg indien mogelijk
 - Geen rechtsmiddel!
 - Zaak kan later nog teruggestuurd worden naar lokaal parket
 - > Primauteit Federaal Parket

Samenvatting: structuur van het OM (openbaar ministerie)

- Structuur van het openbaar ministerie
 - Niveau van eerste aanleg:
 - > Pk van eerste aanleg + toegevoegde/ gespecialiseerde substituten.
 - Tweede niveau:
 - > Pk bij het hof van beroep.
 - Derde niveau:
 - > Pk bij het hof van cassatie.

⇒ Vervolgens bespreken we de kenmerken van het OM:

Kenmerken van het OM:

- Hiërarchisch
 - Er is telkens een overste ('meerdere') die toezicht houdt en onderrichtingen geeft.
 - > Tuchtregime
 - Elke PK (procureur des konings) staat onder het gezag van een PG (procureur generaal).
 - > Managerstypische relatiemodel, beheer personeel & coördinatie, én overleg
- Hiërarchisch maar...
 - "*Si la plume est serve, la parole est libre*": Persoonlijk inzicht bij vorderen ter zitting mogelijk
 - Hiërarchisch overste kan bevelen dat ondergeschikte bepaalde procedurele handelingen stelt
 - Maar op zitting mag elke parketmagistraat vorderen zoals hij zelf nodig acht
 - > Procureur is vrij bij het uiteenzetten van zijn mondelingen argumenten tijdens een zitting.
 - Dus perfect mogelijk:
 - > OM vervolgt en dagvaardt
 - > Maar vraagt op zitting plots de vrijspraak
- Het OM is deel van uitvoerende macht:
 - PG (procureur generaal) onder disciplinair toezicht van PG Cassatie (maar geen inmenging in dagelijks beleid)
 - Minister van Justitie (bovenaan piramide – OM is deel van uitvoerende macht)
 - > Minister van justitie is uiteindelijk de baas van alle procureurs van het land.
 - Minister van Justitie kan (sommige) bevelen (injuncties) geven.
 - > Het is dus niet zo dat hij iedereen bevelen kan geven (welbepaalde limieten).
- Eén en ondeelbaar
 - Het is één dienst (met daarbinnen meerdere mensen).
 - Leden van OM zijn onderling *verwisselbaar*
 - > Elke procureur kan vervangen worden door een van zijn collega's.
 - > Dit is een groot verschil met rechters: zij genieten van een speciale bescherming. Zij mogen niet vervangen worden bij een welbepaalde taak. Bij het OM kan het dus wel.
 - Ze hebben allemaal dezelfde bevoegdheden.
 - > Uitzondering: Arbeidsauditoraat: niet verwisselbaar met gewone OM.
- Onafhankelijk t.a.v. rechtbank
 - Het OM behoort niet tot de rechtelijke instanties.
 - OM = partij
 - Treedt wel op voor algemeen belang
 - Rechter kan OM niets bevelen of verbieden
 - OM neemt niet deel aan beraadslaging rechtbank

Taken van het OM:

- Algemene beginselen
 - **Art. 28quater, lid 2 Sv.:** OM oefent de strafvordering uit op de wijze door de wet bepaald
 - > Instellen strafvordering
 - > Zorgen voor samenstelling dossier
 - > Waken over verloop van strafrechtspleging
 - > Uitvoering van straffen en maatregelen
 - **Art. 28ter Sv.:** OM heeft een algemene opsporingsplicht en algemeen opsporingsrecht
- Instellen strafvordering
 - Zaak bij strafrechter aanhangig maken
 - > Via rechtstreekse dagvaarding (vonnisrechter)
 - > Via vorderen van GO (onderzoeksrechter)
- **Art 28quater Sv.:** uitoefening strafvordering.
 - *Rekening houdend met de richtlijnen van het strafrechtelijk beleid, vastgesteld krachtens artikel 143ter van het Gerechtelijk Wetboek, oordeelt de procureur des Konings over de opportuniteit van de vervolging. Hij geeft de reden aan van de beslissingen van seponering die hij terzake neemt.*
 - **Hij oefent de strafvordering uit op de wijze door de wet bepaald.**

- *De opsporingsplicht en het opsporingsrecht van de procureur des Konings blijven bestaan nadat de strafvordering is ingesteld. Deze plicht en dit recht houden evenwel op te bestaan voor de feiten die bij de onderzoeksrechter zijn aangebracht voor zover het opsporingsonderzoek zijn prerogatieven bewust zou aantasten, onverminderd de vordering bepaald in artikel 28septies, eerste lid, en voor zover de met de zaak belaste onderzoeksrechter niet zou beslissen het gehele onderzoek zelf voort te zetten.*

Hoe krijgt het OM kennis van misdrijven/notitia criminis:

- Vaak via aangifte
 - Maar ook andere manieren: *betrapping op heterdaad, informatie gevonden door politie of in de krant, ...*
- Ambtelijke aangifte
 - **Art. 29 Sv. en bijz. WG:** overheid/ambtenaar in uitoefening van ambt = verplicht (disciplinaire sanctie)
- Private aangifte
 - Gelijk welke burger (getuige, S'offer, iemand anders).
 - Zijn natuurlijk wel aangemoedigd om alle misdrijven aan de overheid aan te geven, maar het is geen algemene verplichting.
- **Art. 30 Sv.:** getuige => verplicht (maar geen sanctie)
 - Verplichting in een aantal gevallen (Bv. wanneer je getuigen bent van een terroristische aanslag), maar langs de andere kant is er wel geen sanctie wanneer dit niet gebeurt.
- Overheid (buiten toepassing van **art. 29 Sv.**)
- Anonieme aangifte (≠ anonieme getuigenis!)
 - Personen die een misdrijf aangeven zonder hun identiteit te onthullen.
 - Ze zijn over het algemeen minder betrouwbaar.
- **Art 29 Sv.:** ambtelijke aangifte.
 - ***Iedere gestelde overheid, ieder openbaar officier of ambtenaar [en, voor de sector van de gezinsbijslag, iedere meewerkende instelling in de zin van de wet van 11 april 1995 tot invoering van het handvest van de sociaal verzekerde] die in de uitoefening van zijn ambt kennis krijgt van een misdaad of van een wanbedrijf, is verplicht daarvan dadelijk bericht te geven aan de procureur des Konings bij de rechtbank binnen wier rechtsgebied die misdaad of dat wanbedrijf is gepleegd of de verdachte zou kunnen worden gevonden, en aan die magistraat alle desbetreffende inlichtingen, processen-verbaal en akten te doen toekomen.***
- **Art 30 Sv.:** Private aangifte.
 - ***Ieder die getuige is geweest van een aanslag, hetzij tegen de openbare veiligheid, hetzij op iemands leven of eigendom, is eveneens verplicht daarvan bericht te geven aan de procureur des Konings, hetzij van de plaats van de misdaad of van het wanbedrijf, hetzij van de plaats waar de verdachte kan worden gevonden.***

Instellen van vervolging:

- Opportuniteitsbeginsel (≠ legaliteitsbeginsel)
 - **art. 28quater, lid 1 Sv.**
 - Het OM is verplicht een opsporingsonderzoek te starten, maar beslissen min of meer vrij of ze het al dan niet gaan vervolgen.
- Het OM beslist om al dan niet te vervolgen – min of meer vrij
 - Niet alleen o.b.v. technische redenen
 - > *Bv. Komen tot de conclusie dat: Misdrijf bestaat niet, onvoldoende bewijzen, etc.*
 - » *Iemand doet aangifte van omkoping maar OM komt tot de conclusie dat er helemaal geen spraken is van omkoping.*
 - > Legaliteitsbeginsel (*quod non*): verplichte vervolging
 - Maar ook o.b.v. loutere opportuniteit
 - > *Bv. Evenwicht tussen haalbaarheid, kosten en ernst misdrijven.*
 - » *Bv. Er is inderdaad een fiets gestolen in Leuven Centrum maar dat is totaal hun prioriteit niet.*
- ⇒ Ze moeten deze beslissing nemen in het kader van het strafrechtelijk beleid: Wel rekening houden met richtlijnen van het strafrechtelijk beleid.

➤ Voordelen en nadelen van het legaliteitsbeginsel en opportuiniteitsbeginsel

	Legaliteitsbeginsel	Opportuiniteitsbeginsel
Voordelen	Uniformiteit en gelijkheid	Flexibel en meer efficiënt
Nadelen	Minder efficiënt (overload)	Willekeur en subjectiviteit (gevaar voor S'offers).

- België volgt de regels van het opportuiniteitsbeginsel.
- Andere landen volgen het legaliteitsbeginsel (Bv. Duitsland en Italië).
 - > Hier bepaald de wet wie welke feiten moet vervolgen of juist niet.
 - > De procureurs kunnen geen opportuiniteitsbeginsel inroepen: dit zorgt voor uniformiteit en gelijkheid. Iedereen wordt op een gelijke manier behandeld. Langs de andere kant; als we alle feiten moeten vervolgen die in de wetboeken staan: gevaar voor overload: het werk van de parketten kan zo te druk worden.

➤ Strafrechtelijk beleid en richtlijnen: **Art 143quater Ger.W.**: regel om willekeur te voorkomen.

- *De minister van Justitie legt de richtlijnen van het strafrechtelijk beleid vast, inclusief die van het opsporings- en vervolgingsbeleid, nadat hij het advies van het college van procureurs-generaal heeft ingewonnen. Deze richtlijnen zijn bindend voor alle leden van het openbaar ministerie. De procureurs-generaal bij de hoven van beroep staan in voor de tenuitvoerlegging van deze richtlijnen binnen hun rechtsgebied.*

⇒ OM vrij (opportuiniteit) maar binnen grenzen richtlijnen

- > En prioriteit voor misdrijven in PK arrondissement

⇒ OM moet ook algemene maatregelen genomen door college PG volgen (**art. 143bis Ger.W.**).

➤ Verplichte vervolging:

- Mogelijke verplichting tot vervolging: Bevel van hiërarchisch overste.
 - > PG aan PK (**art. 364 Sv.**)
 - » Zowel een positief en negatief injunctierecht.
 - > Minister van justitie kan verplichten een welbepaald misdrijf te vervolgen.
 - » Hij heeft Positief injunctierecht
 - » Maar geen negatief injunctierecht:
 - » Hij kan niet verbieden dat een bepaald misdrijf niet wordt vervolgd.
 - » Waarom? Politici kunnen de bestraffing van misdrijven niet verhinderen: men wil verhinderen dat politici van een bijzondere bescherming genieten.
 - » Er is dus geen immuniteit voor politici
 - » Onder gezag, maar niet onder leiding van minister
 - » Strafrechtelijke richtlijnen (**art. 143quater Ger. W.**) ≠ injunctierecht

➤ Voorafgaande voorwaarden:

- Sommige gevallen = voorafgaande voorwaarde nodig om een misdrijf te vervolgen.
 - > Deze moeten vervuld zijn om een geldige strafvordering in te stellen.
 - > Verplichte voorwaarden ≠ verplichte vervolging
- Voorwaarden:
 - o Vereiste van machtiging (Parlementsleden).
 - o Vereiste van aangifte (Misdrijven in buitenland)
 - o Vereiste van een klacht

A. Verplichte machtiging

- Machtiging Kamer/Senaat
- **Art. 59 GW**: is noodzakelijk om parlamentsleden te kunnen vervolgen.
 - > Machtiging vereist in sommige gevallen
 - > Geldt niet buiten parlementaire zitting of bij heterdaad
 - » **Art. 59 GW**: "Behalve bij ontdekking op heterdaad"/ kan "tijdens de zitting en in strafzaken"
 - » Bv. voor aanhouding (buiten heterdaad)/ Bv. aanhangigmaking bij rechtbank
 - > Opsporingsonderzoek altijd mogelijk – ook gerechtelijk onderzoek mogelijk zonder machtiging
 - » MAAR dwangmaatregelen slechts als bevolen door eerste voorzitter van hof van beroep

- Geen BP-stelling mogelijk
- Huiszoekingen of inbeslagneming alleen in aanwezigheid van Kamervoorzitter
- > Bijzonder karakter machtiging = welbepaald feit

B. Aangifte

- Misdrijven gepleegd in buitenland, België bevoegd (art. 6 e.v. V.T.Sv.)
- Formele aangifte door buitenlandse overheid aan België vereist (maar geen vormvereisten)
- **Bv. Art. 6. VT Sv.:** *“Iedere Belg of persoon met hoofdverblijfplaats in het Rijk kan in België vervolgd worden wanneer hij zich buiten het grondgebied van het Rijk schuldig maakt : [...]”*
- **3° Aan een misdaad of een wanbedrijf tegen de openbare trouw, in dezelfde bepalingen omschreven, indien de misdaad of het wanbedrijf tot voorwerp heeft hetzij munten die in België niet wettelijk gangbaar zijn, of voorwerpen bestemd om die munten te vervaardigen, na te maken of te vervalsen, hetzij effecten, papier, zegels, stempels of merken van een vreemd land.**
- *In dit laatste geval kan de vervolging niet plaatshebben dan op een officieel bericht, door de vreemde overheid aan de Belgische overheid gegeven.”*

C. Klacht

- Klacht = aangifte van wie zich benadeeld voelt
- Doorgaans zijn ze van geen belang, niet verplicht voor instellen van vervolging.
- Maar wel bij **klachtmisdrijven** (= beperkt in aantal) (Bv. *laster* (art. 443 Sw.))
 - > Vormen: **art. 31 en 65 Sv.**, maar niet noodzakelijk
 - Ondubbelzinnige wilsverklaring van S’offer (zelf of door advocaat) volstaat
 - Geen schadeclaim (nog niet BP-stelling) – S’offer ‘wenst’ vervolging
- Opsporingsonderzoek mogelijk, maar klacht nodig om SV in te stellen (GO-rdv)
 - > De klacht is een soort van toelating op het misdrijf te vervolgen.
- Intrekking klacht? (Bv. *wanneer slachtoffer zich van mening verandert*).
 - > In ‘normale’ gevallen: geen invloed
 - > Bij klachtmisdrijven:
 - *Vóór* instelling SV: strafvordering niet meer mogelijk
 - *Na* instelling SV: strafvordering blijft verder lopen

Seponering.

- Beslissing van OM om niet te vervolgen
 - = OM ‘klasseert de zaak zonder gevolg’
 - Enkel mogelijk zolang strafvordering niet is ingesteld.
 - 2 type van seponering:
 - o Technisch sepot: omwille van technische redenen (Bv. *Onvoldoende bewijzen*).
 - o Beleidssepot: seponering op basis van opportuniteit (Bv. *Niet vervolgen omdat feit te ligt is*).
 - Ook pretoriaanse probatie mogelijk: sepot onder bepaalde voorwaarden voor verdachte.
 - > *Bv. Verdachte moet een bepaald programma volgen.*
 - Motivatie nodig (maar formele motivatie volstaat)
 - Het is een louter feitelijke beslissing, geen rechtskracht
 - > Voorlopige beslissing: OM kan zaak later heropenen (Bv. *Wanneer er nieuwe bewijzen aan het licht zijn gekomen*).
 - > Geen *ne bis in idem*-gevolg
 - > Geen rechtsmiddel
 - **Art 5bis V.T.Sv.:** Geen plicht om ter kennis van geïnteresseerden te brengen
 - > De seponering moet niet meegedeeld worden aan de verdachte: Enkel kennisgeving aan benadeelde persoon.

OM en ingestelde strafvordering:

- Beschikkingsrecht over ingestelde strafvordering?
 - Vroeger: nee → Eens ingesteld, trein niet meer te stoppen
 - Sinds 2011: wel
 - > Wet inzake verruimde minnelijke schikking (*komt later uitgebreider aan bod.*)

- » Soort van transactie om de zaak te beëindigen. Het is een akkoord tussen de verdediging en het OM. OM zal de zaak niet meer vervolgen en indien ze toch al vervolgd is, vervalt deze vervolging. Formeel is deze middellijke schikking geen straf. Kortom brengt het de strafvordering dus tot het eiden.
- > OM kan voorstellen om te schikken, ZOLANG er nog geen eindvonnis of eindarrest gewezen is in eerste aanleg
- > Enkel voor misdrijven die:
 - » Strafbaar zijn tot 20j opsluiting (en *in concreto* geen zwaardere straf dan 2j GVS zouden krijgen)
 - » En geen zware aantasting van lichamelijke integriteit inhouden.

Les 19: Vorderingen die ontstaan uit een misdrijf (2: Burgerlijke vordering).

Korte inleiding (herhaling):

- Welke soort vorderingen bestaan er:
 - Strafvordering:
 - > Zijn gericht op straffen/sanctioneren van misdrijf
 - > Voorwerp = straf of maatregel
 - > Door het openbaar ministerie in naam van maatschappij (enkele uitzonderingen).
 - Burgerlijke vordering:
 - > Misdaad veroorzaakt vaak schade (niet altijd).
 - > Gericht op het herstel van schade
 - > Voorwerpt = schadevergoeding slachtoffers
 - > Door benadeelde persoon = slachtoffer dat aan bepaalde formele vereisten voldoet.
 - Uitzondering: ook door openbaar beroep (bij teruggave).
- ⇒ Gaan dus nu de burgerlijke vordering bespreken.

BURGERLIJKE VORDERING.

- Burgerlijke partij/ S'offer
 - In het verleden: S'offer als aanklager.
 - Later: centralisatie van vervolging in handen van publieke autoriteiten (OM en ook onderzoeksrechter (OR)) met systeem van aangifte en klacht.
 - > Slachtoffer kan nu geen aanklager meer zijn (vroeger dus wel).
 - > Het systeem van de vervolging is nu gecentraliseerd is een dienst van het openbaar ministerie.
 - Beperkte rol S'offer in strafproces
 - > Klacht = aangifte van diegene die zich benadeelt voelt.
 - Doel: louter signaleren van strafbare feit
 - > Burgerlijke partijstelling
 - Doel: schadevergoeding en teruggave
 - Vanaf 1980/1990: nieuwe (wereld)trend van victims' rights
 - > Rol S'offer wordt groter: een nieuwe trend die meerdere rechten aan het slachtoffer geeft.
- Begrippen: 3 belangrijke personen onderscheiden:
 - S'offer.
 - > = benadeelde, maar zonder specifiek juridisch statuut.
 - Slachtoffer in het algemeen: persoon die schade heeft geleden naar aanleiding van een misdrijf.
 - > **Art 3bis V.T.Sv.:** Zorgvuldige en correcte bejegening door alle betrokken actoren (info & contrac).
 - Benadeelde persoon
 - > **Art 5bis V.T.Sv.:** Heeft bepaalde rechten dankzij formele verklaring, maar heeft nog geen procespartij.
 - Het slachtoffer dat een formele verklaring indient en vraagt om op de hoogte te worden gebracht van het verloop van het proces.
 - Burgerlijke partij (BP).
 - > Heeft de meeste rechten
 - > Partij is proces.
 - > = Het slachtoffer dat een schadevergoeding eist is het kader van de straffvordering.
 - > Het slachtoffer dat een formele acte indient waarbij ze de schadevergoeding eist (voor de schade die persoon heeft geleden wegens het feit).
- Slachtoffer:
 - Geen formele procespartij
 - Recht op zorgvuldige en correcte bejegening
 - Verder nauwelijks rechten
 - Sinds 2006 wel:
 - > Recht op *informatie* over verklaring benadeelde partij en BP-stelling

- > PK informeert geïdentificeerde S'offers over plaats en tijdstip van *zitting* voor VG
- > Strafrechter informeert S'offers over *uitvoering* vrijheidsstraf en mogelijke strafuitvoeringsmodaliteiten

➤ Benadeelde persoon:

- Tussenvorm, tussen S'offer en Benadeelde persoon
 - > **Art. 5bis V.T.Sv.**
 - > Sinds 1998.
- Wat?
 - > Verklaren schade te hebben geleden door misdrijf (≠schadeclaim)
 - > Persoonlijk belang
- Waar?
 - > Verklaring op secretariaat OM (of bij politie)
- Geen procespartij, maar wel 4 rechten (staan in **art 5bis**):
 - Recht op bijstand of vertegenwoordiging advocaat
 - Voeging van stukken bij strafdossier
 - Drievoudige verwittigingsplicht OM
 - Inzage in – en kopie van strafdossier

➤ **Art 5bis V.T.Sv.**

- “§ 1. De hoedanigheid van benadeelde persoon verkrijgt degene die verklaart schade te hebben geleden veroorzaakt door een misdrijf.
- § 1/1. De persoon die een klacht indient bij de politiediensten, zal systematisch worden geïnformeerd over de mogelijkheid om de hoedanigheid van benadeelde persoon te verkrijgen en de daarbij behorende rechten. Een ad hoc formulier zal hem bij het indienen van zijn klacht worden bezorgd.
- [...]
 - § 3. De benadeelde persoon heeft het recht bijgestaan of vertegenwoordigd te worden door een advocaat. Hij mag ieder document dat hij nuttig acht doen toevoegen aan het dossier. Hij wordt op de hoogte gebracht van de seponering en de reden daarvan, het instellen van een gerechtelijk onderzoek en de bepaling van een rechtsdag voor het onderzoek- en vonnisgerecht. Hij heeft het recht te verzoeken om inzage van het dossier te nemen en er een afschrift van te verkrijgen.”

➤ 4 rechten van de benadeelde persoon:

- **Recht op bijstand of vertegenwoordiging advocaat**
 - > Sinds "Salduz"-wetgeving: ook bijstand en vertegenwoordiging bij verhoor toegelaten (*infra*)
- **Voeging van stukken bij strafdossier**
 - > Elk nuttig document (cf. **art. 47bis Sv.**: toevoegen documenten bij PV verhoor – voor iedereen)
 - > In elke fase van strafproces (maar let op: beginsel van tegenspraak)
- **Drievoudige verwittigingsplicht OM**
 - > Seponering + reden
 - > Instellen GO
 - > Bepaling rechtsdag voor OG en VG
- **Inzage in – en kopie van strafdossier**
 - > Tijdens OO en GO recht op verzoek tot inzage/kopie
 - > **Art. 21bis en 61ter Sv.** (*infra*)
 - > Recht op inzage bij rechtspleging na einde GO (**art. 127 §2 Sv.**)

⇒ Doel: nagaan of benadeeldepersoon-stelling nuttig is.

➤ Benadeeldepersoon-stelling:

- Maakt benadeelde/S'offer *partij* in strafproces → schadeclaim
- Impact op strafvordering? (*infra*)
 - > Strafvordering bestaat al?
 - > Strafvordering bestaat nog niet?
 - > Maar uitz.! Instellen strafvordering niet altijd mogelijk!
 - Bv. ministers, minderjarigen, vervolging wegens genocide, voorrecht van rechtsmacht
 - Wat wel mogelijk in die gevallen?
 - BP-stelling bij wijze van “voeging” (*infra*)

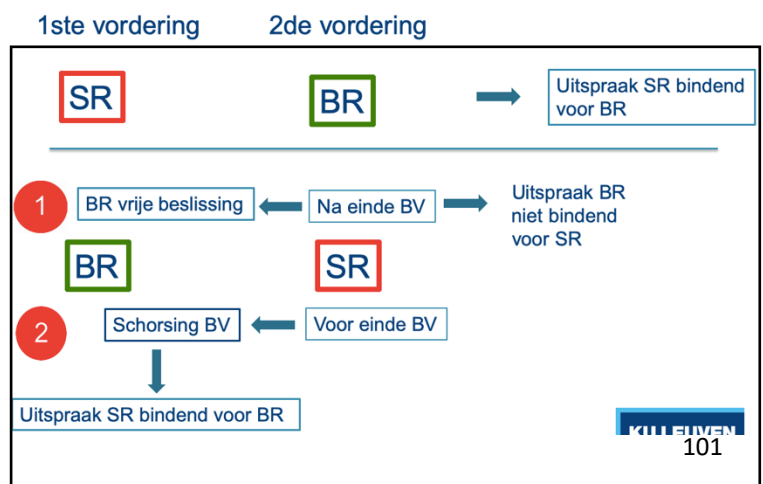
- Optierecht benadeelde:
 - Benadeelde kan kiezen tussen strafrechter en burgerlijke-rechter.
 - > Vroeger: definitieve keuze
 - » “*Electa una via non datur recursus ad alteram*” (kies één, verlies de andere)
 - > Nu: geen definitieve keuze (Art. 4 V.T.Sv.)
 - » Afstand of splitsen = mogelijk
 - » *Bv. Een deel van de schadevergoeding voor de burgerlijke rechter eisen, en het andere deel voor de strafrechter eisen.*
 - » Dubbele schadevergoeding vermeden via exceptie van gewijsde in burgerlijke zaken
 - » Kan niet beide wegen bewandelen, maar kan wel van mening veranderen.
 - Voordelen van strafrechtelijke weg
 - > Deze procedure verloopt (normaal gezien) sneller.
 - > Weinig kosten (en bijna geen onmiddellijke kosten)
 - > ‘Profiteren’ van bewijsverzameling door OM en OR
 - > Argumenten rechtstreeks aan strafrechter voorleggen
 - » En zo mee oordeel van strafrechter helpen vormen (vermijden ongunstige uitkomst van strafzaak)
 - » Uitzonderlijk hier is dus dat het slachtoffer de kans heeft om een privaatrechtelijke vraag aan de rechter te stellen.
 - > *De facto* ook: streven naar bestraffing dader (hoewel geen wettelijk doel)
- Voorwerp burgerlijke vordering:
 - **Voorwerp burgerlijke vordering** = het herstel van de door het misdrijf veroorzaakte privaatrechtelijke schade.
 - **Schadevergoeding** = het herstel van de schade in geld
 - **Teruggave** = het herstel van de schade *in natura*
 - > Enge zin: teruggave van goederen die aan eigenaar ontnomen werden
 - » (*Bv. Bij diefstal: de gestolen goederen teruggeven aan persoon.*)
 - > Ruime zin: alle maatregelen die de gevolgen van het misdrijf doen verdwijnen
 - » Herstel oude situatie, d.w.z. zoals voor het misdrijf
 - » Maar niet altijd mogelijk: sommige gevolgen onomkeerbaar
 - » *Bv. Milieumisdrijven: alle chemische stoffen doen verdwijnen. Is soms mogelijk, soms onmogelijk.*
- ⇒ Verschil tussen schadevergoeding en teruggave:
 - > Teruggave vrijwaart ook algemeen belang (openbare orde).
 - » Als teruggave mogelijk is, is het verplicht. Het kan verplicht worden door het OM.
 - > In tegenstelling tot een schadevergoeding: heeft alleen een privaatrechtelijk karakter.
 - » Is nooit verplicht, en kan nooit gevorderd worden door het OM.
- Burgerlijke vordering door de strafrechter
 - Instelling burgerlijke vordering.
 - Het is mogelijk als slachtoffer dus om van mening te veranderen, doch zijn er enkele limieten.
 - Situatie: slachtoffer dat een vraag tot burgerlijke schadevergoeding voor de strafrechter brengt:
 - > Is dat altijd mogelijk: ja, het is altijd mogelijk maar er zijn dus enkele limieten:
 - Na instellen van de strafvordering (SV).
 - » = Nadat een zaak aanhangig wordt gemaakt voor een rechter).
 - » Benadeelde/slachtoffer kan zich in elke stand van geding (tot sluiten van debatten) burgerlijke partij stellen (67 Sv.): Voor OR’er, voor OG’en, voor VR’er in eerste aanleg (niet in beroep)
 - Voor instellen van de strafvordering (SV).
 - » Het slachtoffer wil zich burgerlijke partij stellen maar er is nog geen strafvordering.
 - » Benadeelde kan burgerlijke vordering voor de SR’er brengen
 - Voor OR’er (63 Sv.): verplicht voor misdaden
 - Voor VR’er via rechtstreekse dagvaarding
 - » Het is een burgerlijke partijstelling bij wijze van actie.
 - » Initiatief van de BP stelt ook SV in.
 - **Accessoriumkarakter** van de burgerlijke vordering: de burgerlijke vordering kan alleen bestaan indien een strafvordering is ingesteld.
 - > Er kan geen burgerlijke vordering zijn zonder dat een strafvordering is ingesteld.
 - > Het instellen van de strafvordering kan ook het gevolg zijn van het instellen van de burgerlijke vordering.

Verhouding tussen strafvordering en burgerlijke vordering

- Burgerlijke vordering (BV) voor de strafvordering (SV).
 - = Burgerlijke vordering is beëindigd voor strafvordering is ingesteld
 - Slachtoffer maakt beslissing om schadevergoeding voor burgerlijke rechter te brengen.
 - Burgerlijke rechter is vrij: Als de burgerlijke rechter de vraag van schadevergoeding begint te behandelen, is hij vrij.
 - > Als de burgerlijke vordering eindigt voordat de strafvordering is ingesteld, dan is de burgerlijke rechter helemaal vrij om over de schadevergoeding te beslissen.
 - Maar strafrechter (die later geadieerd wordt) blijft ook vrij:
 - > De burgerlijke rechter komt tot een beslissing: na de beslissing van de burgerlijke rechter begint een strafvordering. Het OM stelt de strafvordering in waardoor het gerechtelijk onderzoek begint.
 - > De strafrechter is nooit verplicht om de mening van de burgerlijke rechter te volgen.
 - *Bv. Deze kan nog beoordelen dat beklaagde onschuldig is en vrijspreken.*

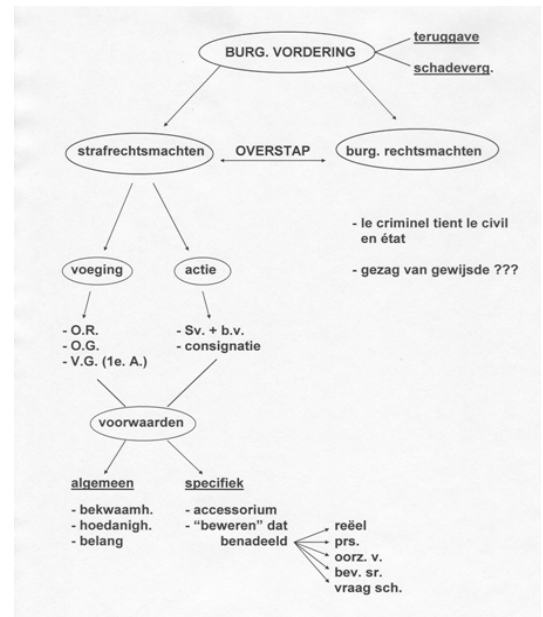
- Strafvordering voor of tijdens de burgerlijke vordering.
 - OM neemt initiatief om strafvordering in te stellen of OM heeft de strafvordering al ingesteld en slachtoffer gaat naar de burgerlijke rechter.
 - Wat gebeurt er in dergelijke gevallen:
 - > Wanneer zaak voor burgerlijke rechter wordt gebracht, en de strafvordering loopt al: dan is de burgerlijke rechter niet meer vrij.
 - > De burgerlijke vordering wordt geschorst
 - *“Le criminel tient le civil en état”*: vermijden van tegenstrijdigheden
 - Hij moet wachten tot het einde van de strafvordering.
 - > De strafvordering krijgt voorrang
 - Burgerlijke rechter moet zich in beginsel conformeren: uitspraak strafrechter is bindend voor hem.
 - Zodra strafvordering tot een einde is gekomen, is de burgerlijke rechter verplicht om de mening van de strafrechter te volgen.
 - Burgerlijke rechter is verplicht verstellingen van de strafrechter te volgen.

- Schematische voorstelling:
 - Optie 1)
 - > Burgerlijke rechter moet dus volgen wat de strafrechter heeft uitgesproken. De uitspraak van hem is bindend.
 - > *Bv. Strafrechter heeft de beklaagde veroordeeld en schuldig bevonden, deze vaststellingen zijn ook bindend voor de burgerlijke rechter.*
 - Optie 2)
 - > Burgerlijke vordering die voor strafvordering begint OF strafvordering die begint na einde van burgerlijke vordering. De strafrechter is vrij, maar burgerlijke rechter was ook vrij. Er kunnen hier tegenstrijdingen uitkomen (*Bv. BR die zegt dat persoon niet schuldig is, en SR die beklaagde wel schuldig bevind*) het kan dus. Indien BR schuldig verklaard en SR onschuldig, moet persoon nog steeds de schadevergoeding betalen. Moet het bekijken als 2 aparte procedure.
 - Optie 3)
 - > De burgerlijke vordering die begint voor de strafrechtelijke vordering, maar komt niet tot een einde voordat de strafvordering is ingesteld. Voordat de burgerlijke rechter een beslissing neemt, wordt de strafvordering ingesteld door het OM. Wat dan: Dan is er een schorsing: de burgerlijke rechter moet wachten op een uitspraak van de strafrechter. Waarom: want de uitspraak van de strafrechter zal bindend zijn voor de burgerlijke rechter.
 - Optie 4) *niet in schema*
 - > Slachtoffer dat een burgerlijke vordering heeft ingestel, maar veranderd van mening en wil voor de strafrechter gaan. Dit kan en mag: het is mogelijk maar dan valt de burgerlijke vordering weg.

➤ Schema dat ook in het boek staat:

- Er zijn 2 mogelijkheden om als slachtoffer je burgerlijke partij te stellen.
 - **Bij wijze van voeging** (indien het OM de strafvordering al heeft ingesteld)
 - **Bij wijze van actie** (wanneer er nog geen strafvordering is, of wanneer de strafvordering nog niet ingesteld is).
 - » Consignatie: Het slachtoffer moet een kleine som bestalen. Waarom: om te garanderen dat het initiatief van het slachtoffer wel serieus is (Aangezien het wel een serieuze zaak is wanneer er een strafvordering wordt ingesteld).
- Er zijn voorwaarden:
 - > Indien Enkele van de voorwaarden ontbreken is de burgerlijke partijstelling niet geldig. Het is dus onontvankelijk. Ze gaat dus geen antwoord van de rechter kunnen krijgen (geven geen beslissing over de schadevergoeding) omdat de acte van de burgerlijke partijstelling dus ongeldig is.
 - > Wat indien voeging: de strafvordering blijft, maar de burgerlijke partij stelling valt weg (Aangezien het OM het initiatief al had genomen).
 - > Burgerlijke partijstelling bij wijze van actie die ongeldig is: Dan is de burgerlijke partij stelling onontvankelijk. Consequentie: ook de strafrechtelijke vordering wordt onontvankelijk verklaard dan. Want er is een Accessoriumkarakter dat ook in de andere richting speelt.

⇒ Opmerking: het komt in de praktijk weinig voor dat slachtoffer op eigen initiatief een burgerlijke vordering instellen (bij wijze van actie).

➤ Tegen wie wordt de strafvordering uitgeoefend:

- Potentiële daders (of deelnemers)
- NP en/of RP (ev. vertegenwoordigd door lasthebber *ad hoc*)
- **Verdachte**
 - > Tijdens onderzoeksfase
 - > Eventueel onderzoek tegen 'onbekenden'!
- **Inverdenkingestelde**
 - > Door OR (art. 61bis lid 1 Sv.)
 - > Onderscheid met: 'persoon tegen wie strafvordering is ingesteld i.k.v. GO' (art. 61bis lid 2 Sv.)
- **Beklaagde**
 - > Vonnisfase
 - > Hof van assisen: 'beschuldigde'

➤ CAP = civielrechtelijk/burgerrechtelijk aansprakelijke partij

- **Art. 1384 BW** en (andere) wettelijk omschreven gevallen.
- **Enkel op burgerrechtelijk vlak!** (dus geen strafvordering tegen CAP!)
 - > Veroordeling tot schadevergoeding en gerechtskosten
 - > *In solidum* met beklaagde
 - » = met solidariteit: beklaagde kan schadevergoeding ontvangen van iemand anders (bv. Verzekering).
 - > Uitz. ook veroordeling tot geldboete (maar let op: **art. 50bis Sw.**)
 - > Kan enkel door OM of BP in zaak worden betrokken, niet op eigen initiatief of via beklaagde!
- Kortom:
 - > = Een persoon tegen wie de strafvordering kan worden uitgeoefend.
 - > De persoon die soms verantwoordelijk is voor de betaling van de schadevergoeding of van andere kosten die de beklaagde moet betalen.
 - > *Bv. verkeersmisdriven: je veroorzaakt een auto-ongeluk: er is een schadevergoeding die betaald moet worden aan het slachtoffer. De bestuurder van de auto is zeker verantwoordelijk voor de schadevergoeding, maar wij hebben een vorm van verplichte verzekering. Deze verzekeringsbedrijven zijn verplicht om de eventuele schadevergoeding/kosten van de bestuurder te dekken.*
 - > Het is oftewel de ene oftewel de andere: nooit een dubbele betaling natuurlijk: Een van de 2 moet betalen, niet beiden.

Les 20: De rechtspleging in de onderzoeksfasen.

De onderzoeksfasen (= het maken van een hypothese).

- Herhaling:
 - 2 type van onderzoek: Opsporingsonderzoek (OO) & Gerechtelijk onderzoek (GO).
- Gemeenschappelijke kenmerken tussen OO en GO.
 - **Geheim**
 - > Het onderzoekswerk moet beschermd worden tegen externe invloeden.
 - Beschermen van het maken van hypothesen tegen externe invloed
 - Het maken van een hypothese 'was er een misdrijf?' kan soms negatief beïnvloed worden (Bv. personen die bewijsmateriaal proberen laten verdwijnen).
 - > Efficiëntie en vermoeden van onschuld moeten beschermd worden.
 - Bv. Als niemand weet dat een opsporingsonderzoek aan de gang is, is er geen stigmatiserend effect op de verdachte.
 - **Niet-tegensprekelijk (= niet-contradictoir)**
 - > Geen debat en geen (of heel beperkte) deelneming van verdachte
 - > OM of OR voert onderzoek
 - Verdachte heeft geen recht om altijd aanwezig te zijn wanneer OM of OR bewijzen verzamelen (Bv. Verhoren van een getuigen: Verdachte heeft niet het recht aanwezig te zijn hierbij).
 - > Privé-partijen kunnen zich niet verzetten tegen bepaalde onderzoeksdaaden (maar uitz.)
 - Verdachte en de eventuele burgerlijke partij kunnen zich niet verzetten tegen de uitvoering van bepaalde onderzoeksdaaden (Bv. kunnen niet zeggen: "Ik ben niet akkoord met het feit dat het OM een huiszoeking uitvoert, mijn telefoon aftapt, etc.").
 - Anderzijds: De verdachte weet zelfs soms niet dat er bepaalde onderzoeksdaaden worden uitgevoerd (door het geheim van het onderzoek).
 - **Schriftelijk**
 - > Schriftelijk stuk voor elke uitgeoefende activiteit/onderzoeksdaad.
 - Alles wat er tijdens het onderzoek wordt gedaan, moet schriftelijk worden opgenomen.
 - Meestal een PV: bij elke onderzoeksdaad stellen ze een formele opname van wat er gedaan werd op, om zo later te controleren dat alles regelmatig en juist is verlopen (Bv. Geen schendingen, etc.)
 - > Manier om regelmatigheid van handelingen later na te gaan
 - > Maar ook manier om resultaten later te gebruiken
 - Garanderen dat alles op een correcte manier gebeurd en garanderen dat resultaten van het onderzoek ook gebruikt mogen worden.
- **Waarom 2 onderzoeken:**
 - Beschermende functie GO in tegenstelling tot OO.
 - > Veronderstelling: OR beschermt meer dan OM
 - OM is geen rechtelijke instantie: ze is niet onafhankelijk zoals een rechter.
 - > OR onafhankelijk & onpartijdig: meer aandacht voor fundamentele rechten
 - De OR geeft dus een grotere bescherming aan verdachten, slachtoffers en maatschappij in het algemeen.
 - Oorspronkelijk (GO verplicht): onpartijdig onderzoek nodig naast onderzoek OM.
 - > Oorspronkelijk idee waarbij het GO bij elke zaak verplicht was.
 - Nu (GO facultatief): indien het onderzoek dwangmaatregelen vereist, is onpartijdig onderzoek nodig.
 - > Nu is het anders: een gerechtelijk onderzoek maakt de procedure complex en duurder. Het is nu ook mogelijk dat een onderzoek enkel bestaat uit het OO, zonder een moment van GO.
 - Tussensituatie: mini-instructie
 - > Wordt later besproken.

OORSPORNKELIJK	NU
OM begint: opsporingsonderzoek (OO) Vervolgens OR: begint gerechtelijk onderzoek (GO)	Is mogelijk dat: OM doet zijn werk zonder GO te vorderen: rechtstreekse dagvaarding van de verdachte voor de politierechtbank of correctionele rechtbank.

HET OPSPORINGSONDERZOEK (OO)

- Het opsporingsonderzoek (OO)
 - Uit de praktijk gegroeid.
 - > Oorspronkelijk diende het dus alleen maar om misschrijven op te sporen. Maar het kan daarnaast dus ook gegevens verzamelen om te beoordelen of een rechter bij de zaak betrokken moet worden of niet.
 - Is het begin van het onderzoekswerk.
 - **Art. 28bis §1 lid 1 Sv.** = “[H]et geheel van de handelingen die ertoe strekken de misdrijven, hun daders en de bewijzen ervan op te sporen en de gegevens te verzamelen die dienstig zijn voor de uitoefening van de strafvordering”
 - Het OO leidt niet noodzakelijk tot een gerechtelijk onderzoek (GO).
 - > **Art 47 & 64 Sv.:** GO is niet noodzakelijk.
 - > **Art 47 Sv.:** Hij kan een onderzoeksrechter vorderen, maar is dat niet verplicht.

- OM & OO
 - **Art. 28bis §1 lid 3 Sv.:** “Ongeacht hetgeen is bepaald in de vorige leden, wordt het opsporingsonderzoek gevoerd onder de leiding en het gezag van de bevoegde procureur des Konings. Hij draagt hiervoor de verantwoordelijkheid”
 - Het OM heeft de Verantwoordelijk/ “leiding” bij het OO.
 - > Het is de procureur des konings (of substituut) die bepaald welke onderzoeksdaaden er verricht worden.
 - In principe alle misdrijven (uitz. Arbeidsauditeur)
 - **Art 22 ev Sv.:** Bevoegdheid OM.
 - Ze treedt op met een **dubbele hoedanigheid:**
 - > Uitoefening van SV: beslissen hoe de strafvordering uitgeoefend wordt.
 - > Kan injunctie en bevelen geven aan de politie: Hogere officier van gerechtelijke politie.

- Politie:
 - Geïntegreerde politiedienst (sinds hervorming 1998)
 - 2 niveaus:
 - > Lokaal niveau: verzorgt de basispolitiezorg.
 - > Federaal niveau: Gespecialiseerde en supralokale opdrachten en steun
 - Bevoegdheid: **Art 8 Sv.:** Opsporen van *alle* misdrijven.
 - > Ook al zijn andere ambtenaren misschien ook bevoegd (bijzondere WG)
 - > Onderscheid in bevoegdheden van agenten en officiers van gerechtelijke politie.
 - » Officier: heeft geniet van brede bevoegdheden: *eigen* opsporings- en vaststellingsbevoegdheid
 - » Kan enkele autonome beslissingen nemen (*Bv. beslissing van arrestatie wordt genomen door een officier*).
 - » Agent: heeft beperkte bevoegdheden: enkel bijstand verlenen (soms uitz.).
 - Ze werken dus onder leiding van het OM (procureur des konings).

- Politie & OO
 - Politie heeft soms een **autonome opsporingsbevoegdheid.**
 - Moeten in principe OM op de hoogte brengen over info en opsporingsdaaden
 - > **Art 28ter §5 Sv.:** Politie is verplicht zo snel mogelijk het OM te verwittigen.
 - Mogen natuurlijk geen algemene regels schenden: het OM heeft nog altijd de leiding.
 - > Politie kan dus wel vooraf daden stellen (ookal heeft OM de leiding).

- Proactieve recherche
 - **Art. 28bis §2 Sv.:** “Het opsporingsonderzoek strekt zich uit over de proactieve recherche. Hieronder wordt verstaan, met het doel te komen tot het vervolgen van daders van misdrijven, het opsporen, het verzamelen, registreren en verwerken van gegevens en inlichtingen op grond van een redelijk vermoeden van te plegen of reeds gepleegde maar nog niet aan het licht gebrachte strafbare feiten, en die worden of zouden worden gepleegd in het kader van een criminele organisatie [...]”
 - Doelstelling = informatie verzamelen die nuttig is voor later concreet onderzoek
 - Kortom:
 - > Het OO streeft naar opsporing van misdrijven. Maar het is ook mogelijk om een OO te beginnen voor misdrijven die nog niet gepleegd zijn. Preventie is beter dan reactie: misdrijf proberen te voorkomen. We hoeven niet altijd te wachten tot er effectief een misdrijf wordt gepleegd. Kunnen ook zo snel mogelijk ingrijpen wanneer we Bv. weten dat bepaalde mensen een misdrijf gaan plegen.

- > De proactieve recherche wil dus 'toekomstige daders' op voorhand vinden. Dit is mogelijk gemaakt door de proactieve recherche in te voeren in de wet.
 - > Het gaat over misdrijven waarvan men nog niets weet (gaan misdrijven gepleegd worden?) Er moet een redelijk vermoeden bestaan.
- Proactieve VS reactieve recherche:
- 2 criteria proactieve: restrictief
 - Doel = gerechtelijke finaliteit.
 - Doel is het vervolgen van daders.
 - Geen proactieve recherche kan worden opgesteld enkel en alleen maar om informatie te verzamelen.
 - Enkel voor bepaalde zware misdrijven:
 - Criminele organisaties
 - Misdrijven art. 90ter §2-4 Sv.
 - Vereiste: voorafgaande schriftelijke toestemming nodig van: PK/arbeidsauditeur/federale procureur.
 - BOM (bijzondere opsporingsmethoden) zijn mogelijk (Bv. *infiltratie*).
- ⇒ Conclusie: Proactieve recherche = methoden die tot doel heeft misdrijven te vinden waarvan nog geen kennis is.
- Kenmerken OO:
- Geen dwangmaatregelen
 - > Het zijn onderzoeksdaden die de persoonlijke vrijheid van personen inperken (Bv. *bevelen tot aanhouding*) Of onderzoeksdaden die en inbreuk zijn op de privacy (Bv. *telefoontapping of huiszoeking*).
 - > Uitzondering: De situatie van heterdaad (wanneer een persoon wordt gevonden op het moment van het plegen van het misdrijf). Procureurs beschikken dan over bredere bevoegden.
 - > Mini-instructie: Situatie waarbij tijdens het opsporingsonderzoek een bepaalde dwangmaatregel kan worden uitgevoerd naar aanleiding van een toelating van de onderzoeksrechter.
 - Geheim (art. 28quinquies Sv.)
 - > Efficiëntie waarheidsvinding
 - > Eerbiediging vermoeden van onschuld
 - Schriftelijk
 - Niet-contradictoir
 - > Geen debat over aannemen onderzoeksdaden
 - > Geen deelname aan de onderzoeksverrichtingen.
- Art 28quinquies Sv.: Geheim karakter van het OO.
- Efficiëntie waarheidsvinding
 - Eerbiediging vermoeden van onschuld
 - **Beroepsgeheim** (geheim van onderzoek) voor al wie beroepshalve betrokken is bij onderzoek
 - > Bestraft door art. 458 Sw.
 - Uitzonderingen
 - > Kopie van verhoor aan ondervraagde persoon
 - > Persmededelingen door PK of advocaat
 - > Verzoek tot inzage en kopie van dossiers
- Verzoek tot inzage en kopie van dossiers:
- Algemene bepaling: Art. 21bis Sv.: Inzage in het dossier tijdens het opsporingsonderzoek.
 - > Vergelijking Art 61ter Sv.: inzage in het dossier tijdens het gerechtelijk onderzoek.
 - Verzoekschrift van belanghebbenden
 - > En ook van derden ("*In alle andere gevallen...*")
 - Opgelet: recht op verzoek ≠ recht op inzage
 - > OM niet verplicht om op verzoek in te gaan
 - Specifieke procedure voor belanghebbende (§§ 2-9)
 - > Indien het verzoek van een belanghebbende komt, is het OM niet helemaal vrij om te kiezen.
 - > Wie is een belanghebbende: Art 21 lid2: *De in verdenkinggestelde, degene tegen wie de strafvordering is ingesteld, de verdachte, de burgerlijke partij, degene die een verklaring van benadeelde persoon heeft afgelegd, lasthebber, etc.*

- > OM moet dan wel op vraag antwoorden
 - o Ze hebben dan 4 maanden (soms herleid) om te antwoorden.
 - o **Art 21bis §5:** Het OM kan het verzoek weigeren, indien de gronden staan in de limitatieve lijst van weigeringsgronden
 - o Kunnen ook gedeeltelijk op het verzoek ingaan (Bv. een deel van het onderzoek laten inkijken maar niet alles).
 - o Belanghebbende kan een rechtsmiddel indienen tegen een weigering of indien het OM geen antwoord biedt binnen de wettelijke termijn: **Art 21bis §7-8 Sv.:** De kamer van inbeschuldigingstelling moet uiteindelijk een beslissing nemen over de inzage in het dossier.

➤ Niet-contradictoir

- Er is geen debat:
 - > Geen debat over aannemen onderzoeksdaden
 - > Geen deelname aan de onderzoeksverrichtingen
- Houdbaar na beslissing EHRM in Salduz?
 - > *Verdere mogelijkheden ingevoerd voor de verdediging om aanwezig te zijn bij bepaalde onderzoeksdaden: Verdachte heeft recht op een advocaat: garanderen dat verdachten zijn recht op verdediging kan uitoefenen. Maar dit vereist dus ook dat een advocaat aanwezig kan zijn bij de uitoefening van bepaalde onderzoeksdaden (bv. verhoor).*
- Uitzondering: **“strafrechtelijk kort geding” (art. 28sexies Sv.)**
 - > Degene die geschaad wordt door opsporingshandeling m.b.t. goederen kan aan PK opheffing van maatregelen vragen (ook gedeeltelijk).
 - » Kan dus gestart worden door persoon die schaadt wordt door een opsporingshandeling van een speurder (bepaalde opsporingshandelingen (niet allemaal)). Kunnen dan dus vragen een PK om onderzoeksdaad op te heffen.
 - » *Bv. Beslag van 3 laptops en personen in bezit van deze laptops kunnen dus de opheffing van deze maatregelen vragen.*
 - > Het werkt niet preventief: niet “De mogelijkheid dat ze die 3 laptops in beslag nemen”.
 - > De PK kan op een dergelijke vraag ingaan, maar kan ze ook weigeren: 4 weigeringsgronden:
 - o Noodwendigheden onderzoek vereisen maatregel
 - o Rechten partijen of derden kunnen door opheffing in gedrang komen
 - o Opheffing zou gevaar voor personen of goederen opleveren
 - o VBV of teruggave aan rechthebbende voorzien in wet
 - > Indien de vraag wordt afgewezen kan persoon ook nog hoger beroep instellen bij de kamer van inbeschuldigingstelling.

➤ Bescherming recht op goederen

- **Art. 28sexies Sv.: “Strafrechtelijk kort geding”**
- **Art. 28octies Sv.: Vervreemding of teruggave tegen betaling van geldsom.**
 - > Vervreemding = verkoop van in beslag genomen goederen
 - » Enkel vervangbare vermogensvoordelen waarvan de waarde eenvoudig bepaalbaar is
 - » Bewaring zou leiden tot waardevermindering, schade of kosten die onevenredig zijn met hun waarde
 - > Teruggave aan persoon tegen wie inbeslagneming gedaan werd onder betaling van geldsom
 - » PK bepaalt bedrag.

➤ De mini-instructie: Kort gezegd:

- Mini-instructie: is een soort van compromis tussen het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek.
- Manier om enkele ingrijpendere onderzoeksdaden laten verrichten, Zonder dat hiervoor noodzakelijk een gerechtelijk onderzoek voor moet worden opgestart.
- OM kan alles onderzoeken zonder een gerechtelijk onderzoek te starten
- Bepaalde gevallen waarbij het mogelijk is voor speurders om ingrijpende onderzoeksdaden te verrichten
- Moet wel een rechterlijke toelating zijn: dit is de mini-instructie.
- Het OM vraagt aan de onderzoeksrechter de toelating om bepaalde ingrijpende onderzoeksdaden te verrichten.

- Het is geen gerechtelijk onderzoek: De onderzoeksrechter treedt op alleen om een toelating te geven: hij beslist enkel en alleen over de toelating.
- **Art 28septies Sv.:** de Mini-instructie
 - Rechter van het onderzoek v. onderzoeksrechter: moet toestemming geven.
 - Voordeel: meer onpartijdig
 - Nadeel: minder kennis van strafdossier, geen grondig overzicht zaak
 - Mini-instructie (≈ rechter van onderzoek)
- PK vordert dat OR bepaalde onderzoekshandelingen verricht zonder dat dit de instelling van GO impliceert
 - > PK krijgt het dossier terug na de uitvoering van handeling
 - > Tenzij “evocatie” (*autosaisine*) = OR trekt dossier naar zich toe en oefent GO uit (OR heeft ‘evocatierecht’)
 - » Maar niet als OR handeling weigert
- Uitgesloten voor sommige onderzoeksdadens.
 - > Niet alle ingrijpende onderzoeksdadens zijn hierbij mogelijk.
 - > Voor welbepaalde onderzoeksdadens is een gerechtelijk onderzoek altijd nodig (*Bv. huiszoeking, telefoontapping, etc.*).
 - > Uitgesloten voor bepaalde onderzoeksdadens (opgesomd in **Art 28septies**).
 - > Bv.; Bevel tot aanhouding/ Volledig anonieme getuigenis/ Heimelijke zoeking in informaticasystemen.

HET GERECHTELIJK ONDERZOEK (GO)

- Inleiding:
 - Onderzoek dat onderzoeksrechter uitvoert.
 - Het gaat niet meer over opsporing (=opsporingsonderzoek).
 - Gerechtelijk onderzoek: wanneer er mogelijks spraken is van een misdrijf.
 - Is het gerechtelijk onderzoek noodzakelijk:
 - > Neen, niet altijd noodzakelijk.
 - > Wanneer wel noodzakelijk:
 - Bij bepaalde opsporingshandelingen (**art 28septies Sv.**)
 - » Voor deze opsporingshandelingen is een gerechtelijk onderzoek altijd noodzakelijk.
 - Ook altijd verplicht bij misdaden
 - » OM moet noodzakelijk een gerechtelijk onderzoek openen voor Misdaden die niet correctionaliseerbaar zijn (kijken **art 3 wet van verzachtende omstandigheden**).
 - » Misdaden waarvan het OM denkt dat deze niet gecorrectionaliseerd mogen worden (omdat het OM denkt dat er geen spraken is van verzachtende omstandigheden).
 - ↳ Het zijn dus zaken die wel correctionaliseerbaar zijn maar waarbij het OM oordeelt ze niet te correctionaliseren omdat ze vinden dat er geen spraken is van verzachtende omstandigheden.
- Het gerechtelijk onderzoek (GO).
 - **Art. 55 lid 1 Sv.:** “[H]et geheel van de handelingen die ertoe strekken de daders van misdrijven op te sporen, de bewijzen te verzamelen en de maatregelen te nemen die de rechtscolleges in staat moeten stellen met kennis van zaken uitspraak te doen”
 - > Vergelijking OO: het gaat over het opsporen van daders (=GO), en niet over het opsporen van misdrijven (=OO).
 - Veronderstelling: misdrijf bestaat.
 - > Het GO mag beginnen alleen wanneer er een hoogswaarschijnlijkheid bestaat dat er een misdrijf is.
 - GO: de daders duidelijk identificeren, constitutieve bestanddelen misdrijf verduidelijken, bewijzen verzamelen.
 - > Soms kan het OM enkele daders aanduiden en pas nadien een GO starten.
 - > Omdat er bijvoorbeeld een dwangmaatregel nodig is (*Bv. Bevel tot aanhouding: Art 28septies*).
- **Art. 61bis Sv.: inverdenkingstelling**
 - “De onderzoeksrechter gaat over tot de inverdenkingstelling van elke persoon tegen wie ernstige aanwijzingen van schuld bestaan. Deze inverdenkingstelling vindt plaats ter gelegenheid van een verhoor of door kennisgeving aan de betrokkene. Dezelfde rechten als de inverdenkinggestelde geniet eenieder tegen wie de strafvordering wordt ingesteld in het kader van een gerechtelijk onderzoek.”
 - Zodra een GO begint veranderd de positie van de verdachte.

- > Iemand die in het GO de positie inneemt van mogelijke dader, die persoon heeft dan de hoedanigheid tegen wie een GO wordt ingesteld.
- > Het is vergelijkbaar met 'een verdachte' maar deze term wordt gebruikt in het opsporingsonderzoek.
- > In het GO: de persoon is iets meer dan een verdachte, omdat de persoon van enkele bijkomende rechten kan genieten: Het GO is formeler en daarom krijgt persoon enkele bijkomende rechten.
- Wat mag er gebeuren tijdens het GO:
 - > Inverdenkingstelling: formele kennisgeving aan de person, een officieel bericht aan de verdachte: dat een formeel (gerechtelijk)onderzoek tegen hem loopt (**Art 61bis**).
 - > Dit gebeurt normaal tijdens een verhoor of via een formele kennisgeving aan de betrokkene.
 - > **In art 61bis lid2**: Staat van welke rechte de persoon geniet.
- Facultatief karakter van het GO
 - Facultatief
 - > **Art. 47 Sv.:** OM "kan vorderen" (is het dus niet verplicht)
 - > **Art. 64 Sv.:** klachten "kunnen ... worden doorgegeven" aan OR
 - > Kunnen zaak ook op een andere manier behandelen:
 - » Mogelijke seponering van zaak door OM
 - » Mogelijke rechtstreekse dagvaarding
 - » Voor politie- en correctionele zaken (**art. 145 en 182 Sv.**)
 - Verplicht
 - > GO verplicht voor niet-gecorrectionaliseerde misdaden
 - > Voor onderzoeksdaden opgesomd in **art 28septies** (waarvoor de mini-instructie nooit mogelijk is).
 - > GO niet mogelijk voor overtredingen: m.u.v. samenhangende overtredingen.
- Saisine OR (= instelling SV).
 - Het openen van een gerechtelijk onderzoek: betekend dat het OM de onderzoeker (OR) vordert.
 - > Mat andere woorden: Er is een saisine van de onderzoeker.
 - > Saisine: betekend dat de zaak aanhangig gemaakt wordt bij de OR.
 - Het is een formele officiële akte (van het OM).
 - > Of ook eventueel door de burgerlijke partij (= Slachtoffer die burgerlijke partijstelling doet bij wijze van actie).
 - Omdat het een formele officiële akte is, moet het dus bepaalde vereiste respecteren.
 - > Vraag: OR verzoeken om een GO te starten/ te openen.
 - > Moet bij de vraag ook benadrukken om welk misdrijf het gaat: feitelijke situatie moet omschreven worden in saisine (kleine omschrijving van de feiten omvatten).
 - Mogelijk dat: later Het OM een aanvullende vordering doet.
 - > Er kan nog een tweede vordering zijn met betrekking tot feiten die verbonden zijn met de andere eerste vordering (*Bv. Er was niet alleen spraken van diefstal met geweld, maar ook nog van verkrachting*).
 - > Uitzonderlijk kan het ook gebeuren indien zaken uit de eerste vordering uit een tweede vordering duidelijker moeten gemaakt worden.
 - Specifieke vereisten voor de burgerlijke partij stelling:
 - > Kan niet vergeleken worden met een gewone klacht: Er moet meer zijn dan een gewone klacht: persoon moet aangeven dat hij slachtoffer is en vergoed wil worden voor de schade die hij heeft geleden (vragen van een schadevergoeding).
 - > Bij initiatieven van de bp-stelling wordt het OM ook altijd geïnformeerd (**Art 70 Sv.**).
 - > Wat vaak gebeurd in de praktijk: het OM neemt zijn initiatief nadat het slachtoffer een bp-stelling heeft gedaan (Om te garanderen dat strafvordering blijft lopen (indien bp-stelling onontvankelijk wordt verklaard)).
 - Uitzonderlijk:
 - > De onderzoeker die ambtshalve een GO opent = Geval van **autosaisine**: de rechter vordert zichzelf.
 - > Kan gebeuren bij:
 - » Heterdaad
 - » De mini-instructie (geen evocatierecht als hij het verzoek van het OM weigert: bij een weigering mag de OR zijn evocatierecht niet uitoefenen).
- Gevolgen van de instelling van een GO:
 - Rechtstreekse dagvaarding in politie- en correctionele zaken niet meer mogelijk.
 - > OM mag de persoon niet meer rechtstreeks dagvaardingen voor de politierechtbank of correctionele rechtbank.

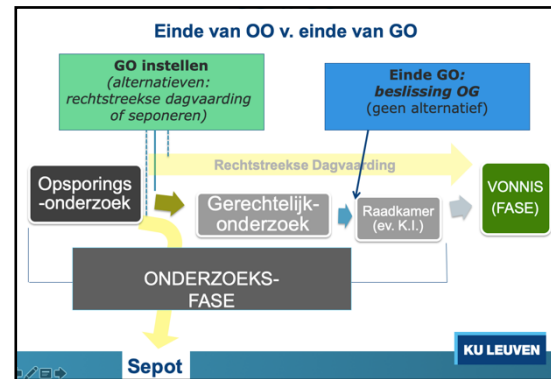
- > On-Ontvankelijkheid van rechtstreekse dagvaarding: De keuzen werd gemaakt om het misdrijf te vervolgen via de opening van een GO. Zodra een weg gekozen is (GO) is de andere weg (rechtstreekse dagvaarding) niet meer mogelijk.
- Geen mogelijkheid meer om zaak te seponeren
 - > OM verliest recht om de zaak te seponeren. Misdrijf wordt vervolgd, moet een gerechtelijk antwoord op de zaak komen.
- Geen beoordeling meer van opportuniteit
 - > *Bv. Misdrijf is te klein, valt niet meer onder prioriteiten, etc.*
 - > Wanneer een GO aan de gang is wordt er niet meer gesproken van poortuniteit.
- Een rechter moet zich over de zaak uitspreken
 - > Meerdere rechters: GO impliceert het optreden van meerdere gerechten en deze zullen zich dus allen moeten uitspreken.
 - » Uitspraak van een onderzoeksgerecht: Raadkamer (eventueel de kamer van inbeschuldigingstelling).
 - » Uitspraak enkel inzake technische redenen (bewijzen, feiten, juridische kwalificatie).

➤ Einde van het GO:

- Het GO eindigt formeel: zodra OR zijn werk heeft gedaan.
- OR stuurt het dossier naar het OM die vordert de raadkamer om de rechtspleging te laten beginnen.
- Bij het begin van de rechtspleging stop het dus.

➤ OR & GO: Taken van de onderzoeksrechter:

- Hij heeft de Leiding (en verantwoordelijkheid).
- Taak: **Waarheidsvinding**: OR moet de waarheid vinden.
 - > Onderzoeksverrichtingen die nuttig zijn uitvoeren.
- OR is een neutraal figuur:
 - > Is verplicht gegevens te verzamelen *à charge et à décharge*
 - > Hij is dus onpartijdig.
- Hij mag gebruik maken van dwangmaatregelen (indien ze noodzakelijk en proportioneel zijn).
- Moet er ook op toekijken dat de bewijsverzameling op een juiste, correcte en wettelijke manier gebeurd.
 - > Waken over de wettigheid van bewijsmiddelen en loyale verzameling
 - > Geen verboden middelen (*bv. verhoor verdachte zonder advocaat, huiszoeking tussen 21u en 5u, afluisteren voor misdrijf niet in lijst*)
 - > Geen middel dat onverenigbaar is met ambt OR (*bv. afluisteren in gevangenis na provocatiemaneuvres*)
 - > Niet recht van verdediging in gedrang brengen.

➤ Verantwoordelijkheid en rol OR

- OR = Rechter in rechtbank van eerste aanleg die met GO wordt belast
 - > Onverenigbaarheid met behandeling zaak in vonnisfase
 - > **Art. 56 §1 lid 3 Sv.:** handelingen die behoren tot gerechtelijke politie, opsporingsonderzoek en gerechtelijk onderzoek
- Onafhankelijkheid en onpartijdigheid:
 - > Enkele regels die dit waarborgen:
 - » OR kan later niet voor hetzelfde feit optreden in de vonnisfasen.
 - » OR kan alleen handeling van onderzoek doen.
 - > Balans in evenwicht tussen vervolgende partij en verdediging (ondanks/vanwege geen wapengelijkheid)
- Bevoegdheid:
 - > *Ratione materiae*: alle zaken waarvoor GO wordt ingesteld
 - > *Ratione loci*: er zijn meerder OR in België, hoe weten we welke OR er bevoegd is? 3 criteria:
 - o OR van de plaats waar het misdrijf heeft plaatsgevonden (*Bv. persoon wordt dood teruggevonden in Leuven en men denkt dat het een moord is, dan is OR van Leuven bevoegd*).
 - o OR van de plaats waar de verdachte werd gevonden.
 - o OR van de plaats waar de verdachte woont.
 - > Maar ook handelingen buiten arrondissement
 - OR is een rechter die werkt in een welbepaald arrondissement (*Bv. OR van Leuven werkt in het arrondissement Leuven*). Maar als de nood kan bestaan dat een onderzoekshandeling buiten het arrondissement moet worden verricht (*Bv. huiszoeking in Hasselt*). Dan kan de OR eventueel verplaatsen

naar een ander arrondissement (of eventueel vragen aan een andere OR (collega) om de onderzoeksdaad uit te voeren).

- Bepaalde OR die een bijzondere specialisatie hebben: OR gespecialiseerd in terroristische misdrijven.
- Niet tegen personen met immuniteit
 - > Personen die van een bepaalde immuniteit genieten (*Bv. Parlementsleden*), is het niet mogelijk.

➤ Taak OR

- Leiding GO: maar OM blijft verantwoordelijk voor uitoefening van SV
- OR heeft een **Onderzoeksverplichting**:
 - > Kan een onderzoek niet weigeren (als saisine van het OM/BP correct is).
 - > De OR is verplicht de feiten te onderzoeken.
 - > OR bepaald wel welke handelingen hij wil verrichten en welke niet.
 - » OM kan wel advies geven (*Bv. Zou persoon X verhoren en het toestel van persoon Y af luisteren*).
 - » Maar er is geen verplichting van OR om op de verzoeken van het OM in te gaan.
 - » Gemotiveerd 'strijdig bevel' = indien er een conflict ontstaat omdat de OR niet ingaat op het advies van het OM met betrekking tot de onderzoeksdaaden.
 - » Ene zegt iets en de andere zegt iets anders. Daar zijn geen specifieke regels voor om dergelijke conflicten op te lossen. Om kan wel in beroep gaan tegen 'strijdig bevel'.
- Wat indien OR niets doet: bij blijft **inactief**:
 - > Er is geen rechtstreeks rechtsmiddel dat kan worden ingezet.
 - > Er is wel een vorm van controle door de kamer van inbeschuldigingstelling.
 - » Verzoekschrift mogelijk aan KI door partijen (**Art 136 en 136bis Sv.**): KI kan onder bepaalde voorwaarden Adiëren (vorderen) om te controleren of de OR effectief inactief is zonder enige reden.
 - > Maar het is wel mogelijk dat OR niets doet omdat hij vindt dat er niets is om te doen
 - » *Bv. OR vindt dat er helemaal geen misdrijf is, vind geen enkele onderzoekshandelingen nuttig of nodig.*
 - » Dat is dus mogelijk. In dat geval zal de OR onmiddellijk het onderzoek afsluiten en naar het OM sturen.
 - » Afsluiting van onderzoek door RK als zaak klaar is voor een beslissing.

➤ Omvang saisine OR

• Saisine m.b.t. feiten

- Beperkt tot feiten die in aanhangigmaking aangegeven zijn.
 - > OR wordt gevorderd met een saisine en deze moet dus een kleine omschrijving van de feiten bevatten. De bevoegdheid van de OR blijft beperkt tot de feiten die in deze saisine staan.
- Geen zelfstandige uitbreiding (aanvullende vordering OM nodig)
 - > OR mag de feiten niet uitbreiden. (*Bv. saisine m.b.t. diefstal met geweld: de OR mag niet verdere feiten aanvullen (geen zelfstandige uitbreiding) wanneer bijvoorbeeld aan het licht komt dat de vrouw ook verkracht werd*). Alleen het OM lag een dergelijke uitbreiding doen d.m.v. een aanvullende vordering.
 - > Waarom bestaat deze regeling: OM is alleen bevoegd om het strafrechtelijk beleid uit te voeren. De OR zijn niet bevoegd om het strafrechtelijk beleid uit te voeren. Het zou een schending van het werk van de verschillende instanties inhouden. Alles dat met vervolging te maken heeft, heeft te maken met de uitoefening van het strafrechtelijk beleid en is alleen het OM dat daarmee bezig kan zijn en de OR niet.
- Maar mogelijks komen nieuwe feiten aan het licht
 - > Kennisgeving aan OM door OR als deze misdaden of wanbedrijven zijn (**art. 56 §1 lid 6 Sv.**)
 - » OM beslist dan of ze een nieuwe aanvullende vordering zullen instellen of niet.
 - > OR: geen GO-bevoegdheid maar mogelijk handelingen te verrichten van gerechtelijke politie of opsporingsonderzoek.

• Saisine m.b.t. personen

- Tegen onbekenden of bepaalde personen.
 - > Saisine moet feiten omschrijven, maar kunnen ook namen van welbepaalde personen aangeven (is niet verplicht).
- Geen beperking voor OR: kan onderzoek richten op eender welke persoon (maar uitz.)
 - > Indien men in de saisine de naam of namen van personen geeft zijn deze niet vindend voor de OR.
 - > Er is geen beperking van de bevoegdheid van de OR.
 - > *Bv. OM denkt dat Paul het misdrijf heeft gepleegd. OR is niet beperkt om enkel Paul te onderzoeken maar kan iedereen nog steeds onderzoeken.*
- Geeft wel bepaalde rechten aan met naam vermelde personen.

⇒ Onderzoeksrechter is dus vrij wat de personen betreft, maar niet vrij wat de feiten betreft.

- Nominatieve SV of BP-stelling
 - Vordering van OM & BP-stelling kunnen bepaalde persoon/personen aanduiden
 - > “Personen tegen wie de strafvordering wordt ingesteld in het kader van een gerechtelijk onderzoek”
 - > Indien een naam van een bepaalde persoon wordt aangeduid in de saisine spreken we van een nominatieve strafvordering of nominatieve burgerlijke partijstelling.
 - **Art. 61bis lid 2 Sv.:** Zelfde rechten als inverdenkinggestelde
 - > Hoewel wetboek geen uitdrukkelijke informatieplicht voorziet (zoals in art. 61bis lid 1 Sv. voorzien is voor inverdenkingstelling), moet kennisgeving als verplicht beschouwd worden (conforme interpretatie)
- Kenmerken van het GO:
 - Schriftelijk
 - > Controle regelmatigheid
 - > Gebruik als bewijs in vonnisfase
 - > Geen uitzonderingen
 - Geheim
 - > **Art. 57 Sv.**
 - > Niet absoluut: uitzonderingen
 - Niet-contradictoir
 - > Uitzonderingen
- Geheime karakter van het GO
 - Redenen geheim (zoals in OO):
 - > Beschermt efficiëntie onderzoek (belangrijkste)
 - > Eerbiediging vermoeden van onschuld
 - > Beschermt onderzoek tegen mediadruk en vermijdt publieke sensatiezucht
 - Geheimhoudingsplicht = **art. 57 Sv.**
 - > Tegen wie: Iedereen, maar niet tegen OM
 - > Wie is verplicht om geheim te houden?
 - » Personen die beroepshalve kennis krijgen van GO-gegevens (OR, OM, griffiers, etc.)
 - » Niet-rechtstreeks belanghebbenden en derden (ook journalisten)?
 - » Advocaten?
 - Geheim niet absoluut: “*behoudens de wettelijke uitzonderingen*”
- Geheim: uitzonderingen
 - Kopie van verhoor ondervraagde persoon (**art. 57 §2 Sv.**)
 - Recht op kennisname dossiers voor aangehoudene (*infra*)
 - Verzoek tot inzage en kopie van dossiers door partijen en andere bepaalde personen
 - > **Art. 61ter §1 juncto 21bis lid 2 Sv.**
 - Persmededelingen
- Verzoek tot inzage en kopie van dossiers
 - **Art. 61ter §1 juncto 21bis lid 2 Sv.:** Verzoekschrift van partijen en andere bepaalde personen
 - Opgelet: **recht op verzoek** ≠ recht op inzage.
 - OR kan het verzoek afwijzen = **art. 61ter §3 Sv.:** lijst van gronden:
 - Wanneer vereist door noodwendigheden onderzoek
 - Wanneer gevaar voor personen of ernstige schending van hun privéleven
 - Wanneer verzoeker geen rechtmatige beweegreden heeft tot raadplegen
 - Hoger beroep bij KI tegen weigering of toelating mogelijk (**art. 61ter §5 Sv.:** schorsing als gevolg)
 - OR kan ook gedeeltelijke inzage of kopie toelaten
 - > M.b.t. deel van dossier waarvoor de verzoeker een belang kan doen gelden
 - Gebruik inlichtingen slechts in het belang van zijn verdediging en zonder inbreuk op vermoeden van onschuld en rechten van derden.
 - > *Bv. Slachtoffer dat inzage krijgt in dossier mag info enkel gebruiken in zijn verdediging. Mag niet vervolgens naar een journalist gaan en alles vertellen, dat is natuurlijk misbruik.*
 - > Vormen van misbruik zijn strafbaar via **art. 460ter Sw.**

- Niet-contradictoir
 - GO = onderzoek uitgeoefend door OR → OM altijd op de hoogte.
 - Private partijen geen recht om aan onderzoek deel te nemen.
 - > Geen recht om te debatteren over het nemen van onderzoeksdadens.
 - > Geen recht om deel te nemen aan de onderzoeksverrichtingen
 - Maar uitzonderingen mogelijk:
 - o Partijen mogen een verzoek tot bijkomend/aanvullend onderzoek indienen (*art. 61quinquies Sv.*)
 - » Ze mogen aan de OR vragen om bepaalde onderzoeksdadens te stellen.
 - o Aanvechten maatregelen m.b.t. goederen.
 - » SR kort geding (opheffing onderzoekshandelingen die rechten op goederen schaden, *art. 61quater Sv.*)
 - » Gelijkaardige regels als in *art. 28sexies Sv.* bij OO
 - » Vervreemding en teruggave (*art. 61sexies Sv.*)

- Aanvullend/bijkomend onderzoek:
 - *Art. 61quinquies Sv.*
 - Titularis: wie kan z'n verzoek doen:
 - > Inverdenkinggestelde (en gelijkgestelde persoon die nominatief genoemd is in vordering of BP-stelling)
 - > BP (= Niet: benadeelde persoon/ slachtoffer die zich niet BP stelt, heeft geen recht om een verzoek te doen).
 - Onderwerp: Elke handeling die de OR kan (laten) verrichten en die tot volledigheid van strafdossier bijdraagt.
 - > Vragen dus aan OR om bepaalde handelingen te verrichten die nuttig zouden zijn om feiten te onderzoeken.
 - **Verzoekschrift**
 - Afwijzing: niet noodzakelijk voor waarheidsvinding of maatregel nadelig voor onderzoek.
 - > OR is dus niet verplicht om op verzoek in te gaan.
 - Beroep mogelijk: bij KI
 - > Verzoekende partij kan in beroep gaan bij de kamer van inbeschuldigingstelling (= KI is een soort van 'hof van beroep' tijdens een GO).

LES 21: Onderzoeksdad

Onderzoeksdad

- Onderzoeksdad (=OD).
 - Wat gebeurt er concreet juist in het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek: men stelt onderzoeksdad.

<i>Opsporingsonderzoek (OO)</i>	<i>Gerechtelijk onderzoek (GO)</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Geen dwangmaatregelen: ⇒ Tenzij bij heterdaad ⇒ Tenzij via mini-instructie. 	<ul style="list-style-type: none"> - Dwangmaatregelen zijn mogelijk in functie van de waarheidsvinding.

- OD zijn daden/handelingen die het mogelijk maken informatie te verzamelen over een welbepaald feit. Deze daden kunnen wel van een verschillende aard zijn:

- Soorten onderzoeksdad.
 - **OD zonder inbreuk op fundamentele rechten**
 - > *Bv. Een PV, een plaatsbezoek, etc.*
 - **OD met inbreuk op fundamentele rechten**
 - > *Bv. Bij een Dwangmaatregel, Huiszoeking, etc.*
 - > Hieronder kunnen we nog een onderscheid maken naargelang de **verschillende fundamentele rechten** die aan bod komen:
 - Inbreuk op **recht op persoonlijke vrijheid** (*Bv. Arrestatie*).
 - Inbreuk op **recht op privacy** (*Bv. Huiszoeking*).
 - Inbreuk op **recht op eigendomsrecht** (*Bv. Beslag*).
 - De wetgever stelt voor elke onderzoeksdaad regels op: deze procedurele regels zijn de limieten van de bevoegdheden van de speurders.
 - > *Bv. Arrestatie: als wetgever niets zou zeggen over arrestatie, dan zou het gevaar groot zijn voor willekeur.*
 - De bevoegdheden mogen nooit willekeurig of onproportioneel worden gebruikt. Het is dus belangrijk da er wettelijke regels/limieten opgesteld zijn.
 - De regels zijn ook afhankelijk van de fundamentele rechten.
 - > *Bv. Regels over de inbeslagname zijn minder streng dan die over de afname van de persoonlijke vrijheid.*

- Overzicht van de verschillende onderzoeksdad.
 - Uitgangspunt wetgever: deze lijst is niet exhaustief: er kunnen ook nog andere daden worden gesteld dan gene die hier worden opgesomd.
 - Het is namelijk niet zo dat als OD niet in wetboek staan, ze verboden zijn. Maar gene die in de wet staan zijn normaliter.
 - ⇒ Al deze onderzoeksdad worden vervolgens een voor een besproken

- Proces-verbaal
- Ontvangen van klachten en aangiften
- Verhoor
- Maatregelen inzake telecommunicatie
- BOM
- Plaatsbezoek
- Inkijkoperatie
- Huiszoeking
- Beslag
- Aanstelling van een deskundige
- DNA-onderzoek
- Fouillering
- Onderzoek aan het lichaam
- Onderscheppen en openen van post
- Inwinnen bankgegevens

HET PROCES-VERBAAL (PV).

- Een proces verbaal:
 - = **Officiële akte** van een wettelijk bevoegde officier of agent van gerechtelijke politie, die strekt tot het bewijs van een misdrijf, en ofwel de vaststelling van bepaalde feiten, ofwel de verklaringen van bepaalde personen, met eventueel aanvullende inlichtingen en met inbegrip van de gedane opsporingen, inhoudt.
 - > Het is voor een deel een onderzoeksdaad en ook een manier van de onderzoeksdaden op te nemen: De PV neemt namelijk op wat er wordt gedaan tijdens een onderzoek (*Bv. OR heeft een huiszoeking uitgevoerd: dan wordt hiervan een PV opgesteld*). Het is dus een officiële acte die bepaalde feiten vastlegt (*soms worden er enkele aanvullende beschrijvingen opgenomen (Bv. details in verband met de reactie van de persoon, de woonsituatie van de persoon bij een huiszoeking, etc.)*).
 - = **Officieel schriftelijk verslag**.
 - > Wat in de PV staat wordt beschouwd als waar.
- Regel
 - PV wordt opgenomen in de taal van de streek.
 - > Bv. Verkeersmisdrijf in Namen: de bestuurder is een Vlaming maar Namen is Franstalig dus PV zal in het Frans worden opgesteld.
 - Indien persoon de taal van de streek niet spreekt: **Ars. 47bis, §6, lid 4 Sv.**

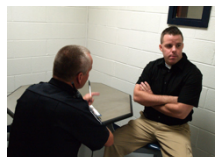
HET ONTVANGEN VAN KLACHTEN EN AANGIFTEN.

- Het ontvangen van klachten en aangiften
 - Herinnering: klacht = aangifte van slachtoffer.
 - Deze worden ook opgenomen in een PV.
- Naamloze of anonieme aangifte
 - Aangever is onbekend of heeft gevraagd naam niet te vermelden.
 - > Het is namelijk mogelijk om namen niet op te nemen.
 - Niet ongeldig (=geldig).
 - > Kan worden gebruikt: OM oordeelt vrij welk gevolg
 - > Vormvereisten aangifte niet op straffe van nietigheid
 - Geen schending eerlijk proces
 - > De anonieme aangifte houdt geen schending van een eerlijk proces in; tenminste totdat de aangifte alleen voor het OO wordt gebruikt.
 - > Indien de anonieme aangifte wordt gebruikt om een persoon te veroordelen is het wel een schending van het eerlijk proces.
 - ≠ Anonieme getuigenis
 - > Onderscheid anonieme aangifte en anonieme getuigenis: anonieme getuigenis kan wel gebruikt worden om een persoon te veroordelen (maar een anonieme aangifte dus niet).

⇒ Geeft geen vormvereiste.

HET VERHOOR.

- Het verhoor:
 - Is een zeer belangrijke onderzoeksdaad.
 - Wat: Situatie waarbij speurder een vraag (vragen) stelt aan een persoon waarvan verwacht wordt dat deze antwoord geeft (= Vraag-en antwoordsituatie).
 - Dit hoeft niet persé door te gaan op een politiekantoor kan *bv. ook op straat, bij persoon thuis, etc.*
 - Soms komen er situaties voor waarbij het niet helemaal duidelijk is of het nu een verhoor is of niet:
 - > Bv. Politie die persoon begint te spreken op straat.
 - > Er kunnen soms grijze zones zijn.
 - > Ruime interpretatie van het begrip hanteren: elke keer een persoon een verklaring aflegt voor een politieagent (formele overheid) is er sprake van een verhoor.
 - » Waarom deze ruime interpretatie hanteren: er zijn rechten die gekoppeld worden aan het verhoor. Deze rechten zijn ook belangrijker geworden na het Salduz-arrest.

- Het verhoor:
 - Wat is het doel van een verhoor:
 - > De waarheid vinden: een ware uiteenzetting van de feiten.
 - > Het gaat niet om een bekentenis af te dwingen: het is niet de bedoeling om mensen te doen bekennen.
 - Met respect voor fundamentele rechten van de verdachte, vooral:
 - > Recht op fysieke en psychische integriteit.
 - > Zwijgrecht
 - > Recht op bijstand van een advocaat.

- Pre- en Post-Salduz
 - Salduz-wet (gedeeltelijk vernietigd door GwH).
 - > Salduz heeft een soort kleine revolutie gestart: heeft voor verschillende wetswijzigingen gezorgd in verschillende landen.
 - Nieuwe wet met aanpassingen
 - Richtlijn EU 2013/48
 - Nog een nieuwe wet: wet 21 november 2016 – Salduz *bis*.

- EHRM Salduz VS Turkije: Kleine samenvatting van Salduz:
 - Feiten:
 - > Minderjarige Koerd wordt aangehouden
 - » Medeplichtigheid aan criminele organisatie (illegale betoging ter ondersteuning van illegale organisatie, PKK)
 - > Verhoor zonder advocaat
 - > Verklaringen over deelneming aan betoging, spandoeken en slogans
 - > Vonnis: verdachte meldt gedwongen bekentenis en herroept bekentenis (geen deelneming aan betoging, geen spandoek)
 - > Verklaring gebruikt om persoon te veroordelen
 - Conclusie:
 - > Recht op bijstand van advocaat = fundamenteel recht
 - » Nationale wetgever verantwoordelijk om vorm aan dit recht te geven
 - > Recht op toegang tot een advocaat vanaf eerste verhoor, tenzij dringende en buitengewone gevallen

⇒ Ook het EHRM nam het op als een essentieel recht!

- Verhoor post-Salduz-wet:
 - Het wetboek van strafvordering werd hierdoor ook gewijzigd.
 - **Art. 47bis Sv:** onderscheid 4 hoedanigheden:
 - o **De Niet-verdachte**
 - o **Vrije verdachte die geen vrijheidsstraf riskeert.**
 - o **Vrije verdachte die een vrijheidsstraf riskeert.**
 - o **Van vrijheid genomen verdacht.**
 - **Art. 47bis §1:** regels van toepassing op verhoren niet-verdachten
 - **Art. 47bis §2:** regels van toepassing op verhoren van vrije verdachten
 - **Art. 47bis §4:** regels van toepassing op verhoren van verdachten die van hun vrijheid benomen zijn

- Wet 21 november 2016: Wet betreffende bepaalde rechten van personen die worden verhoord:
 - Gepubliceerd op 24 november 2016
 - Inwerkingtreding 27 november 2016
 - > *Tempus regit actus:* Onmiddellijk toepasbaar op alle verhoren vanaf 27 november
 - Omzetting Richtlijn 2013/48/EU
 - Herformulering regels en rechten van verhoor (vooral van verdachten)
 - > Herformulering **artikel 47bis Sv.**
 - > Herformulering **artikelen 2bis en 16 WVH** en invoering **art. 24bis/1**
 - Invoering recht verdachte (en advocaat) op bijwoning plaatsbezoek
 - > Herformulering **artikel 62 Sv.**
 - Nieuwe regels en rechten i.v.m. Europees aanhoudingsbevel.
 - ⇒ Het is een kleine samenvatting van wat de recente wet heeft gedaan/veranderd.

- Nieuwe structuur **Art. 47bis Sv.**
 - Belangrijk om te weten wa de rechten nu juist zijn in combinatie met de hoedanigheid van de persoon.
 - Art. 47bis §6 Sv.: Regels die van toepassing zijn op alle verhoren.

Art. 47bis §1 Sv.	Art. 47bis §2 Sv.	Art. 47bis §4 Sv.
= Verhoor van niet-verdachten <ul style="list-style-type: none"> ↳ Kennis feiten ↳ 5 mededelingen 	= Verhoor verdachten <ul style="list-style-type: none"> ↳ Kennis feit ↳ 8 mededelingen 	= Verhoor van de vrijheid benomen verdachte.

- Recht op advocaat?
 - Wat betekend het wanneer een persoon recht heeft op een advocaat: enkele belangrijke elementen:
 - Recht op vertrouwelijk gesprek (voor verhoor) (*kan ook telefonisch*).
 - Recht op bijstand van een advocaat (tijdens het verhoor).
 - Recht op informatie over bijstand en vertrouwelijk gesprek
 - » De politie moet je informeren over uw rechten van hierboven.

⇒ De hoedanigheid van de persoon is vooral belangrijk bij de uitoefening van het recht tot bijstand van een advocaat tijdens het verhoor.

- Figuren omzendbrief COL 8/2011: **4 types van Salduz-verhoor:**
 - Er zijn 4 types van hoedanigheden die in combinatie staan met 4 types van Salduz-verhoren
 - Elk type van verhoor heeft welbepaalde regels: regels die gemeenschappelijk zijn (*Bv. Beknopte mededeling van de feiten waarvoor persoon bevroegd wordt*), maar er zijn enkele regels die ook specifiek zijn aan het type verhoor.
 - > Salduz IV-verhoor waar meeste en grootste rechten herkend worden: bescherming is daar het grootst.

Verhoor van niet-verdachte.	= Salduz I - verhoor
Verhoor vrije verdachte voor misdrijven waarvoor geen vrijheidsstraf kan worden opgelegd.	= Salduz II - verhoor
Verhoor vrije verdachte voor misdrijven waarvoor wel vrijheidsstraf kan worden opgelegd.	= Salduz III - verhoor
Verhoor van vrijheid benomen verdachte.	= Salduz IV - verhoor

➤ Mededelingen:

Hoedanigheid	Artikel	Salduz type	Bij begin van het verhoor enkele mededelingen:
Niet-Verdachte	Art. 47bis §1 Sv.	Salduz I-type	1. Recht op kennis van feiten 2. Recht op grondig verslag (alle vragen en antwoorden in gebruikte bewoordingen). 3. Recht op opsporingshandelingen of ander verhoor te vragen (<i>ondervragende autoriteit is niet verplicht hierop in te gaan</i>). 4. Verklaringen kunnen als bewijs worden gebruikt 5. Recht om zichzelf niet te beschuldigen (<i>zwijgrecht licht</i>) 6. Recht om documenten te gebruiken.
Vrije verdachte zonder risico op vrijheidsstraf	Art. 47bis §2 Sv.	Salduz II-type	Bovenstaande mededelingen (1,2,3,4,5,6) + 7. Recht om te zwijgen (<i>zwijgrecht zwaar</i>). 8. Recht om te gaan en staan waar hij wil. + Schriftelijke verklaring (letter of rights)
Vrije verdachte met risico op vrijheidsstraf	Art. 47bis §2 Sv.	Salduz III-type	Bovenstaande mededelingen (1,2,3,4,5,6,7,8) + 9. Recht op vertrouwelijk gesprek met en bijstand van een advocaat tijdens het verhoor (<i>maar verdachte is zelf verantwoordelijk voor deze bijstand</i>). + Schriftelijke verklaring.
Van vrijheid benomen verdachte	Art 47bis §4 Sv.	Salduz IV-type	Bovenstaande mededelingen buiten 8. (1,2,3,4,5,6,7) + (9) Recht op vertrouwelijk gesprek met en bijstand van een advocaat tijdens het verhoor (<i>overheid is hier verantwoordelijk voor de bijstand</i>). + Schriftelijke verklaring.

- Wijziging van hoedanigheid:
 - Wat indien persoon die werd verhoord in eerste instantie niet werd verdacht maar na het verhoor wel:
 - **Art 47bis §6, 5 Sv.:** "Indien tijdens het verhoor van een persoon, die aanvankelijk niet werd verhoord als verdachte, blijkt dat er elementen zijn die laten vermoeden dat hem feiten ten laste kunnen worden gelegd, dan wordt hij ingelicht over de rechten die hij heeft ingevolge § 2 en, in voorkomend geval, § 4 en wordt hem de in § 5 bedoelde schriftelijke verklaring overhandigd."
- Recht op een advocaat?
 - **Niet-verdachte:**
 - > Geen recht *strictu sensu* (maar **art. 47bis § 6, 5 Sv.**)
 - » Maar geen verzet indien advocaat bij verhoor (algemeen recht van bijstand).
 - **Vrije verdachte – geen risico op vrijheidsstraf:**
 - > Geen recht *strictu sensu*
 - » Maar geen verzet indien advocaat bij verhoor (algemeen recht van bijstand).
 - **Vrije verdachte – risico op vrijheidsstraf:**
 - > Recht op vertrouwelijk gesprek + bijstand van advocaat
 - » Tenzij schriftelijke uitnodiging (vermoeden)
 - ↳ Op basis van de uitnodig, gaat de politie er wel al van uit (vermoeden) dat er al een gesprek heeft plaatsgevonden voor het verhoor. Indien dit niet zo is, wordt het verhoor verplaatst.
 - » Tenzij afstand (niet voor minderjarigen)
 - **Van vrijheid benomen verdachte:**
 - > Recht op vertrouwelijk gesprek + bijstand advocaat
 - » Tenzij advocaat te laat (meer dan 2 uur)
 - » Tenzij overmacht
 - » Tenzij afstand (*niet voor minderjarigen*)
 - » Tenzij bijzondere omstandigheden en dwingende redenen
- Verandering rol van advocaat tijdens het verhoor:
 - Vóór nieuwe wet: Rol van advocaat tijdens verhoor louter passief
 - Nu actieve rol: advocaat kan:
 - o Vragen bepaalde onderzoeksdaden te stellen
 - o Opmerkingen maken over onderzoek en verhoor
 - o Verhoor onderbreken voor nieuw vertrouwelijk gesprek
 - o Verduidelijking vragen
 - o Zelf vragen stellen?
 - Verboden:
 - o Niet antwoorden i.p.v. cliënt
 - o Verhoor hinderen
 - Doelen bijstand:
 - (a) Eerbiediging recht zichzelf niet te beschuldigen en zwijgrecht;
 - (b) Controle over wijze van verhoor (bv. ongeoorloofde druk of dwang);
 - (c) De kennisgeving van bedoelde rechten van verdediging en regelmatigheid van het verhoor.
- Salduz III: Recht op advocaat
 - **Vrije verdachte wordt schriftelijk uitgenodigd**
 - > Uitnodiging omvat mededeling feiten + rechten
 - > Gebrek aan informatie? (zie *infra*)
 - **Vrije verdachte niet schriftelijk uitgenodigd (of onregelmatig uitgenodigd).**
 - > Informatie over rechten
 - > Mogelijkheid uitstel
 - **Vrije verdachte die vrijheidsstraf riskeert en schriftelijk uitgenodigd is**
 - > Vermoeden vertrouwelijk overleg te hebben gepleegd met een advocaat en de nodige maatregelen te hebben genomen (niet voor minderjarigen)
 - > Verschijnt zonder advocaat = afstand
 - > Wel plicht voor ondervragende autoriteit om aan het zwijgrecht (zwaar en licht) te herinneren indien geen advocaat.

- **Afstand:**
 - Afstand is mogelijk
 - > Nooit voor minderjarigen
 - > Herroepbaar (kan worden herroepen)
 - Vrije verdachte die vrijheidsstraf riskeert en schriftelijk uitgenodigd is
 - > Vermoeden vertrouwelijk overleg te hebben gepleegd met een advocaat en de nodige maatregelen te hebben genomen (niet voor minderjarigen)
 - > Verschijnt zonder advocaat = afstand
 - Vrije verdachte die vrijheidsstraf riskeert zonder schriftelijke uitnodiging + van vrijheid benomen verdachte
 - > Schriftelijke afstand.

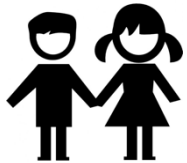
- **Sanctionering:**
 - **Art. 47bis § 6, 9) Sv.:** Geen gebruik
 - Beperkt toepassingsgebied: (Wel **Art 32 V.T.Sv.** Toepasbaar).
 - (1) Voor Salduz-bepalingen, niet voor andere aspecten.
 - Dus: gevallen waarin geen info over voorafgaand overleg/bijstand, dan wel geen effectief voorafgaand overleg/bijstand
 - Sanctionering heeft enkel betrekking op de Salduz regel, niet op andere aspecten.
 - (2) Tegen verdachte
 - “Tegen een persoon ... op verklaringen die hij heeft afgelegd”
 - Gebruik tegen andere personen (*bv. mededaders/medeplechtigen*) mogelijk
 - ↳ Recht op bijstand advocaat = persoonlijk
 - ↳ Tenzij belastende verklaringen ook t.a.v. ondervraagde persoon en ze worden betwist
 - (3) Om te veroordelen
 - Gebruik voor vrijspraak wel mogelijk
 - ↳ HvC: veroordeling in brede zin (= nadeel verdachte) ≠ uitspraak door OG over bestaan bezwaren/ernstige aanwijzingen van schuld
 - ↳ Verbod van elk gebruik (ook als steunbewijs).

- **Verhoor in het opsporingsonderzoek (OO).**
 - Elke politieambtenaar (ook agent gerechtelijke politie)
 - > Personen die ondervraagd worden tijdens het OO, worden normaal bevraagd door een politieambtenaar of agent. Procureurs doen geen verhoren: Politie mensen zijn degene die de verhoortechnieken kennen, en deze moet je natuurlijk kennen om een persoon te kunnen ondervragen. De procureur heeft deze kennis niet: Want er zijn verschillende ondervragingstechnieken: de wet spreekt niet van deze technieken. Maar er zijn duidelijk wel veel technieken die niet aanvaardbaar zijn (*Bv. bedreiging, dwang*).
 - Ondervraagde persoon: **Verdachte of getuige.**
 - Mededelingen nodig (afhankelijk van type Salduz), maar...
 - Geen eed: *er wordt geen eed afgelegd. Het opsporingsonderzoek is een informeel onderzoek. De eedaflegging wordt beschouwd als een formele situatie en dit is niet het geval.*
 - Geen verplichting verklaring te ondertekenen.
 - Geen plicht om te antwoorden (= geen dwang!): *Worden geïnformeerd dat ze van het zwijgrecht genieten. Indien persoon vrij is kan hij ten alle tijden ook het verhoor verlaten. Heeft altijd de mogelijkheid passief te blijven en niets te zeggen tijdens het verhoor. Niemand kan verplicht worden te spreken tijdens een formeel onderzoek.*
 - Recht op kopie van verhoor
 - > Vragen, niet automatisch
 - > Ev. uitgesteld om technische of strategische redenen (1 maand, ev. 3 maanden).
 - In bepaalde gevallen (staande in **art 112ter Sv**): in bepaalde gevallen is er de mogelijkheid om audiovisuele of auditieve opname te maken.
 - > Het is een mogelijkheid, geen plicht.

- **Verhoor van getuigen in het Gerechtelijk onderzoek (GO).**
 - Niet verplicht.
 - > OR is nooit verplicht: het is een keuze die OR maakt op basis van zijn onderzoeksdaden
 - > Kleine uitzondering: BP heeft het recht om ten minste 1x te worden gehoord.
 - Getuigen moet verschijnen indien formeel opgeroepen.
 - > Er zijn verschillende manieren om te getuigen op te roepen:

- Dagvaarding: plicht te verschijnen (GB als sanctie)
 - Bevel tot medebrenging tegen getuige die niet verschijnt
 - Geen plicht bij eenvoudige verwittiging: kan ook spontaan verschijnen.
 - Getuigen moet (in principe) de eed afleggen.
 - > **Art 75 Sv.:** Persoon moet de waarheid spreken.
 - > ≠ verdachte (Is dus een groot verschil tussen de getuigen en de verdachte: getuigen verplicht de waarheid te spreken).
 - Getuigen moet verklaring afleggen.
 - > ≠ verdachte.
 - > 3 uitzonderingen:
 - Recht zichzelf niet te beschuldigen
 - Journalisten hebben het recht hun bronnen te beschermen (*tenzij expliciet verzoek OR onder strenge voorwaarden*).
 - Personen met beroepsgeheim (*supra*: RVG: wettelijk voorschrift): **Art 458 Sw:** bepaling die schending straft maar ook categorieën staan van personen die wettelijk verplicht zijn het beroepsgeheim te beschermen.
 - Getuigen moet de waarheid spreken.
 - > ≠ verdachte.
 - > Wat is dan het gevolg van een valste getuigenis (person die een vale getuigenis/verklaring voor de OR aflegt): het is nog geen misdrijf (dit is alleen aan het einde van de procedure) (**Art 218 en 219 Sw**).
 - » Geven hier de kans aan de getuige zijn getuigenis/verklaring te verbeteren: kans uw verhaal later rechtzetten.
 - > Nietigheden: Het niet naleven van deze regels kan zorgen voor nietigheid (wanneer getuige volhard tot aan sluiting debatten).
 - » Niet alles kan zomaar worden gestraft tot nietigheid: kijken naar welke regels gestraft kunnen worden met een wettelijke nietigheid (**Art. 32V.T.Sv.**).
 - Ook hier mogelijkheid tot audiovisuele of auditieve opnames (**Art 112ter Sv.**)
- **Verhoor van verdachten in het Gerechtelijk onderzoek (GO).**
- Het verhoor van de verdachte is ook niet verplicht (valt wel aan te bevelen)
 - > Kan in bepaalde gevallen wel verplicht zijn, maar dan is er een wettelijke bepaling. Maar is het algemeen is het dus ook gewoon een keuze van de OR naargelang zijn strategie.
 - » Bv. Bij het bevel tot aanhouding: OR is verplicht persoon te verhoren.
 - > De inverdenkinggestelde (IVD) kan wel vragen gehoord te worden.
 - Verschijning via:
 - Eenvoudige verwittiging
 - Dagvaarding (= formele uitnodiging)
 - Bevel tot medebrenging = dwang (ondervraging binnen 48u vanaf vrijheidsbeneming en ev. bevel tot aanhouding)
 - » Dwang is strijdig wanneer verdachte vrij is op het moment van de bevraging maarja thats balgum.
 - Ondervraging door OR (+ griffier) of politie
 - Recht op kopie van verhoor
 - > Geen automatisme
 - > Eventueel Uitstel mogelijk (**art. 57 §2 Sv.**).
 - Verdachten genieten altijd van een Zwijgrecht
 - > Vermoeden van onschuld: bewijslast rust niet op verdachte.
 - » Stel verdachte zwijgt tijdens het GO: mogen we geen negatieve gevolgen koppelen aan z'n uitoefening van het zwijgrecht.
 - ↳ In het bijzonder kunnen we geen schuld afleiden uit de uitoefening van het zwijgrecht: *Bv. persoon die niets zegt, het kan niet nadelig zijn voor de verdachte.*
 - ↳ Maar wel eventuele conclusies in het nadeel (*Bv. belastende bewijzen nog betrouwbaarder worden naar aanleiding van het zwijgen van de verdachten*). Maar dit is betwistend: de uitoefening van het recht zou nooit tot negatieve gevolgen mogen lijden.
 - ↳ Het zwijgrecht zou eigenlijk dus absolute moeten zijn!
 - > Bij dit zwijgrecht horen ook:
 - Geen eed afleggen (Tegen zwijgrecht en recht op verdediging).
 - Geen plicht om waarheid te spreken
 - Geen plicht om mee te werken

- Geen schuld uit afleiden
- Formele inverdenkingstelling (**art. 61bis Sv.**)
 - > Gebeurd tijdens het verhoor van de verdachten: wordt formeel in verdenking gesteld tijdens het verhoor.
- Inverdenkingstelling:
 - = Officiële kennisgeving aan persoon dat hij verdacht wordt van bepaalde feiten.
 - > Vraag is dan: Begint de redelijke termijn van de strafprocedure/strafvordering hier te lopen? Neen niet noodzakelijk: want er zijn momenten die minder officieel zijn en die eventueel vroeger dan de IVD-stelling gebeuren en die toch kennisgeven aan de verdachten van het onderzoek naar hem.
 - » Ook vormen van informele kennisgeving zijn relevant voor start van redelijke termijn.
 - » IVST is een officieel moment, maar redelijke termijn kan dus ook vroeger beginnen.
 - Het is de Plicht van de OR om persoon te verwittigen.
 - > Indien ernstige aanwijzingen van schuld (**art. 61bis Sv.**)
 - » Onmiddellijk (voor zover mogelijk): Art 6 EVRM: Recht op kennis van beschuldiging (**Art 6 §3 a EVRM**).
 - » Voorafgaande ondervraging geen voorwaarde
 - 2 manieren om persoon IVDT:
 - o Via verhoor (ook mondeling, opgenomen in pv).
 - o Via kennisgeving (schriftelijk).
 - Gevolgen van de IVDT:
 - > Het is Onomkeerbaar: zodra persoon IVDT wordt zal dan een onderzoeksgerecht uitspraak over de persoon moeten doen.
 - > OG moet zich dus uitspreken over het bestaan van bezwaren tegen deze bepaalde persoon.
- Bijzondere regimes voor het verhoor:
 - o Voor minderjarigen
 - > Minderjarigen zijn een kwetsbare groep en hebben nood aan bijzondere bescherming.
 - > Ze hebben het recht op begeleiding door een meerderjarige (*mama, papa, etc.*)
 - » Tenzij een gemotiveerde beslissing van OM/OR.
 - > Mogelijkheid tot audiovisuele opnames.
 - o Voor verhoor op afstand
 - > Bescherming van bedreigde getuigen (zie hieronder).
 - > Getuigen, deskundige of verdachte in het buitenland.
- Bedreigde getuigen:
 - Wie: **Art. 102 Sv.**: 2 categorieën:
 - Personen in gevaar door afgelegde/af te leggen verklaring
 - Burgerinfiltranten (verzamelen belangrijke info over een organisatie/persoon die ze geïnfiltrerd hebben, maar lopen dus een groot gevaar). Ook bepaalde gezinsleden en bloedverwanten van getuige
 - Beslissing door Getuigenbeschermingscommissie (**Art 103**): de beslissing gebeurt op basis van 2 criteria:
 - Subsidiariteit
 - Proportionaliteit
 - Wanneer ze beslissen over de nood aan beschermingsmaatregelen, neemt men ook ineens de beslissing over de maatregelen die er juist genomen moeten worden:
 - Gewone beschermingsmaatregelen (**Art. 104 Sv.**)
 - » Niet zo vergaand (*Bv. afscherming van zijn gegevens, plaatsen technopreventiemiddelen, etc.*)
 - » Lijst niet limitatief
 - Bijzondere of buitengewone beschermingsmaatregelen (**Art. 104 § 2-4 Sv.**)
 - » Meer verregaand (*Bv. Wijzigen van identiteit van persoon, etc.*).
- Anonieme getuigen:
 - Regeling: **Art. 75bis** en **art. 86bis Sv.**
 - > De beschermingsmaatregel is iets anders dan het feit dat persoon anoniem een getuigenis aflegt. Het gaat gewoon puur om het feit dat persoon op een anonieme manier een getuigenis aflegt.
 - = Personen die een verklaring afleggen onder eed wiens identiteit verborgen gehouden wordt
 - > ≠ niet noodzakelijk het geval bij: informant, tipgever, infiltrant (ze zijn niet automatisch anoniem).
 - Redelijke vrees voor ernstige bedreiging van leven of levensfeer getuige
 - Gedeeltelijke v. volledige anonimiteit
 - **Gedeeltelijke anonimiteit: (art. 75bis Sv.):** OR beslist om geen melding te maken van bepaalde identiteitsgegevens.

- **Volledige (art. 86bis Sv.):** OR beslist identiteit volledig verborgen te houden.
- Problemen bij de anonimiteit van getuigenissen:
 - > Anonimiteit perkt recht van verdediging in en recht op een eerlijk proces.
 - > Waarom: Het Hindert controle op een betrouwbaarheid getuigenis.
 - > Enkele vragen kunnen niet gesteld worden.
 - > Daarom kan beslissing enkel worden genomen wanneer aan 2 criteria voldaan is:
 - Proportionaliteit: proportioneel aan ernst van de feiten (Strengere voorwaarden voor volledige anonimiteit).
 - Subsidiariteit: Geen ander middel lijkt te volstaan om waarheid te vinden.
- Toekenning bij beschikking van OR (Geen rechtsmiddel mogelijk tegen deze beslissing).
 - > Bij mini-instructie (enkel mogelijk voor gedeeltelijke anonimiteit)
 - > Indien volledige anonimiteit: is een GO verplicht (art. 28septies Sv.).
 - > Ambtshalve of op verzoek OM, getuige zelf, IVD/persoon tegen wie strafvordering is ingesteld, of BP.
- Volledige anonimiteit:
 - Hogere drempel voor politie
 - > Gewone burgers (art. 86bis §1 1° Sv.).
 - » Getuige *voelt* zich redelijkerwijze ernstig bedreigd in zijn integriteit
 - > Politiemensen (art. 86bis §1 2° Sv.).
 - » Hier is de drempel dus hoger: er moet een objectivering zijn: Precieze en ernstige aanwijzingen van gevaar
 - **Voorwaarden**
 - > Proportionaliteit (middel-doel) en subsidiariteit (andere middelen lijken niet te volstaan om waarheid te vinden)
 - > Alleen voor bepaalde misdrijven: Ernstige criminaliteit (lijst art. 90ter Sv. en criminele organisatie)
 - > Voorafgaande toetsing betrouwbaarheid door OR (*OR moet controleren: wat zijn de reden voor vrees, controleren hoe betrouwbaar persoon is, etc.*).
 - **GO noodzakelijk**
 - **Verhoor op tegenspraak**
 - > IVD, gelijkgestelde en BP mogen vragen aan OR opgeven voor getuige (voor en tijdens verhoor) en verhoor in afzonderlijke ruimte bijwonen

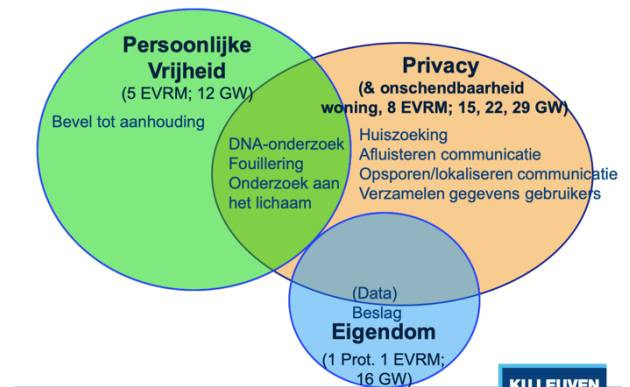
Les 22: Onderzoeksdaden (deel 2).

Herhaling:

- Overzicht van de verschillende onderzoeksdaden:
 - Zonder inbreuk op fundamentele rechten
 - > *Bv. proces-verbaal, plaatsbezoek ...*
 - Met inbreuk op fundamentele rechten
 - > Dwangmaatregel
 - > Huiszoeking ...
 - Verschillende rechten die aan bod kunnen komen
 - > Inbreuk op recht op persoonlijke vrijheid
 - > Inbreuk op recht op privacy
 - Onschendbaarheid woning, post- telefoon- digitale communicatie, privégegevens ...
 - > Inbreuk op recht op eigendom

Dwangmaatregelen en fundamentele rechten.

- Goed kijken welk recht er wordt geschonden:
 - Recht op persoonlijke vrijheid
 - > **Art. 5 EVRM + 12 GW.**
 - > *Bv. Bevel tot aanhouding.*
 - Recht op privacy
 - > **Art. 8 EVRM + 15, 22, 29 GW:** onschendbaarheid woning.
 - > *Bv. Huiszoeking, Afluisteren communicatie, etc.*
 - Recht op eigendom
 - > **Art. 1 EVRM + 16 GW.**
 - > *Bv. Data beslag.*

Dwangmaatregel.

- Welk(e) recht/rechten geschonden door maatregel?
 - Welke waarborgen zijn door GW en internationale verdragen vereist?
 - Aspecten waaraan er in Sv. Aandacht moet worden besteed:
 - > Elke keer we met een onderzoeksdaad/dwangmaatregel worden geconfronteerd moeten we ons enkele vragen stellen:
 - **Wat** is het voorwerp van de maatregel.
 - **Wie** is **bevoegd** om een bepaalde onderzoeksdaad te nemen?
 - ➔ De OR: indien de bevoegdheid van de OR een schending van de fundamentele rechten omvat zal de wetgever een dergelijke bevoegdheid geven aan de OR.
 - ➔ De PK: uitzonderlijk: is bevoegd voor onderzoeksdaden die geen inbreuk inhouden van fundamentele rechten (of maar een beperkte inbreuk inhouden).
 - **Hoe**, m.a.w. wat zijn de wettelijke **voorwaarden** voor het aannemen van een maatregel:
 - ➔ Proportionaliteit: *Evenwicht tussen ingrijpen m.b.t. recht, ernst en mogelijkheid onderzocht misdrijf, noodzakelijkheid en doeltreffendheid maatregel.*
 - ➔ Subsidiariteit: *afwezigheid andere efficiënte alternatieven.*
 - ➔ Algemeen beginsel: hoe zwaarder de inbreuk op de recht(en), hoe meer waarborgen nodig zijn.

HET PLAATSBEZOEK

- Het plaatsbezoek:
 - **Wettelijke basis:** **Artikel 62 Sv.**
 - **Wat:** Het bezoeken van een plaats met betrekking tot een bepaald misdrijf.
 - > Het is geen verregaande inbreuk op de fundamentele rechten.
 - **Wie** heeft de bevoegdheid dit te doen:
 - > Politie, OM of OR'er → OR moet altijd vergezeld worden door het OM en de griffie.
 - **Waar** kan een plaatsbezoek plaatsvinden: Openbare plaatsen (voor iedereen toegankelijk).
 - **Wanneer:**
 - > Onmiddellijk na vaststelling misdrijf.
 - > Wedersamenstelling (in dit geval kunnen de verdachte en BP ook aanwezig zijn).

DE HUISZOEKING

- De huiszoeking:
 - Wat: Het gaat hier om de (be)zoeking in een privéplaats: er is hier dus een grotere bescherming nodig dan bij het plaatsbezoek aangezien het daar gaat over openbare plaatsen.
 - **Bescherming van de 'woning'** vind zijn basis in verschillende artikelen:
 - > **Artikel 15 GW**: definitie Hof van Cassatie.
 - > **Artikel 8 EVRM**: eerbiediging privéleven.
 - > **Artikel 17 IVBPR**
 - Wettelijke basis voor de huiszoeking:
 - > Huiszoekingswet van 7 juni 1969 (zie codex)
 - > **Artikelen 36, 37 en 87-90 Sv.**
 - > **Artikelen 26, 27 en 29 WPA**
 - Bevoegdheid: Aangezien de huiszoeking als verregaand is, kan alleen de **OR** z'n beslissing nemen in het kader van een gerechtelijk onderzoek (maar er zijn wel enkele uitzonderingen).
 - Ernstige aanwijzingen misdrijf nodig.

- Huiszoeking tijdens een opsporingsonderzoek.
 - **Artikel 26 e.v. WPA**
 - Zoeking in privéwoningen: het is mogelijk indien;
 - > Persoon toestemming geeft (schriftelijk & vooraf).
 - > Bij risicosituaties: oproep, brand, overstroming, etc.
 - Zoeking in publiek toegankelijke plaatsen = altijd mogelijk.
 - Bij heterdaad: Procureur des Konings en hulpofficieren.

- Huiszoeking tijdens het gerechtelijk onderzoek.
 - Het is een beslissing genomen door de OR: oordeelt soeverein.
 - Dwangmaatregelen kunnen genomen worden (indien personen zich zouden verzetten tegen de huiszoeking).
 - Mogelijk dat agenten en officiers die huiszoeking doen ook toevallige vaststellingen doen.
 - > *Bv. Er wordt toevallig een verboden wapen gevonden/ Persoon die enkele opmerkelijke uitspraken doet, etc.*
 - > Deze vaststellingen zijn geldig: het zal dan ook in een PV worden opgenomen.
 - Beperking: De huiszoeking is niet mogelijk tussen 21u s 'avonds en 5u 's morgens (**Art. 1 Huiszoekingswet**) tenzij:
 - > Bijzondere wetsbepaling
 - > Heterdaad
 - > Toestemming
 - > Oproep
 - > Brand, overstroming, etc.
 - > Terroristische misdrijven

DE INKIJKOPERATIE

- De inkijkoperatie:
 - Wat: = Betreden van een private plaats [en gesloten voorwerpen openen, zie wet 25 december 2016], buiten medeweten van eigenaar of zonder zijn toestemming te allen tijde.
 - Doel (**artikel 46quinquies, §2 Sv.**):
 - > Plaats opnemen en vergewissen van aanwezigheid zaken (**Art. 42 Sw.**) (Geen inbeslagname!).
 - > Bewijzen verzamelen van de aanwezigheid van deze zaken (video-opname of foto).
 - > Technisch hulpmiddel plaatsen voor observatie
 - > Voorwerpen meegenomen onder **§5** terugplaatsen
 - Het gaat dus niet over de inbeslagneming van zaken.

- Het verschil tussen de inkijkoperatie en de huiszoeking:
 - Bij de inkijkoperatie weet persoon niet dat politie binnentreedt (het zou heimelijk moeten zijn).
 - > Bij een huiszoeking is dit wel het geval.
 - Bij huiszoeking kunnen speurders alles doen (ook zaken in beslag nemen).
 - > Bij de inkijkoperatie zijn er beperkingen (geen zaken in beslag nemen).
 - Doel bij inkijkoperatie is kijken: niets wegnemen (kijken zonder dat persoon eigenlijk zelfs iets door heeft gehad).

- Voorwaarden van de inijkoperatie: (*Artikel 46quinquies, § 1 Sv.*):
 - Ernstige aanwijzingen van ernstige misdrijven
 - > Lijst artikel 90ter, § 2-4 Sv.
 - > Criminele organisatie
 - Subsidiariteit: Overige middelen volstaan niet
- Bevoegdheid en plaatsen:
 - Opsporingsonderzoek:
 - > OM: schriftelijke vordering (tenzij spoedeisendheid)
 - > NIET: woning, beroepslokaal, woonplaats arts/advocaat
 - Gerechtelijk onderzoek: Alle plaatsen (*artikel 89ter Sv.*)

HET BESLAG

- Het beslag
 - Wat: Onttrekking van zaak/zaken aan beslagene
 - > Verlies beschikkingsrecht over zaak: persoon verliest het beschikkingsrecht over de zaak, maar verliest niet het eigendomsrecht.
 - > Het is een voorlopige maatregel.
 - > Het gebeurt tijdens het onderzoek (≠ verbeurdverklaring: dit gebeurt aan het einde van de procedure).
 - Het is dus niet mogelijk bij de inijkoperatie maar wel bij de huiszoeking: maar de huiszoeking is niet persé nodig om het beslag te kunnen uitvoeren: ook bij het gewone plaatsbezoek kunnen speurders zaken in beslag nemen.
 - Doel: Bewaren van zaken door overheid met het oog om ze:
 - Als bewijs te gebruiken
 - Om later de verbeurdverklaring mogelijk te maken (op het einde van de procedure).
 - Terug te geven aan de gerechtigde.
- Herhaling: Verschil tussen Beslag en de verbeurdverklaring:

- Wat kan in beslag genomen worden: *Art 35 Sv.*:
 - Alle zaken die in aanmerking komen voor verbeurdverklaring:
 - > Voorwerp
 - > Instrument
 - > Product
 - > Vermogensvoordelen
 - Alles wat kan dienen om de waarheid aan het licht te brengen
- Beslag bij equivalent: *Art. 35ter Sv.*:
 - Ernstige en concrete aanwijzingen dat goederen niet (meer) in het vermogen van verdachte in België zijn
 - Of vermengd met wettige goederen
 - Vermogensvoordelen
 - > Ook voor vermogensvoordelen uit identieke feiten (*Art. 43quater Sw.*)
 - Middelen van misdrijf
 - Goederen van derden (*Art. 35ter §4 Sv.*)
 - > Ernstige en concrete aanwijzingen dat verdachte goed heeft overgedragen aan derde met doel VBV te verhinderen (Derde wist het of moest het weten).
 - Openbaar Ministerie: raming + motivatie

- Wie is bevoegd voor het beslag:
 - Procureur des Konings
 - > Opgelet: beslag op onroerende goederen alleen bij heterdaad in opsporingsonderzoek
 - Onderzoeksrechter
- Vormvereisten van het beslag:
 - Beslag roerende goederen: **art. 35-39 j° 89 Sv.** (Niet op straffe van nietigheid).
 - Beslag onroerende goederen: **art. 35bis Sv.** (Sommige vereisten wel op straffe van nietigheid).
- Wat gebeurt er met de inbeslaggenomen goederen:
 - Bewaring ter griffie/ ter plaatse
 - Vermogensbestanddelen: kennisgeving aan het COIV
 - > Evt. vervreemding (**Art. 28octies en 61sexies Sv.**)
 - Opheffing van het beslag en teruggave (**art. 28sexies en 61quater Sv.**)
 - Terbeschikkingstelling aan de politie
 - Vernietiging = uitzonderlijk.
 - > Zaken worden in beslag genomen om te gebruiken als bewijsstukken dus wanneer ze dan worden vernietigd is het vrij onnuttig. Uitzonderlijk kan met het wel vernietigen als het echt gevaarlijk is.
 - Verbeurdverklaring/ teruggave (gebeurd pas aan het einde van de procedure).
- Terbeschikkingstelling aan de politie: **Artikel 17 COIV-wet**
 - Vermogensbestanddeel is eigendom van verdachte of in verdenking gestelde.
 - Onderzoek naar criminele organisatie of ernstige misdrijven (**artikel 90ter, § 2-4 Sv.**)
 - Gebruik als een goede huisvader
 - Politie beschikt niet (of onvoldoende) over soortgelijke vermogensbestanddelen
 - Geen aantasting van de bewijsvoering.
 - Bv. Een mooie wagen die als vermogensbestanddeel in beslag wordt genomen. Die wagen wordt door de politie gebruikt. Soms is het namelijk voordeliger dat de politie zaken gebruikt. Maar er zijn natuurlijk strenge voorwaarden op.
- Vernietiging inbeslaggenomen goederen: **Artikel 28novies Sv.**
 - Beslissing:
 - > Opsporingsonderzoek: Procureur des Konings
 - > Gerechtelijk onderzoek: Akkoord onderzoeksrechter
 - Welke goederen:
 - > Gevaar voor openbare veiligheid of volksgezondheid
 - > Mogelijke aantasting van fysieke integriteit of goederen
 - > Inbreuk op openbare orde, goede zeden...
 - > Bewaring en verkoopwaarde niet proportioneel
 - > *Bv. Foto's van kinderpornografie.*
- Het beslag op data: databeslag
 - Er zijn veel gegevens die zich online situeren: inbeslagname van digitale gegevens is mogelijk.
 - **Artikel 39bis Sv.**
 - Wanneer: Inbeslagname gegevens nuttig, maar inbeslagname gegevensdrager niet wenselijk.
 - Wat:
 - > Kopiëren (data is vatbaar voor kopie: er is dus niet persé nood aan wegnamen).
 - > Ontoegankelijk maken
 - » Toelating verder gebruik mogelijk, tenzij:
 - ↳ Voorwerp of product van misdrijf
 - ↳ Strijdig met openbare orde of goede zeden
 - ↳ Gevaar voor integriteit informaticasystemen of gegevens
 - > Verwijderen (Bv. kinderpornografie).

Les 23: Onderzoeksdad (deel 3)

- In deze les worden volgende onderzoeksdad (deel 3) besproken:
 - *De aanstelling van een deskundige, Fouillering, Onderzoek aan het lichaam, DNA-onderzoek, Onderscheppen en openen van post, Inwinnen van bankgegevens, Maatregelen m.b.t. private communicatie, gegevens en informatiesystemen.*

AANSTELLING VAN EEN DESKUNDIGE

- Aanstelling van een deskundige
 - **Art. 43 Sv.:** Nood om beroep te doen op *“personen die wegens hun kunde of beroep bekwaam geacht worden om de aard en de omstandigheden van de misdaad of het wanbedrijf te beoordelen”*.
 - Zaken die niet tot de expertise van jurist behoren waardoor je dus beroep doet op personen met een speciale kennis.
 - > *Bv. Ballistisch onderzoek, Medisch onderzoek, etc.*
- Aanstelling van een deskundige in het **Opsporingsonderzoek**.
 - **Inlichtingen inwinnen** bij een ‘man van het vak’
 - > Het is niet echt het ‘aanstellen’ van een deskundige: het gaat om inlichtingen inwinnen: een vraag stellen waarop deskundige moet antwoorden.
 - > Dit is altijd mogelijk.
 - > OM duidt een persoon aan, die en duidelijke opdracht geeft aan de deskundige.
 - Niet-contradictoir (maar zie volgende slide: RS GwH en EHRM): er is geen tegenspraak.
 - > OM verwittigd de verdediging niet. De verdediging heeft niet het recht hiervan in kennis gesteld te worden.
 - Bij heterdaad:
 - > Openbaar Ministerie kan deskundige formeel aanstellen
 - > Hierbij gaat het dus niet meer zomaar om informatie inwinnen maar wordt er echt formeel beroep gedaan op een deskundige.
 - Hierbij gaat het dus niet meer zomaar om informatie inwinnen maar wordt er echt formeel beroep gedaan op een deskundige.
 - > **Artikelen 43-44bis Sv.**
 - Gewelddadige of verdachte dood
 - Dronkenschap.
- Aanstelling van een deskundige in het **Gerechtigd onderzoek**.
 - **Artikelen 43-44 Sv.**
 - Vrije keuze onderzoeksrechter: OR die de keuze maakt.
 - Aanstelling op basis van nationale register gerechtsdeskundigen (**Art. 555/6-16 Ger. W.**)
 - > Deskundige die kunnen optreden staan in een nationaal register.
 - Techniciteit van het onderzoek
 - Geen dwang: deskundige kan opdracht verrichten, maar zonder dwang te gebruiken.
 - > Uitzondering: DNA-afname
 - Niet-contradictoir
 - > De andere partij (verdediging) hoeft hiervan niet op de hoogte gebracht te worden.
 - > Geen mogelijkheid om resultaten te betwisten.
 - > Rechtspraak van het GWH en EHRM:
 - GWH: Het gerechtelijk wetboek zegt dat bevindingen van een deskundige wel contradictoir zijn, maar deze regels hoeven niet toegepast te worden in een strafzaak. Waarom: strafrechtelijk onderzoek is geheim en er is geen enkele reden waarom dit soort onderzoek van deskundigen een uitzondering op het algemeen onderzoek zou moeten bevatten.
 - Het EHRM: Vind dat het niet- contradictoire karakter mogelijk de eerlijkheid van het proces kan aantasten. Verdediging moet op de hoogte zijn van het onderzoek zodat zij een kans hebben om opmerkingen te doen: onmiddellijke betwisting.

FOUILLERING

- De fouillering.
 - **Artikel 28 WPA:** Er zijn verschillende vormen van fouillering: De veiligheidsfouillering, De gerechtelijke fouillering.
 - **Gerechtelijke fouillering:**
 - > = Betasting van het lichaam, kledij en controle van de bagage met als doel misdrijven op te sporen en of te verhelderen.
 - Voorwaarden voor de fouillering: Enkel wanneer er een goede reden is om misdrijven op te sporen.
 - Het omvat wel een kleine aantasting van de persoonlijke vrijheid: want persoon kan niet weggaan en moet de activiteit van politie tolereren.
 - > Dus zeer kleine beperking van persoonlijke vrijheid. Maar aangezien het zo klein is, is het mogelijk zonder specifieke waarborgen.

ONDERZOEK AAN HET LICHAAM

- Het onderzoek aan het lichaam.
 - Wettelijke basis: **Artikel 90bis Sv.**
 - Wat: Het is niet hetzelfde als de fouillering. Onderzoek aan het lichaam is een specifiekere situatie: het kan het individueel schaamtegevoel krenten.
 - Beperking: persoon is niet vrij in komen en gaan + type van onderzoek waar persoon aan onderworpen wordt.
 - > Het is dus veel ingrijpender dan een gewone fouillering.
 - > Het is dus een gevoelig onderzoek.
 - Wie:
 - > OR kan het bevelen
 - > De rechtbank of Hof die van de misdaad of wanbedrijf kennisneemt.
 - Uitzondering:
 - > Toestemming van de meerderjarige (de minderjarige kan geen geldige toestemming geven).
 - > Betrapt op heterdaad.
 - Ten aanzien van welke personen: elke persoon (*verdachte, slachtoffers bv bij verkrachting, etc.*).

DNA-ONDERZOEK

- Het DNA-onderzoek in het opsporingsonderzoek: (**art. 44quater e.v. Sv.**)
 - Definities: **Artikel 44ter Sv.**
 - Vergelijkend DNA-onderzoek: het gaat over de vergelijking van 2 DNA-profielen: Referentiestaal nodig.
 - > *Bv. Vinden een haar op de crime-scene en willen dit DNA vergelijken met het DNA van de verdachte.*
 - Is een van de belangrijkste bewijsmaterialen vandaag de dag.
 - > Het onderzoek is ook zeer betrouwbaar! Hiermee wordt niet bedoeld dat het onderzoek nooit fout kan zijn. Het is niet zo dat elk resultaat 100% waar is: het resultaat is ook afhankelijk van de juiste bewaarmethoden, etc.
 - Hoe wordt DNA-materiaal bekomen?
 - > Reeds aangetroffen (Bv. Crime-scene waarbij een haar is gevonden, sporen van bloed, etc.)
 - > ≥ 16 jaar: afnemen bloed, haarwortels of wangslimvlies
 - » Toestemming (= zonder dwang: de toestemming van de persoon is nodig).
 - ↳ Spreken hier niet van meerderjarigen maar mensen van boven 16 jaar. Onder 16 jaar is het dus uitgesloten ook wanneer deze zijn toestemming geeft. Het kan dus alleen bij personen ouder dan 16.
 - » Kennisgevingen door OM
 - » Personen tegen wie aanwijzingen van schuld bestaan of niet-verdachten.
- Het DNA-onderzoek in het gerechtelijk onderzoek: (**artikel 90undecies e.v. Sv.**)
 - Vergelijkend DNA-onderzoek
 - Afname DNA-materiaal
 - > Met toestemming
 - > Zonder toestemming: dwang = mogelijk (enkel bij welbepaalde feiten).
 - o Feiten strafbaar met maximumstraf 5 jaar GVS of meer
 - o Persoon tegen wie aanwijzingen van schuld bestaan

- Niet-verdachten: directe band met GO
- Persoon wordt gehoord
- Kennisgevingen
- Fysieke dwang: bloedafname verboden

BEKNOPT VOORLICHTINGSRAPPORT EN MAATSCHAPPELIJKE ENQUÊTE

➤ Begrip

- Opdracht die de procureur of de OR krijgt naargelang het onderzoek.
- Het omvat een opdracht die ze kunnen geven aan bepaalde mensen (van de politie, sociale diensten) om informatie te verzamelen over de (maatschappelijke omgeving van de verdachte/beklaagde.
- Nuttig: met het oog op alternatieve straffen: (probatie-)opschorting, (probatie-)uitstel of werkstraf.
- Zie **art. 2 KB 7juni 2000; 2 probatiewet; 37quater Sw.**

OPSCHEPPEN EN OPENEN VAN POST

➤ Onderscheppen en in beslag nemen (art. 46ter Sv.):

- Tijdens opsporingsonderzoek en gerechtelijk onderzoek
- Bij postoperator (medewerkingsplicht)
- Post bestemd voor of afkomstig van verdachte
- Ernstige aanwijzingen dat feit GVS van 1 jaar of meer tot gevolg kan hebben

➤ Openen van post (art. 88sexies Sv.):

- Alleen onderzoeksrechter
 - Uitzondering: PK bij heterdaad
- ⇒ Vandaag de dag is de klassieke post minder belangrijk geworden maar vroeger was het echt superbelangrijk.
- ⇒ Daarom zijn er vandaag de dag tal van nieuwe methoden om gegevens in te winnen (Bv. via mail, via de digitale communicatie, etc.).

INWINNEN VAN BANKGEGEVENS

➤ Het inwinnen van bankgegevens: Artikel 46quater Sv.

- Wanneer?
 - > Tijdens opsporings- of gerechtelijk onderzoek
 - > Ernstige aanwijzingen dat feit GVS van 1 jaar of meer tot gevolg kan hebben
 - Wat?
 - > Inlichtingen over o.a.
 - » Lijst van bankrekeningen en bankkluisen
 - » Bankverrichtingen
 - > Bankverrichtingen onder toezicht plaatsen
 - > Bevriezen van gelden
 - > Medewerkings- en geheimhoudingsplicht
- } Noodwendigheden van het onderzoek.

MAATREGELEN M.B.T. PRIVATE COMMUNICATIE, GEGEVENS EN INFOORMATICASYSTEMEN

- #### ➤ Er zijn verschillende maatregelen met betrekking tot private communicatie, gegevens en informaticasystemen mogelijk:
- De snelle bewaring: *is bedoeld om te vermijden dat gegevens verloren gaan.*
 - Identificatie van gebruikers: *identificatie van mensen die gebruik maken van digitale communicatiemiddelen.*
 - Registratie of lokaliseren van elektronische communicatie: *Bv. de registratie van moment dat u contact gehad heeft met een welbepaalde persoon.*
 - Online infiltratie: *wanneer speurders zich online infiltreren in een mogelijke criminele activiteit.*
 - Digitale zoekingen (inbegrepen afluisteren of opnemen van communicatie).
- ⇒ Hieronder worden een voor een volgende maatregelen dieper besproken.

- **Maatregelen inzake private communicatie, gegevens en informaticasystemen:**
 - Niet alle maatregelen zijn allemaal even ingrijpend met betrekking tot het fundamentele recht op privacy.
 - > *Bv. Het inwinnen van gebruikersinformatie (Bv. speurder gaat naar Proximus en vraagt "Wie heeft dit nummer?") is duidelijk niet echt ingrijpend.*
 - Hoe ingrijpender een onderzoeksdaad is, hoe meer waarborgen.
 - Maar het is niet eenvoudig om een soort van ranking te maken van de onderzoeksdaaden.
 - > Er zijn verschillende meningen over de ranking van ingrijpendheid.
 - > *Bv. er zijn mensen die zeggen dat het opsporen van communicatie (wie heeft wie gebeld) ingrijpender is dan gegevens gevonden in een niet-heimelijke zoeking, etc.*

(1) Snelle bewaring van gegevens.

- Wettelijke basis: **Art. 39ter Sv.**
 - > Grensoverschrijdende situatie: **art. 39quater Sv.**
- Wat: Bewaring van informaticagegevens om te voorkomen dat ze beschadigd geraken of verloren gaan.
 - > Geen overhandiging aan speurders ≠ beslag.
 - » Het is geen wegname/beslag: er is geen ontneming van het beschikkingsrecht. Speurders lezen de gegevens ook niet, ze moeten ze gewoon bewaren.
 - » Voelt dus ook aan dat het niet zo ingrijpend is aangezien het puur gaat over de bewaring.
- Bevoegdheid: Officier gerechtelijke politie (maar ook PK & OR)
- Voorwaarden:
 - > Wanneer gegevens in informaticasysteem bijzonder kwetsbaar zijn voor verlies of wijziging.
 - > Met redenen omklede schriftelijke beslissing (ook met duur maatregel).

(2) Identificatie van gebruikers.

- Wettelijke basis: **Art. 46bis Sv.**
- Wat: Vorderen telecom-operator (*medewerking bevelen*):
 - > Identificatiegegevens van abonnee of gewoontelijke gebruiker (telefoonnummer of e-mailadres) (*Bv. Wat is het telefoonnummer en email van persoon X*).
 - > Identificatiegegevens van elektronische communicatiediensten die een bepaald persoon gebruikt (gebruiker dynamisch IP-adres) (*Bv. wie gebruikt dit e-mailadres adres?*).
- Wie bevoegd: Procureur des Konings.
 - > In geval van uiterst dringende noodzakelijkheid kan PK de maatregel mondeling bevelen (mits zo snel mogelijk schriftelijke bevestiging).
- Voorwaarden: Gemotiveerde en schriftelijke beslissing.

(3) Registratie of lokalisering van elektronische communicatie.

- Wettelijke basis: **Art. 88bis Sv.**
- Wat: Bestaan van gesprekken (ook in real time).
 - > Identificatie van nummers van telefoontoestellen van waaruit verbindingen worden of werden gemaakt met telefoontoestel en van telefoontoestellen die werden gebeld vanuit bepaald toestel.
 - > Dus: nummers van in- en uitgaande gesprekken (Ook faxnummers).
 - > Ook *oorsprong en bestemming* van telefoon/gsm-gesprekken.
 - » Bv. Lijst met nummers die bepaalde persoon heeft gebeld.
 - > Ook *oorsprong en bestemming* van e-mails van/naar bepaald e-mailadres.
- Voor verleden en/of toekomst
- Het gaat hier puur om externe gegevens: tijdstip, duur en plaats.
 - > Het gaat hier niet om de inhoud van de communicatie.
- Wie bevoegd: In beginsel enkel OR, maar uitzonderlijk ook PK (in geval van heterdaad en bij welbepaalde misdrijven).
- Voorwaarden:
 - > Nuttig + Noodzakelijk.
 - » OR kan het bevelen indien het noodzakelijk is (niet alleen nuttig maar dus ook noodzakelijk).
 - > Ernstige aanwijzingen dat feiten GVS van 1 jaar of meer tot gevolg kunnen hebben
 - > Gemotiveerd bevel door OR: proportionaliteit & subsidiariteit
 - > Duur
 - » Toekomst (controle in real time) = max. 2 maanden.

- ↳ Hernieuwbaar – onbeperkt – gemotiveerd bevelschrift
- ↳ *Bv. Geef me de communicatiegegevens van persoon X voor de komende 2 weken.*
- » Verleden = bewaarplicht in **art. 126 wet 13 juni 2005** (dataretentie)
 - ↳ Data-retentie = opslaan van gegevens, telefoongegevens en internetgegevens. Het is een verplichting van een telecom-operator en wordt niet gezien als ene inbreuk op de privacy.
- > Uitzonderingen bij heterdaad
 - » PK mag bevelen indien misdrijf in **artikel 90ter § 2-4 Sv.**
 - » OR bevestigt binnen 24u (begin GO of via mini-instructie).
 - » Uitzondering: Gijzeling, terrorisme, onrechtmatige vrijheidsberoving en afpersing: zolang heterdaadsituatie voortduurt, zonder dat bevestiging nodig is.
 - » Uitzonderingen buiten heterdaad: totstandbrenging bedrieglijke communicatie om voordeel te verkrijgen of overlast veroorzaken (**art. 145 §3 en 3bis wet 13 juni 2005**).

(4) Online infiltratie.

- Wettelijke basis: **Art. 46sexies Sv.**
- Wat: Contact onderhouden op het internet met bepaalde personen (eventueel met fictieve identiteit).
 - > PK of OR kan politiediensten machtigen om op internet (eventueel met fictieve identiteit) contact te onderhouden met bepaalde personen.
 - > *Bv. Agent die online in een forum vraagt om beelden van kinderpornografie.*
- Wie bevoegd:
 - > Uitvoering: Politie voert de taak uit onder controle van de PK (procureur des Konings).
 - > Machtiging: PK of OR
- Limieten en voorwaarden:
 - > T.a.v. verdachten (= personen tegen wie er ernstige aanwijzingen zijn dat ze misdrijven plegen of zouden plegen)
 - » *Bv. kan niet zomaar op een forum gaan zoeken naar verdachten, maar moet al een specifieke verdachte in gedachte hebben.*
 - » Feit waarvoor minstens 1j GVS wordt opgelegd.
 - > Subsidiariteit (geen alternatief middel mogelijk).
 - > Voorafgaande schriftelijke en gemotiveerde machtiging geldig voor 3 maanden (hernieuwbaar)
 - » In spoedeisende gevallen ook mondeling, met schriftelijke bevestiging zo spoedig mogelijk
 - > Overall: De voorwaarden voor de online infiltratie zijn soepeler dan voor een fysieke infiltratie.

(5) Digitale zoekingen (inbegrepen af luisteren of opnemen van communicatie).

- Voor wet 25 december 2016: Onderscheid tussen zoekingen, netwerkzoekingen en af luisteren van communicatie.
- Door wet 25 december 2016 (digitale opsporing): Onderscheid tussen geheime en niet-geheime zoekingen
 - > Niet-geheime zoeking (**art. 39bis Sv.**) = Openlijke zoeking
 - > Geheime zoeking (**art. 90ter e.v. Sv.**) = Heimelijke zoeking.
- Het is dus een vergaande vorm van inwinnen van gegevens: ook het inwinnen van de communicatie zelf (wet mensen tegen elkaar hebben gecommuniceerd).
- Informatica via de openlijke zoeking.
 - Wettelijke basis: **art. 39bis + 88ter Sv.**
 - Wat: Doorzoeken informatie in informaticasysteem (digitaal toestel of netwerk).
 - > Openlijk betekent dat de eigenaar van het toestel op de hoogte is van de zoeking.
 - 3 soorten:
 - Gewone informaticazoeeking (**art. 39bis, §2 Sv.**)
 - » Officier gerechtelijke politie – indien toestel in beslag genomen.
 - » Pk- indien geen eerder beslag.
 - » Opheffing beveiliging informaticasysteem (ook door hackertools) → tussenkomst PK noodzakelijk.
 - Netwerkzoeking (**art. 88ter Sv.**) = zoeking die uitgebreid wordt naar het internet/netwerk (andere gelinkte informaticasystemen die op afstand staan).
 - » OR
 - » Opheffing beveiliging informaticasysteem (ook door hackertools) → tussenkomst OR noodzakelijk.
 - » Limieten en voorwaarden:
 - ↳ Alleen binnen toegangsrechten van gebruiksgerechtigde.
 - ↳ Proportionaliteit en subsidiariteit.
 - Andere openlijke zoekingen (**art. 39bis, §4 Sv.**)

- » **Art. 90sexies & septies Sv.**
 - ↳ Bewaren, Overschrijven bepaalde passages, PV met meest relevante passages
 - ↳ OR kan vragen om meer passages over te schrijven of op vraag van partijen (**art. 90sexies §2 en 90septies §6 Sv.**)
 - ↳ Uitgestelde voeging bij dossier na beëindiging.

Les 24: Onderzoeksdaden (deel 4).

BOM-METHODEN

- BOM
 - Bom = bijzondere opsporingsmethoden
 - Aantal undercoverpraktijken wettelijke geregeld
 - > Het zijn heimelijke manier om een misdrijf te onderzoeken (*Bv. personen zijn niet op de hoogte dat er een infiltratie bezig is*).
 - Bom-wet.
 - > Gedeeltelijk vernietigd door het Grondwettelijk Hof.
 - Maatregelen staan opgesomd: **Art. 47ter ev Sv.** (*Infiltratie, observatie, informanten*)
 - 2 grote doelstellingen:
 - o Vervolgen van daders van misdrijven
 - o Opsporen, verzamelen, registreren en verwerken van gegevens en inlichtingen op grond van ernstige aanwijzingen van te plegen of reeds gepleegde, al dan niet aan het licht gebrachte strafbare feiten (onverminderd de doelen van OO en GO).
 - BOM-methoden zijn gelinkt aan de proactieve recherche maar ze zijn natuurlijk ook mogelijk in de reactieve recherche (bij feiten die al gepleegd zijn). Het is dus ook mogelijk in het opsporingsonderzoek (proactief).
 - 3 types (worden later een voor een dieper besproken):
 - Observatie.
 - Infiltratie (en burgerinfiltratie): *burgerinfiltratie mogelijk sinds wetswijziging van 22 juli 2018.*
 - Informantenwerking.
 - Aangewend door de politie.
 - Onder toezicht van de Procureur (**Art. 47ter Sv.**)
 - > Ongeacht het type onderzoek: procureur blijft bevoegd ook indien het tijdens het GO wordt genomen.
 - > Zie voor GO: **Art. 56bid lid1 Sv.**
- BOM-methoden:
 - Vergelijkbaar met *intelligence activities* (=inlichtingendiensten).
 - > Wel gerechtelijke finaliteit: moeten gegevens doorgeven.
 - Heimelijke methoden
 - > *Target* heeft geen weet ervan voor en tijdens onderzoeksactiviteit
 - > Maar beperkte kennis ook na uitvoering van methoden
 - Gebruikte technieken blijven geheim
 - Er wordt een vertrouwelijk dossier opgesteld met informatie over gebruikte technieken en identiteit van personen.
 - > Geheim = gevaar van willekeur
 - Specifieke limieten aan politieactiviteiten
 - Nood aan rechterlijke controle: KI als bevoegd orgaan.
- BOM-limieten: (1) Politieprovocatie
 - Provocatie = Het doen ontstaan van voornemen om misdrijf te plegen of voornemen versterken.
 - > *Bv. "Jullie smokkelen weed, is het niet beter om cocaïne te smokkelen...?"* dergelijke voorstellen van een infiltrant zijn duidelijke problematisch.
 - > Ze mogen niet het voornemen een misdrijf te doen ontstaan of te versterken. Indien ze versterken of ontstaan is er sprake van provocatie en dat is expliciet verboden
 - **Art. 30 V.T. Sv.:** geen provocatie!
 - > Wat mag wel: gelegenheid creëren om misdrijf te plegen dat dader al wou plegen.
 - Het onderscheid tussen wat mag en niet is niet altijd even duidelijk.
 - *Bv. Politie zet auto met tal van waardevolle voorwerpen, duidelijk zichtbaar, op plaats waar veel autodiefstallen gebeuren, om dief te betrappen.*
- BOM-limieten: (2) Misdrijven door politieambtenaren
 - Misdrijven door politieambtenaren bij BOM (**art. 47quinquies Sv.**)
 - > Principieel verboden (**Art. 47quinquies §1 Sv.**): Politieambtenaren mogen geen misdrijven plegen in de uitvoering van de BOM-methoden, maar er zijn uitzonderingen (die specifiek in de wet staan).

- ↳ Toegevoegde waarden = feit dat de politie inlichtingen inwindt om het verzoek verder te brengen.
- ↳ Politie kan nuttige input krijgen van nuttige of verdere pistes (sneeuwballeneffect).
- ↳ Rede 2: er kan een open verslag komen: bepaalde informatie moet vertrouwelijk blijven (wat politieambtenaren hebben gedaan, welke technieken ze hebben gebruikt, wie de observatie heeft uitgevoerd, etc.) maar wat er geobserveerd werd kan zeker opgenomen in een tweede verslag.
- **Tweede verslag**
 - » Het is een verslag met informatie die niet noodzakelijk vertrouwelijk moet blijven.
 - » Verbod om vertrouwelijke elementen te vermelden: m.a.w. dat het de technieken en identiteit van de personen niet in gedrang brengt.
 - » Dit staat in een PV die openbaar is: PV met info over de resultaten van observatie die in het gewone dossier wordt opgenomen.
 - » Is zichtbaar voor de andere partijen (zodra partijen toegang tot het dossier hebben gekregen want het geheim van het onderzoek blijft natuurlijk wel bestaan).
 - » Dit tweede verslag kan wel ten laste worden gebruikt van de verdachten.
- **Wie controleert:**
 - Indien verdachte zegt: mogelijkheid om regelmatigheid van uitvoering van de activiteiten te controleren.
 - > KI heeft de bevoegdheid om de regelmatigheid van de observatie te controleren (komt nog aan bod).
 - > Mogelijk indien autoriteit die controle kan uitoefenen, toegang heeft tot het vertrouwelijk dossier. Daarom heeft KI toegang tot dit dossier.
 - > KI moet noodzakelijk de regelmatigheid van de BOM controleren (**art 235ter sw**).
 - Om te garanderen dat de rechtelijke instantie kan nakijken of de uitvoering van deze heimelijke methoden wel regelmatig is gebeurd.
 - > De partijen kunnen zich hier niet over tegenspreken (aangezien zij geen toegang hebben tot het verslag).

2. DE INFILTRATIE.

- **Politionele infiltratie**
 - Infiltrant: politiemensen onder fictieve identiteit.
 - > Duurzaam contact met 1 of meer personen.
 - > Indien ernstige aanwijzingen van criminele organisatie of misdrijven **art. 90ter §2-4 Sv**.
 - Schriftelijke machtiging PK of OR
 - Voorwaarden
 - > Proportionaliteit en subsidiariteit
 - » Onderzoek vereist dit (noodzakelijk) en geen andere middelen volstaan: is belangrijk aangezien het een zeer gevoelige onderzoeksactiviteit is.
 - » + vermeldingen **art. 47octies §3 Sv**.
 - > De machtiging kan ook meerdere dingen toelaten: het gebruik van politionele onderzoekstechnieken.
 - » Er zijn er 3 die hieronder besproken worden.
 - Beroep op deskundige mogelijk (*Bv. informatici*).
- **Infiltratie met politionele onderzoekstechnieken**
 - Politionele onderzoekstechnieken: **art. 47octies §2 Sv**.
 - > Zijn alleen mogelijk bij infiltratie, nooit daarbuiten!
 - > Er kan ook eventueel gebruik worden gemaakt van af luisterapparatuur bij deze technieken
 - » Eventueel combinatie met **art. 90ter Sv.:** af luisteren van gesprekken.
 - Er zijn 3 soorten politionele onderzoekstechnieken:
 - **Pseudo(ver)koop** = politie stelt zich voor als potentiële koper/verkoper, ev. met 'flashroll' (= som geld tonen).
 - » Ook vertrouwenskoop & testkoop: eigendom gaat effectief over (voltrokken eigendomsoverdracht).
 - » *Bv. drugsmokkel*.
 - **Gecontroleerde aflevering** = illegaal transport van goederen of personen, politie op de hoogte of doet zelfs mee, controle politie, interventie pas op eindbestemming.
 - » *Bv. Wagen die aan het rijden is tussen Gent en Antwerpen waar 200kg coke inzit*.
 - **Frontstore** = politie richt bedrijf op en baat het uit, met fictieve gegevens indien nodig.
 - » *Bv. Doen alsof ze zelf een bende zijn*.

- Verslagen infiltratie
 - Zoals bij observatie moet ook hier een verslag worden gemaakt van de uitgevoerde activiteiten (zeer nauwkeurig).
 - Vertrouwelijk verslag van uitgevoerde activiteiten
 - > Bewaard in vertrouwelijk dossier!
 - > Geen toegang partijen
 - > Rechterlijke controle door KI: KI heeft dus wel toegang tot het dossier om een controle uit te voeren.
 - > Informatie in dossier kan niet ten laste van verdachte worden gebruikt: daarom ook hier weer een tweede verslag met gegevens die niet vertrouwelijk zijn.
 - PV's zonder vertrouwelijke gegevens = het tweede verslag.
 - > Toegankelijk bij inzage in dossier.
 - > Moet natuurlijk wel op letten dat info die hier instaat niet tot de identificatie van de infiltrant kan leiden.
- De burgerinfiltratie:
 - Langdurige discussie over wenselijkheid burgerinfiltratie.
 - > Het is een apart middel (maar pas recent ingevoerd in de wet). Voorwaarden zijn hier wel veel strenger natuurlijk.
 - Voordelen:
 - o Politieambtenaren die kunnen infiltreren zijn natuurlijk beperkt in het criminele milieu.
 - » Rekening houden met de criminele omgeving.
 - » Je moet een infiltrant hebben die overeenkomt met de omgeving die jij wil infiltreren.
 - » Als we een burger kunnen kiezen, is de keuze veel groter.
 - o Ze zijn onbekend bij politie en justitie: politieagenten zijn vaak gekend door bendes.
 - Nadelen:
 - o Geen expertise, geen loyaliteit, verborgen agenda.
 - Wet 22 juli 2018: **Art. 47 novies/1 Sv.**
 - > Werd in 2018 ingevoerd (door/na aanslagen).
 - > Burgerinfiltrant = infiltrant die geen politieambtenaar is
 - » Moet meerderjarig zijn.
 - » Duurzaam contact met 1 of meer personen.
 - Het toepassingsgebied is hier wel beperkter maar wel de toevoeging van terroristische misdrijven.
 - > Indien ernstige aanwijzingen van misdrijven **art. 90ter §2-4 Sv.** Gepleegd of te plegen in kader van een criminele organisatie of terroristische misdrijven.
 - Ook hier is de mogelijkheid om beroep te doen op een deskundige.
 - Schriftelijke machtiging PK of OR
 - > Met voorafgaand akkoord van federale PK
 - > Risicoanalyse door politie (is het risicant op een burgerinfiltratie te gebruiken).
 - Voorwaarden
 - > Proportionaliteit en subsidiariteit: Voor onderzoek vereist (noodzakelijk) en geen andere middelen voldoende
 - > **+ 47novies/1 § 4 Sv.** (o.a.: **"Onontbeerlijk"**)
 - Toelating misdrijven te plegen?
 - > Zoals in **art. 47quinquies Sv.**
 - > Mogelijkheid misdrijven te plegen maar er zijn limieten: Geen afbreuk aan fysieke integriteit van derde
 - » *Bv. Deelnemen aan drugskoop is geen probleem/ Plegen van een geweldadige overval is wel een probleem.*
 - > Hierbij is een voorafgaand akkoord van de PK noodzakelijk.
 - Ook hier kunnen politionele technieken worden toegelaten.
 - Ook hier is er een vertrouwelijk dossier + open PV (**Art. 47novies/3 §§1, 2 Sv.**)
- Burgerinfiltratie: Compenserende waarborgen
 - Er zijn verdere waarborgen aangezien de burgerinfiltratie veel riskanter is dan de gewone infiltratie:
 - Burgerinfiltrant moet **memorandum** ondertekenen (**47novies/2**)
 - » Hij moet een soort van contract ondertekenen: Memorandum.
 - ↳ Dit op het probleem van loyaliteit tegemoet te komen.
 - » BI verbindt zich ertoe om oprechte en volledige verklaringen af te leggen betreffende de zaak.
 - ↳ Burgerinfiltrant moet alle info die hij verzamelt aan de bevoegde autoriteiten overdragen.
 - » Rechten en plichten
 - » Uitvoeringswijze infiltratie en genomen maatregelen

- Strengere rechterlijke **controle** door KI (*art. 235quinquies*)
 - » Driemaandelijke controle (naast andere controles)
 - ↳ Bij de gewone infiltratie moest de KI de procedure maar één keer bekijken.
 - » Geen tegenspraak mogelijk.
- Bewijsmiddelen verkregen via burgerinfiltratie alleen als **steunbewijs** (*47novies/3*).
 - » Hetgeen openbaar in de PV staat: mag wel gebruikt worden, alleen als steunbewijs.
 - » Een veroordeling mag niet gebaseerd worden uitsluitend van de resultaten en verklaringen door de infiltrant. Ze kunnen enkel andere bewijzen steunen. De regel van steunbewijs is enkel voor de BI!

3. DE INFORMANTENWERKING.

- Informantenwerking:
 - **Informant** = iemand die (vermoedelijk) nauwe banden heeft met criminelen.
 - > Iemand die wordt gezien als een soort van 'snitch': verrader/verklikker.
 - > Kan je de vraag stellen: waarom doen ze dat? Soms hangt er een beloning aan vast, niet altijd.
 - **Informantenwerking** = politie onderhoudt regelmatige contacten met informant die (vermoedelijk) nauwe banden heeft met een of meer personen waarvan ernstige aanwijzingen bestaan dat ze misdrijven (kunnen) hebben gepleegd of zullen plegen
 - > Georganiseerd karakter: Structureel v. occasioneel (aangifte of tipgever).
- Informantenwerking:
 - Inlichtingen/gegevens door informant (gevraagd of vrijwillig)
 - > Regelmatige contacten tussen ... informant en ... contactambtenaar bij politie = georganiseerde samenwerking contactambtenaar/informant
 - Informantenbeheerders (nationale en lokale niveaus)
 - > Vertrouwelijke verslagen over informantenwerking (aan KB en aan nationale informatiebeheerder).
 - > Zijn bevoegd om informantenwerking te laten functioneren
 - Informatie kan begin of verder onderzoek bepalen
 - > Mogelijk dat informant ook zelf feiten gepleegd heeft
 - > Ev. later anonieme getuige: kan later dus als getuigen optreden.
 - Geen rechterlijke controle
 - > KI heeft geen toegang tot dossier.

⇒ Opmerking: persoon die aangifte doet en hulp verleend kan eventueel vrij van straf blijven: schulduitsluitingsgronden (zijn dus ook mogelijk in dit kader).

-
- **Controle op de BOM:**
 - Het grondwettelijk Hof oordeelde dat het toezicht van de PK onvoldoende was en dat er nog andere vormen van controle nodig waren.
 - > Rechterlijke tussenkomst nodig: KI bevoegde orgaan: **Controle regelmatigheid.**
 - **3 types controle**
 - Automatische controle op einde OO en GO (*art. 235ter Sv.*)
 - > Voor observatie, infiltratie, burgerinfiltratie en online infiltratie.
 - > Geen rechtstreekse dagvaarding anders.
 - > Zitting op gedeeltelijke tegenspraak.
 - » PG afzonderlijk gehoord.
 - » Recht op verdediging voor partijen: maar geen toegang voor private partijen tot vertrouwelijk dossier.
 - Controle ambtshalve of vordering OM/verzoek OR tijdens onderzoek (*art. 235ter en -quater Sv.*) en tijdens vonnisfase ook op verzoek partijen (*art. 189ter Sv.*)
 - > Voor observatie, infiltratie, burgerinfiltratie en online infiltratie.
 - > Geen tegenspraak mogelijk.
 - Automatische controle burgerinfiltratie (*art. 235quinquies Sv.*)
 - > Elke drie maanden.
 - > Geen tegenspraak.

Les 26: Vrijheidsberoving en voorlopige hechtenis.

- Deze les staat niet in de samenvatting.
 - Moet ge maar bij iemand anders gaan schooien voor een samenvatting 😊

Les 27: Toezicht op en afsluiting van het onderzoek.

- Deze les staat niet in de samenvatting.
 - Moet ge maar bij iemand anders gaan schooien voor een samenvatting 😊

Les 28: Gerechtelijke organisatie van het vonnisgerecht.

- De Vonnisfase:
 - Wanneer de RK en KI hun controle hebben uitgeoefend, en indien er een verwijzingsbeschikking werd uitgesproken wordt de zaak doorverwezen naar de vonnisfase.
 - Dit kan ook eventueel via de rechtstreekse dagvaarding.

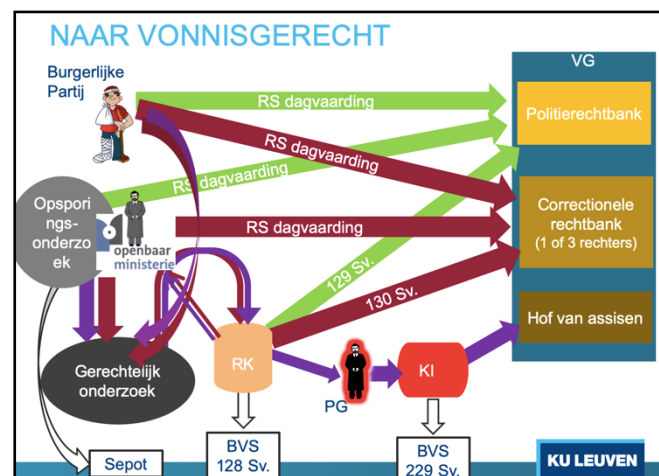
DE VONNISFASE:

- Wat is de bedoeling van de vonnisfase:
 - Het hele onderzoek is bedoeld om een hypothese van schuld aan te maken.
 - > OM en OR moeten aan de hypothese van schuld werken, kijken of er bewijzen/bezwaren bestaan die de hypothese van schuld steunen.
 - Het moment dat deze hypothese getest wordt is de vonnisfase:
 - > Zoals al eerder benadrukt beoordeeld de RK niet over de toetsing van de hypothese maar spreekt zich enkel uit over de voldoendeheid van de bezwaren.
 - > De effectieve toetsing gebeurt dus in de vonnisfase.

- Kenmerken van de vonnisfase:
 - Openbaarheid
 - > Controle van de hypothese moet in openbaarheid gebeuren.
 - > Er moet geen geheim zijn: heel de maatschappij heeft het recht om te weten of persoon effectief schuldig is en recht om te weten of de schuldvraag op een correcte manier wordt beoordeeld.
 - > Verdediging heeft de kans om fouten in de hypothese te laten zien
 - Wapengelijkheid
 - > Moment dat verdediging de kans krijgt om zelfde bevoegdheden van OM te krijgen. Beklaagde heeft geniet van dezelfde bevoegdheden.
 - > Gaan hypothese toetsen door de betrokkene de kans te geven om verschillende argumenten te bespreken.
 - Moment van: Geschil tussen partijen
 - Moment van: Tegenspraak = recht op verdediging van beklagde
 - > Mogelijkheid argumenten aan te dragen
 - > Mogelijkheid eigen bewijzen voor te leggen (indien nuttig voor waarheidsvinding)
 - > Mogelijkheid bewijzen te betwisten
 - Fundamentele waarborgen.
 - > Die opgenomen zijn in verschillende wetten: GW, Sv. maar ook (en meer uitgebreid) in internationale verdragen (vooral EVRM).
 - > Deze komen later uitgebreid aan bod.

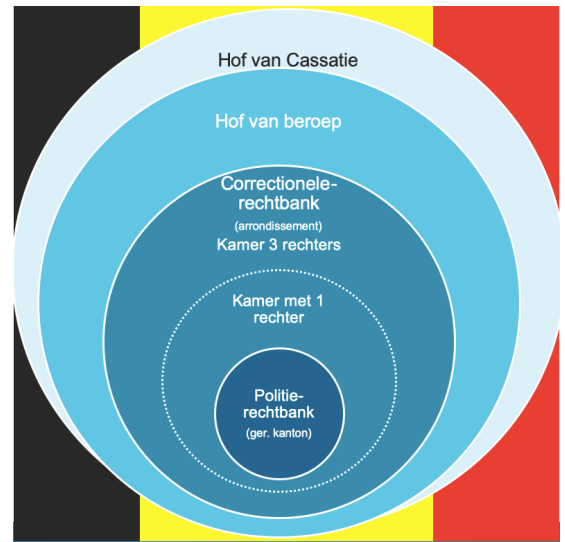
- Naar vonnisgerecht:
 - Hebben dit schema al besproken: hoe kunnen we aan het vonnisgerecht/ de vonnisfase raken:
 - o Groen = overtreding
 - BP: rechtsreekse dagvaardigen
 - OM: rechtstreeks dagvaardigen
 - o Rood = wanbedrijven
 - BP: rechtstreeks dagvaardigen voor correctionele rechtbank
 - OM: rechtstreeks dagvaardigen (ook in geval van gecorrectionaliseerbare misdaad)
 - Kan ook een GO instellen.
 - o Paars = misdaden
 - BP: moet zich voor een onderzoeksgerecht aanwenden (voor GO te starten).
 - OM: noodzakelijk enkel in niet-correctionaliseerbare misdaden.

DE GERECHTELIJKE ORGANISATIE:

- **Organisatie:**
 - De vonnisfase = Fase die voor vonnisgerechten geschied.
 - De gerechtelijke organisatie staat ook uitgebreid in het gerechtelijk wetboek.

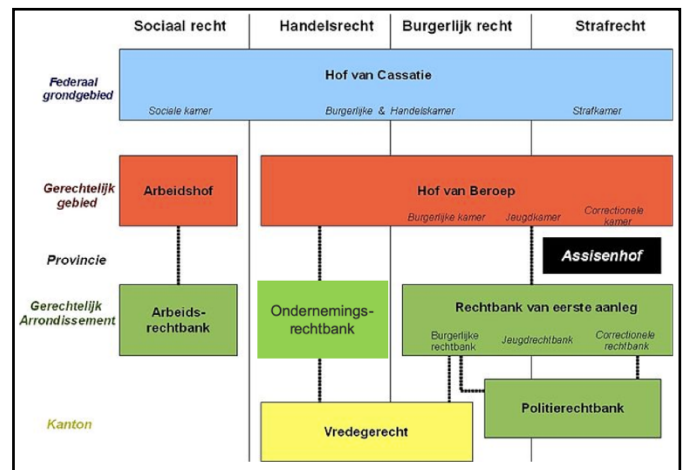
- **Welke zijn de vonnisgerechten:**
 - **De politierechtbank**
 - Er zijn meerdere politierechtbanken.
 - Iedere politierechtbank situeert zich min of meer bij een gerechtelijk kanton.
 - **De correctionele rechtbank**
 - Heeft een bevoegdheid die normaal correspondeert met de arrondissementen (een arrondissement is min of meer een provincie).
 - Meerdere mogelijkheden van samenstelling mogelijk: Kan ofwel uit een alleen-zetelden rechter bestaan, of uit 3 rechters.
 - **Art. 92 Ger.W.:** Kamer van 3 rechters: is sowieso bevoegd voor de belangrijkste dossiers:
 - Hoger beroep tegen vonnissen van de politierechtbank.
 - Zware misdaden: misdaden met meer dan 20 j opsluiting.
 - Samenhangende misdrijven
 - Zaken met een grotere complexiteit of belang: voorzitter van de correctionele rechtbank bepaald welke zaken van grote complexiteit zijn.
 - **Art. 91 Ger.W.:** Kamer van 1 rechter: is bevoegd voor alle andere zaken.
 - **Hof van beroep**
 - Staat op een hoger niveau dan de correctionele rechtbank: Staat min of meer op het niveau van de rechtsgebieden.
 - Bevoegd voor: beslissingen over beroep tegen vonnissen van correctionele rechtbank.
 - **Hof van Cassatie**
 - Hoogste niveau/rechtscollege van het land.
 - Zorgt voor uniformiteit van de rechtspraak, zorgt voor juiste toepassing van de wet op verschillende zaken, etc.
 - Is vooral gericht op beoordelingen van juridische kwesties (geen feitenkwesties voor het Hof van Cassatie).

⇒ Waar situeert het Hof van Assisen zich dan?

➤ **Het hof van Assisen (HvA):**

- Het is een special rechtscollege/hof.
- Idee komt van de Franse revolutie:
 - Uitgangspunt: willen dat beklagden/ beschuldigen beoordeeld worden door gewone burgers om 2 redenen:
 - (1) Gewone burgers (die toevallig geselecteerd worden) dragen een grote waarborg omtrent neutraliteit en onpartijdigheid.
 - (2) Om elke burger te laten deelnemen aan de uitoefening van justitie: het is een vorm van democratische participatie aan de rechtsmacht door gewone mensen/leken.
 - Wetend dat daarvoor de zaken gewoon werden beoordeeld door de koning of personen die de koning aanduidde.
 - De Franse revolutie vonden een dergelijke uitvoering van justitie gevaarlijk: was onder controle van welbepaalde mensen gesteld.
 - Indien we de gewone burgers betrekken bij de uitoefening van justitie wordt de macht van bepaald aantal mensen (koning) met betrekking tot justitie verkleind.
 - Ook een grote invloed van Engeland: Zij hadden wel Jury-trails.
- Het is geen permanente rechtsmacht.
 - Specifiek geselecteerde jury.
- Het is wel een rechtscollege van eerste aanleg.
- Niet mogelijk hier beroep tegen in te dienen: enkel eventueel cassatie (procedurefouten).

- Samenstelling van het Hof van Assisen.
 - 3 beroepsmagistraten
 - > 1 Voorzitter + 2 assessoren die juryleden helpen/leiden een beslissing te nemen.
 - > In bepaalde gevallen kunnen de 3 ook optreden/stemmen om de schuldvraag te beantwoorden maar dat is uitzonderlijk.
 - » Bij een eenvoudige meerderheid (7tegen5) treden de beroepsmagistraten altijd op.
 - 12 aangewezen juryleden
 - > Werken niet voor justitie en zijn dus niet dagelijks beschikbaar. Ze worden aangeduid.

DE AANHANGIGMAKING

- Wat is een aanhangig-making:
 - Aanhangig-making = Zaak voor een vonnisgerecht wordt gebracht
 - Het is een saisine: een rechter wordt geadieerd:
 - > De rechter zal uitspraak **moeten** doen over de feiten die aanhangig zijn gemaakt.
 - » Voor de feiten die in de saisine van de aanhangig-making staan.
 - » Kan nooit een persoon veroordelen voor feiten die niet in de saisine van de aanhangig-making staan.
 - > Tenzij het rechtscollege onbevoegd is.
 - De vonnisfase begint zodra de zaak aanhangig is gemaakt.
- Hoe kan de zaak aanhangig-gemaakt worden:
 - Een zaak aanhangig-maken kan gebeuren op 2 manieren:
 - o Wanneer OM of BP: een verdachte rechtsreeks dagvaardigen.
 - » Bij overtredingen of wanbedrijven (gecorrectionaliseerde misrijven).
 - » Wordt normaal gedaan via een deurwaarderexploot.
 - o Wanneer RK of KI: een verwijzingsbeschikking uitspreken.
 - » Via een verwijzing van een onderzoeksgerecht dus.
- De verschillende vormen van aanhangig-making:
 - **Dagvaarding (dagvaardingsexploot).**
 - > Bij RS-dagvaarding (dagvaarding als dagstelling bij verwijzing door OG)
 - > Vormen in Ger.W. (**art. 43 Ger.W.**)
 - o Nauwkeurige omschrijving feiten + kwalificatie (hoewel laatste niet uitdrukkelijk vereist door wet)
 - ↳ De dagvaarding moet een nauwkeurige omschrijving van de feiten bevatten.
 - ↳ Saisine van de OR zal minder nauwkeurig zijn (daar zijn feiten nog niet onderzocht). De saisine van de RK zal al meer nauwkeuriger zijn (aangezien er al een onderzoek heeft plaatsgevonden).
 - ↳ Feiten moeten dus duidelijk zijn: *op welke dag gepleegd, om welk uur, waar precies, etc.* Al deze informatie is essentieel!
 - ↳ Een bepaalde omschrijving gaat gepaard met een juridische kwalificatie: (*Bv. Diefstal art. 461 ev./ Misbruik van vertrouwen/ Oplichting/ etc.*)
 - ↳ Deze kwalificatie moet gebeuren voor de zitting: 10 dagen voor de zitting (Tenzij beklagde die in VH zit).
 - o Betekening aan persoon (gerechtsdeurwaardersexploot).
 - ↳ De feiten moeten dus nauwkeurig worden weergegeven, evenals de personen.
 - ↳ RK kan verdere personen betrekken bij de beoordeling.
 - ↳ Hier moet de persoon wel expliciet aangeduid worden: duidelijk zijn om welke persoon het gaat m.b.t. welke feiten.
 - ↳ Is logisch: de personen moeten een betekening krijgen van een dagvaarding (*u moet verschijnen op XX voor de volgende feiten*).
 - ↳ Omschrijving is noodzakelijk om de eerlijkheid van de procedure te garanderen.
 - ↳ Ook om aan beklagde de kans te geven zich te verdedigen: *Bv. Beklaagde die een alibi kan voorleggen: 'jama, op die dag was ik aan het werk'*
 - o 10 dagen voor zitting (tenzij voorlopige hechtenis: 3 dagen)
 - > Vertaling indien nodig
 - > Enkele regels met betrekking tot de dagvaarding die op straffen van nietigheid staan:
 - » Omdat het een belangrijk formeel moment is: de vonnisfase begint wanneer persoon in kennis is gesteld.
 - » De dagvaarding moet dus op de juiste manier gebeuren; daarom zijn er nietigheden aan gebonden.
 - ↳ Bv. het ontbreken van wezenlijke bestanddelen van de dagvaarding

- **Vrijwillige verschijning** (mits akkoord beklaagde)
 - > = Afstand nietigheden dagvaarding
 - > Persoon die vrijwillig kan verschijnen:
 - » Het Kan zo zijn dat persoon nog geen dagvaarding heeft gekregen maar wel al weet heeft van de zitting.
 - » Zonder dagvaarding dus rechtstreeks naar zitting gaan.
 - > Kan indien beklaagde er geen probleem mee heeft dat zaak al meteen behandeld wordt (ookal heeft hij geen dagvaarding ontvangen).
 - > Soms kunnen er dus dingen fout gaan met de dagvaarding (*bv. komt niet aan bij de persoon*).

- **Oproeping bij proces-verbaal** (gearresteerde)
 - > **Art. 216quater Sv.**
 - > Indien persoon in situatie van vrijheidsberoving staat (gearresteerde).

- **Voorlopige hechtenis:**
 - IVD blijft in VH tot bij uitspraak VG
 - > De inverdenkingestelde die in voorlopige hechtenis staat op het moment van de aanhangig-making blijft in voorlopige hechtenis tot het einde van de vonnisfase (uitspraak van het vonnisgerecht).
 - > Na verwijzing **geen systematische controle** voorgeschreven over voortduren van VH.
 - Initiatief beklaagde wel mogelijk:
 - > Beklaagde kan verzoekschrift indienen tot voorlopige-invrijheidstelling (**art. 27 WVH**)
 - > Bij afwijzing: nieuw verzoek slechts na 1 maand na verwerping verzoek.
 - » Beklaagde mag niet de voorlopige-invrijheidsstelling bij elke nieuwe zaak opnieuw vragen.
 - ↳ Er moet minstens een maand tussen de verwerping van een eender verzoek en een nieuw verzoek.
 - » Beklaagde heeft wel de kans om elke maand een initiatief te nemen tot zijn invrijheidsstelling.
 - Ook initiatief OM mogelijk (**art. 24bis §3 WVH**)
 - > Bevoegdheid VG tot vonnis VG: Appelgerechten na vonnis eerste aanleg.
 - > Mogelijk vrijheid onder voorwaarden na 3 maanden verlengen (voor nog 3 maanden, tot uitspraak) - verzoek OM of beklaagde
 - » VG kan geen nieuwe voorwaarden opleggen.

Les 29: Kenmerken en waarborgen.

Fundamentele waarborgen.

- Een groot kenmerk van de vonnisfase zijn de fundamentele waarborgen die aan de fase zijn gekoppeld.
- Specifieke regels om strafrecht te gebruiken (vooral wat de procedure betreft).

- **Art. 6 EVRM: Recht op een eerlijk proces**
 - Moeten bij artikel 6 wel een onderscheid maken van de verschillende paragrafen:
 - **Art. 6 paragraaf 1:** Waarborgen die van toepassing zijn op alle zaken (*burgerlijke zake, strafrechtelijke zaken, administratieve zaken, etc.*).
 - Maar er zijn ook bijzondere waarborgen voor het strafrechtelijk domein:
 - **Art. 6 paragraaf 2:** Vermoeden van onschuld.
 - **Art. 6 paragraaf 3:** Recht op verdediging.
 - Informatieplicht m.b.t. de beschuldiging
 - Voorbereiding verdediging
 - Recht op zelfverdediging of bijstand advocaat
 - Recht op getuigen oproepen (tegenspraak)
 - Recht op kosteloze bijstand tolk

⇒ Er zijn dus nog specifiek bijkomende waarborgen op strafzaken.

- Toepassingsgebied **Art. 6 EVRM:**
 - “Strafzaak” en “vervolgning”: autonome betekenis (invulling)
 - “Gegrondeid”
 - > Tijdens vonnisfase
 - » Art. 6 is van toepassing tijdens de vonnisfase: dit staat ook duidelijk in paragraaf 1 van het artikel “*bij de beoordeling van de gegrondheid...*”.
 - > Ook binnen onderzoeksfase:
 - » Art. 6 is ook van toepassing op de onderzoeksfasen: voor zover de onderzoeksfase compatibel is met de waarborgen van art. 6.
 - ↳ *Bv. De onderzoeksfase is een heimelijke fase (geheim) en dus een zitting die openbaar is, is niet compatibel met onderzoeksfasen.*
 - ↳ *Bv. Wel de waarborgen van de redelijke termijn: deze kunnen wel van toepassing zijn al bij het onderzoek.*
 - » De bepalingen vermelden de onderzoeksfase niet uitdrukkelijk (bedoeld voor vonnisfase).
 - » OG zijn gebonden door art. 6 EVRM in zoverre de niet-naleving van de bepalingen, voor de aanhangigmaking bij de vonnisrechter, het eerlijk karakter van het proces ernstig in het gedrag kan brengen.
 - Beoordeling van de eerlijkheid van de procedure gebeurt:
 - **Beoordeling in concreto:** aan de hand van de eigen omstandigheden en aard van elke zaak.
 - » Rekening houden met de specifiek omstandigheden van een zaak.
 - **Beoordeling in globo:** rekening houdend met hele verloop van procedure.
 - » *Bv. Stel er is tijdens de procedure toch iets fout gelopen (een recht is geschonden), maar deze is later rechtgezet.*

- Rechter: **Onafhankelijk.**
 - Rechter/gerecht moet onafhankelijk zijn van:
 - Onafhankelijk zijn van de uitvoerende macht.
 - Onafhankelijk zijn van de wetgevende macht.
 - Onafhankelijk zijn van de partijen in het geding.
 - Hoe weten we of de rechter/het gerecht ook effectief onafhankelijk is: aspecten die onafhankelijkheid waarborgen:
 - De wijze van benoeming van rechters.
 - De duur van benoeming van rechters.
 - De waarborgen/garanties die rechters hebben m.b.t. de uitoefening van hun functie.
 - Ook schijn van onafhankelijkheid kan relevant zijn.
 - In België nog bijkomende elementen:
 - Scheiding der machten.
 - Wettelijke grondslag van Elke rechtbank.

- Rechters worden benoemd voor het leven
- Ontzetting rechters slechts door een vonnis
- Wedde zijn door de wet bepaald
- Ambt van de rechter is onverenigbaar met vele andere ambten (*wie als rechter werkt kan bv. niet tegelijkertijd een bestuurder van een bedrijf zijn*).

➤ Rechter: **Onpartijdig.**

- De waarborg van onpartijdigheid hangt echt af van het individu (rechter).
- Moeten hierbij wel een onderscheid maken tussen subjectieve en objectieve onpartijdigheid: maar beide aspecten moeten wel beschermd worden!
 - **Subjectieve onpartijdigheid.**
 - › = Garanderen dat de rechter als individu geen vooroordelen mag hebben m.b.t. zaak of feiten.
 - › Vermoeden van partijdigheid: Bewijslast voor partijen.
 - › Rechter moet zich onthouden van handelingen die vertrouwen van de rechtzoekende kunnen beschamen.
 - ↳ *Bv. Zijn mening over een zaak voor de uitspraak laten kennen een journalisten.*
 - **Objectieve onpartijdigheid.**
 - › = Geen uitwendige schijn dat rechter partijdig zou zijn.
 - ↳ Rechter kan perfect onpartijdig zijn maar kan naar buiten toe beschouwd worden als iemand die wel partijdig is.
 - ↳ Het is dus de maatschappij/ anderen die oordelen of twijfelen over de onpartijdigheid, ookal kan je perfect onpartijdig zijn, in sommige gevallen kan er toch schijn van partijdigheid zijn.
 - › *Justice must not only be done, it must also be seen to be done.*
 - ↳ Vermoeden dat rechter onpartijdig is, tenzij het tegendeel wordt bewezen (indien partijen kunnen laten zien dat rechter partijdig is, kunnen ze een verzoek indienen om de aanduiding van een rechter te bestrijden).
 - › Geen band met één van partijen.
 - ↳ Elementen die laten twijfelen of rechter effectief onpartijdig is. Dit kan zo zijn wanneer rechter een band heeft met een van de partijen (*Bv. rechter die familie is van een van de partijen*).
 - › Geen voorkennis van zaak in andere hoedanigheid (Bv. vroeger OR'er of OG).
 - ↳ Het vonnisgerecht mag geen voorkennis van de zaak hebben (Bv. Rechter die zich over de zaak moet uitspreken is dezelfde rechter die in de onderzoeksfases heeft gewerkt).

➤ Openbaarheid terechtzitting:

- Zitting moet altijd met Open deuren geschieden: iedereen mag de zaal betreden.
 - > Garanderen dat iedereen mag zien hoe de zaak behandeld wordt.
 - > Tenzij uitzondering.
- *Justice must be seen to be done*
 - > Transparantie en openheid; vermijden (en voorkomen) van willekeur; eerlijk proces waarborgen.
 - › Het is dus een manier om een eerlijk proces te waarborgen: manier om willekeur te vermijden.
- Aangezien zo belangrijk: staat het in Belgische Grondwet: **Art. 148 GW** (rechtspleging) en **Art. 149 GW** (uitspraak).
 - > En **Art. 153** (pol.rb.), **Art. 190** (corr.rb.), **Art. 280 lid 3** (HvA) **Sv.**
 - › Op straffe van nietigheid (ook voor gemiste vermelding in pv).

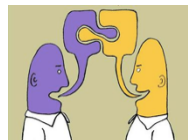

➤ Gesloten deuren:

- Er zijn uitzonderingen op de regel van openbaarheid. De regel van openbaarheid kan namelijk niet altijd een goede zaak zijn (bv. bij gevoelige zaken). Daarom zijn er 3 uitzonderingen:
 - **GW:** Gevaar voor orde of goede zeden.
 - › *Drukpers-, politieke misdrijven met algemene stemmen.*
 - **EVRM:** *Behoudens goede zeden, openbare orde, veiligheid land, ook in belang van minderjarigen, bescherming privéleven van partijen (indien gevaar van schade).*
 - **Sv. (190 Sv.):** M.b.t. misdrijven art. 371/1-378, 379, 380, 383bis §§1-2 (seksuele misdrijven) en indien een van de partijen dit vraagt
- De beslissing om de zitting achter gesloten deuren te laten doorgaan wordt genomen via een vonnis of een arrest.
 - > Zonder vonnis of arrest is een behandeling achter gesloten deuren ongeldig en dus nietig.
- Behandeling in RK
 - > Soms verplicht: *bv. voor beslissingen over VI.*

- **Redelijke termijn.**
 - **Art. 6 §1 EVRM**
 - Behandeling van zaak binnen redelijke termijn.
 - > Strafprocedure als straf.
 - » Vermijden dat lot van persoon te lang onzeker blijft.
 - » Elke procedure op zich is al een straf: elke procedure is moeilijk voor de betrokkenen, zeker de strafprocedure (zowel voor dader als voor slachtoffer).
 - Het is geen waarborg voor een snelle behandeling van een zaak!!
 - > De bedoeling is niet om een zaak zo snel mogelijk te behandelen.
 - > De bedoeling is om een zaak binnen een redelijke termijn te behandelen.
 - Wanneer begint deze waarborg te lopen:
 - > Vanaf moment de partij (beklaagde) kennis heeft van de strafprocedure.
 - » Deze kennisgeving kan ook informeel zijn: Het hoeft geen officiële kennisgeving te zijn. Het kan ook zo zijn dat voor de formele verwittiging de persoon al kennis had van de procedure.
 - ↳ Bv. *Huiszoeking bij jouw thuis: dan weet je dat er een onderzoek loopt zonder dat je officieel werd verwittigd.*
 - ↳ Bv. *art. 61bis, maar ook huiszoeking, ondervraging, inbeslagname ...*
 - Tot de definitieve beslissing
 - > Inbegrepen rechtsmiddelen
 - Schending redelijke termijn ≠ verjaring
 - > Aanvang verjaring: moment waarop persoon misdrijf heeft gepleegd.
 - > Aanvang van redelijke termijn: moment waarop persoon in kennis wordt gesteld van de procedure.
 - > De logica van deze 2 termijnen zijn echt anders dus pas hier mee op.
- **Criteria redelijke termijn:**
 - De redelijke termijn is geen vaste termijn (verjaring is wel een vaste termijn).
 - De redelijke termijn hangt af van verschillende elementen:
 - Complexiteit van de zaak: *Heeft een invloed op hoe lang een onderzoek zal duren natuurlijk.*
 - De houding van de beklaagde: *Beklaagde probeert alle veragringsmanoeuvres uit te voeren (bv. vragen bijkomende onderzoekshandeling, etc.). Hij probeert het proces enorm te vertragen.*
 - Houding gerechtelijke overheid: *Bv. Heeft de overheid de zaak snel aangenomen, periodes van inactiviteit etc.*
 - Anderen: *Aard en gevolgen misdrijf, gevolgen op professioneel en persoonlijk vlak, etc.*
- **Gevolgen redelijke termijn:**
 - Wat indien wordt verklaard dat redelijke termijn overschreden is: **Art. 21ter V.T.Sv.**
 - Strafvermindering: *De overschrijding als equivalent verklaren met een deel van de uitvoering van de straf.*
 - Loutere schuldverklaring: *Bv. veroordeeld tot 4 maanden gevangenisstraf maar procedure heeft een jaar langer gelopen dan de redelijke termijn, blijft er niets meer over dan enkel de loutere schuldverklaring.*
 - Onontvankelijkheid van de strafvordering: *Vertraging van de procedure is zo enorm, dat de procedure op zich als onontvankelijk wordt beschouwd.*
- **Wie beoordeeld over de redelijke termijn:**
 - De beoordeling van de redelijke termijn wordt genomen door de Vonnisrechter.
 - Uitzonderingen: Beslissing van OR (indien redelijke termijn al geschonden is wanneer de zaak voor het onderzoeksgerecht komt).
 - > In dat geval: Onontvankelijkheid van strafvordering kan worden uitgesproken.
- **Mondelinge procedure:**
 - Mondeling in de zin dat mensen praten.
 - Er zijn 2 figuren die praten:
 - **Partijen:** Argumenten uiteenzetten (pleiten/pleidooi, conclusie).
 - » Overtuigingsdoel: Willen rechtcollege ovetuigen.
 - **Getuigen** (en deskundigen): Gehoord in vonniskamer – verklaringen mondeling gegeven.
 - » Rechter kan bewijswaarde beter beoordelen (goede methode om eerlijkheid getuigen na te gaan).
 - » Meer onpartijdig verhoor (in vergelijking met strafonderzoek).

- **Mondelinge procedure:**
 - Enkel uitdrukkelijk voorzien/essentieel voor hof van assisen: **Art. 280 lid 1 Sv.**
 - Enkel impliciet en lichter voor pol.rb. en corr.rb.: Af te leiden uit **art. 153 en art. 190 Sv.**
 - Rechter mag zijn beslissing niet uitsluitend nemen o.b.v. strafdossier.
 - > Toetsen gegevens in dossier met vordering OM, argumenten partijen en – eventueel – van getuigen, deskundigen ...
 - Praktisch: mondeling karakter voor pol.rb. en corr.rb. sterk afgezwakt
 - > Geen lezing pv's, getuigen bijna nooit gehoord, slechts mondelinge argumenten (vaak schriftelijke conclusie) ...
 - Strikter begrip binnen assisenprocedure.

- **Tegenspraak:**
 - In **Art. 6 EVRM**
 - > Essentieel deel van recht van verdediging: partijen kunnen elkaar tegenspreken.
 - > In principe verbonden aan mondelinge procedure:
 - » Argumenten uiteenzetten
 - » Bewijzen gebracht voor VG
 - » Recht om getuigen *à charge* en *à décharge* op te roepen
 - Impliciet in **Sv. (153, 190 en 320 Sv.)**
 - > Praktisch: Beperkt tot argumenten geschil
 - > Draagwijdte:
 - » Beklaagde moet opgeroepen worden
 - » Moet precieze beschuldiging kennen
 - » Kennis dossier
 - » Verzoek tot getuigenverhoor (voorwaarden?)
 - Verbod veroordeling te steunen op bewijselementen die de beklagde niet heeft kunnen tegenspreken.

- **Randvoorwaarden tegenspraak:**
 - **Kennisgeving van plaats en tijdstip terechtzitting**
 - > Dagvaarding (dagvaardingsexploot)
 - » Vrijwillige verschijning (akkoord beklagde); oproeping proces-verbaal (aangehoudene)
 - **Kennisgeving tenlastelegging (art. 6.3 a) EVRM)**
 - > Ondubbelzinnige en gedetailleerde kennis
 - > Onverwijld en in detail op de hoogte gesteld van aard en reden van beschuldiging
 - » Dagvaarding (geen formalisme, kennis kan ook op andere manieren verkregen worden: bv. eindvordering OM, verwijzing RK...) – in concreto beoordeling van informatieplicht
 - > Feiten en juridische kwalificatie
 - **Kennisname van het hele dossier en voldoende tijd en faciliteiten** om verdediging voor te bereiden
 - > Weren van onregelmatige stukken (maar zie *supra* zuivering nietigheden)
 - > Mogelijk latere voeging van stukken: Vermoeden van kennis – tenzij.
 - **Persoonlijke kennis van strafrechter**
 - > Rechter mag oordeel niet baseren op eigen vaststellingen en persoonlijke ervaringen, waarvan slechts kennis buiten terechtzitting.
 - » *Bv. informatie opgezocht op internet en partijen geen tegenspraak over laten voeren.*
 - > Zich baseren op gegevens van algemene ervaring en algemene bekendheid → geen schending tegenspraak
 - » *In concreto* invulling, rekening houdend met gemiddelde burger en zijn kennis

- **Herkwalificatie**
 - Herkwalificatie van feiten door VR'er: Mogelijke wijziging ook in beroep
 - > Gedragingen van persoon moeten onder een bepaald artikel van het strafrecht vallen (bv. Diefstal). Een dergelijke kwalificatie is soms moeilijk. Deze wordt pas aan het einde van de vonnisfase uitgesproken. Rechter heeft het recht het feit op een juiste manier te kwalificeren.
 - Probleem: Recht op verdediging
 - Dubbele voorwaarde:
 - **Hetzelfde feit betreffen**
 - » Geen verandering tenlastegelegde feiten
 - » Wel precisering van zelfde feiten mogelijk

- **Recht van verdediging geëerbiedigd**
 - › Verwittiging van de beklaagde vereist, zodat deze precies de kwalificatie kent waartegen hij zich moet verdedigen
 - › Geen instemming beklaagde vereist
 - › Rechter kan veroordelen voor oorspronkelijke kwalificatie
 - › Tijd om verdediging op te bouwen → mogelijkheid uitstel te vragen

Les 30: De terechtzitting (inleiding).

INLEIDING

- Terechtzitting en verloop van de rechtspleging.
 - Er zijn 3 rechtscolleges (van eerste aanleg):
 - Politierechtbank (**Artikelen: 137-171 Sv.**)
 - Meestal bevoegd voor overtredingen (uitzondering van enkele wanbedrijven die binnen de bevoegdheid van de politierechtbank behoren).
 - Correctionele rechtbank (**Artikelen 179-198 Sv.**)
 - Meestal bevoegd voor wanbedrijven (soms ook voor enkele overtredingen).
 - Hof van Assisen
 - Uitsluitend bevoegd voor misdaden (eventueel wanbedrijven of overtredingen die samenhangen met de misdaad).
 - Er zijn 3 rechtscolleges; dus ook 3 procedures: één voor politierechtbank, één voor de correctionele rechtbank, één voor het hof van Assisen.
 - > Procedure van politierechtbank en correctionele rechtbank is nagenoeg hetzelfde.
 - > Procedure voor het hof van Assisen is helemaal anders!
 - Hier zijn er speciale regels aangezien het ook een speciaal rechtscollege is (jury).

⇒ In de volgende les (31) worden deze procedure uitdrukkelijker besproken.
- Rechtspleging Hof van Assisen
 - Het is alleen de Ki die een zaak kan verwijzen naar het hof van assisen.
 - > Recht op inzage en kopie.
 - Na verwijzingsbeschikking moet de procureur-generaal (PG) de acte van beschuldiging opstellen.
 - > Het is een formele acte van beschuldiging die staat op straffen van nietigheid.
 - De rechtspleging voor het hof van Assisen is complexer omdat: Er zijn 3 verschillende dagvaardingen voor 3 verschillende zittingen:
 - Preliminaire zitting: om alles te organiseren (+ bevoegdheid van de rechter controleren).
 - Samenstelling jury
 - Zitting ten gronde: *over het verhoor van getuigen, het verhoor van de schuldigen, etc.*
 - Procedure voor het hof van assisen heeft een sterkere mondelinge component
 - > Het mondelinge beginsel wordt hier sterker gewaarborgd (getuigen worden voor en door het vonnisgerecht verhoord).
 - > Omwille van de jury: moeilijk voor hun om een dik dossier te lezen dus makkelijker om getuigen aan het woord te horen.
- De jury
 - 12 mensen = juryleden (gezworenen).
 - > Geslachtsevenwicht (niet meer dan 2/3 zelfde geslacht): Dus, niet meer dan 8 mannen of vrouwen
 - **Samenstelling van de jury**
 - > Aparte zitting minimum 2 werkdagen vóór zitting ten gronde
 - > Wrakingsrecht van partijen (**art. 289 Sv.**)
 - Beschuldigde, OM (niet BP) – uitsluiting uitgelote personen
 - Wraking zonder reden (MAG zelfs reden NIET uitzetten)
 - Gelijk aantal wrakingen
 - Jury samengesteld zodra 12 niet gewraakte personen uit de bus zijn gekomen.
- Terechtzitting rechtbank
 - Wat moet er gebeuren:
 - Controleren bevoegdheid rechter: Dit bestaat zowel in de politierechtbank, de correctionele rechtbank als in het Hof van Assisen. Het is een deel van de preliminaire zitting.
 - PV's (zittingsblad).
 - Verschijnen van partijen
 - Et.

CONTROLLEREN BEVOEGDHEID

- Bevoegdheid vonnisgerecht
 - We hebben in België meerdere rechtscollages. Hoe kunnen we bepalen welk rechtscollage de zaak zal behandelen? Hiervoor werden er dus regels omtrent bevoegdheid ontwikkeld.
 - > Het recht dat een rechtelijke instantie overeenkomstig de wet heeft om een bepaald feit te onderzoeken en er uitspraak over te doen.
 - » Elke rechter moet bevoegdheid nagaan voordat hij een beslissing neemt.
 - » Geen rechtstreekse verwijzing naar andere strafrechters: verklaring onbevoegdheid.
 - Er zijn 3 types van regels:
 - o *Ratione materiae*: Regels van bevoegdheid rekening houdende met het type misdrijf.
 - o *Ratione loci*: Regels van bevoegdheid rekening houdende met de plaats (waar de zaak berechtigd kan worden).
 - o *Ratione personae*: Regels van bevoegdheid rekening houdende met de bepaalde personen.
 - » Personen die een bepaalde hoedanigheid hebben (bv. Ministers), dan zijn er speciale regels.
 - Moeten dus kijken naar deze regels om te kijken of de rechter bevoegd is.
 - > Dit is een controle die elke rechter moet doen: hij moet zijn bevoegdheid nagaan.
 - > *Bv. Steel de zaak werd gebracht voor de verkeerde rechter/vonnisgerecht, dan heeft de rechter helemaal geen bevoegdheid om uitspraak te doen over de zaak.*
 - **Art. 17 GW**: “Niemand kan tegen zijn wil worden afgetrokken van de rechter die de wet hem toekent”.
 - > Het is aan de wet om op voorhand aan te duiden welk rechtscollage bevoegd is voor welk bepaald misdrijf.
 - > Het is een deel van het legaliteitsbeginsel.
- Bevoegdheid *ratione materiae* (qua type misdrijf):
 - Politie rechtbank
 - o Overtredingen (**art. 137 Sv.**)
 - o Enkele kleine Wanbedrijven (opgenomen in **art. 138 Sv.**)
 - » (*Bv. wegverkeerswanbedrijven, Veldwetboekwanbedrijven, Boswetboekwanbedrijven ...*)
 - o Gecontraventionaliseerde wanbedrijven
 - Correctionele rechtbank
 - o Wanbedrijven
 - o Gecorrectionaliseerde misdaden
 - o Overtredingen in **art. 2ter Drugwet**
 - o Samenhangende overtredingen (samenhang *infra*)
 - Hof van assisen
 - o Misdaden die niet werden gecorrectionaliseerd (en samenhangende wanbedrijven en overtredingen)
 - o Drukpersmisdrijven
 - o Politieke misdrijven
- Bevoegdheid *ratione loci* (qua plaats):
 - Territoriale bevoegdheid
 - Tegelijkertijd bevoegd: 3 criteria:
 - o Rechtbank van plaats waar misdrijf gepleegd werd (*locus commissi delicti*)
 - » Soms is dit niet makkelijk: niet altijd eenvoudig aan te duiden waar het misdrijf zich heeft plaatsgevonden.
 - » *Bv. 2 mensen komen samen om een diefstal met geweld te plegen. Ze komen samen in Leuven, verzamelen er alle nodige middelen. Rijden vervolgens door naar Brussel om daar in te breken. Dan kan je je de vraag stellen: Waar heeft het misdrijf dan plaatsgevonden? Een deel van de voorbereiding is in Leuven gebeurd. In deze situatie zou het dus ook mogelijk zijn om de zaak te doen in Leuven & Brussel.*
 - » Gebruik bij de bepaling van de plaats een bepaalde theorie: **Objectieve ubiciteitstheorie**
 - ↳ Een van objectieve bestanddelen van misdrijf is geheel of gedeeltelijk gelokaliseerd binnen gebied van rechtbank (intentie dader niet relevant).
 - ↳ *Bv. Voorbereiding van diefstal is een bestanddeel van het misdrijf dus ook Leuven wordt gezien als plaats van het misdrijf.*
 - o Rechtbank van verblijfplaats verdachte (of zetel bedrijf) op het ogenblik waarop strafvordering werd ingesteld.
 - o Rechtbank van plaats waar verdachte kan worden gevonden.
 - Elk van deze 3 criteria kan gebruikt worden om na te gaan of een VG bevoegd is voor de berechting van een misdrijf.
 - > Er zijn dus meerdere opties mogelijk.
 - Voor speciale strafvorderingen (personen met een speciale hoedanigheid) zijn er specifieke regels.
 - > Kijken naar het wetboek voor deze specifieke bevoegdheidsregels.

- **Uitbreiding bevoegdheid:**
 - Soms hebben we een geval van uitbreiding van bevoegdheid.
 - > Bv. Hof van Assisen dat bevoegd is voor misdrijven + ook de overtredingen en wanbedrijven die met die misdaad samenhangen.
 - Wat bedoelen we met samenhang: (art. 227, 1°, 2° en 3° Sv.).
 - > Band tussen twee of meer misdrijven van zodanige aard dat wenselijk is misdrijven samen te beoordelen.
 - » Het is geen verplichting: het is een kwestie van opportuniteit (voordeligheid): wanneer het wenselijk is.
 - ↳ Wanneer het misdrijf gepleegd werd door verschillende personen (misdrijven die verschillende personen hebben gepleegd op hetzelfde moment).
 - ↳ Misdrijven gepleegd door verschillende personen, maar als gevolg van voorafgaand overleg, of met het oog op latere misdrijven
 - De samenhang heeft een invloed op de bevoegdheid:
 - *Ratione materiae*: bevoegdheid hogere rechter wordt uitgebreid
 - » Geeft soms de bevoegdheid aan een rechter die niet bevoegd is om dat feit te beoordelen, toch de bevoegdheid het te beoordelen.
 - » Bv. Hof van assise is normaal niet bevoegd voor het beoordelen van overtredingen en wanbedrijven maar wordt bevoegd ervoor indien ze met de misdaad samenhangen.
 - » In geval van samenhang tussen wanbedrijf en misdrijf, is het altijd het Hof van Assisen dat uitspraak doet over de zaak, en nooit de correctionele rechtbank.
 - ↳ Dit geldt ook voor de correctionele rechtbank: indien er samenhang is met een overtreding, is het zij die de zaak beoordeeld en niet de politierechtbank.
 - » Samenhang kan nooit aanleiding geven voor dat een rechter een misdrijf moet beoordelen van een zwaardere aard, dan waarvoor hij bevoegd is.
 - ↳ Bv. Correctionele rechtbank dat nooit bevoegd zal worden voor het beoordelen van een misdrijf dat samenhangt met een wanbedrijf.
 - *Ratione loci*: Geen voorrang
 - » Bij samenhang van feiten die op een verschillende plaats zijn gepleegd, is er geen voorrang.
 - » OM kiest daar waar het terecht wordt.
 - *Ratione personae*: voorrang bijzondere rechter
 - » Bijzondere rechter heeft wel voorrang (t.o.v. gewone rechter) indien de betrokken persoon een speciale hoedanigheid bezit.
 - Situatie van herkwalficatie van de feiten is mogelijk:
 - > Wat als Bv. Correctionele rechtbank zegt: Het is geen wanbedrijf maar een overtreding.
 - > In geval van juridische herkwalficatie: De hogere rechter kan bevoegd blijven wanneer na de kwalificatie de feiten tot de bevoegdheid van een lagere rechter behoren
 - » Hogere geadieerde rechter blijft bevoegd wanneer na herkwalficatie feiten tot bevoegdheid van lagere rechter behoren (192 Sv).
 - » Het omgekeerde kan dus niet!: In dat geval moet rechter zich onbevoegd verklaren.
- **Procedureregels met betrekking tot samenhang:**
 - Begint met een initiatief van het OM.
 - > OM die het initiatief neemt om 2 misdrijven samen te vervolgen.
 - Kan ook: procureur des konings en de OR voor meerdere misdrijven vordert:
 - > Dan een GO voor meer samenhangende misdrijven
 - > Dan komt onderzoek tot einde + regeling van rechtspleging
 - > Dan is er verwijzing van RK naar een vonnisgerecht voor alle 3 de samenhangende misdrijven.
 - Kan dus met één akte van vordering, of verschillende akte.
 - Enkele voorwaarden die gerespecteerd moeten worden:
 - o Strafvordering moet al ingesteld zijn voor alle samenhangende misdrijven.
 - » Geen samenhang met vordering die niet ingesteld is.
 - o Strafvordering moet in dezelfde aanleg en fasen zijn.
 - » Bv. Een misdrijf op het niveau van beroep en het ander op het niveau van eerste aanleg: dan kan er geen samenhang zijn.
 - o En moet een regelmatige aanhangigmaking zijn geweest bij het vonnisgerecht.
 - » Ontvankelijk, geen gronden van verval, etc.
 - Samenhang in dagvaarding of verwijzing: voorlopig → VG moet beslissen.

➤ Bevoegdheidscontrole

- Rechter moet zijn bevoegdheid controleren: eerste controle van Vonnisgerecht.
- Er zijn 2 momenten/aspecten van controle:
 - **Drempelcontrole:** Controle van de drempel.
 - › “Ben ik bevoegd voor dit specifieke misdrijf?”
 - **Kwalificatiecontrole:** Controle van de kwalificatie van het misdrijf.
 - › Indien het misdrijf onder verschillende mogelijke kwalificaties valt
 - ↳ Kiezen voor de zwaarst mogelijke kwalificatie (*le plus haute expression pénale*).
 - ↳ Bv. Medewerker uit bedrijf die een map met klantgegevens wegneemt en aan concurrent verkoopt. Dit is zowel diefstal als misbruik van vertrouwen.
 - › Geen wijziging van feiten (maar interpretatie in licht stukken dossier mogelijk).
- Controle na dagvaarding:
 - > Controle soms pas nadat enkele onderzoeksgerechten zich al hebben uitgesproken over de feiten.
 - > Moeten hier een onderscheid maken:
 - › Stel VG zijn bevoegdheid met controleren na een rechtstreekse dagvaarding: hier was er geen eerdere controle van een andere rechter.
 - ↳ Kan eventueel hier nog denaturatie toepassen.
 - > Ook beslissing over toepassing VO en strafverminderende VSG op misdrijf in het kader van denaturatie
 - › Beslissing OM niet bindend
 - › Mogelijk om zich bevoegd te verklaren ook in geval van incorrecte OM beslissing (autonoom aannemen VO en strafverminderende VSG)
 - › Na herkwalificatie: VG slechts onbevoegd als bevoegdheid van hogere rechter
 - Controle na verwijzing door onderzoeksgerechten (RK of KI).
 - > VG geen wettelijkheidscontrole over beslissing OG.
 - > OG beslissing over denaturatie (met vermelding van grond) bindend voor VG, tenzij:
 - › Evident onregelmatig aangenomen VO (bv. toch vroegere veroordeling)
 - > Gewone verwijzing (zonder denaturatie): VG kan herkwalificeren in misdaad en daarna zelf tot denaturatie overgaan.
 - > Herkwalificatie en bevoegdheid lagere of zelfde rechter: VG blijft bevoegd.

➤ Herkwalificatie:

- Herkwalificatie van feiten door VR'er
 - > Mogelijke wijziging ook in beroep
- Probleem: Recht op verdediging
- Dubbele voorwaarde:
 - Hetzelfde feit betreffen
 - › Geen verandering tenlastegelegde feiten
 - › Wel precisering van zelfde feiten mogelijk
 - Recht van verdediging geëerbiedigd
 - › Verwittiging van de beklaagde vereist, zodat deze precies de kwalificatie kent waartegen hij zich moet verdedigen
 - › Geen instemming beklaagde vereist
 - › Rechter kan veroordelen voor oorspronkelijke kwalificatie
 - › Tijd om verdediging op te bouwen → mogelijkheid uitstel te vragen

➤ Samenstelling en continuïteit:

- **Art. 779 Ger.W.**
- Vonnis moet gewezen worden door het voorgeschreven aantal rechters → Nietigheid.
- Enkel rechters die alle zittingen over de zaak hebben bijgewoond kunnen een vonnis of arrest wijzen
 - > Rechters die vonnis of arrest wijzen, moeten aanwezig zijn op alle zittingen waarop zaak behandeld werd
 - › Tenzij zuiver uitstel
 - > Aanwezigheid = kennis van alle argumenten en bewijzen
 - › Niet geldig voor OM.

VERSCIJNENEN VAN PARTIJEN.

- Verschijning van partijen.
 - Controle van de aanwezigheid van de partijen: zijn de partijen aanwezig?
 - > Controle van bevoegdheid valt hiervoor maar deze is een impliciete controle.
- Controle van verschijning van de partijen.
 - OM (het parket) heeft een plicht om aanwezig te zijn: iemand (procureur/substituut) van het parket moet aanwezig zijn.
 - Voor de andere partijen is er geen plicht:
 - > Burgerlijke partij
 - > Beklaagde: Heeft geen plicht maar wel een recht om aanwezig te zijn.
 - » De aanwezigheid is namelijk een randvoorwaarden van tegenspraak.
 - Hoe wordt het begrip aanwezigheid geïnterpreteerd in België:
 - > Een partij is aanwezig wanneer: person X effectief aanwezig is, of zijn raadsman (advocaat) aanwezig is.
 - » Kan zo zijn dat beklagde persoonlijk X niet aanwezig is maar zijn raadsman wel.
 - » De aanwezigheid van de raadsman betekend nagenoeg dat beklagde X ook aanwezig is.
 - » Partijen kunnen dus persoonlijk aanwezig zijn, of via een advocaat.
 - » Kan zowel bij de beklagde als burgerlijke partij.
 - Mogelijkheid van vonnisgerecht om persoonlijke verschijning van een partij te bevelen: **Art. 171, 185 §2 lid 1 Sv.**
 - > Waarom zou ze het bevelen: Soms is het aangewezen voor het VG om partij te behoren.
 - > Wanneer aanwezigheid van partij noodzakelijkheid is om een juiste en eerlijke beoordeling te komen kan rechtbank de persoonlijke verschijning bevelen.
 - > *Bv. Een nieuwe getuigen die werd gehoord en het vonnisgerecht vindt het belangrijk dat de beklagde hiermee geconfronteerd wordt.*
 - > Geen hoger beroep mogelijk tegen de beslissing van bevel.
 - Mogelijkheid tot bevel van medebrenging (**art. 171, 185 §2 lid2 Sv.) (Art. 3 WVH).**
 - > Aan de hand van een vrijheidsberoving (voor 48u om voor rechtbank te worden gehoord).
 - > Met dwang uitgeoefend: voor dwang onder rechtbank gebracht.

VERSTEK

- Verstek.
 - In België is er dus spraken van verstek:
 - > Wanneer een partij (beklaagde en advocaat/raadsman) afwezig is.
 - » Afwezigheid is wanneer zowel advocaat/raadsheer als beklagde afwezig zijn.
 - Verstek hoeft niet enkel voor te komen bij beklagde maar kan bijvoorbeeld ook met betrekking tot de burgerlijke partij.
 - Geen deelneming: partij kan geen weerlegging van de bezwaren doen:
 - > Geen weerlegging van bezwaren/hypothese: geen mogelijkheid zijn standpunt te kunnen verdediging.
 - Gevolg van verstek:
 - > Rechtbank zal een beslissing nemen zonder argumenten van verstek-latende partij te hebben gehoord.
 - Soms is verstek wel het gevolg van een overmacht van een situatie waarbij de partij verhinderd was om te verschijnen
 - > *Bv. Beklaagde lijdt aan een ziekte, etc.*
 - > Dan is er de mogelijkheid voor de verstek-latende partij om verzet aan te tekenen.
 - > Verzet is een rechtsmiddel:
 - » Wanneer het ontvankelijk/geldig wordt verklaard: dan krijgt partij een nieuwe behandeling van de zaak voor hetzelfde rechtcollege (een andere rechter die opnieuw de zaak zal behandelen).
 - » Het eerdere vonnis zal dus niet meer bestaan en een nieuwe behandeling zal plaatsvinden.
 - Verstek is niet equivalent aan wanneer partij opdaagt maar stilzwijgt en passief aanwezig is.
 - > Het is een keuzen om niets te zeggen dus het is geen verstek.
 - Wat indien een partij maar gedeeltelijk aanwezig was
 - > Er zijn meerdere zittingen: het kan zo zijn dat ze op de ene zitting aanwezig zijn en de andere niet.
 - > De afwezigheid van de partij bij de uitspraak maakt niet uit.
 - > Wat in de andere gevallen (volgende dia).

- Wat bij een gedeeltelijke afwezigheid:
 - Bv. Er waren 4 zittingen, bij 2 zittingen waren ze afwezig en bij de andere 2 aanwezig.
 - > Spreken we hier dan van verzet of niet?
 - Gedeeltelijke afwezigheid/gedeeltelijke aanwezigheid:
 - > Kunnen leiden tot verstek of geen verstek naargelang wat er is gebeurd.
 - > Rechter moet nagaan wat er werd gedaan indien partij niet aanwezig was.
 - Wat is er gebeurd, welke proceshandelingen zijn er verricht op moment dat partij er niet bij was.
 - > Rechter moet nagaan of afwezigheid van de partij wel een negatieve invloed heeft gehad op het recht van verdediging op de partij.
 - > Verstek wanneer beklaagde afwezig is:
 - » Op het ogenblik dat de rechter hem wil ondervragen of zijn verweermiddelen wil horen en de beklaagde ook later niet meer in zijn uitleg kan worden gehoord.
 - » Bij het pleidooi of het nemen van conclusies door de BP of bij de vordering van OM.
 - Beslissing geacht op tegenspraak (art. 171 en 185 §2 lid 2 Sv.):
 - > Beklaagde verschijnt niet (persoonlijk of via advocaat) nadat hij op de inleidingszitting is verschenen
 - > Geen verzet, wel beroep
 - > Restrictieve interpretatie Cass.: enkel indien beklaagde geen gevolg gaf aan bevel tot persoonlijke verschijning?
 - > Beslissing die genomen werd bij afwezigheid van de persoon, maar het juridische rechtsstelsel beschouwd de zitting alsof de persoon aanwezig was.
 - » De beslissing wordt geacht op tegenspraak te zijn geweest.
 - En zijn dus 3 opties:
 - o Een beslissing op tegenspraak (wanneer partij aanwezig is) → Geen verzet mogelijk
 - o Een beslissing bij verstek (wanneer partij afwezig is)
 - o Een beslissing geacht op tegenspraak (wanneer partij afwezig was, ook na een bevel tot persoonlijke verschijning van de rechter) → Geen verzet mogelijk.
- Voorwaarden verstek:
 - Regelmatige dagstelling: Personen zijn wel op de hoogte dus kunnen niet zeggen dat ze van niets wisten.
 - > Een regelmatige aanhangigmaking of betekening
 - > Stel deze is er niet, is er uitstel nodig.
 - Geen overmacht
 - Geen vertegenwoordiging door advocaat/raadsheer.
 - Feitelijke kwestie (feitenrechter beoordeelt): PV van terechtzitting = nuttig instrument
- Gevolgen verstek:
 - Partij heeft geen kans gehad om zichzelf te verdedigen.
 - Maar er is een kans om verzet aan te tekenen
 - > = Rechtsmiddel *bij zelfde* rb. als diegene die verstekbeslissing velde! Zowel in 1e aanleg als HB
 - > Het is geen verplichting natuurlijk: kunnen ook gewoon meteen in beroep gaan en geen verzet aantekenen

Les 31: Verloop van de rechtspleging.

- Vervolgens begint het effectieve verloop van de rechtspleging.
 - Het verloop van deze rechtspleging is anders bij de politierechtbank/correctionele rechtbank dan bij het Hof van Assisen.

Verloop van de rechtspleging: Politierechtbank & Correctionele rechtbank.

- Verloop rechtspleging
 - Wetboek van strafvordering **Art. 153 + 190**: lijst van activiteiten die er worden gesteld.
 - > Is niet bindend (bv. Voorlezen van de PV's gebeurd bijna nooit).
 - > Is een lijst die niet exhaustief is.
 - > Wat staat erin:
 - » Begin: voorlezing pv's en verslagen door griffier
 - » Aanvullende onderzoeksverrichtingen
 - ↳ Indien noodzakelijk/wenselijk:
 - ↳ Zeldzaam – niet overdoen OO of GO in praktijk (nochtans theoretisch mogelijk)
 - ↳ Ondervraging aanwezige beklaagde
 - ↳ Niet verplicht
 - » Getuigenverhoor, deskundigen, etc.
- Het getuigenverhoor:
 - Wettelijke basis: **Art. 153 Sv.**
 - Op initiatief van de partij (niet de rechter/vonnisgerecht).
 - Recht om bewijzen voor vonnisgerecht te brengen:
 - > OM, BP en beklaagde.
 - > VG niet ambtshalve: ook geen bevel aan OM.
 - Het vonnisgerecht beslist of verhoor van een getuigen effectief noodzakelijk is.
 - > Maar we moeten een beetje soepel hier zijn met betrekking tot het EVRM: Rechter is verplicht om op het verzoek van de partij in te gaan (getuigen opnieuw te verhoren) indien dat verhoor nuttige elementen zou kunnen opleveren (dus geen noodzakelijkheid).
 - » Rechter op verdediging (en tegenspraak) komt aan bod (**Art. 6 §3d EVRM**).
 - Ondervraging door rechter zelf (vonnisgerecht).
 - > De rechter is onpartijdig dus is eerlijker.
 - > Partijen gaan niet zelf de getuigen ondervragen (zoals in America).
 - Getuigen word verwittigd en uitgenodigd: Eventueel zelfs meegenomen.
 - Getuigen zijn verplicht tot verschijnen (bij dagvaarding) en antwoorden.
 - Eedaflegging: Getuigen moet de waarheid spreken
 - Opname is mogelijk
 - > Het is geen verplichting maar wel een optie.
- Verhoor met audiovisuele middelen
 - Het verhoor kan dus ook gebeuren met audiovisuele middelen.
 - > Dit is meestal het geval bij een verhoor op afstand.
 - > Waarom en wanneer zouden we getuigen vanop een afstand verhoren??
 - **Wanneer:**
 - > Bedreigde en beschermde getuigen.
 - > Getuigen die in het buitenland wonen.
 - > Wanneer de aanwezigheid niet mogelijk of wenselijk is (Bv. door een ziekte).
 - **Hoe:**
 - > Videoconferentie
 - > Gesloten televisiecircuit.
 - > Teleconferentie: ook mogelijk met beeld- en/of stemvervorming
 - **Gebruik:**
 - > Verhoor op afstand is een waardevol bewijs met 2 kleine uitzonderingen:
 - » Telecom: Het is geen videoconferentie dus er is maar een kleinere mogelijkheid om betrouwbaarheid van getuigen te beoordelen (aangezien er geen video is).

- ↳ Hierdoor kan het verhoor maar een steunbewijs zijn.
- » Dit geldt ook voor verhoren met beeld en stemvorming.
- ↳ Ook hier kan het verhoor enkel als steunbewijs dienen.

➤ Anonimiteit:

- Het is mogelijk om het verhoor anoniem te laten doorgaan (geheel of gedeeltelijk).
 - **Gedeeltelijk:**
 - » **Art. 155bis + 155ter Sv.:** Is equivalent aan art. 75bis bij gerechtelijk onderzoek.
 - » Geen vermelding bepaalde identiteitsgegevens in pv
 - » Indien redelijk vermoeden ernstig nadeel voor persoon of naasten
 - ↳ Getuige die niet door OR werd ondervraagd – ambtshalve of op verzoek partijen of getuige – Getuige die wel door OR werd ondervraagd: behoudt gedeeltelijke anonimiteit
 - ↳ Politie? Geen nood aan vermoeden ernstig nadeel – enkel dienstadres
 - **Volledig:**
 - » **Art. 189bis Sv.**
 - » Getuigen al beschermd door onderzoeksrechter (**86bis + 86ter Sv**).
 - ↳ Zonder dat partijen zelf de identiteit van de getuigen kennen dus.
 - » Dagvaarding enkel met toestemming van de getuigen.
 - » VG kan OR beven geven tot ondervraging van de getuigen die niet door de OR werd ondervraagd of tot opnieuw ondervragen.
 - ↳ Het is dus die onderzoeksrechter die altijd zal optreden bij het verhoor van volledige anonimiteit.
 - ↳ OR moet een gesprek met getuigen hebben (hij is de enige die de identiteit van de getuigen wel weet) om te controleren of getuigen effectief betrouwbaar is.

➤ Deskundigen:

- Deskundige kunnen gehoord worden.
- Opdracht toebedeeld aan deskundige.
 - > Zelfde als in onderzoek of nieuwe deskundige
- Ambtshalve of op verzoek partijen.
 - > Partijen kunnen het wel verzoeken maar ook rechtbank kan het dus zelf aanstellen.
- Verhoor **tegensprekelijk** of niet:
 - > Oorspronkelijk enkel betwisting verslag mogelijk.
 - > Grondwettelijk hof zegt: Onvoldoende.
 - > Cassatie zegt: Onderscheid maken tussen tegensprekelijke of niet:
 - (A) Verhoor in verband met strafrechtelijke aansprakelijkheid van een persoon:
 - ↳ In verband met de vaststelling van de schuldvraag: dan moet er tegenspraak mogelijk zijn.
 - (B) Indien het onderzoek enkel burgerrechtelijke belangen betreft:
 - ↳ Volledig en gewoon tegensprekelijk.

➤ **VES:** procedure van Voorafgaande erkenning van schuld.

- Bij het sluiten van de zaak.
- Is normaal het moment van debat: Partijen die op basis van alle bewijzen die voordien verzameld werden.
 - > Op basis van alle gegevens zullen de partijen een conclusie nemen.
- Voordien is er nog iets dat kan gebeuren: Procedure van de voorafgaande erkenning van de schuld.
 - > Kan aan beklaagde vragen om zich schuldig te verklaren "Do you plead guilty or not guilty?".
 - » Nieuwe vorm van versnelde afhandeling "Guilty plea".
 - » Kan leiden tot een zeer snelle afhandeling van de zaak natuurlijk (indien beklaagde zelf zegt dat hij schuldig is).
- VES ook mogelijk in België: Beklaagde kan het voorstellen aan het OM om zich schuldig te verklaren maar wat krijgt hij daarvoor in de plek.
 - > Beklaagde zal schuld bekennen maar in ruil voor een voordeel (een lagere straf).
 - > Akkoord/overeenkomst tussen beklaagde/verdachte en OM over bestraffing.
 - » Wel rechtelijke controle noodzakelijk.
- Het is dus een procedure van **consensualisme**
 - > Toestemming van de beklaagde om zichzelf schuldig te verklaren in ruil voor een vermindering van de straf (of ander voordeel).
- Is dit altijd mogelijk: NEE
 - > Zie hieronder.

- VES- regels
 - **Art. 216 Sv.**
 - Waarvoor (materieel toepassingsgebied)?
 - Feiten schijnen niet van dien aard te zijn dat ze moeten bestraft worden met meer dan 5j GVS.
 - *In concreto* = straf die kan toegepast worden op basis van alle concrete omstandigheden van feit (inbegrepen aannemen VO of overschrijding redelijke termijn)
 - Lijst uitgesloten misdrijven (**art. 216 §1 lid 3 Sv.**)
 - Wanneer kan een beklaagde z'n akkoord sluiten (procedureel toepassingsgebied):
 - In de onderzoeksfase:
 - Altijd mogelijk bij het opsporingsonderzoek.
 - In het gerechtelijk onderzoek is het slechts mogelijk na een verwijzingsbeslissing.
 - In de vonnisfase (= zoals minnelijke schikking).
 - Voor zover nog geen eindvonnis of -arrest.

➤ VES- procedureel verloop

- 2 fasen:

(1) OM en verdachte/beklaagde.

- Formeel moet het initiatief altijd van het OM komen.
 - ↳ Wel kan verdachte/beklaagde informeel initiatief nemen.
- Na het formele initiatief, is er recht op inzage in het dossier door OM.
- Verplichte bijstand van de advocaat.
- In voorstel moet OM ook wel een voorstel van straf voorleggen.
 - ↳ 10dagen na kennismaking om hierop in te gaan.
 - ↳ Maar er is geen enkele regel die zegt dat het een verminderende straf moet zijn.
 - ↳ Het is het OM die de maat van de straf bepaald.

Slachtoffer

- Afwezig in 1ste fase
- **Mogelijke deelneming in 2de fase**
- Inzage en recht te worden gehoord
- Schadevergoeding als BP

(2) Rechtelijke beoordeling (aanvaarden of afwijzen).

- Het voorstel van het OM wordt rechtelijk beoordeeld.
- Dit gebeurt in de vonnisfase: door de politierechtbank of correctionele rechtbank.
- Zij voeren een controle uit over:
 - ↳ Voorwaarden (toepassingsgebied).
 - ↳ Correct procedureel verloop (met eerbiediging verdedigingsrechten).
 - ↳ Akkoord gesloten op vrije en weloverwogen manier.
 - ↳ Juiste juridische kwalificatie.
 - ↳ Proportionaliteit opgelegde straf.

Afwijzing voorstel:
verwijdering uit dossier van alle gerelateerde stukken.

⇒ Conclusie is niet vatbaar voor hoger beroep.

➤ Debatten

- **Debatten** = vorderingen en pleidooien partijen.
 - > Mondeling (maar schriftelijke conclusie mogelijk)
 - > Conclusie = bijzondere motiveringsverplichting
 - Is enorm belangrijk: is wat partijen van rechter vragen.
 - Rechter moet formele vragen expliciet beantwoorden en heeft dus een bijzondere motiveringsplicht.
- **Volgorde:** Over wie het woord neemt: BP, OM, CAP/beklaagde.
 - > Geen nietigheid
- **Optreden BP:**
 - > Benadeelde/slachtoffer kan zich nog BP stellen (tot sluiting debatten 1ste aanleg).
 - BP schriftelijk
 - Meestal schriftelijke conclusie
- **Optreden OM (requisitoir)**
 - > Nemen van vordering verplicht (nietigheid)
 - Schriftelijke vordering noodzakelijk voor BVB
- **Optreden verdediging**
 - > Geen plicht om raadsman te hebben (rechtbank niet verplicht om een advocaat aan te stellen).
 - Persoon kan ook zichzelf verdedigen en zelf deelnemen aan de debatten.
 - > Verzoek tot rechtsbijstand (*pro Deo* advocaat): het is een juridische tweedelijns bijstand.
 - > Laatste woord verplicht indien gevraagd.

- Laatste stappen
 - **Sluiting debatten:**
 - > Nadat partijen hun pleidooi hebben gedaan, komt de sluiting van de debatten.
 - » Na tussenkomst van alle partijen (replieken mogelijk).
 - » Vanaf hier kan het slachtoffer zichzelf niet meer BP stellen.
 - > De rechtbanken zullen de beraadslagen beginnen (inhoud en redactie vonnis).
 - » Deze beraadslagen is volledig geheim.
 - > Vervolgens komt de uitspraak.
 - » Deze is wel openbaar (Art. 149 GW.)
 - **Heropening debatten:**
 - > Waarom, reden?
 - » Bij onduidelijkheden, nieuwe stukken, etc.
 - > Initiatief:
 - » Ambtshalve of op verzoek van de partijen (Bv. er is een nieuwe getuigen opgedoken, etc.).
 - » Maar het is de rechter die uiteindelijk beslist: Rechter beslist soeverein.
 - ↳ Bv. Geen heropening voor nieuw stuk? Nieuw stuk weren!

Verloop van de rechtspleging: Hof van Assisen.

- Herhaling: Hof van Assisen.
 - Traditioneel – ingevoerd door Franse Revolutie
 - > Democratische participatie aan rechtsmacht door leken
 - Grote verandering na veroordeling door EHRM (Taxquet v. België)
 - Wet 21 december 2009, PP II-wet 5 februari 2016 (maar vernietiging GwH) en wet 5 mei 2019
 - HvA geen permanente rechtsmacht
 - Samenstelling:
 - > 3 beroepsmagistraten (1 voorzitter, 2 assessoren)
 - > 12 aangewezen juryleden
 - Bevoegdheid hof van assisen?
- Herhaling: Rechtspleging Hof van Assisen:
 - Na verwijzing door KI (enkel door KI!): Alleen KI is bevoegd om een zaak naar het Hof van Assisen te verwijzen.
 - > Recht op inzage en kopie
 - PG stelt akte van beschuldiging op (straffe van nietigheid)
 - 3 dagvaardingen (door PG)
 - o Preliminare zitting
 - o Samenstelling jury
 - o Zitting ten gronde
 - Bevoegdheden voorzitter vóór terechtzitting (254-255 Sv.)
 - > Ondervraging beschuldigde
 - > Alle onderzoeksdaden die voorzitter nuttig acht.
- Herhaling: Jury.
 - 12 mensen = juryleden (gezworenen).
 - Geslachtsevenwicht (niet meer dan 2/3 zelfde geslacht)
 - > Dus, niet meer dan 8 mannen of vrouwen
 - Samenstelling van de jury:
 - > Aparte zitting minimum 2 werkdagen vóór zitting ten gronde.
 - » PG betekent min. 48u voor samenstelling definitieve lijst van gezworenen.
 - > Wrakingsrecht van partijen (art. 289 Sv.)
 - » Beschuldigde, OM (niet BP) – uitsluiting uitgelote personen
 - » Wraking zonder reden (MAG zelfs reden NIET uitzetten)
 - » Gelijk aantal wrakingen
 - » Jury samengesteld zodra 12 niet gewraakte personen uit de bus zijn gekomen.

- **Preliminare zitting:**
 - Doel: lijst van getuigen samenstellen + onderzoek naar nietigheden
 - > Is eigenlijk een beetje om alles voor te bereiden: Vooral het verhoor van de getuigen.
 - Uiterlijk 10 (OM) of 5 (overige partijen) dagen vóór preliminaire zitting: lijst getuigen.
 - Voorzitter bepaalt getuigen en volgorde via arrest.
 - > Marginaal toetsingsrecht m.b.t. aantal getuigen (**art. 278 §2 lid 4 Sv.**)
 - > Inbegrepen verplichte getuigen (politieambtenaren belast met synthese over vaststellingen, onderzoek en feiten)
 - Latere getuigen?
 - > Nog mogelijk: verzoek tot verhoor van latere getuigen
 - > Indien noodzakelijk
 - (Sinds wet 05/05/2019) Onderzoek naar door partijen bij conclusie omschreven onregelmatigheden, verzuimen, nietigheden en gronden niet-ontv. of verval (**art. 278bis Sv.**): uitspraak hierover in afzonderlijk arrest.
- **Beginselen van de terechtzitting:**
 - Ononderbroken behandeling.
 - In principe: geen contact met buitenwereld.
 - > Doel: beïnvloeding vermijden
 - > Maar praktisch: juryleden (en hof) gaan 's avonds naar huis!
 - Mondeling karakter
 - > Sinds 2009 uitdrukkelijk in wet
 - Voorzitter leidt en heeft discretionaire macht
 - > Ondervraagt getuigen
 - > Regelt tussenkomst van partijen
 - > Leidt jury bij uitoefening van hun taak en wijst hen op hun plichten
 - > Mag alles doen om waarheid te achterhalen (grens = wet naleven) – na opening der debatten énkél in aanwezigheid van jury en partijen.
- **Vragensysteem.**
 - Er is bij een assisenproces dus een jury aanwezig. Deze moeten geholpen worden (Het mondelinge beginsel is een manier om de jury te helpen: om aan hun de kans te geven om betrouwbaarheid van getuigen te beoordelen).
 - Het is moeilijk om betrouwbaarheid van een getuigen na te gaan (in het algemeen) en al zeker voor juryleden.
 - > *Bv. Tegenstrijdigheden " ik heb een gele auto gezien" maar het was een blauwe auto. Maar stel tegenspraak is niet aanwezig, wil dit nog niet zeggend dat person betrouwbaar is. Hoe kan men het dan nagaan?*
 - > Jury heeft geen kennis van het recht: hoe kunnen ze dan een eerlijke rationale beslissing nemen?
 - Daarom is de rol van de voorzitter zo belangrijk: **Vragen voor jury.**
 - > Zodra activiteiten gedaan zijn (*verhoren getuigen, etc.*) moet de voorzitter vragen formuleren.
 - » Deze vragen zijn voor de juryleden bedoeld: manier om jury te begeleiden zodat ze een correcte beslissing over de schuldvraag kunnen nemen.
 - » Voorzitter zal de algemene schuldvraag (is person schuldig aan het misdrijf?) splitsen in kleinere delen/sub-vragen: zal deze vragen dus voorlezen aan de juryleden.
 - ↳ *Bv. Heeft beschuldigde dit deel van de gedraging gepleegd of niet? Heeft beschuldigde wetens en willens met voorbedachte raden dat gedrag gesteld? Etc.*
 - > Voorzitter leest vragen voor.
 - > Voorzitter herinnert juryleden aan hun taak en wat te doen in geval van twijfel.
 - » Indien jurylid twijfelt over antwoord van schuldvraag: dan komt de optie van vrijspraak aan bod natuurlijk.
 - > Voorzitter wijst hen op bewijsregels (*Bv. Waarschuwing anonimiteit*).
 - Wat is de **inhoud van deze vragen:**
 - > Tenlastelegging(en) in verwijzingsarrest = verplicht
 - » Zoals gekwalificeerd in verwijzingsarrest
 - ↳ Tenlasteleggingen feiten: feiten die ten laste worden gelegd van de beschuldigde. Dit zijn de feiten zoals gekwalificeerd in het verwijzingsarrest.
 - » Voorzitter kan vra(a)g(en) over *andere kwalificatie(s)* toevoegen – *Geen andere feiten* (uiteraard!)
 - > Verzwarende omstandigheden gebleken tijdens debatten
 - > Aannemelijke verschoningsgronden
 - > Geestesstoornis indien blijkt op zitting of op verzoek van beschuldigde
 - > Geen samengestelde vragen.

Les 32: Bewijzen.

- Voor we overgaan op de uitspraak (van de zaak) moeten we het hebben over de bewijsregeling.

BEWIJSREGELING

- Bewijsregeling.
 - De vonnisgerichten moeten een beslissing over de schuldvraag nemen
 - > Het gebruik van bewijzen om tot een beslissing te komen.
 - » Bewijzen nodig over wat er in het verleden is gebeurd.
 - > Het is geen godsoordeel meer (geen vreemde experimenten doen om na te gaan wat de wil van god is): idee van de middeleeuwen.
 - > Wij gaan mensen bestraffen aan de hand van een rationale beoordeling.
 - 3 grote punten in verband met de bewijsregeling:
 - o **Wie** moet de feiten bewijzen?
 - » Bij wie ligt de bewijslast?
 - o **Welke** bewijzen mogen er gebruikt worden?
 - » Rechtmatige en toelaatbare bewijzen.
 - o **Hoeveelheid** van bewijs is nodig om iemand te veroordelen?
 - » Bewijswaardering (waardering/beoordeling van bewijzen)
 - » Standaard voor veroordeling (hoeveel bewijzen zijn nodig om een persoon te veroordelen).
- ⇒ Deze 3 punten worden verder besproken.

BEWIJSLAST:

- Bewijslast:
 - Beklaagde geniet van een vermoeden van onschuld (het is het OM die bewijslast draagt).
 - > OM (procureur/substituut) zal de feiten die ten laste worden gelegd van de persoon, moeten bewijzen.
- Gevolg van gebrek aan voldoende bewijzen:
 - Beklaagde is onschuldig en wordt vrijgesproken.
 - Regel van in dubio pro reo: in geval van twijfel, in het voordeel van de beklaagde.
 - > Als VG twijfelen over het bestaan van een bepaald feit, dan moeten ze de optie die voordeliger is voor beklaagde kiezen.
 - > Opgepast: Bij twijfel over de wet/ interpretatie van de wet valt niet onder dit principe.
- Wat met: Wettelijke vermoedens:
 - > *Bv. Persoon wordt gevonden met enorm veel geld op zak, en kan niet verduidelijken waarom.*
 - > Deze persoon is schuldig tenzij persoon wel een goede reden kan geven waarom hij in bezit is van dergelijke zaken.
 - > Het is dan aan de beklaagde dus zelf om het te bewijzen.
 - > Wettelijke vermoedens zijn uitzonderlijk mogelijk bij de bewijslast, maar moeten weerlegbaar zijn: er moet de kans zijn om het tegendeel te bewijzen.
- Uitzondering aan de regel dat het OM de bewijslast draagt:
 - (1) De uitzondering van wettelijke vermoedens.
 - (2) De situatie van strafuitsluitingsgronden (*rechtvaardigingsgronden, schulduitsluitingsgronden, etc.*):
 - » OM heeft geen volledige bewijslast.
 - » Verantwoordelijkheid van beklaagde m.b.t. aanvoeringslast: Beklaagde moet een schulduitsluitingsgrond inroepen.

⇒ OM draagt de bewijslast mbt Strafrechtelijk vlak, Maar de burgerlijke partij draagt de bewijslast mbt de schadeclaim.

BEWIJSVOERING:

- Vrijheid van bewijs:
 - Algemeen beginsel: Belgische rechtstelsel is gebaseerd op de vrijheid van bewijs:
 - > Betekend dat alle bewijzen kunnen dienen om de waarheid aan het licht te brengen.
 - > Alle bewijzen zijn in beginsel dus mogelijk: alles dat kan dienen om waarheid te vinden.
 - > + ook de argumenten (die bewijzen samenbrengen om de feiten te reconstrueren).
 - > Eventueel kunnen er hier ook feitelijke vermoedens zijn.
 - » Feitelijke vermoeden = Een manier van redelijke redenering (*Bv. Er zijn dna sporen gevonden van de verdachten op het lijk van de dode persoon. Een feitelijk vermoeden is dan dat er een zeker moment van contact is geweest*).
- Welke bewijzen:
 - **Bewijzen uit het dossier**
 - > *Quod non est in actis non est de hoc mundo* = Wat niet in het dossier staat, bestaat niet in deze wereld.
 - » Bv. Geen zoekingen doen op het internet.
 - > De rechter mag zijn (eerdere) persoonlijke kennis niet gebruiken.
 - » *Bv. Rechte was toevallig aanwezig in de winkel waar diefstal plaatsvond. Hij heeft iets gezien maar deze kennis mag hij niet gebruiken.*
 - Dan is de vraag: welke bewijzen staan er dan in het dossier:
 - o Elementen die verzameld werden tijdens het onderzoek (OO of GO).
 - o Verdere bewijzen die verzameld werden tijdens de vonnisfasen/proces.
 - » *Bv. getuigen die verhoord werden tijdens de vonnisfase.*
 - » Noodzakelijk in (sterk) mondelinge procedure voor Hof van Assisen.
- Onrechtmatig bewijs:
 - Onrechtmatig bewijs mag niet gebruikt worden.
 - > Maar Het is niet zo dat het bewijs altijd moet uitgesloten worden.
 - Onrechtmatig bewijs = bewijs verzameld werd in een manier die strijdig is met het recht.
 - > Er zijn verschillende oorzaken/redenen die een bewijs onrechtmatig maken.
 - > Maar Het is niet zo dat het bewijs altijd moet uitgesloten worden.
 - Moet bij de beoordeling van (onrechtmatig) bewijs 2 vragen stellen:
 - (1) Vorm en oorzaken (wat liep er mis bij het verkrijgen van het bewijs?).
 - (2) Gevolgen (wat zijn de consequenties?).
 - Oorzaken van onrechtmatig bewijs:
 - o Bewijs verzamel door het plegen van een misdrijf
 - » *Bv. het stelen van een document, een verhoor met foltering, etc.*
 - o Miskenning van een regel van de strafprocedure
 - » Wetgever heeft procedureregels niet nageleefd.
 - » Moeten hier wel kijken naar welke regel er in het bijzonder geschonden werd: dat zal belangrijk zijn voor de gevolgen.
 - » *Bv. Art. 86ter Sv.*
 - o Door schending van het recht
 - » Afvragen welk recht er werd geschonden.
 - ↳ *Bv. Foltering.*
 - ↳ *Bv. Een heimelijke zoeking in een laptop buiten de voorwaarden.*
 - ↳ *Bv. Een verhoor zonder advocaat (indien hij er recht op had).*
- Antigoonrechtspraak.
 - Wat zijn dan de gevolgen van deze onrechtmatige bewijzen:
 - Klassieke opvatting van het Belgisch recht: onrechtmatige bewijzen mag nooit gebruikt worden.
 - > Alle vormen van onrechtmatig bewijs mogen nooit gebruikt worden.
 - Cassatie sprak op 14 oktober 2003 een arrest uit: Het antigoonarrest:
 - > Hof van Cassatie besloot dat onrechtmatig bewijs moet uitgesloten worden, enkel in 3 specifieke gevallen:
 - In geval van niet-naleving van procedurele regels die op straffen van nietigheid staan.
 - Wanneer de onrechtmatigheid de betrouwbaarheid van het bewijs aantast.
 - Wanneer het gebruik van z'n bewijs in strijd zou zijn met het recht op een eerlijk proces.
 - Het is nu dus een beperking in vergelijking met de klassieke leer.
 - Dit antigoon-arrest is ondertussen wet geworden

- > **Art. 32 V.T. SV.:** Het is een codificatie van de 3 gevallen.
- > Vandaag discussie over 4^e geval: Bewijs dat verzameld werd met gebrek van bevoegdheid door de instantie die het bewijs heeft verzameld.
- > Maar: Cassatie heeft besloten dat de 3 gevallen van het antagoon-arrest de enige uitsluitingsgronden zijn.
- **Art. 32 V.T. Sv.:** Codificatie Antigoon arrest.
 - Tot **nietigheid** van onregelmatig verkregen bewijselement wordt **enkel** besloten indien:
 - (a) De naleving van de betrokken vormvoorwaarden wordt voorgeschreven **op straffe van nietigheid**, of;
 - (b) De begane onregelmatigheid **de betrouwbaarheid van het bewijs heeft aangetast**, of;
 - (c) Het gebruik van het bewijs **in strijd is met het recht op een eerlijk proces**.
 - ⇒ In eerste zin van het artikel staat 'nietigheid': hiermee wordt bedoeld "uitsluiting van de bewijselementen".
- Strijdig met recht op eerlijk proces.
 - Parameters ontwikkeld om na te gaan of bewijzen het recht op een eerlijk proces schenden.
 - > Beoordeling in het kader van **Art. 6 EVRM**: *in globo en in concreto (=rekening houdende met alle omstandigheden en het hele verloop van de procedure)*.
 - Vonnisrecht kan in overweging nemen (exemplatieve lijst).
 - Al dan niet **opzettelijk karakter** van de door de overheid begane onrechtmatigheid.
 - Had de politie de opzet om het recht te schenden: *bv. politie die tijdens het verhoor liegt over het bestaan van bepaalde bewijzen: liegen ze opzettelijk om persoon mis te lijden, of is het echt een fout van de politieagent.*
 - **Verhouding** tussen ernst misdrijf en bij bewijsverkrijging begane onrechtmatigheid
 - *Bv. Politie die bij het verhoor de toelichting van de feiten niet doet. Dit zijn kleine vormen van onrechtmatigheid ten opzichte van wanneer persoon bijvoorbeeld een terroristisch misdrijf heeft gepleegd. Kleine onregelmatigheid doet er hier niet toe.*
 - Bewijs betreft enkel **materieel** element misdrijf
 - **Impact** onrechtmatigheid op beschermde recht of vrijheid
 - Hoe groot was de impact op de onregelmatigheid op de beschermde rechten of vrijheden
 - *Bv. Recht op privacy, etc.*
 - Louter **formeel** karakter onrechtmatigheid
 - Was de onrechtmatigheid een substantiële schending van een recht of van een regel of was de schending een loutere formele schending zonder effectieve schade.
 - Onrechtmatig bewijs mag dus niet gebruikt worden: Onrechtmatig bewijs moet dus uitgesloten worden (**Art. 32**)
- Het begrip van ontoelaatbaar bewijs:
 - Wanneer is een bewijs ontoelaatbaar: Ontoelaatbaar bewijs is een rechtmatig bewijs: Maar soms zijn er rechtmatige bewijzen die ontoelaatbaar zijn.
 - > Wanneer het niet opgeworpen werd aan de tegenspraak van de partijen (*Bv. belastende verklaringen die niet in het dossier staan waardoor beklaagde deze niet heeft gezien. Tijdens de debatten halen ze deze verklaring aan maar de verdediging heeft geen kans om dat tegen te spreken*).
 - > Het zijn rechtmatig verkregen bewijzen (verklaringen), maar ze zijn ontoelaatbaar omdat er geen tegenspraak mogelijk was.
 - > Maar opgepast: het is niet zo dat de persoon het recht op tegenspraak ook effectief moet uitvoeren.

BEWIJSWAARDE(RING)

- Bewijswaarde:
 - Hoe gaan we de bewijzen interpreteren: hoe gaan we de betrouwbaarheid van bewijzen beoordelen: nagaan of feiten effectief bewezen worden door de bewijzen.
 - "Intime conviction" = innerlijke overtuiging.
 - Algemene regels: de vrijheid:
 - > De rechter is vrij om tot zijn beoordeling te komen (*Bv. vrij beoordelen of hij getuigen betrouwbaar vindt*).
 - Hier zijn 2 aspecten belangrijk:
 - Morele zekerheid (beyond reasonable doubt).
 - De rechter moet tot een beslissing komen alleen indien hij/zij de morele zekerheid heeft dat de persoon het misdrijf heeft gepleegd.

- De rechter is voor de rest vrij om de bewijzen te beoordelen: Vrije beoordeling van bewijzen door vonnisgerechten (oud Art. 342 Sv.)
 - » Er is geen hiërarchie tussen verschillende bewijsmiddelen
 - ↳ Zelfs de bekentenis van de persoon is niet bindend
 - » De bewijswaarde hangt af van de geloofwaardigheid van het bewijs af.
 - » ≠ Bewijskracht: de bindende kracht van datgene wat in een bepaalde akte is vastgesteld
 - » Enkele uitzonderingen waar rechter vrij is te beoordelen.
- Uitzonderingen vrije beoordeling bewijs:
 - Antwoorden op Prejudiciële vragen en geschillen zijn bindend
 - Regels burgerlijk recht voor overeenkomsten die we noodzakelijk moeten gebruiken staan in: Art. 16 lid 1 V.T.Sv.
 - **Steunbewijs**
 - > Deze bewijsmiddelen mogen gebruikt worden maar enkel als steunbewijs: rechter kan zijn beoordeling niet uitsluitend baseren op dit bewijs.
 - » Wet bepaalt dat bewijs op zich niet als beslissend of doorslaggevend mag worden aangewend
 - > *Bv. Burgerlijke infiltraties, volledige anonimiteit, teleconferentie ...*
 - PV tot bewijs tegendeel en PV tot bewijs valsheid = PV's met bijzondere bewijswaarde (art. 154 Sv.)
 - > Andere pv's gelden als loutere inlichting.

Les 33: De uitspraak.

- De uitspraak
 - Op basis van bewijzen komt de rechter dus tot een beslissing.
 - Deze beslissing is wat wij in de uitspraak vinden: de uitspraak is de formele beslissing van een Vonnisgerecht.
 - Korte herhaling
 - Beklaagde = iemand die verschijnt voor politierechtbank, correctionele rechtbank of hof van beroep.
 - Beschuldigde = iemand die verschijnt voor het hof van Assisen.
 - Terminologie:
 - Vonnis = Beslissing van een rechtbank (*politierechtbank/correctionele rechtbank*).
 - Arrest = Beslissing van een hof (*hof van beroep, KI, hof van cassatie, hof van assisen*).
 - Belangrijk onderscheid:
 - **Eindbeslissing:**
 - Het is een beslissing waarbij de rechter zijn rechtsmacht uitput.
 - Beslissing die aan het einde van de vonnisfase komt.
 - ↳ Maar kan ook aan het begin van de vonnisfase komen (*Bv. Een correctionele rechtbank spreekt zich onbevoegd uit. Dat is het einde van de vonnisfase voor die correctionele rechtbank*).
 - ↳ Een eindbeslissing is dus niet noodzakelijk een beslissing op het einde van de vonnisfase, maar is meer een beslissing die de vonnisfase beëindigd.
 - Het kan een beslissing zijn over:
 - Over de grond van de strafvordering (vrijspraak, veroordeling).
 - Over een incident (*Bv. Onbevoegdheid, strafvordering is ontoegankelijk, zaak is onregelmatig aanhangig gemaakt, etc.*).
 - **Tussenvonnis/tussenarrest:**
 - Vonnis of arrest 'alvorens recht te doen'.
 - Over punten die voorafgaan aan de eindbeslissing.
 - ↳ *Bv. rechter verklaart zich bevoegd (≠ onbevoegd! supra), verklaart strafvordering ontvankelijk, beslissing om 2 of meer strafvorderingen samen te voegen, beveelt onderzoekshandeling, schorst strafvordering om prejudiciële vraag te stellen.*
 - ↳ Zetten geen einden aan de vonnisfase: Maken verdere behandeling in vonnisfase mogelijk.
- ⇒ Moeten de uitspraken van de strafvordering en burgerlijke vorderingen wel onderscheiden.

Uitspraak over de strafvordering

- Uitspraak over de strafvordering
 - Welke uitspraken kunnen allemaal gedaan worden:
 - > Vrijspraak
 - > Veroordeling
 - > Verval van strafvordering
 - Dood beklagde tijdens vonnisfase
 - Opheffing strafwet (of vernietiging door GwH) tijdens vonnisfase
 - Minnelijke schikking (transactie) afgesloten in vonnisfase.
 - Verjaring
 - Gezag van gewijsde
 - > Onbevoegdheid
 - > Onregelmatigheid (onontvankelijkheid Sv.)
 - > Opschorting (zonder voorwaarden of met: probatieopschorting)
 - > Internering
- Besluitvorming:
 - Hoe komen de rechters tot een beslissing: vaak slechts 1 rechter, soms 3 rechters.
 - > Wanneer de zaak wordt beslist door 3 rechters moet er een volstreekte meerderheid zijn: 2/3 moeten in de ene of andere richting beslissen (**Art. 193bis Sv**).
 - > Uitzondering: eenparigheid van stemmen (unanimiteit).

- Het principe van: **Eenheid van uitspraak:**
 - Het principe geldt normaal gezien voor alle strafzaken en het impliceert een aantal dingen.
 - Het principe luidt: *Voor 1 persoon, die 1 feit pleegde wordt er 1 strafrechtelijke uitspraak gedaan.*
 - > Maar hier zijn natuurlijk ook uitzonderingen op:
 - *Bv. Persoon die verschillende feiten pleegt (samenhang tussen feiten): Dan wordt over de verschillende feiten heen 1 uitspraak geveld.*
 - *Ook mogelijk dat er 1 feit is gepleegd, maar meerdere daders (samenhang tussen feiten): dan wordt er over 1 feit en verschillende personen 1 uitspraak gedaan.*
 - *Indien samenhang: kan de rechter tot aan de uitspraak beslissen om feiten toch te splitsen.*
 - Er zijn een aantal zaken die niet mogen gesplitst worden:
 - Beslissing over schuld en straf:
 - De 2 zijn onlosmakend verbonden.
 - Uitzondering: in Hof van Assisen: Jury zal apart uitspraak doen over schuld en in 2^e fase wordt door beroepsrechters mee beslist over de straf.
 - Er mag ook geen splitsing zijn tussen de verschillende straffen.
 - *Bv. Rechter legt een hoofdstraf (GVS) en een bijkomende straf (geldboete) op: dan moet de rechter deze samen uitspreken.*
 - Over verschillende straffen moet beslist worden in 1 uitspraak.
 - Uitzondering op het principe dat over alle straffen tegelijkertijd beslist moet worden:
 - ↳ Wanneer rechter een bijzonder vermogensonderzoek gelast naar de vermogensoordelen.
 - ↳ Verbeurdverklaring indien er een bijzonder vermogensonderzoek is gelast.
 - Wat mag er dan wel gesplitst worden:
 - De strafvordering en burgerlijke vordering
 - Burgerlijke vordering: Schadevergoeding, teruggave (= Compensatie in natura).
 - De aanhouding van de burgerlijke belangen: rechter die pas uitspraak doet na de strafuitvoering.
 - **Art. 4 V.T.Sv.:** De burgerlijke belangen kunnen wachten tot na de strafvordering.

VRIJSPRAAK:

- Vrijspraak: Wat zijn de redenen van beslissing tot vrijspraak.
 - Niet bewezen dat beklaagde/beschuldigde misdrijf heeft gepleegd.
 - Constitutief element van misdrijf wel aanwezig maar:
 - Rechtvaardigingsgronden
 - Schulduitsluitingsgronden
 - Gronden niet-toerekenbaarheid/gronden niet-toerekeningsvatbaarheid (schuldonbekwaamheid)
 - Strafuitsluitende verschoningsgronden
- Gevolgen vrijspraak:
 - Indien er een vrijspraak is kan BP: geen schadevergoeding krijgen: Wel teruggave mogelijk.
 - VG oordeelt over schadevergoeding vrijgesproken beklaagde/beschuldigde tegen BP (**art. 159 en 191 Sv.**)
 - > Een bijzondere burgerlijke vordering: moet ingesteld zijn door beklaagde die wordt vrijgesproken alvorens de strafrechter uitspraak doet over de strafvordering.
 - > Er moet aangetoond worden dat er foutief gedrag was van de burgerlijke partij bij het indienen van de klacht.

VEROORDELING:

- Veroordeling houdt 3 zaken in:
 - Rechter verklaart beklaagde/beschuldigde schuldig.
 - Legt straf op
 - Welke straf:
 - Hoofdstraf (*vrijheidsstraf, straf onder ET, werkstraf, autonome probatiestraf, GB*)
 - Bijkomende straf (*GB, BVB, bekendmaking vonnis/arrest, afzetting, ontzetting, TBS ...*)
 - Waar/wanneer?
 - Zelfde vonnis over uitspraak schuldigverklaring en straftoemeting
 - ↳ Uitzondering bij: bijzonder vermogensonderzoek.
 - Aparte zitting en beslissing voor HvA (splitsing noodzakelijk)
 - Beslissing over burgerlijke vordering (*Bv. Schadevergoeding, teruggaven, gerechtskosten, etc.*).

- Bijzonder onderzoek naar vermogensvoordelen (Art. 524bis + 524ter Sv.)
 - Een rechter die beklagde schuldig verklaard kan beslissen dat er een bijkomend bijzonder onderzoek gevoerd moet worden naar de vermogensvoordelen.
 - BVB vermogensvoordelen
 - > Traditionele BVB, inbegrepen waardeconfiscatie (art. 42/3° en 43bis Sw.)
 - > Verruimde BVB (art. 43quater Sw.)
 - » Verruimde BVB enkel indien OM dmv ernstige en concrete aanwijzingen antoont dat veroordeelde uit misdrijf of uit identieke feiten vermogensvoordelen van enig belang heeft gehaald, en binnen bepaalde periode (5 jaar voor IVD tot uitspraak)
 - Bijzonder onderzoek (om vermogensvoordelen te vinden) mogelijk
 - > Enkel op vordering OM
 - » Nooit vordering tot bijzonder onderzoek voor het eerst in tweede aanleg
 - ↳ Ze mogen dus niet wachten tot de zaak in 2^e aanleg is (hoger beroep is), maar moeten het vragen in 1^e aanleg.
 - » *Sui generis*: bijzonder en apart karakter (geen vergelijkbaar onderzoek in de strafprocedure).
 - » Geheim, niet tegensprekelijk onderzoek: beklagde krijgt geen inzage in het dossier en er kan geen aanvullend onderzoek gevraagd worden.
 - » Geen dwangmaatregelen, noch schending individuele rechten/vrijheid
 - ↳ Slechts met rechterlijke toelating (aanstelling deskundige, telefoontap, huiszoeking)
 - > Wanneer onderzoek voltooid is, maakt OM vordering tot BVB aanhangig bij tak die onderzoek heeft gelast (Rb of HvB).
 - » Belangrijke termijn: dit moet binnen 2 jaar vanaf dag waarop rechter onderzoek heeft gelast (op straffe van verval vordering)
 - ↳ Of langer indien zaak nog niet in kracht van gewijsde
 - > Uitspraak over BVB
 - Hebben we dit bijzonder onderzoek naar vermogensvoordelen nog nodig?
 - > Aangezien sinds 2014: is er een verregaander systeem: het Strafrechtelijk Uitvoeringsonderzoek
 - > Vermogensonderzoek na definitieve veroordeling (gezag van gewijsde).
 - > Dit is een ruimer onderzoek dus is het andere dan nog wel nodig vandaag de dag?

Uitspraak over de burgerlijke vordering.

- Uitspraak over de burgerlijke vordering.
 - Deze uitspraak hangt nauw samen met de uitspraak op strafrechtelijk gebied.
 - Indien rechter de **vrijspraak op strafgebied** uitspreekt:
 - Schadevergoeding: rechter verklaart zich 'onbevoegd':
 - ↳ Indien de vrijspraak op strafgebied wordt uitgesproken, zal er geen schadevergoeding opgelegd worden.
 - ↳ Rechter verklaart zich onbevoegd om schadevergoeding op te leggen: vordering tot schadevergoeding is met andere woorden ongegrond.
 - ↳ Dit is niet altijd het geval: slachtoffer dat geen schadevergoeding krijgt van de strafrechter, kan wel naar de burgerlijke rechter stappen om daar nog een schadevergoeding te verkrijgen.
 - Teruggave:
 - ↳ Strafbbaar feit in abstracto bestaat niet: wanneer geen enkel feit aanleiding heeft gegeven tot schade = geen teruggave.
 - ↳ Strafbbaar feit in abstracto bestaat wel: hier kan teruggave wel bevolen worden.
 - Schadevergoedingsvordering vrijgesprokene tegen BP
 - Indien rechter de veroordeling op strafgebied uitspreekt:
 - Schadevergoeding:
 - ↳ Indien alle voorwaarden vervuld zijn: oorzakelijk verband aangetoond tussen misdrijf en schade, de BV moet regelmatig ingesteld zijn.
 - ↳ Kan puur voor de schade die voortvloeit uit feit waarvoor beklagde veroordeeld is.
 - Teruggave:
 - ↳ Elke dader kan individueel worden aangesproken voor betaling van hele som.
 - ↳ Mededaders en medeplechtigen hoofdelijk gehouden tot betaling schadevergoeding en teruggave (Art. 50 Sw.)

- **Art. 4 V.T. Sv.:** Laat toe aan de strafrechter ambtshalve: uitspraak doen over strafvordering maar pas uitspraak doen over de burgerlijke vordering op een later tijdstip.

➤ **Motivering:**

- **Art. 149 GW:**
 - > Elk vonnis moet met redenen omkleed zijn = motivering is verplicht
 - > Geld zowel voor strafvordering als voor de burgerlijke vordering.
 - > Opgepast: **Art.149** is niet van toepassing op OG
- Hoe is de rechter tot zijn beslissing gekomen?
 - > Laat ons dus toe te kijken hoe de rechter tot zijn beslissing is gekomen:
 - Motivering In feite: Vaststelling over wat zich in concreto heeft voorgedaan.
 - Motivering in rechte: Verband dat rechter legt tussen feiten enerzijds en toepassing van de strafwet anderzijds
 - > Motivering Geeft dus de redenen aan van de beslissing (o.b.v. beschikbare bewijzen).
 - Rationele benadering van beoordeling (hoe zijn ze tot een dergelijke beslissing gekomen).
 - Vermijden van willekeur
- 2 functies:
 - > Binnen SV
 - Laat controle toe van hogere rechters over vonnis/arrest toe.
 - Nauw verbonden met recht op verdediging.
 - Door initiatief partijen: kunnen een rechtsmiddel instellen om beslissing aan de te vechten.
 - > Buiten SV
 - Openbaarheid en transparantie Justitie
 - Maatschappelijke controle: alle burgers kunnen controle uitoefenen.

➤ **Vormvereisten en regels motiveringsplicht**

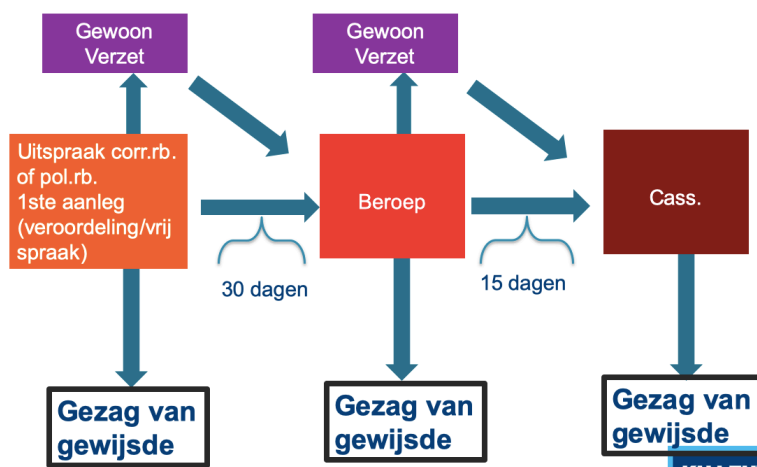
- 2 delen in een rechtelijke beslissing:
 - Motiverend gedeelte
 - Onderdeel waar rechter feiten en standpunten van partijen bespreekt.
 - Redenen uiteenzetten
 - Beschikkend gedeelte(n)
 - Ook het 'dispositief' genoemd.
 - Eigenlijke beslissing van de rechter: Schuldigverklaring, opleggen straf, beslissing BV ...
- **Art. 149 GW** = louter vormvereiste.
 - > Kan enkel formeel nagaan worden of de rechter de regel van het motiveringsplicht heeft nagevolgd.
 - > Er kan geen inhoudelijke controle op uitgeoefend worden: kan niet nagaan of motivering juist is.
 - > Maar wat kan dan wel:
- VG moet zijn eigen overtuiging laten blijken.
 - > Geen loutere verwijzing naar andere arresten (Cass. RS) = geen motivering: schendt **art. 149 GW**.
 - > Onjuiste beoordeling: geen schending van **art. 149 GW**
 - Wel goede reden om rechtsmiddel in te stellen: voor wijziging vonnis/arrest in tweede aanleg
 - > Tegenstrijdige motivering: schendt **art. 149 GW**
 - Tegenstrijdigheid tussen motieven
 - Tegenstrijdigheid tussen motieven en beschikkend gedeelte
 - Tegenstrijdigheid tussen beschikkende gedeeltes
 - > Dubbelzinnige motivering
 - Twee of meer verschillende interpretaties mogelijk
 - ↳ Leidt tot vernietiging beslissing
 - ↳ Indien alle interpretaties die mogelijk zijn, leiden tot een wettelijk verantwoorde beslissing: dan gebeurt er niets, blijft het vonnis of arrest gewoon bestaan.

⇒ Moeten wel een onderscheid maken tussen de algemene en bijzondere motiveringsplicht.

- Algemene VS bijzondere motiveringsplicht:
 - **Algemene motiveringsplicht:**
 - > Algemene plicht waaraan rechter in elk geval aan moet voldoen wanneer hij een vonnis of arrest velt, ongeacht of dat de partijen conclusies hebben neergelegd.
 - > Waaruit bestaat deze algemene motiveringsplicht: Beoordeling over Schuld of onschuld (zie Cass. 8 juni 2011).
 - » Voor arrest van cassatie: Genoeg dat rechter aangeeft bij een vrijspraak dat het feit niet bewezen is. Genoeg bij een veroordeling: om schuld van beklagde vast te stellen, maar rechter moet niet aangeven uit welke gegevens hij deze schuld heeft afgeleid.
 - ↳ Is natuurlijk veel te beknopt!
 - ↳ Daarom aangepast.
 - » Na arrest van cassatie: **Art. 6 EVRM**: Houd in dat bij beslissing over de strafvordering, rechter toch moet aangeven welke overwegingen hem ertoe gebracht hebben om tot schuld/onschuld over te gaan.
 - > Bij veroordeling:
 - » Constitutieve bestanddelen van misdrijf aangeven.
 - ↳ + plaats misdrijf + datum misdrijf
 - » Relevante wetsbepalingen (art. 163 en 195 Sv.)
 - > Straftoemeting (**art. 163 en 195 Sv.** voor pol. Rb. en Corr. Rb, **art. 211 Sv.** voor HvB).
 - » Signaalfunctie van de motivering: kan aanduiden dat de rechter het recht op verdediging heeft miskend + eerbiediging uniformiteit.
 - ↳ Bv. Zwaardere straf omdat persoon zich heeft beroept op het zwijgrecht. Mag natuurlijk niet. Bv. zwaardere straf opleggen, aangezien persoon niet is komen optreden in zaal. De rechter mag bij beoordeling geen rekening houden met deze dingen.
 - » Deze algemene motiveringplicht met betrekking tot de straftoemeting is wel anders bij de 2 rechtbanken:
 - ↳ Uitspraken van de corr. Rb (in eerste aanleg) of hof van beroep:
 - ↳ Moeten elke straf die ze opleggen motiveren.
 - Wat de aard van de straf betreft: Moeten ze bij het opleggen van de wettelijk verplichte straf (of minst zware straf die in de wet wordt voorzien): moeten er geen motivering worden gegeven.
 - Indien ze een facultatieve straf opleggen (of een straf die niet al te licht is), moeten ze deze wel motiveren.
 - ↳ De strafmaat (=omvang van de straf): moet altijd gemotiveerd worden.
 - ↳ Uitspraken van de politierechtbank en correctionele rechtbank die optreedt in 2^e aanleg:
 - ↳ Moeten enkel de straf motiveren als ze een welbepaalde bijkomende straf opleggen, namelijk het rijverbod.
 - ↳ Enkel voor deze bijkomende straf moeten ze een motivering geven.
 - » Elke rechtbank moet wel motivering geven indien ze weigeren een alternatieve straf op te leggen.
 - ↳ **art. 37ter § 4 lid 2 Sw., art. 37quinquies §3 lid 2 Sw., art. 37octies §3 lid 2 Sw.**
 - **Bijzondere motiveringsplicht**
 - > Plicht van de rechter om specifiek te antwoorden op de argumenten van partijen, die zij in conclusies hebben neergeschreven.
 - » = Plicht om conclusies van partij(en) te beantwoorden.
 - » Deze plicht bestaat niet voor het hof van assisen.
- Kracht van gewijsde
 - Gaat over de uitvoering van de uitspraak: Een beslissing kan pas uitgevoerd worden wanneer zij kracht van gewijsde heeft.
 - Wanneer de beslissing definitief is.
 - > Dat is wanneer een beslissing niet meer vatbaar is voor een gewoon rechtsmiddel (hoger beroep, gewoon verzet, de voorziening in cassatie).
 - Wanneer je een uitspraak hebt, begint er een termijn te lopen om hoger beroep aan te tekenen.
 - > Zolang deze termijn loopt, kan de beslissing niet uitgevoerd worden (want ze is niet definitief);
 - > Indien termijn loopt en er wordt geen beroep ingesteld: op moment dat de termijn gedaan is, is de beslissing definitief en heeft de beslissing kracht van gewijsde en kan ze uitgevoerd worden.

- Gezag van gewijsde
 - Grond verval strafvordering.
 - > Is een eigenschap van een rechterlijke eindbeslissing die verhindert dat een aantal zaken die beslist werden nog gewijzigd kunnen worden.
 - Uitspraak is bekleed met een vermoede van juistheid.
 - > Het is een eigenschap van een rechtelijke uitspraak: deze gaat ervan uit dat wat er beslist is dus juist is.
 - Uitzonderingen: Door hoger rechtsmiddel in te stellen.
 - Gevolgen: Moeten we een onderscheid maken in de gevolgen die ze hebben met betrekking tot de strafvordering (in het strafrecht) en in het burgerlijk recht.
 - Beslissing gezag van gewijsde in strafrecht:
 - Gevolg tav veroordeelde:
 - *Het principe van: Ne bis in idem*: Het is een grond van verval van de strafvordering.
 - Als dader is vrijgesproken of veroordeeld voor een bepaald feit, kan deze niet nog is een tweede keer voor hetzelfde feit worden vervolgd.
 - Ook niet indien er een andere kwalificatie wordt gegeven aan het feit.
 - Gevolg tav andere personen:
 - Er zijn geen gevolgen voor hun = de relativiteit van het gezag van gewijsde.
 - Die personen kunnen nog wel steeds veroordeeld worden voor hetzelfde feit.
 - Bv. Mededader die verdwijnt tijdens eerste beoordeling. En later terug opduikt.
 - De rechter is gebonden aan wat eerdere rechter al heeft beoordeeld.
 - Beslissing gezag van gewijsde in burgerlijk recht:
 - *Principe van Erga omnes* (m.b.t. zelfde feit) – bindend voor burgerlijke rechter wat er al beslist werd door de strafrechter (wat zeker en noodzakelijk werd beslist).
 - Ten aanzien van iedereen: Uitspraak van strafrechter dringt zich dus in principe op aan iedereen.
 - Burgerlijke rechter ma geen oordeel vellen dat strijdig is met dat van de strafrechter.
 - Wat mag burgerlijke rechter wel doen:
 - ↳ Hyp 1: Vrijspraak: gedrag niet strafbaar, wel burgerrechtelijke fout mogelijk.
 - ↳ Hyp 2: Schuldigverklaring: burgerlijke rechter gebonden
 - Versoepeling *erga omnes*-regel door Cass. RS (en invloed EVRM):
 - Art. 6 EVRM zorgt ervoor dat het gezag van strafrechtelijk gewijsde aan derden (die gaan partij waren bij het eerste strafproces), slechts kan worden tegengeworpen houdens tegenbewijs.
 - Concreet: Niet voor degene die geen partij in strafproces waren
 - ↳ Derden, slachtoffer dat geen burgerlijke partijstelling deed
 - ↳ Niet ambtshalve opwerpen → Bescherming recht op verdediging en tegenspraak.

➤ Schematische voorstelling: Gezag van gewijsde en rechtsmiddelen

Les 34: De rechtsmiddelen.

- Gaan ons nu buigen over:
 - De rechtsmiddelen die kunnen aangewend worden tegen een uitspraak van een strafrechter in eerste aanleg.
 - De rechtsmiddelen waarop we focussen zijn:
 - **Het hoger beroep:** Brengt een zaak voor een hogere rechter.
 - > Bv. Vertrekken vanuit politierechtbank en gaan in hoger beroep bij correctionele rechtbank.
 - > Bv. Vertrekken vanuit correctionele rechtbank en gaan naar het hof van beroep.
 - **Het verzet:** Laat onder bepaalde voorwaarden toe een zaak opnieuw te laten berechten door dezelfde rechter dan degene die de eerste beslissing heeft genomen.

HOGER BEROEP:
I. Welke beslissingen zijn vatbaar voor hoger beroep?

- Beginsel:
 - **Art. 14.5 IVBPR** (*Van het Internationaal Verdrag inzake burgerlijke rechten en politieke rechten*).
 - > Algemeen recht op hoger beroep: wanneer je veroordeeld wordt door een strafrechter.
 - > Hebt het recht om oordeel te onderwerpen aan een hogere rechter.
 - Kortom: Alle vonnissen uit eerste aanleg zijn vatbaar voor hoger beroep.
 - > Niet alleen eindbeslissingen, maar ook beslissingen 'alvorens recht te doen' (*Bv. Vraag tot aanvullend onderzoek*) zijn vatbaar.
 - Uitzonderingen waarbij er in eerste aanleg geen mogelijkheid op hoger beroep bestaat:
 - > Hof van Assisen.
 - > Berechting van magistraten omwille van het voorrecht van rechtsmacht principe: Heeft tot gevolg dat de zaak onmiddellijk behandeld wordt voor het hof van beroep waardoor je geen eerste aanleg hebt.
 - Een procedure die tegelijkertijd eerste aanleg en hoger beroep is.

II. Welke partijen kunnen hoger beroep aantekenen?

- Opmerking:
 - Om beroep aan te tekenen moet je een belang hebben.
 - > Wanneer we kijken naar de belangen, kunnen we kijken naar de partijen.
- Partijen & hun belangen:
 - **OM:** Houd zich bezig met de strafrechtelijke kant van de zaken (strafvordering uitoefenen).
 - > Hoger beroep indien: Beoordeling van de zaak op strafgebied.
 - > Ze houden zich niet bezig met de burgerrechtelijke vervolging en zullen daarvoor dus ook geen HB kunnen indienen.
 - Uitzondering: De teruggave: Hiervoor kan m'n wel hoger beroep aantekenen.
 - **Beklaagde:** Houd zich bezig met het verweer op strafgebied tov het OM maar ook het verweer op burgerlijk verweer tov de burgerlijke partij.
 - > Beklaagde kan dus zowel op strafgebied als op burgerlijk gebied een uitspraak krijgen die nadelig kunnen zijn voor hem: hij kan beroep aantekenen tegen beide uitspraken.
 - **Burgerlijke partij:** Is toegelaten in de rechtspositie een schadevergoeding (burgerrechtelijk herstel) te vorderen.
 - > Ze kunnen dus beroep aantekenen in de mate het gaat om de uitspraak van de burgerrechtelijke vordering.
 - > Kunnen zich dus niet bezighouden met de strafrechtelijke vordering.
 - **Civielrechtelijke Aansprakelijke Partij (C.A.P.):** Wanneer ze betrokken wordt bij een proces moet ze een volwaardig verweer kunnen uitvoeren en alle middelen kunnen aanwerven om zijn rechtspositie zo goed mogelijk te verdedigen.
 - > Verweer/verweermiddelen situeert zich op 3 vormen/niveaus:
 - CAP kan volwaardig verweer ontwikkelen pro beklagde (in mate dat ze aantonen dat beklagde geen misdrijf heeft gepleegd).
 - ↳ Aantonen dat voor gene zij CAP is, geen misdrijf heeft gepleegd.
 - CAP kan laten gelden dat zelfs indien beklagde en misdrijf heeft gepleegd, dan voorwaarden voor het CAP-schap niet vervuld zijn.
 - CAP kan indien er ene misdrijf is gepleegd, en de voorwaarden voor het CAP-schap weldegelijk vervuld zijn, toch aantonen dat de schadevergoeding die de burgerlijke partij vraagt, kan worden verminderd tot een niveau dat volgens het CAP juist is.

III. Welk zijn de vorm- en termijn voorwaarden om hoger beroep aan te tekenen?

- Afhankelijk van het soort beroep, hangen er samenhangende termijn en vormvoorwaarden aan.
- Moet hier wel opletten: Vanaf wanneer kan iemand beroep aantekenen + wat is de uiterste (laatste) dag waarom hij dit kan doen?
- Maken ook een onderscheid tussen het principaal en incidenteel hoger beroep.

➤ **Principaal hoger beroep**

- Basisregel waaruit we vertrekken die daarna aangevuld wordt met 4Opmerkingen.
- Basisregel:
 - > In beginsel hebben partijen (Beklaagde, Burgerlijke partij, CAP & OM) mogelijkheid om beroep aan te tekenen tot 30dagen na uitspraak.
 - > Die 30dagen beginnen te tellen vanaf:
 - De uitspraak (als het gaat om ene beslissing op tegenspraak).
 - ↳ De dag van de uitspraak zelf telt niet mee, dus pas van de dag erna.
 - De betekening (als het gaat om een beslissing bij verstek).
 - ↳ De dag van de betekening zelf telt niet mee, dus pas van de dag erna.
 - > Wat indien de laatste dag op een zaterdag/zondag valt: **Art. 644 Sv**: De termijn om beroep aan te tekenen wordt verlengd tot eerstvolgende werkdag.
 - > Wijze waarop beroep wordt aangetekend: een dubbele beweging:
 - Stap 1) Een verklaring indienen bij griffie van de rechtbank die uitspraak heeft gedaan.
 - ↳ Dit kan via een advocaat (in de plaats van zijn cliënt), kan door cliënt zelf.
 - ↳ Indien cliënt in gevangenis zit krijgt hij de faciliteit om in de gevangenis beroep aan te tekenen bij gevangenisdirecteur.
 - Stap 2) Partijen moeten precies tot uitdrukking brengen tegen welke onderdelen van het vonnis men wil opkomen = grievenformulier.
 - ↳ Deze regel staat op straffen van verval: als u de regel niet naleeft, zal het hoger beroep dus vervallen.
 - ↳ Duidelijk preciseren waar hij hoger beroep tegen indient (*bv. uitspraak op strafrechtelijk gebied, uitspraak op burgerrechtelijk gebied, strafmaat, etc.*).
 - ↳ Kan deze stap ook al meteen samendoen bij stap 1.
 - ↳ Art. 210 Sv.: Ambtshalve grieven (van de rechter).
- Opmerkingen:
 - (1) Volgberoep dat is toegekend aan het OM
 - OM heeft de kans om de kat uit de boom te kijken, en niet beroepen aan te tekenen maar eerst achteruit te gaan zitten en kijken of beklagde beroep gaat aantekenen.
 - Indien beklagde beroep aantekent, heeft het OM de kans om gedurende 10dagen nadat beklagde beroep heeft aangetekend ook zelf beroep aan te tekenen.
 - ↳ 10dagen-termijn gaat in op de dag na het hoger beroep van de beklagde.
 - (2) Volgberoep dat is toegekend aan de beklagde.
 - OM dat beroep aantekent, en gevolgd wordt door een beroep van de beklagde.
 - Zij krijgen dus ook 10dagen de tijd om een volgberoep aan te stelen.
 - (3) OM kan ook ageren van boven naar onder.
 - OM tekent beroep aan tegen het vonnis waaruit we vertrekken: bij de appelinstantie.
 - ↳ Procureur-generaal tekent beroep aan tegen vonnis van correctionele rechtbank.
 - ↳ Procureur des konings tekent beroep aan tegen vonnis van politierechtbank.
 - Hier heb je de mogelijkheid 40dagen na de uitspraak beroep aan te tekenen na de uitspraak (geen 30dagen).
 - Dit zal worden veruitwendigd door een gerechtsdeurwaardersexploot.
 - Hier moet ook het OM bij appelgerecht een grievenformulier indienen.
 - (4) **Art. 203 §2 Sv**: Hoger beroep tegen Burgerlijke partij.
 - Burgerlijke partij kan zich verweren tegen het hoger beroep: ze krijgt de kans om na het hoger beroep van partij B, gebruik te maken van het artikel om partij A in de zaak te houden.
 - Ze krijgt hiervoor 10dagen.

➤ **Incidenteel hoger beroep**

- Het kan enkel m.b.t. de uitspraak op burgerlijk gebied.
 - > Enkel met betrekking tot de burgerlijke vordering is er een incidenteel beroep mogelijk.
- Het is een vorm van hoger beroep die ertoe trekt om “wederzijdsheid” te creëren.
 - > Een burgerlijke partij die beroep aantekent tov beklagde, maar omgekeerd kan ook: beide partijen kunnen op burgerlijk gebied de veroordeling aanvechten.
 - > Partijen kunnen van oordeel zijn dat dit beroep niet nodig is, maar wanneer blijkt dat andere partij beroep aantekent tegen hen, gaan ze zelf ook beroep aantekenen: een soort reactieberoep.

IV. Wat zijn de gevolgen wanneer iemand beroep aantekent?

- 3 mogelijke gevolgen:

A. De schorsende werking van het hoger beroep

- Uitspraak van de eerste rechter is niet uitvoerbaar.
- Uitzondering: Uitvoerbaarheid bij voorraad (UBV): rechter krijgt de mogelijkheid om via een gemotiveerde beslissing, te oordelen dat die uitspraak die hij heeft gedaan, dat die weldegelijk kan worden uitgevoerd niettegenstaande de eventuele aantekening van hoger beroep.
 - > Rechter kan dit dus bij zijn uitspraak vaststellen.
 - > Waarom zou de rechter dit doen: Om tegemoet te komen aan een bepaalde bekommernis in een welbepaalde context: 2 gevallen waarin het kan worden gelast:
 - o Vonnis ‘alvorens recht te doen’: Rechter wil ervoor zorgen dat na de uitspraak het proces kan voortdoen.
 - o Uitspraak op burgerlijk gebied: de uitspraak op burgerlijk gebied (schadevergoeding) al in uitvoering te laten overgaan. Laat toe dat het slachtoffer de schadevergoeding al kan claimen.

B. De Devolutieve werking van het hoger beroep.

- Het impliceert dat enkel datgene dat wordt doorgeschoven naar de appelrechter, het voorwerp heeft van hoger beroep.
 - > De uitspraak van de eerste rechter kan in stukken worden gesneden: hiervan kunnen bepaalde stukken voorwerp uitmaken van hoger beroep en andere niet.
 - > Kijken dus naar welke stukken doorgeschoven worden naar de appelrechter.
- De devolutieve werking brengt met zich mee dat het hoger beroep geen nadeel kan toebrengen aan partij die het heeft aangetekend.
 - > Partij teken beroep aan in naam van een eigen belang.
 - > De regel is dan: als partij beroep aantekent, kan haar eigen beroep haar dus niet schaden.
- Gaan er even van uit dat hoger beroep aangetekend wordt door 1 welbepaalde partij: één partij die zaak bij de appelrechter brengt:
 - o **Beklaagde:** Deze kan zowel beroep aantekenen op strafrechtelijk gebied en burgerrechtelijk gebied en dit doet hij in zijn eigen belang.
 - ›› Beklaagde (die veroordeel is) zal in zijn beroep dus de vrijspraak kunnen eisen.
 - ›› Beklaagde kan door hoger beroep ook de straf late dalen.
 - ›› Wanneer beklagde beroep aantekent kan hij daar geen nadeel van ondervinden: In hoger beroep kunnen er geen nieuwe bewijzen bewezen worden, die in eerste instantie niet bewezen werden.
 - ›› Beklaagde kan ook eventueel de ambitie hebben de schadevergoeding helemaal weg te werken, of het bedrag van de schadevergoeding te doen dalen.
 - o **Burgerlijke partij:**
 - ›› Schadevergoeding verhogen: Ze heeft een schadevergoeding gekregen, maar ze is niet tevreden over het bedrag en wil meer. Dit meer wil men bereiken door het hoger beroep in te zetten.
 - ›› Beklaagde wordt vrijgesproken. Burgerlijke partij krijgt door vrijspraak geen enkele vergoeding. Hierdoor kunnen ze ontevreden zijn, en in hoger beroep toch een schadevergoeding bekomen.
 - ↳ De zaak gaat naar de appelrechter: hij gaat moeten nagaan of de feiten waarvoor de beklagde vervolgd werd en waarvoor hij dus is vrijgesproken, bewezen zijn.
 - o **CAP:** Kan ook hoger beroep aantekenen.
 - ›› Indien zij beroep aantekenen, en de beklagde niet: Indien ze bv. schadevergoeding kunnen reduceren van €100 naar €60: Zal CAP €60 moeten betalen en beklagde nog steeds €100 aangezien zij geen hoger beroep hebben aangetekend. Andersom is dit niet het geval: Wanneer beklagde hoger beroep heeft aangetekend, en CAP niet, moeten ze beide €60 betalen.

	1 ^e Aanleg		HB
Beklaagde	€100	X	€100
CAP	€100	⇒	€60

	1 ^e Aanleg		HB
Beklaagde	€100	⇒	€60
CAP	€100	X	€60

- **OM:** Wanneer we ervanuit gaan dat ze in beroep gaat tegen de uitspraak op strafrechtelijk gebied: Ze opereert in het belang van de samenleving.
 - Beroep aantekenen en ijveren voor een zwaardere bestraffing.
 - Maar kunnen ook van mening zijn dat de straf té zwaar is en een lichtere straf proberen te vorderen in hoger beroep.
 - Ze kunnen zelfs de vrijspraak eisen in hoger beroep.
 - Het hoger beroep van het OM kan dus zowel voordelig als nadelig zijn voor de beklaagde.
- Bij combinatie: Verschillende partijen die zich wenden tot een appelrechter (in hoger beroep gaan).

C. Evocatie

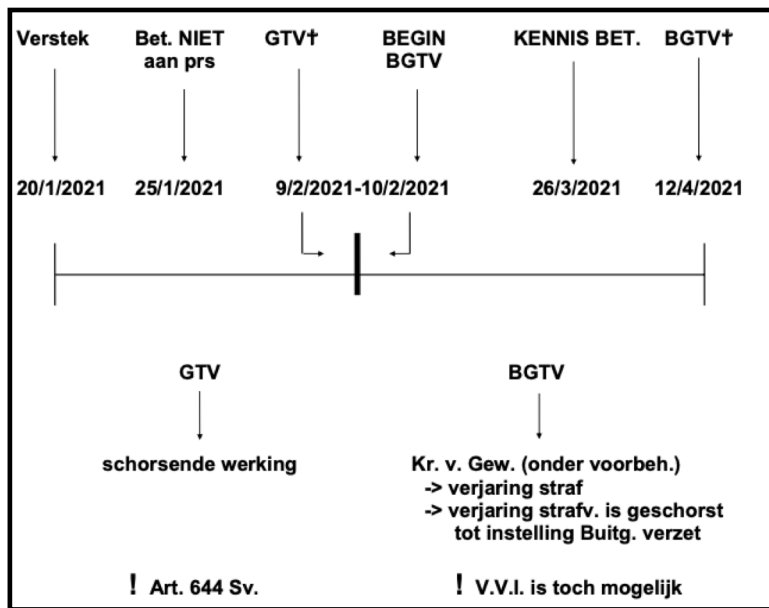
- Evocatie = Het tot zich trekken van een zaak.
- Hoe is dit mechanisme geregeld in de fase van het Vonnisgerecht: **Art. 215 Sv.**
 - > Indien appelrechter beslissing van de rechter uit 1^e aanleg vernietigd, zal m'n de zaak niet terugsturen naar de eerste rechter, maar zal de appelrechter de zaak tot zich trekken: zij zullen dan uitspraak doen over het dossier.
- Evocatie is enkel aan de orde wanneer de appelrechter door zelf uitspraak te doen over het dossier verder gaat dan datgene dat hij zou kunnen doen met de loutere principes van de devolutieve werking.
- Dan zijn er 2 mogelijke uitkomsten:
 - Appelrechters zijn van oordeel dat de beslissing van de eerste rechter moet worden bevestigd: appelrechters gaan dus niet over tot wijziging van beslissing. Ze concluderen dat het werk van de eerste rechter correct werd uitgevoerd. In dit geval is er geen sprake van evocatie: evocatie is niet mogelijk wanneer uitspraak van eerste rechter wordt bevestigd.
 - Appelrechters komen tot conclusie dat uitspraak van eerste rechter niet klopt en gaan het dus hervormen/wijzigen. Wanneer appelrechters beslissing van eerste rechter vernietigen/hervormen, moeten de zaak tot zich trekken. Dit is dus evocatie.
- Opgelet: evocatie gaat er wel van uit dat de eerste rechter niet onbevoegd was en dat de zaak regelmatig bij de rechter is aanhangig gemaakt.
 - > Als er een bevoegdheidsprobleem is, betekent dit dat de eerste rechter over de zaak geen oordeel kan/kon vellen. Indien hij onbevoegd is, kan het hof van beroep ook niet bevoegd zijn en kan zij enkel vaststellend at er een bevoegdheidsprobleem is: enkel de loutere vaststelling van onbevoegdheid is dan mogelijk.

VERZET:

- Wat is het verzet:
 - Verzet is een rechtsmiddel dat toelaat de zaak te brengen bij dezelfde rechter die de eerste uitspraak heeft geveld: Het is een soort van 2^e kans waarbij de rechter/rechtbank zich opnieuw buigt over de zaak.
- i. Welke beslissingen zijn vatbaar voor Verzet?
 - Het is een rechtsmiddel dat verbonden is aan uitspraken op verstek (≠ tegenspraak).
 - Moet dus eerst kijken naar de aard van de uitspraak: enkel verstek-beslissingen kunnen aanleiding geven tot verzet.
 - Het principe: "*Opposition sur opposition ne vaut.*": Verzet kan je aantekenen tegen een verstek-beslissing, maar dit kan je maar 1keer doen per aanleg.
 - > Kan het doen in eerste aanleg en dus opnieuw in hoger beroep.
- ii. Welke partijen kunnen verzet aantekenen?
 - Alle partijen die een belang hebben om verzet aan te tekenen kunnen dit doen.
 - > Het OM kan nooit verzet aantekenen: simpelweg omdat het OM nooit verstek kan laten.
 - Het OM moet aanwezig zijn.
- iii. Welk zijn de vorm -en termijn voorwaarden om Verzet aan te tekenen?
 - Vormvoorwaarden
 - Via gerechtsdeurwaarderexploot
 - > Verzet laten betekenen bij een gerechtsdeurwaarder.
 - > Deze gaat dan op pad om verzet-acte te gaan betekenen aan wie ze gericht is.
 - Wie: Beklaagde die verzet laat of burgerlijke partij die verstek laat (eventueel ook CAP die verstek laat).
 - > Indien ze op vrije voeten zijn kunnen ze dit via de gerechtsdeurwaarder doen.
 - > Indien ze gevangenen zitten (beklaagde), heb je hier ook de faciliteit dat de verzetsprocedure kan worden ingesteld door een verklaring aan de gevangenisdirecteur (enkel mogelijk bij verzet op strafgebied).
 - Er is hier geen sprake van een grievenformulier.

- Termijnvoorwaarden
 - Er bestaan 2 soorten van verzet die twee verschillende termijnen inhouden:
 - **De gewone verzetstermijn**
 - Deze geldt altijd: is in elk geval aan de orde wanneer er spraken is van een verstekbeslissing.
 - **De buitengewone verzetstermijn**
 - Is enkel van toepassing indien aan een bijkomende voorwaarde is voldaan: is afhankelijk van de wijze waarop de Verstekbetekening is gebeurd (al dan niet in persoon).
 - Stap 1) Verstekbeslissing.
 - Stap 2) Betekening van de verstekbeslissing door de deurwaarders.
 - > Deze betekening zal men principieel doen, door persoon te zoeken aan wie moet betekend worden.
 - De deurwaarders tracht de betekening te laten gebeuren aan persoon zelf in handen van betrokkenen: Betekening aan de persoon.
 - Gebeurt dit niet aan de persoon (Bv. Men vindt de betrokkenen niet: is niet thuis, is op de vlucht, etc.): dan zal betekening plaatsvinden op de woonplaats: exploit van betekening wordt afgegeven/achtergelaten daar.
 - ↳ Indien geen bekende woonplaats, kan men naar de verblijfplaats. Indien geen verblijfplaats, kan de deurwaarder naar het parket om bij de procureur de betekening te doen.
 - > Door deze betekening kan je de **gewone verzetstermijn** gaan betekenen.
 - De gewone verzetstermijn loopt tot de 15^e dag na de betekening.
 - 15dagen na betekening: Begint te lopen vanaf de dag na betekening.
 - ↳ Indien laatste dag ene zaterdag/zondag of feestdag is: dan zal overeenkomstig **Art. 644 Sv** ook hier spraken zijn van een verlenging van de termijn tot de eerstvolgende werkdag.
 - ↳ In principe is de termijn van 15dagen een indicatie om aan te geven tot hoelang je verzet kan aantekenen. De termijn impliceert namelijk niet dat je al niet vroeger verzet kan aantekenen: het is namelijk mogelijk om verzet aan te tekenen vanaf het moment je veroordeeld bent bij verstek.
 - > Wat dan met de **buitengewone termijn**:
 - Is dus afhankelijk van de wijze waarop de Verstekbetekening is gebeurd (al dan niet in persoon).
 - ↳ In betekening aan de persoon is gebeurd, in handen van betrokkenen die verstek gelaten heeft, dan geldt er geen buitengewone termijn voor verzet.
 - ↳ Indien betekening niet aan de persoon is gebeurd (*Bv. persoon kon niet gevonden worden en men heeft iets achtergelaten aan de woning*). Deze betekening doet de gewone termijnen van verzet lopen. Maar de wetgever hield rekening met het feit dat de betekening niet aan de persoon is kunnen gebeuren, er een extra termijn moet worden toegekend die loopt tot 15dagen na de kennisname van de betekenis.
 - Deze 15dagen geven hier ook enkel de eindlimiet weer: de laatste dag waarop verzet kan worden aangetekend.
 - ↳ De eerste dag het verzet kan worden aangetekend: de termijn begint na het verstrijken van de gewone termijn van verzet.
 - De kennisname is een feitenkwestie: Hieromtrent kan een eventueel debat bestaan.
 - De buitengewone termijn kan dus lang duren (naargelang omstandigheden).
 - ↳ Kan soms lang duren vooraleer persoon in kennis gesteld wordt (*Bv. Is op Vakantie voor een half jaar en vind na 6 maanden pas het papiertje in de bus*).
 - Kennisname van betekening kan heel hard variëren op uw tijdlijn. Maar dit is ook belangrijk want er hangt veel vanaf!
- De rechtspositie:
 - De rechtspositie waarin iemand zich bevindt bij gewone termijn van verzet of bij de buitengewone termijn van verzet, deze rechtspositie is fundamenteel verschillend.
 - Dit verschil heeft te maken met:
 - > Een **gewoon verzet**: is eigenlijk een gewoon rechtsmiddel.
 - Het is een integrerend bestandsdeel van het procesrechtelijk systeem.
 - > Een **buitengewoon verzet**: is een buitengewoon rechtsmiddel.
 - Het is enkel aan de orde in welbepaalde situaties: Wanneer betekening niet aan de persoon is gebeurd.
 - Hieraan zijn enkele zaken gekoppeld:
 - > In **gewone termijn** van verzet geldt er de schorsende werking van het verzet.

- » De straf wordt niet uitvoerbaar: Straf kan pas uitgevoerd worden wanneer uitspraak definitief is.
- > In de **buitengewone termijn** van verzet:
 - » Men gaat ervan uit dat het OM alles gedaan heeft, van wat men redelijkerwijs mag verwachten van een OM: namelijk, *beklaagde vervolgd, beklagde voor rechtbank gebracht, beklagde laten veroordelen, etc.*
 - » Vanaf moment termijn van buitengewoon verzet begint te lopen, gaat men uit van de regel dat het verstekvonnis (verstek-arrest) dat dat kracht van gewijsde krijgt: dat het definitief wordt.
 - ↳ Verstekveroordeling heeft kracht van gewijsde onder voorbehoud van een eventueel buitengewoon verzet dat nog zou kunnen aangetekend worden.
 - ↳ In afwachting van dit eventuele buitengewoon verzet gaat men uit van het idee dat het verstekvonnis kracht van gewijsde heeft verkregen.
 - » Men gaat dus uit van de uitvoerbaarheid van de straf
 - ↳ Dus vanaf het moment dat iemand in de buitengewone termijn verzeild is, is de straf die ten aanzien van hem uitgesproken is, uitvoerbaar.
 - ↳ De straf is uitvoerbaar, ookal zijn er dus nog rechtsmiddelen mogelijk.

iv. Wat zijn de gevolgen wanneer iemand verzet aantekent?

- Schorsende werking van de gewone termijn
- Devolutieve werking (is hetzelfde bij hoger beroep): alleen datgeen wordt doorgeschoven naar de verzet-rechter wat het voorwerp heeft uitgemaakt van het verzet.
 - > Opsplitsing via een grievenformulier is bij het verzet wel niet van toepassing.
- Verzet is een 'risicoloos' rechtsmiddel.
 - > OM kan geen verzet aantekenen. Vermist ze geen verzet kan aantekenen, impliceert dit dat de straf niet kan worden verzwaard op verzet in relatie tot het verstekvonnis.

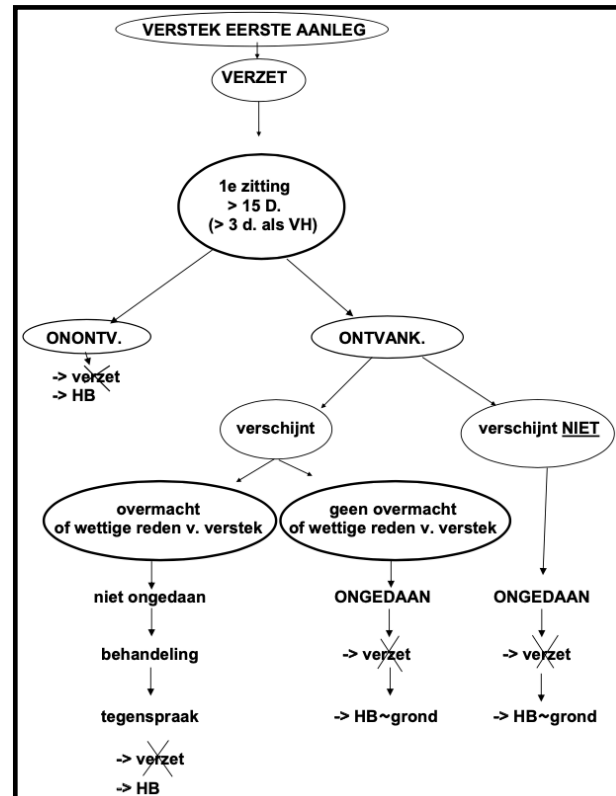
v. De ongedaan-making

- Beslissingen die op verzet kunnen worden genomen: De ongedaan-verklaringen.
- Naast de ontvankelijkheidsbeoordeling, en naast de beoordeling van de gegrondheid heb je ook de mogelijkheid tot beoordeling van de ongedaan-verklaring.
 - > Ontvankelijkheid: *Is het vonnis vatbaar voor een bepaald rechtsmiddel? Heeft de partij die het rechtsmiddel aanwendt belang om dit te doen? Heeft de partij de termijn gerespecteerd? Heeft partij dit gedaan volgens de juiste vorm?*
 - » Indien aan al deze vragen/voorwaarden voldaan is, is het rechtsmiddel ontvankelijk (≠ gegrondheid).
 - > Ongedaan-verklaring: Het is een sanctie die tot gevolg heeft dat het verzet niet gedaan worden.
 - » Het verzet kan geen enkel gevolg hebben aangezien het ongedaan wordt verklaard: doen alsof het er niet is.

- » Het is een procedure sanctie gekoppeld aan welbepaalde voorwaarden: 2reden van ongedaan-making:
 - Opnieuw verstek laten gaan
 - ↳ Situatie waarin beklagde verstek gelaten heeft. Hij tekent verzet aan en nadat hij dit heeft aangetekend wordt er voor hem een zitting georganiseerd.
 - ↳ Als verzet-doende-partij, die verstek gelaten had na verzet te hebben aangetekend, opnieuw verstek laat omdat hij niet opdaagt (ook niet via een advocaat): Dan zal het verzet ongedaan worden verklaard.
 - Verste-latende partij moet verantwoorden waarom hij verstek heeft gelaten.
 - ↳ Om ervoor te zorgen dat het verzet werkzaam is, en dus niet ongedaan wordt gemaakt, moet je verantwoorden dat je een situatie had van overmacht die u belette om te verschijnen of een wettige reden had ter verschoning van het eerste verstek.
 - ↳ Gaat dus deftig moeten uitleggen waarom u verstek heeft gelaten: overmacht of wettige reden.
 - ↳ Het begrip 'overmacht' is binnen de rechtsleer is duidelijk.
 - ↳ Maar wat met het begrip 'wettige reden'. Dit is soms voor discussie vatbaar. Daarom is men aangewezen op de invulling van het grondwettelijk hof:
 - GwH: *Wettige reden van verschoning omvat de gevallen die geen overmacht uitmaken en waarin de verzetdoende partij kennis had van de dagvaarding, maar een reden aanvoert waaruit blijkt dat haar afwezigheid niet was ingegeven door de wens om afstand te doen van haar recht om te verschijnen en zich te verdedigen, noch om zich te onttrekken aan het gerecht.*

➤ Overzichtelijk schema van verzet:

- Verstekbeslissing wordt in eerste aanleg geveld.
- Dit maakt het voorwerp uit van verzet.
- Door verzet wordt een zitting georganiseerd binnen de korte termijn: na aantekenen van verzet 15dagen.
 - > Bij voorlopige hechtenis gaat het sneller: indien verzet-aangetekend is het 3dagen.
- Zitting brengt rechter ertoe de zitting te openen en dossier te bekijken.
 - > Hierbij is de eerste vraag de vraag naar ontvankelijkheid.
 - **Onontvankelijk:** Lijdt ertoe dat het gedaan is. Rechter kan niet verder, er komt geen verdere beoordeling. Tegen de beslissing van ontvankelijkheid kan nog wel hoger beroep worden ingediend.
 - Ontvankelijk: Alle voorwaarden zijn nageleefd.
- Bij **ontvankelijkheid:** rechter gaat over naar volgende vraag en kijkt naar de verschijning van de betrokkenen.
 - **Persoon verschijnt niet** op de zitting
 - » Hieraan is een bijzondere sanctie gekoppeld: de ongedaan-making. Tegen deze ongedaan-making kan geen verzet worden aangetekend maar wel hoger beroep: Appellrechtters zullen hierbij ook de grond van de zaak beoordelen.
 - Persoon verschijnt op de zitting.
- **Persoon verschijnt** op de zitting: Dan is de vraag, heeft die persoon een wettige reden voor zijn verstek of bevond hij zich in een situatie van overmacht?
 - **Overmacht of wettige reden van verstek:** Verzet kan dan niet ongedaan worden gemaakt, hij had namelijk een goede reden waarom hij verstek heeft gelaten. De zaak wordt effectief behandeld worden: behandeling op tegenspraak. De uitspraak die er dan komt is nog vatbaar voor hoger beroep.
 - **Geen overmacht of wettige reden van verstek:** Hierbij wordt het verzet ongedaan verklaard. Tegen deze beslissing van ongedaan-making is hoger beroep nog mogelijk (Appellrechtter zal zich ook hier buigen over de grond van de zaak).

Les 35: Toepassing van de strafwet naar de plaats.

Inleiding

- Enkele voorbeelden van grensoverschrijdende situaties:
 - *Belgische toerist veroorzaakt zwaar verkeersongeval in Frankrijk.*
 - *Poolse minderjarige doodt iemand in België.*
 - *Voor een lang WE naar Duitsland gevlogen Roemeen heeft op zelfde nacht in Belgische, Nederlandse en Franse huizen ingebroken.*
 - *Belg weigert onderhoudsgeld te betalen aan zijn met kinderen naar Italië teruggekeerde Italiaanse ex-vrouw.*
 - *Man hackt vanop de Filipijnen jouw smartphone en slaat er Materiaal van Seksueel Kindermisbruik op.*

⇒ De vraag is dus waar gaat de zaak worden uitgevoerd?

- Strafrechtsmacht van staten
 - Recht van de staat om strafrecht uit te oefenen.
 - De vraag is dus:
 - > Welke strafwet is van toepassing?
 - > Welke staat mag zijn strafwetten via procedures afdwingen?

Op Belgisch grondgebied gepleegde misdrijven

- Beginsel/uitgangspunt = **Territorialiteit**
 - Belgisch strafrecht en strafprocesrecht op Belgisch grondgebied.
 - > Het Belgisch grondgebied bepaald dus dat de Belgische wetten hier gelden.
 - Dus: Belgische strafwet van toepassing op *alle* op grondgebied gepleegde misdrijven
 - Maar dus *niet* op feiten *buiten* het grondgebied
 - > Dingen die dus buiten België gebeuren zijn de wetten van dat grondgebied bevoegd.

⇒ Maar wat bedoelt men juist met het Belgisch grondgebied:

- Het Reëel grondgebied:
 - Alles binnen landsgrenzen
 - > = Bepaald door met buurstaten gesloten en door wetgever goedgekeurde internationale verdragen.
 - Niet alleen het grondgebied maar ook: *Landgebied, stromen, rivieren, meren, havens, kust + continentale plat onder Noordzee voor onze kust.*
 - > Territoriale zee (voor kust tot 12 zeemijl = 22.224m of 22,224km).
 - > Ook Luchtruim boven territorium & territoriale zee.
 - > *Vreemde koopvaardij schepen* in Belgische havens of in Belgische territoriale zee.
 - > Maar: volkenrechtelijke bepalingen => Belgische strafwet slechts uitzonderlijk toegepast.

⇒ Naast het reëel grondgebied is er ook nog het fictief grondgebied (vliegend/drijvend).

- Fictief Belgisch grondgebied
 - Belgische schepen (hebben Belgische vlag).
 - > Aan boord geldt het Belgisch recht, ook al zitten ze aan de andere kant van de wereld.
 - Belgische luchtvaartuigen tijdens vlucht
 - > *Bv. Passagier die wordt aangerand tijdens vlucht, valse bommelding, etc.* valt allen onder Belgisch strafrecht.
 - Vreemde vaartuigen is vreemd grondgebied
 - > *Bv. Duits vliegtuig dat over België vliegt, is Duits recht van toepassing.*
 - > Uitzondering: wanneer er iets is en m'n land in Brussel en of het slachtoffer Belg is.
 - » Bij vliegtuigen België toch bevoegd als **Belgisch slachtoffer OF landt** achteraf in België
 - Aan boord oorlogsschepen
 - > *Bv. Schietincident op een marineschip:* waar het ook gebeurt, het Belgisch strafrecht is van toepassing.
 - Gezantschappen (ambassades) en consulaire gebouwen.

⇒ Moet je dus als eerste de vraag stellen: is het binnen of buiten het grondgebied van België?

⇒ Doch is het ook vaak dat misdrijven zich situeren over verschillende landen heen: Multiterritoriaal.

- Op het Belgisch grondgebied?
 - **Multiterritoriaal misdrijf** met een Belgische component
 - > Bv. Hacker die jouw laptop wil hacken vanuit Afrika.
 - Om te bepalen of iets (ook) op het Belgische grondgebied van toepassing is: **Objectieve ubiciteitstheorie**:
 - > Ubiciteit wil zeggen: Om het even waar.
 - > Het volstaat dat **1 objectief bestanddeel** op Belgisch grondgebied te lokaliseren valt.
 - » Dan is heel het misdrijf te lokaliseren op het belgische grndgebied.
 - » *Bv. Persoon is op grens van Nederland neergestoken: Belgische ambulance/ziekenhuis is het dichtste bij dus brengen hem naar Belgisch ziekenhuis. Daar overlijdt hij later. Opzettelijke slagen en verwondingen zijn in Nederland gebeurd maar de dood van het slachtoffer vindt in België plaats (de dood is een bestanddeel van het misdrijf). Desondanks de steken in Nederland zijn gebeurd, wordt toch geacht heel het misdrijf in België plaats te hebben gevonden: het is naar Belgisch recht strafbaar.*
 - Deelneming in buitenland aan Belgisch hoofdfeit
 - > Je doet in het buitenland iets waardoor je deelneemt aan een hoofdfeit dat in België gelokaliseerd is.
 - > *Bv. Ik geef vanuit Frankrijk een persoon in België nuttige info over hoe hij via riolering bank kan plunderen. Het hoofdfeit bevindt zich in België. Hierdoor: Degene die in Frankrijk de info doorgaf, wordt geacht dit in België te hebben gedaan.*
 - **Leer van de ondeelbaarheid**: voortgezet misdrijf.
 - > België beschouwd verschillende zaken als 1 groot geheel
 - > Het volstaat dat 1 misdrijf in België plaatsvindt om heel de koppeling van misdrijven hier te lokaliseren.
 - > *Bv. Plunder-bende: Trekken door verschillende landen van Europa, plunderen in Frankrijk, Spanje, Duitsland & België. Alles wordt dan geacht op het Belgische grondgebied te hebben plaatsgevonden.*

Extraterritoriaal: Buiten Belgisch grondgebied gepleegde misdrijven.

- Extraterritoriaal
 - Uitzonderlijk toch strafbaar in België.
 - o Wegens band met België
 - o of Belgische plicht (of minstens recht) om te bestraffen
 - kijk naar de voorafgaande titel wetboek Sv:
- Beschermingsbeginsel
 - Bescherming België:
 - o Bepaalde misdaden en wanbedrijven tegen veiligheid Belgische Staat (**art. 6, 1° V.T. Sv.**),
 - o Ernstige schendingen internationaal recht, (**art. 6, 1bis V.T. Sv.**),
 - o Terroristische misdrijven (**art. 1°ter V.T. Sv.**),
 - o Valsemunterij.
- **Actief personaliteitsbeginsel:**
 - **Art. 7 §1 V.T. Sv.:** Gemeenrecht inzake extraterritoriale strafrechtsmacht op grond van **band dader met België**
 - > *Bv. Belg die in China een Chinees vermoord bestraffen in België.*
 - Ratio
 - Uitgebreid tot verblijfhouders: Is niet alleen zo bij mensen met de Belgische nationaliteit, maar ook mensen die hun vast verblijfplaats hier hebben.
 - > *Bv. Mexicaan die in Leuven woont en pleegt op bezoek bij vrienden in Duitsland een misdrijf. Hij kan dus in België vervolgd worden voor de feiten in Duitsland gepleegd (indien aan voorwaarden van **Art. 7** is voldaan).*
- Voorwaarden van **Art. 7:**
 - 1) Door Belgische wet misdaad of WB genoemd (dus geen OT)
 - 2) Gepleegd door Belg of (hoofd)verblijfhouders
 - 3) Feiten ook strafbaar in land waar gepleegd (dubbele strafbaarstelling).
 - > **3bis** Indien gepleegd tegen een vreemdeling, ook procedurele voorwaarde voor toepasbaarheid van Belgische strafwet:
 - » *Vreemdeling of zijn familie moet klacht doen.*
 - » *Of overheid van vreemd land moet aan België officieel bericht geven van misdrijf*
 - 4) *Vervolgning enkel als verdachte in België wordt aangetroffen (**art.12 V.T.Sv.**)!!!!*

- EU-geharmoniseerde strafbaarstellingen:
 - EU-Richtlijnen bevatten bijna systematisch verplichte strafbaarstelling in België van extraterritoriale misdrijven op grond van **actief personaliteitsbeginsel**.
 - *Bv. Witwassen, terrorisme, cyberaanvallen, mensenhandel, etc.*
 - > *Dus witwassen door in Italië wonende Belg zal in België strafbaar moeten zijn.*

- **Passief personaliteitsbeginsel**
 - *Belgische nationaliteit slachtoffer*: Bescherming Belgische onderdanen in buitenland.
 - > Feiten in buitenland tegen Belgen zijn onder bepaalde voorwaarden toch strafbaar in België.
 - Voorwaarden:
 - **10, 5° V.T. Sv.:** België rechtsmacht in buitenland gepleegde misdaden tegen Belgisch onderdaan (inclusief Belgisch rechtspersoon), als feit krachtens plaatselijke wetgeving strafbaar > 5 j. vrijheidsberoving.
 - **10ter 4° V.T. Sv.:** Nieuwe variant passief personaliteitsbeginsel: buiten België schuldig maakt aan terroristische misdrijven (art. 137, 140+141 Sw.) gepleegd tegen Belgische onderdaan of (Belgische) instelling, of andere in dat artikel genoemde (EU, NAVO) instellingen, kan in België worden vervolgd.

- **Universaliteitsbeginsel**
 - Zaken waarbij er geen enkele band hoeft te zijn maar wel een soort wereldbelang is dat landen dit moeten beschermen door hun strafrecht toe te passen.
 - > Genocidewet
 - In België is dit sinds 2004 niet meer van toepassing maar in sommige landen nog wel.
 - > *Bv. Chinees die in China een Chinees vermoord (niks banden met België dus), kan hier niet meer worden berecht.*
 - > Uitzondering: Mensenhandel en sekstoerisme
 - » *Bv. Britt die in Thailand meisjes heeft gebruikt land met het vliegtuig in België waardoor hij vervolgens wel hier vervolgd kan worden. Er is geen band (slachtoffer, dader, plaat), maar toch kan het hier berecht worden.*

- Procedurevoorwaarden
 - Geval per geval checken!
 - Klacht van het slachtoffer
 - Verzoek (officieel bericht) van vreemde overheid.
 - Aantreffen van de verdachte in België
 - Straf die op feit staat
 - Drempelprocedure bij vernieuwde genocidewet, bij moorden op Belgen in het buitenland, ...

- Wederzijdse erkenning straffen en maatregelen in EU
 - Semi-automatische uitvoering in België van sancties opgelegd door andere EU-lidstaten.
 - Tellen ook mee voor herhaling
 - Specifieke Belgische wetten
 - Europese modeldocumenten
 - Details in Master

Les 36: Toepassing van de strafwet in de tijd**Probleemstelling:**

- Toepassing strafwet in de tijd
 - Welke wet toepassen als wet verandert in de loop van de procedure?
 - > Geldingsduur +
 - > Wetsconflicten in de tijd
 - Welk impact kunnen
 - > Het loutere verloop van de tijd
 - > En/of eventuele veranderingen in de wet in de periode ná de bestraffing of strafuitvoering

Geldingsduur strafwet

- Geldingsduur
 - *Inwerkingtreding*: publicatie Belgisch Staatsblad + 10 d. of uitdrukkelijk voorziene afwijkende termijn.
 - **Opheffing**:
 - > Niet door onbruik (*Bv. er zijn in 200jaar geen gevallen geweest van bestraffing door die wet dus die vervalt omdat ze niet gebruikt wordt. Neen zo werkt het niet.*)
 - > Uitdrukkelijk opgeheven door nieuwe wet (*Bv. Abortus dat nu vandaag niet meer strafbaar is.*)
 - > Aflopen van termijn bij tijdelijke wet (*Bv. Covid-wetten die niet voor altijd zullen gelden.*)
 - **Stilzwijgende opheffing** van een wet:
 - Nieuwe wet die uitsluit dat de oude wet nog geld (impliciet).
 - > Nieuwe wet met bepalingen die onverzoenbaar zijn met die v/e bestaande (niet-uitdrukkelijk-opgeheven) wet.
 - Probleem uitvoeringsbesluiten opgeheven wet (KB's, MB's, etc.): als wetgever niet afwijkt van doel vroegere wet en slechts wil verbeteren (*bv. door het toepassingsgebied te verruimen*) blijven oude KB's geldig.
 - **Vernietiging** door het Grondwettelijk Hof.
 - GW-lijk Hof verklaart strafwet of procedurereguleer ongrondwettig.
 - Vanaf bekendmaking in Staatsblad
 - Vernietiging gebeurt Retroactief: moet doen alsof e regel/wet nooit bestaan heeft.
 - > Hof kan sommige gevolgen handhaven en enkel kijken naar de toekomst (*Bv. Persoon die al veroordeeld is voor zware feiten obv een regel die nu is vernietigd (verzameling bewijzen) persoon blijft nog steeds veroordeeld en hier ga je de zak dus niet opnieuw doen ofzo voor de rechtszekerheid.*)
 - Speciale procedure intrekking in KvG gegane beslissingen gebaseerd op vernietigde wet.
 - > *Bv. Personen die schade hebben geleden door een nu vernietigde regel.*

Conflict van strafwetten op de tijd: strafrechtelijk overgangsrecht.

- Conflicten strafwetten in de tijd:
 - **Veranderende wetten**: wetten veranderen constant!
 - > *Afgeschafte en heringevoerde misdrijven, aanpassingen, invoering nieuwe verzwarende omstandigheden, afschaffing verschoningsgronden, nieuwe regels verjaring, etc.*
 - Kan gebeuren **terwijl** het misdrijf gepleegd wordt of in de **loop** van de **procedure**.
 - > Dan is de vraag: Welke strafwet toepassen?
- Basisregel:
 - Voor **strafbaarheid** en **strafmaat**: **Wet** die van toepassing was op HET **MOMENT** van het **PLEGEN**.
 - > Maar ook dit is soms niet duidelijk *Bv. Steekt iemand neer, moet naar ziekenhuis worden gebracht en ligt daar 3 maanden in coma. Ondertussen veranderd de wet. Welke wet is dan van toepassing? Gene op moment van overlijden? Of gene van moment van steekpartij?*
 - > Bij voortgezette misdrijven is dit het moment van het laatste bewezen feit.
- Retroactief toepassen strengere wet = verboden.
 - Het is verboden de strengere wet retroactief toe te passen!
- Niet-retroactiviteit van de strengere (materiële) strafwet
 - Vloeit voort uit het Legaliteitsbeginsel: Moet mensen eerst waarschuwen voor men ze kan straffen en je kan mensen niet waarschuwen voor een wet die pas gekomen is na de feiten.
 - **Art.2 Sw, 7 EVRM, 15 IVBPR**

- Strengere straf? Supra
 - Noot: ook voor "straffen" in autonome "Straatsburgse" betekenis
 - Ook nieuwe of ruimere delictomschrijvingen
 - Ook voor uitbreiding Belgische rechtsmacht over feiten in het buitenland waarvoor België niet bevoegd was op het moment van het plegen
 - Belang goed te weten wanneer een feit gepleegd is: aflopend, voortdurend, voortgezet, gewoontemisdrijf (laatste bewezenverklaard feit)!
- Geen probleem toepassing nieuwe wet op nog niet afgeronde "oude" zaak
- Interpretatieve wet
 - Bevoegdheid en (straf)procedure!: *Bv. verlenging verjaringstermijn voor nog-niet-verjaarde feiten.*
 - Goedkeuring uitleveringsverdragen
 - Uitwerking definitieve veroordelingen (Vb: verstrengde regels externe rechtspositie- *NB: EVRM-twijfels over grenzen verstrenging/nieuwe straf*)
 - Wetten die bijdragen Slachtoffer-en reddersfonds verhogen
 - Beveiligingsmaatregelen invoeren of verstrengen
- ⇒ Noot: TBS nu straf, dus niet retroactief toepassen, maar volgens Cassatie nieuwe procedure SURB voor *uitvoeringsmodaliteiten TBS* ook van toepassing op wie vroeger TBR had gekregen).

Verplichte retroactieve toepassing mildere strafwet.

- **Art.2, 2^elid Sw.**
- Uitzondering op de regel dat "*materiële strafwet van het moment van het plegen*" moet worden toegepast
 - Straffen (werkstraf is milder dan vrijheidsstraf)
 - Delictomschrijvingen
 - Strafuitsluitingsgronden: *rechtvaardigingsgronden, schulditsluitingsgronden, strafuitsluitende (beslissende) verschoningsgronden.*
- ⇒ Alles wat gunstig is gaat retroactief toegepast worden op feiten gepleegd voor de inwerkingtreding van de nieuwe wet.
- Niet in Grondwet of EVRM: Wetgever kan van **art.2 Sw.** Afwijken? (Wel algemeen beginsel EU-recht).
 - > Staat wel in: **Art.15 IVBPR**: retroactief als mildere **straf**, niets over delictomschrijving of strafuitsluitingsgronden: betwist
 - Dit geldt zolang het niet onherroepelijk is (dus ook als wetswijziging pas in de loop van procedure hoger beroep)
- Toch **toepassing van strengere "oude" wet**:
- Wetgever impliciet of uitdrukkelijk geen verandering gestrengheid voor oude situatie gewenst.
 - > *Bv. Invoering decumul onopzettelijk gepleegd misdrijf rechtspersoon (art.5 Sw.):* artikel is ondertussen geschrapt.
 - Periodieke reglementering
 - > *Bv. Jaagt buiten het jachtseizoen en komt later voor de rechter op het moment dat jachtseizoen terug begonnen is. Kan dan niet zeggen 'ja maar nu is het niet strafbaar om te jagen, ik wil dat de regeling van dit moment wordt toegepast'. Is natuurlijk niet logisch: wanneer u voor de rechter sta maakt niet uit.*
 - Tijdelijke wetten: voorzien zelf wanneer einde
 - > *Bv. Coronamisdrijven: na corona gelden deze wetten niet meer.*
 - > *Maar kan dus wel binnen 2jaar pas voorkomen, wanneer crisis voorbij is, maar dan worden die wetten toegepast.* Die wetten blijven strafrechtelijk van toepassing voor de berechting.
 - Gelegenheidswetten
 - > *Bv. Een gelegenheid van crisis.*
 - > Het verschil met tijdelijke wetten is dat daar de wet een specifieke einddatum voorziet.
 - Onveranderd gebleven strafwet met mildere nieuwe uitvoeringsbesluiten (Hof van Cassatie: niet retroactief)
 - > De strafwet veranderd maar de uitvoeringsbesluiten niet.

Herstel in eer en rechten

- Veroordelingen komen op strafregister
 - > Er zijn 2 soorten strafregisters: een voor de buitenwereld en een voor het gerecht zelf. Hetgeen van het gerecht zelf staat natuurlijk veel meer op dan hetgeen voor de buitenwereld.
- Enkel voor verkeersovertredingen wordt een automatische uitwissing soms nog toegepast.

- Voor al de rest ga je een procedure moeten voeren bij het gerecht (bij de KI).
 - > Bijzondere bevoegdheid van het KI: om veroordelingen lang erna de wissen
 - > Zie Art. 621-634 Sv.
- Kenmerken herstel in eer en rechten:
 - Het kan enkel voor straffen (*gevangenisstraf, gelboete, ontzetting uit rechten, etc.*)
 - > Ook de opschorting is mogelijk te wissen.
 - > Het kan dus niet voor maatregelen (*Bv. internering kan je niet laten wissen, etc.*)
 - Het is persoonlijk
 - > *Bv. Het kan zo zijn dat er 3 mededaders waren, het is perfect mogelijk dat 1 van hen herstel in eer en rechten aanvraagt en dus een mooi en proper strafregister krijgt, en de andere 2 niet. Ook indien ze het alle 3 samen aanvragen kan het KI nog steeds zeggen 'neen, jij verdient het niet om die en die redenen'.*
 - Het is Ondeelbaar: hele straf (hoofd- en bijkomende)
 - > Het is alle of niets.
 - > KI kan niet zeggen '*de gevangenisstraf gaan we wissen maar de geldboeten gaan we laten staan*'.
- Voorwaarden
 - Je moet je straf ondergaan hebben
 - > *Bv. moet uw vrijheidsstraf hebben uitgezeten, je geldboete moet betaald zijn, etc.*
 - > Ontzetting hoort hier niet bij: loopt nog vaak.
 - > Schadevergoeding moet betaald zijn tenzij het echt onmogelijk is.
 - Proeftijd die u moet doorlopen hebben
 - > Hoelang hangt af van de zwaarte van de feiten.
 - Mag geen eerder herstel in eer en rechten gehad hebben minder dan 10jaar geleden.
 - > Logisch dat je niet om de zoveel jaar moet komen vragen om alles te laten uitwissen.
 - Is mogelijk voor alle misdrijven
 - > *Bv. Moordenaar die 12jaar in gevangenis heeft gezeten, nu ondertussen al 20jaar terug goed geïntegreerd is in de maatschappij en de aanvraag komt doen. Het is mogelijk dat hij dus gewoon opnieuw een blanco strafblad krijgt. Ki zal hier natuurlijk wel vele strenger zijn dan bij een gewone verkeersovertreding ofzo.*
- Gevolgen van 'de schone lei':
 - Bent beschermd tegen al de zaken waar uw gerechtelijk verleden een invloed op kan hebben (*Bv. Sollicitatie, andere recht-zaken, etc.*).
 - Voor toekomst alle effecten veroordeling (Herhaling, beletsel opschorting & uitstel)

Les 37: Beletsel voor de normale uitoefening van de strafvordering, de burgerlijke vordering of de uitvoering van de sanctie.

- Deze les staat niet in de samenvatting.
 - Moet ge maar bij iemand anders gaan schooien voor een samenvatting 😊

Voorbeeld oefeningen: strafrecht.

- Volgens het belgische legaliteitsbeginsel:
 - 1) hebben gemeenten een eigen strafwetgevende bevoegdheid.
 - 2) kan een strafbepaling enkel worden uitgevaardigd door de federale wetgevende macht.
 - 3) kan voor bijzondere opsporingsmethoden via ministeriële omzendbrief worden afgeweken van de bepalingen in het Wetboek van Strafvordering.
 - 4) is een progressieve interpretatiemethode niet toegestaan.

⇒ 1) is juist.
- Tijdens een ruzie over de nieuwe kleur van de VRG-codex geeft Denver zijn medestudent Arturo een lichte duw. Arturo komt ongelukkig ten val en heeft een lichte hersenschudding. Een ziekenwagen brengt hem naar het ziekenhuis. De oververmoeide bankbediende Monica negeert een voorrang van rechts en rijdt in op de ziekenwagen. Hierdoor overlijdt Arturo. Volgens de ...
 - 1) leer van de efficiënte oorzaak heeft de duw van Denver de dood van Arturo veroorzaakt.
 - 2) adequatieleer heeft de duw van Denver de dood van Arturo veroorzaakt, aangezien zijn duw een conditio sine qua non is voor de dood van Arturo.
 - 3) equivalentieleer heeft de duw van Denver de dood van Arturo veroorzaakt.
 - 4) equivalentieleer heeft de duw van Denver de dood van Arturo niet veroorzaakt, omdat diens dood op het moment van de duw onvoorzienbaar was.

⇒ 3) is juist.
- Jeroen is zijn pistool aan het onderhouden in de keuken, terwijl zijn vrouw Anita waterzooi aan het koken is. Tijdens de reiniging wordt een kogel afgeschoten, die zijn vrouw Anita raakt. Anita valt dood. Welke van de volgende stellingen over de strafbaarheid van Jeroen is JUIST?
 - 1) Jeroen is schuldig aan moord op Anita (art. 394 Sw.) indien hij gehaast was en daarom zijn pistool opzettelijk op de verkeerde manier heeft gereinigd.
 - 2) Jeroen is schuldig aan onopzettelijke doodslag (art. 418 Sw.) indien hij zich ervan bewust was dat hij tijdens de onderhoudsbeurt een schot zou kunnen lossen, maar ervan uitgaat dat niemand zal gewond raken.
 - 3) Jeroen is niet schuldig aan onopzettelijke doodslag (art. 418 Sw.) indien hij zich er niet van bewust was dat Anita in de buurt was.
 - 4) Jeroen is schuldig aan onopzettelijke doodslag (art. 418 Sw.) indien hij zich er vóór en tijdens de reiniging van bewust was dat hij zijn vrouw zou kunnen doden en hij dit aanvaardde.

⇒ 2) is juist.
- Welk van de volgende stellingen is een juiste beschrijving van onachtzaamheid? Er is sprake van onachtzaamheid als ...
 - 1) een normaal voorzichtige dader het verboden gedrag zou hebben vermeden.
 - 2) een dader het verboden gedrag wilde stellen.
 - 3) de dader het risico op het intreden van het strafrechtelijk gevolg *a priori* heeft aanvaard.
 - 4) niemand het verboden gedrag had vermeden.

⇒ 1) is juist.
- Wie een inbreker betrapt in zijn woning ...
 - 1) mag nooit een als misdrijf omschreven gedraging stellen louter om zijn goederen te vrijwaren.
 - 2) is steeds strafbaar wanneer hij de inbreker neerslaat.
 - 3) kan zich nooit met succes op een rechtvaardigingsgrond beroepen wanneer hij dodelijk geweld heeft gebruikt.
 - 4) en de inbreker neerslaat, geniet een vermoeden van ogenblikkelijke noodzakelijkheid van de verdediging wanneer de inbraak 's nachts plaatsvindt.

⇒ 4) is juist.

- De ernstig geestesgestoorde Kris hoort stemmen in zijn hoofd die hem bevelen zijn vrouw te vermoorden. Hij vraagt aan zijn buurman Ludo of hij daarvoor diens jachtgeweer mag lenen. Ludo gaat op het verzoek in, want hij is ook geen fan van de vrouw van Kris. Met dat jachtgeweer schiet Kris in het halfduister echter de verkeerde vrouw dood, namelijk zijn schoonzus die met zijn vrouw op stap was. In dit geval...
 - 1) heeft, wegens de schuldontbekwaamheid van Kris, noch Kris, noch Ludo een misdrijf gepleegd.
 - 2) heeft enkel Kris geen misdrijf gepleegd wegens zijn geestesstoornis.
 - 3) kan Ludo worden vrijgesproken wegens de dwaling van Kris.
 - 4) kan geen van beiden zich beroepen op schulduitsluitende geestesstoornis of dwaling.

⇒ 2) is juist.
- Kenny is al jaren drugsverslaafd. Nadat hij drugs heeft ingenomen, wordt Kenny overmand door het waanidee dat er in de buurt een bom zal ontploffen. Tijdens het delirium grijpt Kenny een wielrenner op straat vast en rukt hem van zijn fiets. De man overlijdt later aan zijn verwondingen. Kenny...
 - 1) kan niet worden geïnterneerd, omdat internering niet mogelijk is voor onopzettelijk gepleegde feiten;
 - 2) moet worden vrijgesproken als vaststaat dat hij niet wist wat hij deed en hij op het moment van de beoordeling niet sociaal gevaarlijk meer is;
 - 3) kan zich beroepen op putatieve noodtoestand en kan daarom ook niet worden geïnterneerd;
 - 4) kan enkel door het hof van Assisen worden berecht.

⇒ ??? is juist.
- Schuld *als constitutief element van het misdrijf* betekent dat...
 - 1) de dader onachtzaam geweest is en daarom verantwoordelijkheid moet afleggen voor zijn gedrag.
 - 2) een delictstypische wederrechtelijke gedraging aan de dader wordt verweten of moreel aangerekend.
 - 3) de dader opzettelijk een wederrechtelijke gedraging heeft gesteld.
 - 4) de dader uit onachtzaamheid een delictstypische wederrechtelijke gedraging heeft gesteld.

⇒ 2) is juist.
- Caus-vraag:
 - Is er sprake van poging?
 - Wat zou de eventuele straf kunnen zijn?
 - Is Jaak medeplichtig en welke straf zou hij kunnen krijgen?

Oefening

- Olga en Tim zitten al jaren krap bij kas. De crisis verergerde hun situatie nog meer en daar willen ze nu iets aan doen. Ze beramen een oplichting (art. 496 Sw.), waarbij ze zich zullen voordoen als experts in beleggingsadvies en zo hun 'klanten' geld kunnen aftroggelen. Ze zullen mensen torenhoge winsten beloven, zodat die geld storten en daarna zullen Olga en Tim met de noorderzon (en met al het geld) verdwijnen, zonder ooit de beloofde winst uit te keren. Om hun verhaal geloofwaardiger te maken, vragen ze hun goede vriend Jaak om hulp. Jaak bezit immers een kantoorruimte die leeg staat, waarin Olga en Tim hun beleggingskantoor mogen organiseren in ruil voor 10 % van de opbrengsten van de oplichting.
- Zo gezegd, zo gedaan. Eind september beginnen Olga en Tim reclame te maken voor hun beleggingskantoor, waarin zij hun klanten enorme winsten beloven bij een minimale inbreng. Op 1 oktober om 12:00 uur ontvangen Olga en Tim hun eerste klant. De politie houdt hen echter al enige tijd in de gaten en valt om 12:50 uur binnen in het pand, op het moment dat de klant net het overschrijvingsformulier wil invullen. Olga en Tim worden ingerekend.

LES 25: OEFENINGEN

- Hoe wordt het volgende misdrijf bestraft:
 - Poging tot diefstal met geweld of bedreiging door middel van braak (Art. 468 jo. 471 Sw.)
 - ⇒ *Antwoord: 10 tot 15 jaar: maar het gaat over poging dus moet naar Art. 80 gaan en trapje naar beneden*
 - ⇒ *Art. 80: Straf van 10 tot 15 jaar wordt dan 5 tot 10 jaar.*

- Vul de passende woorden in:
 - Een ... (1) ... ontnemt rechten uit het verleden. Een ... (2) ... beperkt rechten voor de toekomst.
 - ⇒ *Antwoord: (1) = Afzetting // (2) = Ontzetting.*

- Moet de correctionele rechtbank Art. 84 Sw. Bij de bestraffing van het volgende misdrijf toepassen:
 - Medeplichtigheid aan verduistering (Art. 240 Sw.).
 - Welke is dan de maximale straf?
 - ⇒ *Antwoord: Verduisterling wordt gestraft met de laagste opsluitingsstraf (5 tot 10 jaar). Medeplichtigheid betekent dat we een trapje naar beneden moeten gaan: art 80. Dwz: bij toepassing van artikel 80 laatste lid: wordt 5 tot 10 jaar opsluiting een gevangenisstraf van ten minste een maand ten hoogste 5 jaar. Dwz dat de correctionalisering hier mogelijk is zonder de noodzakelijkheid om verzachtende omstandigheden aan te nemen. Het misdrijf wordt gecorrectionaliseerd zonder dat verzachtende omstandigheden worden aangenomen.*
 - ⇒ *Art 84 is enkel van toepassing voor: situaties van correctionalisering op basis van verzachtende omstandigheden. Als we een misdaad correctionaliseren op basis van het aannemen van verzachtende omstandigheden, dan kunnen we een bijkomende geldboete opleggen. De rechter zal hier artikel 84 dus niet toepassen, omdat er geen sprake is van correctionalisatie op basis van verzachtende omstandigheden.*
 - ⇒ *De maximale straf hier is 5 jaar gevangenisstraf (en Geen bijkomende geldboete).*
 - ⇒ *TIP: Artikel 84 komt vaak op het examen → Je kan art 84 dus enkel toepassen bij correctionalisatie op basis van verzachtende omstandigheden.*

- De toestemming van het slachtoffer:
 - 1) is strafrechtelijk altijd irrelevant omdat strafrecht van openbare orde is.
 - 2) moet steeds uitdrukkelijk worden gegeven om rechtvaardigend te kunnen werken.
 - 3) is bij verkrachting (art. 375 Sw.) ongeldig als het om de toestemming van een minderjarige gaat.
 - 4) kan de delictstypiciteit van een gedraging uitsluiten
 - ⇒ *Antwoord: 3 & 4 zijn beide juist.*

- Jan denkt dat André hem probeert aan te vallen met een mes. Daarop reageert Jan door André te doden. Hierna ontdekt hij dat het mes een speelgoedmes was. Waarvan is hier sprake?
 - 1) Putatieve noodtoestand
 - 2) Wettig verzet
 - 3) Putatieve noodweer
 - 4) Noodweer
 - 5) Noodtoestand
 - ⇒ *Antwoord: 3 is juist.*

- Wat wordt nooit beschouwd als een strafbare poging:
 - 1) Relatief ondeugdelijke poging
 - 2) Poging tot opzettelijke misdrijven
 - 3) Onvrijwillig gestaakte poging
 - 4) Mislukt misdrijf
 - 5) Poging tot verzuim
 - ⇒ *Antwoord: 5 is juist (Verzuim en poging zijn niet compatibel).*

- Wat is geen hoofdstraf voor natuurlijke personen?
 - 1) Opsluiting
 - 2) Geldboete
 - 3) Werkstraf
 - 4) Ontzetting
 - 5) Gevangenisstraf
 - 6) Straf onder elektronisch toezicht
 - 7) Autonome probatiestraf

⇒ *Antwoord: 4 Ontzetting (ontzetting uit bepaalde burgerlijke en politieke rechten = een bijkomende straf).*
- Wat is geen bijkomende straf voor natuurlijke personen?
 - 1) Geldboete
 - 2) Terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank
 - 3) Internering
 - 4) Verbeurdverklaring
 - 5) Ontzetting
 - 6) Afzetting
 - 7) Bekendmaking van vonnissen of arresten

⇒ *Antwoord: 3 Internering (het is een beveiligingsmaatregel).*
- Welk van de volgende zinnen over de terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank is juist?
 - 1) De TBS is altijd verplicht
 - 2) De TBS is een hoofdstraf
 - 3) De TBS heeft geen maximumduur
 - 4) De TBS kan worden opgelegd in geval van samenlopende misdrijven wanneer de TBS niet bepaald is voor het misdrijf met de zwaarste straf, maar wel voor een van de andere samenlopende misdrijven
 - 5) De TBS is een vorm van werkstraf

⇒ *Antwoord: 4 is juist.*
- Welke van de volgende straffen is geen correctionele straf?
 - 1) Gevangenisstraf van een maand
 - 2) Werkstraf van honderd uur
 - 3) Straf onder elektronische toezicht van twee maanden
 - 4) Geldboete van vijfhonderd euro
 - 5) Autonome probatiestraf van elf maanden

⇒ *Antwoord: 5*
- Welke van de volgende stellingen is JUIST?
 - 1) Een contraventionalisatie na een correctionalisatie op grond van verzachtende omstandigheden is geen probleem, als het om twee verschillende verzachtende omstandigheden gaat.
 - 2) Herhaling kan een overtreding transformeren in een wanbedrijf.
 - 3) Gemeenschappelijke wettelijke herhaling is niet mogelijk bij een misdaad na een wanbedrijf.
 - 4) Bij een collectief misdrijf krijgen alle deelnemers dezelfde straf

⇒ *Antwoord: 2.*
- Welke zin is fout m.b.t. tot verzachtende omstandigheden?
 - 1) VO zijn onbepaald
 - 2) VO zijn verplicht
 - 3) VO kunnen tot denaturatie leiden
 - 4) VO verminderen de straf met minstens één trap in de schaal van artikel 80 Sw.
 - 5) VO zijn altijd persoonlijk

⇒ *Antwoord: 2 (ze zijn nooit verplicht).*

- Welke van de volgende straffen is de zwaarste straf?
 - 1) Gevangenisstraf van 1j tot 3j en geldboete van 50 tot 200 euro
 - 2) Gevangenisstraf van 1m tot 3j en geldboete van 50 tot 500 euro
 - 3) Gevangenisstraf van 1j tot 3j en geldboete van 50 tot 200.000 euro
 - 4) Gevangenisstraf van 2j tot 3j.

⇒ *Antwoord: C (eerst kijken naar maximum van opsluiting en dan pas kijken naar bijkomende criteria).*
- Juist of fout:
 - De medeplichtige aan afpersing (art. 470 Sw.) kan door de correctionele rechter worden veroordeeld tot een gevangenisstraf van 18 maanden en een geldboete van € 750 (+ opdecimen).

⇒ *FOUT: Bronnen: Art. 470 juncto 468 Sw. // 69 Sw. // 80 lid5 // Art. 84 niet van toepassing*

⇒ *Maximumstraf is 5 jaar gevangenisstraf (geen geldboete).*
- Juist of fout:
 - Een werkstraf kan maximaal 300 uren duren.

⇒ *JUIST: In het geval van herhaling kan een werkstraf niet worden verdubbeld. Het maximum is 300u.*

⇒ *Bronnen: Art 37quinquies §2 lid1 Sw.*
- Juist of fout:
 - De beklaagde moet enkel instemmen met de werkstraf als hij er zelf om vraagt, niet als ze op vordering van het openbaar ministerie wordt opgelegd.

⇒ *FOUT: de beklaagde moet altijd instemmen.*

⇒ *Bronnen: Art. 37quinquies §3 lid1 Sw.*
- Juist of fout:
 - Als de rechter geen verzachtende omstandigheden aanneemt, kan hij bij een wanbedrijf nooit een geldboete lager dan € 26 opleggen

⇒ *FOUT: rechter kan een geldboete zelfs tot onder het wettelijke minimum laten zakken omwille van de precaire financiële situatie van de beklaagde (principe van de draagkrachtmildering: Art. 163 lid4 Sv. & Art. 195 lid6 Sv. Ook mogelijk bij de overschrijding van de redelijke termijn: Art. 21ter V.T.Sv.*
- Juist of fout:
 - Als de rechter een werkstraf en een vervangende geldboete uitspreekt, moet hij ook nog een vervangende gevangenisstraf opleggen tot betaling van de werkstrafvervangende geldboete.

⇒ *FOUT: de rechter mag slechts één vervangende straf opleggen ter verzekering van de uitvoering van de werkstraf. Als de rechter kies om een vervangende geldboete uit te spreken, mag hij niet ook nog een vervangende gevangenisstraf bepalen. Dit principe werd vastgelegd door het Hof van Cassatie.*
- Casus-vraag:
 - Jonas werd op 10 maart 2010 veroordeeld tot 1 jaar gevangenisstraf voor diefstal zonder geweld (art. 463 Sw.). Hij komt vrij op 19 maart 2011. Op 30 april 2016 komt hij voor de correctionele rechtbank voor verduistering (art. 240 Sw.) gepleegd op 2 maart 2016. Als de beklaagde schuldig zou worden verklaard, wat is dan de maximale hoofdstraf die de correctionele rechtbank kan opleggen?
 - 1) Een gevangenisstraf van 5 jaar.
 - 2) Een gevangenisstraf van 10 jaar.
 - 3) Een opsluiting van 10 jaar.
 - 4) Een gevangenisstraf van 15 jaar.

⇒ *Antwoord: 2.*

⇒ *Het gaat over de bestrafing van verduistering (een misdaad). De correctionele rechtbank: mogelijk om te correctionaliseren? Er is geen spraken van poging of medeplichtigheid dus het blijft een misdaad. Het kan een wanbedrijf worden alleen na aannemen van verzachtende omstandigheden Maar hij wordt berechtigd voor de*

correctionele rechtbank dus er is wel spraken van verzachtende omstandigheden: er is een correctionalisatie van verduistering: laatste lid artikel 80. Maar er is spraken van herhaling art 56 lis2: wanbedrijf na wanbedrijf.

- De wet van 11 juli 2018 heeft Artikel 5 Sw. Aangepast. De nieuwe wet is in werking getreden op 30 juli 2018.
 - Welke van de volgende stellingen is **JUIST**?
 - 1) Na 30 juli 2018 kunnen natuurlijke personen niet meer voor een feit worden gestraft wanneer een rechtspersoon voor hetzelfde feit wordt vervolgd en veroordeeld.
 - 2) Gewesten en gemeenschappen kunnen na 30 juli 2018 worden veroordeeld voor een misdrijf gepleegd vóór 30 juli 2018.
 - 3) De regel van de decumul kan niet meer worden toegepast op misdrijven gepleegd vóór 30 juli 2018.
 - 4) Provincies zijn schuldonbekwaam voor misdrijven gepleegd vóór 30 juli 2018.

⇒ *Antwoord 4 is juist.*

- **Wettige verdediging:**
 - 1) Kan succesvol worden ingeroepen om een potentiële agressie af te wenden.
 - 2) Werkt nooit rechtvaardigend wanneer de dader slagen heeft toegebracht aan een geestesgestoorde die hem aanvalt.
 - 3) Slaat enkel op de verdediging van zichzelf.
 - 4) Kan niet succesvol worden ingeroepen bij de keurige uitvoering van een wettelijk afgeleverd aanhoudingsbevel.

⇒ *Antwoord: 4.*

- **Welke van de volgende stellingen inzake de bijzondere verbeurdverklaring is juist:**
 - 1) Wanneer de dader van verplichting (art. 496 lid 1 Sw.) de aldus bekomen gelden belegt in aandelen, moeten deze aandelen door de strafrechter worden verbeurdverklaard op voorwaarde dat dit schriftelijk wordt gevorderd door het openbaar ministerie.
 - 2) Wanneer de bestuurder van een voertuig door een gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg een verkeersongeval veroorzaakt met slagen of verwondingen aan het slachtoffer tot gevolg (art. 420 lid 2 Sw.) moet dit voertuig door de strafrechter worden verbeurdverklaard op voorwaarde dat het eigendom is van de dader en dit niet tot gevolg heeft dat de veroordeelde aan een onredelijk zware straf wordt onderworpen. Dit voertuig heeft immers gediend tot het plegen van het misdrijf.
 - 3) Het voertuig dat door de dader van een diefstal (art. 461 j° 463 Sw.) wordt gebruikt als vluchtvoertuig moet door de strafrechter worden verbeurdverklaard op voorwaarde dat het eigendom is van de dader en dit niet tot gevolg heeft dat de veroordeelde aan een onredelijk zware straf wordt onderworpen.
 - 4) Een inbeslaggenomen goed moet altijd worden verbeurdverklaard.

⇒ *Antwoord; 3.*

- **Toepassing:**
 - (A) Wat is de minimum vrijheidsstraf voor een poging tot verkrachting van een 9-jarig slachtoffer (Art. 375 SW.)?
 - (B) Kan de rechter nog een bijkomende geldboete opleggen bij de minimumvrijheidsstraf uit vraag (A)?

⇒ *Antwoord (A):*

 - ↳ *Art. 374 laatste lid SW: 20-30j opsluiting = misdraad.*
 - ↳ *Poging tot misdraad = strafbaar (Art. 52 Sw.)*
 - ↳ *NIET binnen een lid (in casu lid 2) in artikel 80 Sw. Dalen, maar het volgende lid toepassen, dus van artikel 80 lid 2 naar artikel 80 lid 3 Sw → Opsluiting 15-20j.*
 - ↳ *Minimum: nagaan of VO mogelijk zijn.*
 - ↳ *In dit geval ook correctionalisatie mogelijk (art. 2 lid3, 1° Wet Verzachtende Omstandigheden).*
 - ↳ *DUS: binnen art 80 lid 3 SW. Trap dalen: zakken tot min GVS 1J.*

⇒ *Antwoord (B):*

 - ↳ *Onderscheid tussen art. 83 en 84 Sw.*
 - ↳ *Art. 83 SW.: bij toepassing VO (ev zonder te zakken tot op correctioneel niveau) indien voor specifieke misdrijf een GB is voorzien.*
 - ↳ *Art. 84 Sw.: Bij toepassing VO indien zakken tot correctionele niveau en indien geen GB voorzien voor specifiek misdrijf.*

- ↳ *In dit geval: geen specifieke GB voorzien voor deze verkrachting en gezakt tot op correctionele niveau → Art. 84 Sw. Van toepassing.*
- ↳ *Facultatieve GN van 26-1.000 euro (+ opdecimen = x8).*

➤ Is deze uitspraak juist of fout:

- De medeplichtige aan het misdrijf uit art. 467 Sw. (diefstal met verzwarende omstandigheden) kan door de correctionele rechter worden veroordeeld tot een gevangenisstraf van 3 jaar en een geldboete van €750 (+opdecimen).

- ⇒ *Antwoord: FOUT.*
- ⇒ *Art. 470 Sw. Juncto, Art 468 Sw.: 5-10 jaar opsluiting = misdaad.*
- ⇒ *Medeplichtige aan misdaad: volgens art. 69 Sw. Straf die overeenkomstig Art. 80 Sw. Onmiddellijk lager is (nog niet ingaan op uitzonderingen voor medeplichtigheid aan misdaad strafbaar met levenslange opsluiting).*
- ⇒ *Art 80 lid 5 Sw.: 1 trapje dalen tot minimum 1 maand gevangenisstraf (bij gebrek aan volgend lid, dalen binnen hetzelfde lid).*
- ⇒ *Maximum: staat zowel in art 80 lid 5 Sw. (voor de opsluiting van 5-10, 10-15 en 15-20 jaar) als art 25lid2 Sw.: 5 jaar gevangenisstraf.*
- ⇒ *Vrijheidsstraf 1 maand 5 jaar gevangenisstraf, dus 18 maanden gevangenisstraf is oké.*
- ⇒ *Geldboete: niet in art 468 Sw. Art 84lid 1 sw.? Neen, want medeplichtigheid aan afpersing is een wanbedrijf. Er is hier dus geen spraken van Denaturatie door toepassing van verzachtende omstandigheden: DUS geen geldboete mogelijk, op basis van artikel 84 Sw. Dus onwettige straf.*

➤ Toepassingsvraag:

- Kan je voor een door geweld van het slachtoffer uitgelokte doodslag (Art. 393jo. 411 Sw.) een politiestraf krijgen?

- ⇒ *Antwoord*
- ⇒ *Doodslag = Art. 9393 Sw.: artikel zegt 20-30j opsluiting: misdaad.*
- ⇒ *Uitlokking (=provocatie- = Strafverminderende verschoningsgronden uit art 411 Sw.*
- ⇒ *Strafmaat? Art. 414 lid2 Sw.: 1-5j GVS en GB 100-500 euro → misdaad gecorrectionaliseerd tot wanbedrijf, maar niet o.b.v. verzachtende omstandigheden maar op basis van verschoningsgrond.*
- ⇒ *Politiestraf? Vereist nogmaals zakken tot misdrijf van lagere aard. Kan dat? Ja indien VO mogelijk: VO bij wanbedrijf (Art 85 Sw.). En VO nog niet toegepast (want geen 2X mogelijk).*
- ⇒ *DUS: ja, politiestraf is mogelijk obv art. 85 Sw.*

➤ Casusvraag:

- *Sien doet zich voor als verzekeringsmakelaar en licht zo Didier op (art. 496, lid 1 Sw.). Dit levert haar 270 000 euro op. Didier doet aangifte bij de politie, waarna de procureur des Konings een opsporingsonderzoek start naar de malafide praktijken van Sien.*
- *Hugo, de echtgenoot van Sien, wordt woedend wanneer hij verneemt dat er een onderzoek loopt naar zijn liefvallige echtgenote. Hij besluit Didier, de lastige getuige, uit de weg te ruimen. Hoewel Sien Hugo niet heeft aangespoord om Didier te vermoorden, geeft zij hem wel nuttige inlichtingen over waar hij Didier kan aantreffen. Hugo vindt Didier en schiet hem neer.*

- (A) *Kan zien veroordeeld worden als medeplichtige aan de poging tot moord? Waarom wel/niet?*
- (B) *Welke maximale vrijheidsstraf kan de correctionele rechtbank aan Sien opleggen wanneer de rechter eenheid van opzet aanneemt tussen de misdrijven?*
- (C) *Kan de rechter de 270 000 euro verbeurdverklaren?*

- ⇒ *Antwoord (A): JA: art 67 SW.: deelnemingsgedraging: nuttige hulp, niet noodzakelijk. Deelnemingsopzet: wetens en willend. Strafbaar hoofdfeit (Art. 394 Sw.).*
- ⇒ *Antwoord (B): Correctionele rechtbank kan maximum 15j GVS opleggen aan Sien. Redenering: oplichting (art 496, lid1 sw): GVS 1m -5j = wanbedrijf → geen verzachtende omstandigheden nodig. Medeplichtigheid aan poging tot moord (Art. 394 Sw.): moord: strafbaar met levenslange opsluiting. Poging tot moord: art 52, lid2 Sw.: 20j-30j opsluiting. Medeplichtigheid aan poging tot moord: art 69 Sw.: straf die onmiddellijk lager is overeenkomstig art 80Sw. = straf waarmee volgende lid in art 80Sw. Begint: 15j-20j opsluiting. Komt voor de correctionele rechtbank: art 2 lid3 1° + 2° Wet verzachtende omstandigheden: is dus gecorrectionaliseerd door aanname verzachtende omstandigheden: art 80 lid3 Sw.: GVS 1j-5j. Rechter neemt eenheid van opzet aan: art 65 Sw.: zwaarste straf medeplichtigheid aan poging tot moord heeft zwaarste hoofdstraf. Hoofdstraf geeft hier al uitsluitel over relatieve zwaarte van straffen, dus niet nodig om bijkomende straffen te bekijken.*

⇒ *Antwoord (C): ja het is mogelijk.*

Oefeningen gezag van gewijsde.

➤ **Vraag 1:**

- George veroorzaakt een ongeval en wordt voor de strafrechter vervolgd voor onopzettelijke slagen en verwondingen t.a.v. Ivan. Ivan stelt zich burgerlijke partij. George wordt echter vrijgesproken. De strafrechter oordeelde namelijk dat niet George, maar wel zijn vriend Morris het ongeval veroorzaakt heeft. Ivan stelt vervolgens een burgerlijke vordering wegens dezelfde feiten in tegen Morris voor de burgerlijke rechter.
- Mag Morris, die niet betrokken werd bij het eerdere strafproces over dezelfde feiten, de motivering van de strafrechter betwisten? Zo ja, op basis van welk wetsartikel? Kan de burgerlijke rechter dit artikel ambtshalve invoeren?

- ⇒ In principe heeft de beslissing van de strafrechter naar de burgerlijke rechter toe gezag van gewijsde *erga omnes*. Dit beginsel mag echter niet zo strikt worden toegepast dat het recht op een eerlijk proces (art. 6.1 EVRM) van Morris, die geen partij was in het strafproces, wordt aangetast. Hij kan dus de materiële aspecten van het eerdere strafvonnis betwisten.
- ⇒ Morris kan dit op basis van artikel 6.1 EVRM. Dit artikel waarborgt het recht op een eerlijke behandeling voor iedereen. Dit brengt met zich mee dat het gezag van het strafrechtelijk gewijsde aan een persoon die niet betrokken is geweest bij het strafproces slechts kan worden tegengeworpen behoudens tegenbewijs. M.a.w. de persoon die nog geen partij was bij het strafproces moet zelf ook de kans krijgen om de feiten die voor de strafrechter zijn opgeworpen, te betwisten en het tegenbewijs te leveren en zodoende zichzelf te verdedigen.
- ⇒ Omdat het gaat om de uitoefening van het recht van verdediging, komt het aan de betrokken procespartij in het burgerlijk geding toe om haar recht op een eerlijk proces te laten gelden, en zich te verzetten tegen de toepassing van het gezag van gewijsde. Als zij dit niet doet, kan de rechter het gezag van gewijsde niet ambtshalve opwerpen.

➤ **Vraag 2:** Los de meerkeuzenvragen op en motiveer telkens je antwoord: Het strafrechtelijk gezag van gewijsde verhindert niet dat...

- (A) Na een definitieve veroordeling wegens onopzettelijke doding door de strafrechter, de burgerlijke rechter, t.a.v. partijen betrokken bij deze zaak voor de strafrechter, oordeelt dat er geen oorzakelijk verband bestaat.
- (B) Wie al eens werd veroordeeld door een bepaalde rechter, een tweede keer kan worden vervolgd voor dezelfde rechter.
- (C) De burgerlijke rechter in haar vonnis afwijkt van een beschikking genomen door een onderzoeksgerecht aangaande dezelfde feiten.
- (D) Een persoon die is vrijgesproken wegens twijfel over zijn schuld, bij het opduiken van nieuwe, overtuigende bewijselementen opnieuw voor de strafrechter moet verschijnen voor dezelfde feiten.

⇒ **A. FOUT:**

- ↳ Dit gaat over het strafrechtelijk gezag van gewijsde tav burgerlijke rechter. Principe: *erga omnes*. Uit het strafrechtelijk gezag van gewijsde volgt dat de burgerlijke rechter die na een definitieve beslissing van de strafrechter een beslissing moet nemen over de burgerlijke vordering gebaseerd op dezelfde feiten, geen beslissing mag nemen die strijdig is met het oordeel van de strafrechter over de strafvordering. De burgerlijke rechter is gebonden door wat de strafrechter m.b.t. de feiten zeker en noodzakelijk heeft beslist, voor de ook in de strafprocedure betrokken partijen. Bijvoorbeeld dat de veroordeelde het slachtoffer heeft gedood en dat dit door zijn fout is gebeurd.
- ↳ De burgerlijke rechter kan bij een veroordeling (voor een onopzettelijk misdrijf) niet zeggen dat er geen oorzakelijk verband bestaat, maar kan wel afwijken van de uitspraken die de strafrechter zijdelings zou hebben gedaan over de omvang van de schade. Die omvang van de schade was immers geen noodzakelijk motief om tot de strafrechtelijke veroordeling wegens onopzettelijke doding te komen.
- ↳ NB: door de rechtspraak van het EHRM heeft dit aan belang verloren omdat het gezag van gewijsde enkel geldt als beide partijen al partij waren voor de strafrechter, terwijl het SO dat naar de burgerlijke rechter trekt voor schadevergoeding, meestal geen partij was in de strafprocedure. Indien er sprake is van een VRIJSPRAAK dan kan de burgerlijke rechter niet meer oordelen dat het feit een misdrijf uitmaakt. Een vrijspraak houdt immers in dat het feit onder geen enkele strafrechtelijke kwalificatie kan worden gebracht. Eventueel is wel te onderzoeken of er geen burgerrechtelijke fout is geweest, te onderscheiden van enig misdrijf. Zo is het mogelijk dat na VRIJSPRAAK voor een OPZETTELIJK misdrijf, de burgerlijke rechter oordeelt

dat er sprake is van een burgerlijke fout, voor zover ter zake geen misdrijf bestaat met de onachtzaamheid als schuldvorm.

⇒ B. JUIST:

↳ Degene die werd veroordeeld door een welbepaalde rechter voor een welbepaald feit, kan alleen voor dat zelfde feit niet meer voor dezelfde rechter vervolgd worden (*non bis in idem*). Maar indien deze persoon nog andere feiten pleegt, is het perfect mogelijk dat hij voor deze andere feiten nogmaals voor dezelfde rechter wordt vervolgd.

⇒ C. FOUT:

↳ Een beslissing van een onderzoeksgerecht heeft t.a.v. de burgerlijke rechter in principe geen gezag van gewijsde omdat ze slechts oordeelt of er voldoende bezwaren zijn en niet over de grond van de zaak. De benadeelde die door de buitenvervolginstelling wordt afgewezen, kan zich dus met zijn vordering tot schadevergoeding wenden tot de burgerlijke rechtbank.

↳ MAAR: Zetelt het onderzoeksgerecht evenwel als vonnisgerecht, d.w.z. als ze een uitspraak doet inzake opschorting of internering, dan wordt er wel uitspraak over de grond van de strafvordering gedaan en heeft de beslissing wel gezag van gewijsde.

↳ Opmerking: Het gezag van gewijsde van een beslissing van een onderzoeksgerecht t.a.v. de burgerlijke rechter mag niet worden verward met het gezag van gewijsde van deze beslissing t.a.v. de strafrechter ten gronde.

⇒ D. FOUT:

↳ Het gezag van gewijsde geldt ongeacht de motieven van de vrijspraak, en dus ook bij een vrijspraak wegens twijfel.